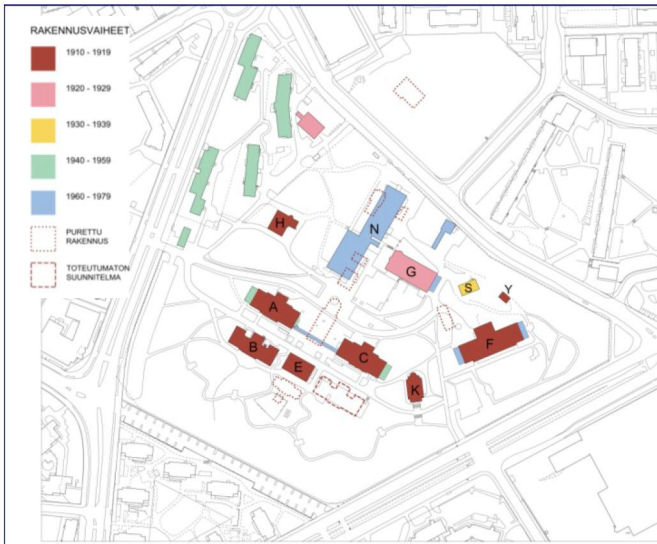

KOSKELAN SAIRAALAN RAKENNUSHISTORIAN SELVITYS

KOSKELAN SAIRAALA

Rakennushistorian selvityksen kohteet rakennusvuosiineen
Kiinteistötunnus: 091-022-0698-0001

RAKENNUSHISTORIAN SELVITYS 2015

Tilaja

Helsingin kaupunki Kiinteistövirasto Tilakeskus

Arkkitehti Aulikki Korhonen

Tekijät

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy

Mona Schalin, arkkitehti SAFA

Risto Marila, arkkitehti SAFA

Marica Schalin, arkkitehti SAFA

Lauri Klemola, arkkit. yo

Valokuvat 2015: Mona Schalin, Risto Marila

Kannen valokuva HKM

SISÄLLYSLUETTELO

A-rakennus	20
B- rakennus	40
C-rakennus	62
D-rakennus	84
E-rakennus	94
F-rakennus	116
G-rakennus	136
H-rakennus	158
Kappeli	178
L-rakennus portti	192
N-rakennus	198
Sauna	216
Juurikaskellari	222
Hiekkavarasto	226
Tunneli	228
Väestönsuoja	234
Rikkasäiliö	236

Lähteet

JOHDANTO

Koskelan sairaala-alueen rakennushistorian selvitys on laadittu keväällä 2015 Helsingin kaupungin Kiinteistöviraston Tilakeskus- sen tilaamana konsulttityönä. Työhön ovat Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy:n puolesta osallistuneet arkkitehdit Mona Schalin ja Risto Marila , arkistotyön ja säilyneisyyskaavioiden osalta Marica Schalin ja havainnekuvien osalta arkkit.yo. Lauri Klemola. Työtä valvovaan ohjausryhmään ovat kuuluneet tilaa- jan edustaja arkkitehti Aulikki Korhonen, Helsingin kaupungin- museon tutkijat Johanna Björkman ja Anne Salminen sekä Hel- singin kaupunkisuunnitteluviraston edustajat arkkitehdit Paula Kinnunen, Riitta Salastie, Tommi Suvanto ja Antti Varkemaa. Selvityksen työohjelman on laatinut arkkitehti TkL Riitta Salastie. Ohjausryhmän kanssa on pidetty kolme kokousta.

Tässä rakennushistorian selvityksessä tarkastellaan yhteensä 16 sairaala-alueen rakennuksen vaiheita suunnittelusta toteutuk- seen, niiden keskeisiä muutoksia, nykytilannetta, säilyneisyyttä ja arvoja.

Koskelan sairaala-alueesta on laadittu useita selvityksiä, joista Kaupunkisuunnitteluviraston laatima selvitys ”*Koskelan sairaala- alue, rakennusvaiheet ja rakennukset*” vuodelta 2001 ja em. vi- raston teettämä ”*Koskelan sairaalan ympäristöhistoriallinen sel- vitys*” (2015) ovat olleet tässä esitettävän selvityksen lähdeai- neistona. Koskelan tilan maille aikoinaan perustetun työ- ja vai- vaistalon, sittemmin kunnalliskodin ja sairaalan historiaa on käsi- telty Helsingin sairaalalaitoksen historiikissa (Haapasalo 1968) ja Helsingin kaupungin historia-teoksessa (Pulma 2000). Koske- lan sairaalan ylilääkäriin, Lars Erik Töttermanin yhdessä Tauno Larmin kanssa toimittama julkaisu ”*Koskela Forsby 1912-1987*” sisältää laitoksen toiminnan historiaa ja uudempi vaiheita kos- kevia tietoja, jotka olennaisella tavalla täydentävät alueen raken- tumisen ja rakennusten historiaa koskevia arkistotietoja.

Edellä mainituissa selvityksissä esitettyjä rakennushistoriallisia tietoja on tämän selvityksen yhteydessä pyritty tarkistamaan ai- empaa tarkempien arkistoseelvitysten valossa. Historiateosten ja aiempien selvitysten rinnalla kaupunginvaltuuston, rahatoimika- marin ja Vaivashoitohallituksen päätösten valmisteluun liittyvät asiakirjat, ehdotukset ja itse päätökset, työ- ja vaivaistalon ra- kennustoimikunnan asiakirjat sekä laitoksen toimintaan liittyvät vuosikertomukset muodostavat perustan tässä esitettävälle tar- kastelulle. Lisäksi alkuperäiset asema- ja rakennuspiirustukset sekä eri vaiheissa laaditut muutossuunnitelmat, varsinkin arkis- toissa säilytettävät pääpiirustukset, ovat olleet keskeinen lähde- aineisto. Selvitystyön tekijät ovat työn kuluessa dokumentoineet ja analysoineet rakennusten nykytilannetta ja säilyneisyyttä ver- tailemalla arkistotyön tuloksia kohteessa tehtyihin havaintoihin.

Tekijät ovat pitäneet tärkeänä selvittää yksittäisten rakennusten rakennus- ja muutoshistoriaa koko laitosalueen historian valos- sa. Siksi selvityksessä käsitellään lyhyesti alueen rakentumista ja ajallisia kerrostumia sekä visualisoidaan koko rakennuskantaa koskevia tärkeimpiä muutosvaiheita.

Koska em. ympäristöhistoriallisen selvityksen näkökulma keskit- tyy alueen maisemakulttuuriin ja puutarhataiteellisiin arvoihin, tässä selvityksessä ei kovin laajasti käsitellä rakennusten välisiä alueita tai alueen liittymistä laajempaan rakennettuun ympäris- töön.

Raportti on valmistunut 26.6.2015.

Mona Schalin, arkkitehti Safa
Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy

TYÖ- JA VAIVAISTALOSTA SAIRAALAKSI

Koskelan sairaala-alueen vaiheet

ENSIMMÄINEN RAKENNUSVAIHE

KÄPYLÄN TYÖ- JA VAIVAISTALO (ILMAN SAIRASOSASTOA) 1912-1914
HELSINGIN KAUPUNGIN (KÄPYLÄN) KUNNALLISKOTI 1915-

TOINEN RAKENNUSVAIHE, 1920-, 1930-LUKU
KÄPYLÄN KUNNALLISKOTI

VANHUSTENHUOLLON LAITOSTEN UUDISTAMINEN
UUDISTUKSET 1940-LUVULTA ALKAEN

KOLMAS RAKENNUSVAIHE, 1950-, 1960-LUKU
KOSKELAN SAIRASKOTI, 1957-1981

KOSKELAN SAIRAALA VUODESTA 1982

Helsingin ensimmäinen kunnallinen vaivaistalo aloitti toimintansa 1815. Toiminta siirtyi Töölöön 1873 valmistuneeseen Kivelän vaivaistaloon, Villa Stengårdin alueelle. Vaivaistalossa köyhien ja sairaiden hoito oli järjestetty samoihin tiloihin.

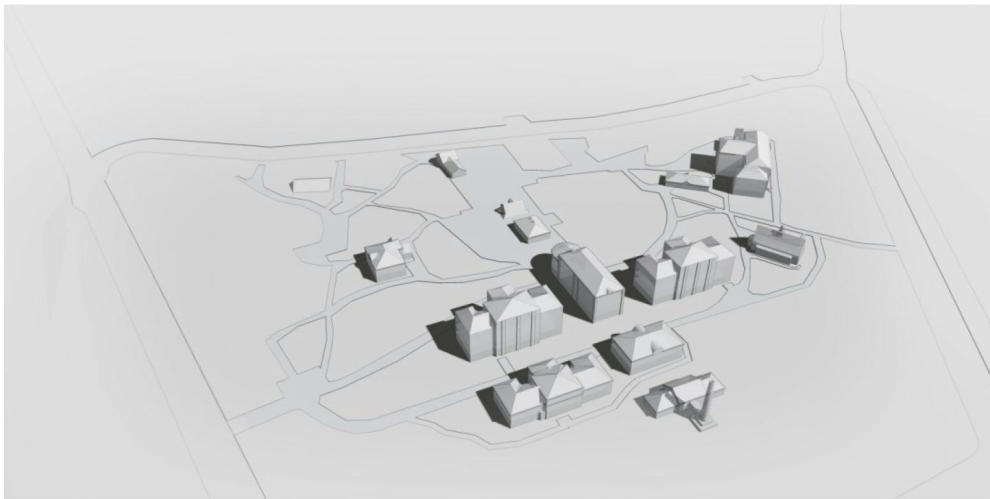
Kivelän työ- ja köyhäntalon tilat kävivät pian riittämättömiksi ja 1905 tehtiin ehdotus sairaanhoidon erottamisesta köyhäinhoidosta. Kaupunginvaltuusto teki periaatteellisen päätöksen työ- ja köyhäntalo siirtämisestä Koskelaan. Alettiin valmistella uuden vaivaistalon rakentamista ilman sairaosastoa. Seitsemän vuotta myöhemmin laitos oli jo käytössä.

Suunnittelua ja rakentamista valmisteltiin mm. lähettämällä Carl Degerholm tutustumaan Ruotsin ja Tanskan vaivahoitolaitosten ratkaisuihin. Kiertomatkan tuloksena oli paviljonkijärjestelmään perustuva tilaohjelma, jonka Degerholm esitti 1907.

MALLIT, ESIKUVAT JA TILAOHJELMA

Seuraava kirjoitus, Carl Degerholmin laatima matkakertomus ja vaivahoitolaitoksen tilaohjelma sisältyy kaupunginvaltuuston painettuun asiakirjaan 1907 / No 45.

1914

2015

Mallit, esikuvat ja tilaohjelma

CARL DEGERHOLMIN MATKAKERTOMUS JA EHDOTUS 1907

Helsingin kaupungin vaivashoidon Hallitukselle.

Sen johdosta, että Kaupunginvaltuusto periaatteessa on hyväksynyt Vaivashoitohallituksen tekemän ehdotuksen nykyisen, vuosina 1872-3 rakennetun työ- ja Vaivaistalon rakentamisesta kaupungille kuuluvan Forsbyn tilan maalle, ja samalla antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi muun muassa yhdessä Vaivashoitohallituksen kanssa ja viimeksi mainitun uutta vaivaistaloa varten tekemän suunnitelman mukaisesti teettää piirustukset ja kustannusehdotukset siihen tarvittavia uudisrakennuksia varten, on Vaivashoitohallitus, ennen kuin se on päättänyt ryhtyä täyttämään puheenalaisen tehtävän, katsonut tarpeelliseksi sopivan henkilön kautta muutamissa Skandinavian suuremmissa kaupungeissa tutkia sentapaisia laitoksia. Sitteenkuin Kaupunginvaltuusto tämän johdosta oli Vaivashoitohallituksen ehdotuksesta myöntänyt minulle 800 markan matka-avun, olen minä yllämainitussa tarkoituksessa käynyt erinäisissä Tukholman, Gööteborgin, Malmön, Geflen, Upsalan ja Kööpenhaminan kaupungeissa olevissa vaivashoitolaitoksissa ja saan tällöin tekemieni havaintojen nojalla esittää ehdotuksen ynnä pohjapiirustukset ja kaksi vaihtoehtoista asemakarttaa Helsingin kaupungille aijotun laitoksen laatimista varten.

Silmiinpistävä epäkohta useimmissa niissä vaivashoitolaitoksissa, joissa kävin, oli siinä, että ne oli tehty 3- tai 4-kertaiset. Kun nimittäin ottaa huomioon, nämä rakennukset ovat aijotut suurimmaksi osaksi raihnaisten ja ikäkulujen henkilöitten asuttaviksi, on itsestään selvää, että tähän seikkaan on, laitosta suunniteltaessa, pantava riittävää huomiota, ja että taloudellisten ja muiden syiden ei tule saada syrjäyttää tätä näkökohtaa, ei ainakaan silloin kun riittävä tonttiala on saata-

vissa. Sitä paitsi syntyy monikerroksisten talojen rakentamisesta eräs toinen epäkohta, josta laitosten johtajat usein huomauttavat; käy nimittäin vaikeaksi pitää ilmaa puhtaana korkeammalla sijaitsevissa huoneissa, joiden tietysti täytyy vastaanottaa suuri osa käytettyä ja pilaantunutta ilmaa alemmista kerroksista. Katsoen mainittuun asianlaitaan ei pitäisi sentapaisissa laitoksissa koskaan rakennettaman useampia kuin kaksikerroksisia taloja.

– Toinen päänäkökohta, jota sellaisia laitoksia tehtäessä ei saa jättää huomaamatta, on se, että laitos alun pitäen on tehtävä silmälläpitämällä, että sen laajentaminen tarvittaessa tulee mahdolliseksi ja helposti toteutettavaksi, tarvitsematta rakentaa kaikkea uudestaan.

– Eihän vaivashoitolaitosta koskaan voida rakentaa ennaltaan tietylle määrälle henkilöitä, vaan sitä tulee ilman suurempaa vaikeutta voida laajentaa samassa määrässä kuin kunnan väkiluku ja siitä riippuva apua tarvitsevien määrä kasvaa. Tähän katsoen on puheenalaista laatua oleva laitos aina rakennettava niin, että siinä on talousrakennus (käsittäen kyökin, leipomon, pesutuvan, varastohuoneen, kellarin j. n. e.) ja joka alunpitäen on tehty niin tilavaksi ja sisustettu tarpeeksi silmälläpitämällä, että sitä, rakentamatta uudestaan, voidaan laajentaa ja soviittaa tarpeen mukaan, sitä myöten kun hoitolaisten luku kasvaa, sekä mainitun talousrakennuksen ympärillä sijaitsevien n.k. paviljonkeja, joissa on asumuhuoneet ja työsalit. Jos hoitolaistosten luku kasvaa niin, että laitosta täytyy laajentaa, rakennetaan lisäksi paviljonkeja sikäli kuin tarvitaan, jolloin kaikki muu jää muuttumatta. – Ei tarvinnu muuta kuin viitata siihen, minkä taloudellisen edun yllämainittu järjestelmä tuottaa.

Läheisimmässä yhteydessä tämän kanssa on kysymys ruokasalien perustamisesta hoitolaisille. Tämäkin kysymys on

ratkaistu eri tavoin, joko niin, että on laitettu suuri, koko laitokseen otettujen hoitolaisten lukumäärää vastaava ruokasali tahi niin, että ruokasali on pienempi, jolloin tarjoilu tapahtuu useampaan (Tukholman uudessa työlaitoksessa aina kolmeen) kertaan. Edellistä tapaa luonnollisesti haittaa se epäkohta, että laitosta laajennettaessa täytyy rakentaa lisäksi uusia ruokasaleja, jälkimmäinen taas tekee mahdolliseksi tarpeellisen järjestyksen ylläpidon ja yhtenäisyyden hoitolaisten toimissa. Tässäkin kohden tarjoaa paviljonkijärjestelmä edun, jos nimittäin joka paviljonkiin huoneiden eteen laitetaan metrin levyinen korridoori, jota voidaan käyttää ruokasaliksi ja virkistyshuoneeksi.

Yllä esitettyjen näkökohtien nojalla ja ottamalla huomioon muita vähemmän oleellisia seikkoja, jotka käyvät ilmi piirustuksia silmällä ja eri rakennusten kuvauksesta, olen katsonut minun täytyvän ehdottaa, että uutta työ- ja vaivaistaloa laitettaessa Forsbyn maalle, tehtäisiin seuraavat rakennukset, nimittäin:

1:o. *Talousrakennus* (Piir. I). Kaksikerroksinen kivirakennus, käsittäen 1:ssä kerrassa leipomon, kyökin, pesutuvan, mankeli- ja desinfioimishuoneen ynnä erityisiä siihen kuuluvia varastoja ja muita tarpeellisia huoneita kuin myös kellarin, jotka kaikki täysin vastaavat aina 1,500 henkilöön nousevan asujainmäärän tarvetta. 2:nen kerta käsittää emännöitsijän, taloudenhoitajattaren ja palveluskunnan asuinhuoneet ynnä niiden ruokasalin, huoneita liinavaatevarastoa ja vaatteiden paikkausta ynnä leikkausta varten, asunnon puutarhurille, joka samalla johtaa maanviljelystä sekä vihdoin, koska tarjoutuu tilaisuus täyttämään erästä usein lausuttua toivomusta, 6 huonetta säätyläisluokkaan kuuluvien köyhien käytettäväksi. Näillä 6 huoneella, jotka ovat aijotut yhteensä 20 hengelle, on oma erityinen ulos-

käytävänsä eivätkä ole yhteydessä muiden huoneuksien kanssa. Tähän osastoon kuuluu myös 1 huone hoitajattarelle, 1 huone kahvikeittiöksi sekä kylpyhuone, pesuhuone ja klosetti. Mitä tulee ehdottamaani puutarhurin huoneukseen, saan minä huomauttaa, ettei olisi rajotettava ainoastaan tavalliseen maanviljelykseen laitoksen tarvetta varten, vaan että sen ohella olisi harjoitettava myytäväksi aijotuiden puutarhatuotteiden viljelystä.

Aiheen tähän olen saanut Malmön vaivaistalosta, jossa noin 20 tynnyrinalaa maata käytetään puutarhahoitoon, mikä on tuottanut huomattavia taloudellisia tuloksia. – Että minä olen yhdistänyt kyökin, leipomon ja pesutuvan yhteen rakennukseen, on tapahtunut silmälläpitäen sitä että näissä laitoksissa joko heti vastedes tulee käytettäväksi höyryä.

2:o. *Vaivaistalon asunto-paviljongit* Piir. 2, kivistä tehdyt, luvultaan 4 (2 miehille ja 2 naisille) sekä kahdessa kerroksessa, jolloin kuhunkin sopii 143 henkeä. Huoneet ovat jaettuna niin, että ensimmäisen kerroksen toiseen puoleen, jossa on asuntohuoneita 51 hengelle sekä kylpyhuoneen y. m. mukavuuksia, sijoitetaan raihnaissimmat ja iäkkäimmät hoitolaiset, jota vastoin saman kerroksen toinen puoli käsittää työsaleja. Koska suuri joukko vaivaistalon hoitolaisista ovat kokonaan kykenemättömät suorittamaan minkäänlaista työtä tai ainaakaan mitään töitä, jotka vaativat suurempaa tilaa, lienevät nämä työsalit täysin riittävät tarkoitukseen. –Rakennuksen toinen kerros käsittää ainoastaan asuntohuoneita ynnä tarpeellisia mukavuuksia. Huoneukset muodostavat suuremmat ja pienemmät 3,6 metrin korkuiset huoneet, joten joka henkilöä kohti tulee suuremmissa huoneissa 21 kuutiometriä ja pienemmissä jonkun verran enemmän. Jotta laitoksen asujamat joutohetkinään voisivat lueskella y. m. sijoitetaan pöytä huoneuksien sänkyjen väliselle leveälle käytävälle, johon niissä on riittävästi tilaa. Joka paviljongin alla tulee olla pari pienempää kellaria puita y. m. varten.

3:o. *Lastenkotirakennus*, yksikerroksinen puurakennus, Piir III, käsittää 1:n huoneen pienille lapsille, joilla ei ole äitiä, 1:n huoneen sairaille lapsille, joita täytyy eristää, 2 huonetta naisille, joilla on pienet lapset sekä 4 asuntohuonetta yhteensä 32 suuremmalle lapselle. Tähän tulee lisäksi 1 huone ja kyökki johtajattarelle, 1 huone luku- ja ruokasaliksi sekä tarpeelliset klosetti-, pesu- ja kylpyhuoneet. Koska vaivaistalon lastenkoti voimassaolevan vaivaishoito-ohjesäännön 7§:n mukaan on katsottava ainoastaan väliaikaiseksi hoitolaksi siksi kunnes lapsille voidaan valmistaa hoitoa ja ylläpitoa yksityisten henkilöiden luona, katson nyt ehdotettua lastenkotia tarkoitukseen täysin riittäväksi.

4:o *Hallintorakennus*, kaksikerroksinen kivirakennus, Piir III, käsittää 1:ssä kerrassa 2 konttorihuonetta, 1:n varastohuoneen, 2 huonetta ja kyökin konttoristille sekä 1:n huoneen ja kyökin käsittävän vahtimestarinasunnon. –Toinen kerta käsittää johtajan huoneuston.

5:o *Sauna*, yksikerroksinen kivirakennus, Piir III, käsittää saunan, ynnä riisuutumishuoneita, huoneen ynnä riisuutumishuoneita satunnaisia kylpyjä varten sekä huoneen lämmittäjälle.

6:o *Kirkko- eli rukoussali* laitoksen yhteisiä jumalanpalveluksia varten. – Koska laitoksen luonteeseen olla yhteiskunnan hä-

tääkärsivien turvapaikkana soveltuisi antaa sille huoneella, missä jumalanpalvelukset pidetään, juhlallisempi leima ja myös, jotta täytettäisiin hoitolaisten usein lausuma toivomus saada käydä ”oikeassa kirkossa” sekä koska rukoussali, mihin tahansa se sijoitetaankin, vaatii tarpeellista tilaa ja kustannuksia, tahtoisin ehdottaa rakennettavaksi erityisen kirkkorakennuksen puusta, jossa olisi lehterit kolmella puolella ja joka tehtäisiin yksinkertaiseen mutta arvokkaaseen tyyliin sekä käsittäisi tilaa 7 a 800:lle hengelle. Kirkkoon tarvittava sisustus, niin kuin penkit, saarnastuoli y. m. voidaan suorittaa työlaitoksessa. Sentapaisen, sekä ulkoa että sisustukseltaan kauniin ja miellyttävän rakennuksen johon mahtuu 1,200 henkeä, on Kaupunginlähetyt teettänyt Kallion alueelle Sörnäisiin noin 20,00 markasta.

7:o *Työlaitos*, Piir. IV. Kaksikerroksinen kivirakennus, käsittään 1:ssä kerrassa työsaleja eri käsitöitä varten, varastohuoneita, konttoreja, 6 rangaistuskoppia ja päivystäjänhuoneen. – 2:nen kerros käsittää asuinhuoneet, pesuhuoneen ja klosetit, kirjastohuoneen, kahvikeittiön, huuhtomishuoneen ja säilyhuoneen sekä asuinhuoneiden edessä 4:n metrin levyisen korridorin, joka on aijottu käytettäväksi ruokasaliksi ja virkistyshuoneeksi. Asumukset muodostavat 13 asuinhuonetta, kukin 12 henkeä varten, tahi yhteensä 156 hengelle. Koska huoneiden mitat ovat 10x7x3,6 metriä, tulee joka henkilön osalle 21 kuutiometriä. Sänkyjen välisille käytäville sijoitetaan pöytiä. Joka asuinhuoneen oven kummallakin puolen on ikkunat, joista vartijakunta saattaa koridoreista tarkastaa hoitolaisten toimia. – Nykyisessä, 105 hengelle aijotussa työlaitoksessa on tosin ajoittain ollut liian paljon väkeä, mutta koska tämä suureksi osaksi on riippunut siitä, että melkoinen määrä hoitolaista vaivaistalossa vallitsevan tilanpuutteen vuoksi on pantu asumaan työlaitokseen, niin olen sitä mieltä, että jos nyt ehdo-

tettu laitetaan 156 työkykyistä miestä varten, se pitkäksi aikaa eteenpäin tulisi vastaamaan tarvetta.

8:o *Työlaitoksen vahtimestarinasunto*, Piir. III. Yksikerroksinen puurakennus, käsittäen huoneuston, jossa on 3 huonetta ja kyökki tarkastusmiehelle sekä 3 huoneustoa, kussakin 1 huone ja kyökki vahtimestarille, kuin myös tarpeelliset kellarit joka taloudelle. Ehdotettu 3 huonetta ynnä kyökin käsittävä huoneusto tarkastusmiehelle saattaa tosin näyttää laajanpuoleiselta, mutta sitä voidaan perustella sillä, että samassa määrässä kuin työlaitos laajenee, tulee asettaa suuremmat kelpoisuusvaatimukset paikan hoitajalle sekä sillä, että siistin asunnon tuottama etu aina tulee tekemää paikan suurempia ammattitaitoja omistaville henkilöille halutummaksi. – Jotta vahtimestaripaikkoihin saataisiin raittiita ja luotettavia henkilöitä, katson kokemuksen nojalla, että näiden tulee olla naineita, jonka vuoksi ei mielellään voida ajatella näille pienempää asumusta kuin 1 huoneen ja keittiön.

Paitsi yllämainittuja, vaaditaan seuraavat pienemmät rakennukset, joita varten en ole katsonut tarpeelliseksi tehdä erityisiä pohjapiirroksia, jonka vuoksi olen ainoastaan asemapiirroksessa ilmoittanut niiden paikan.

Nämä rakennukset ovat:

vaivaistalolla:

2 puista ulkokuonerakennusta, joissa on ruumis- ja ruumiinavaushuone, talli, puu- ja vaunuvaja, makit y. m.

työlaitoksella:

1:o Kivestä tehty paja.

2:o Laudoista tehty makasiini.

3:o Makki ja puuvaja

Mitä tulee eri rakennusten sijoittamiseen, saan viitata molempiin vaihtoehtoihin asemapiirroksiin, joissa myös on varattu paikka laitoksen laajentamiseksi uusille asuntopaviljongeille.

Kuten näkyy, olen ehdottanut kaikki rakennukset rakennettavaksi kivistä ja kahteen kerrokseen, riippuen tämä sekä puhtausnäkökohdista että siitä, että koska laitos sijaitsee kaupungin ulkopuolella, ei voi tulipalon mahdollisesti sattuesssa toivoa tehokasta apua palokunnalta. Tähän tulee, että rakennuskustannusten säästö, siinä tapauksessa, että yläkerta tehtäisiin puusta ja siihen laitettaisiin laudoitus, tuskin vastaisi paljoa suurempia korjauskustannuksia. rakennuskustannukset on arvioitu noin 1,200,000 Suomen markaksi.

Helsinki, marraskuun 8 p:nä 1907

Carl Degerholm

Ensimmäinen rakennusvaihe

KÄPYLÄN TYÖ- JA VAIVAISTALO (ILMAN SAIRASOSASTOA) 1912-1914
HELSINGIN KAUPUNGIN (KÄPYLÄN) KUNNALLISKOTI 1915-

Uusi työ- ja vaivaistalo rakennettiin Koskelan tilalle 43 hehtaarin maa-alueelle. Ensimmäinen vaihe valmistui 1912. Kivelästä tänne siirrettiin 214 hoidokkia. Kivelään (mielisairaala) Taivallahdessa jäi 490 sairaanhoitoa tarvitsevaa hoidettavaa. Kaikkiaan hoitopaikkoja oli 676 + työlaitospaikat. Käpylään ei siis tehty omaa sairaanosastoa. Katsottiin että köyhäin ja sairaiden hoitoa ei voinut, eikä saanut hoitaa samoissa kunnalliskodin tiloissa. Vuonna 1912 oli yhtä henkilökuntaan kuuluvaa kohden 14 huollettavaa.

Jo parin vuoden jälkeen huomattiin että sairaansijoja kuitenkin tarvittiin. Pariin otteeseen jouduttiin järjestämään tilapäisiä sairaanosastoja sekä omia että Kivelän sairaalan tarpeita varten. 1920-luvun alkupuolella Käpylässä oli sairaanosasto 56 potilaalle. Vuoden 1914 nimen muutos kunnalliskodiksi kuvasi 1910-luvun pyrkimyksiä humanimipaan laitosten sosiaalihoitoon ja sairaalatoimen alalla. Nimenmuutoksesta huolimatta kunnalliskoti muistutti vuosisadan alun köyhäintalota kunnon kunnoltaan kirjavine hoidokkeineen. Kyse oli suljetusta laitoksesta.

Säilyneet rakennukset vuosilta 1910-1914:

B, E, H, A, C, F ja kappeli. Purettuja rakennuksia mm. A:n ja C:n välissä ollut entinen keskusrakennus sekä ulkorakennuksia kuten talli, sikala, liiteri, lato, paja.

Arkkitehdit: Knut Wasastjerna

Karl Härd af Segerstad (Helsingin kaupunginarkkitehti)

Näkymä Käpyläntien porttirakennuksen suunnasta 1930. Huom. pannuhuoneelle johtavat rataiskot kuvan oikeassa alakulmassa. HKM, Olof Sundström

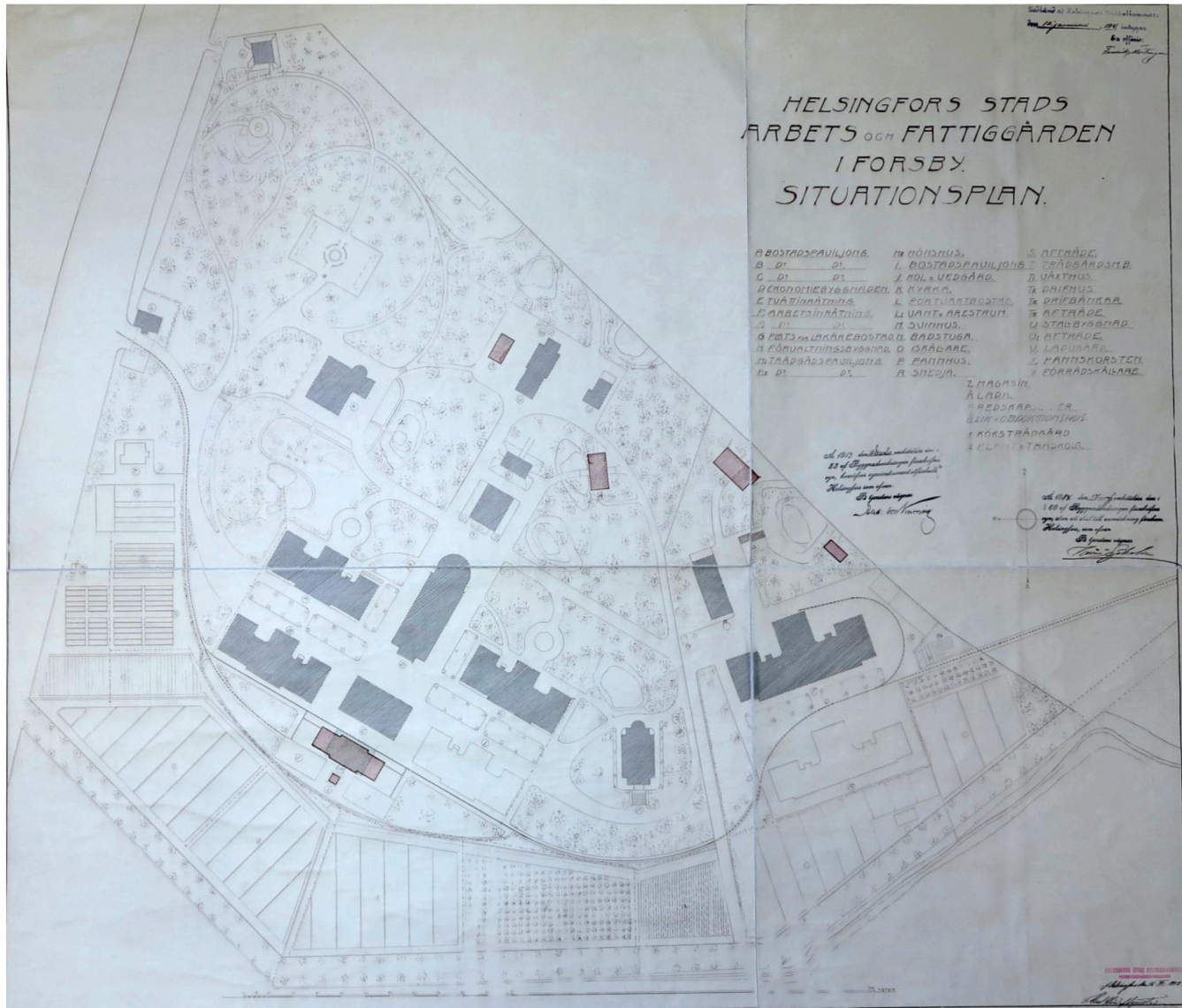

Työ- ja vaivaistalon paviljongin interiörικuvia 1910-1920-luvuilta. Väljä, valoisa käytävä toimi hoidokkien ruokailutilana. Valokuvat HKM.

Asemapiirros 1914

ASEMAPIIRROS 1913
16.12.1913 Karl Hård af Segerstad

Rahatoimikunnan hyväksymä suunnitelma 10.1.1914.

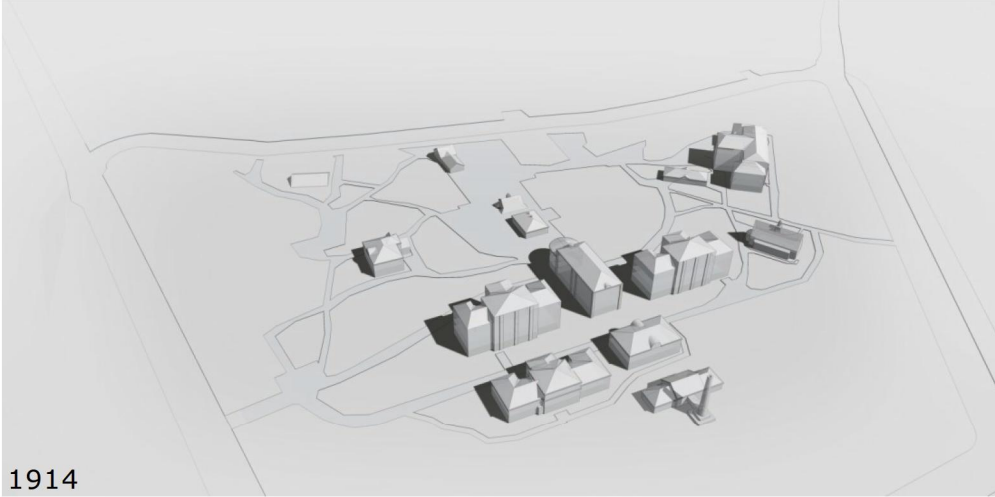
Forsbyn työ- ja vaivastalon asemapiirroksessa alueen pohjois- ja luoteisosan rinnemaastossa on maisematyylinen, metsäinen puistoalue kaarevine käytävineen. Siellä on hallintorakennus H, varaus lääkärin asunnolle ja paikka puutarhapaviljongille.

Alueen länsiosassa on pääportti, puutarhurin asunto, kasvihuoneita ja -lavoja, lounais- ja eteläosassa keittiöpuutarha. Alueen päätie on linjattu maaston korkeuskäyrien mukaan siten, että se kulkee pääportilta oikealle S-käyränä, jatkuu laitoksen ydinalueen läpi viivasuorana kaakkoon kohti kappelin etupihaa, jonka se ohittaa kaartuen pohjoiseen kohti työlaitoksen pohjoista piha-alueetta. Tien länsi- ja lounaispuolella kulkee laitoksen rakentamista ja huoltoa varten Oulunkylän asemalta rakennettu kapearaitainen rautatie.

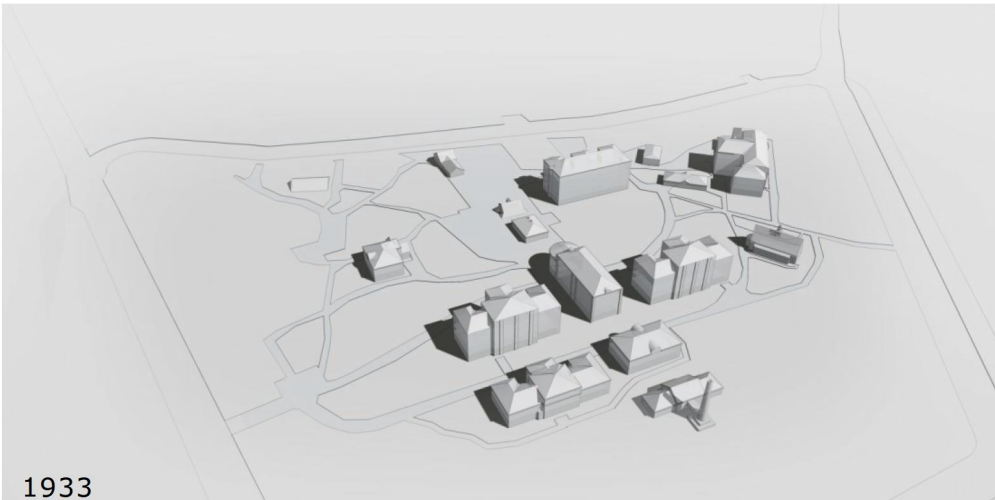
Työ- ja vaivastalon kokonaissuunnitelmaan kuuluvat rakennukset on sijoitettu symmetriaa noudattavina ryhminä pääosin kahden pääkoordinaatiston mukaan siten, että vaivastalon neljä hoidokkipaviljonkia asettuvat kahteen riviin luoteis- kaakkoisuuntaisen rinteeseen mukaan ja pannuhuone, pesula, talousrakennus, sauna ja jääkellari muodostavat tähän linjaan nähden kohtisuoraan kulkevan akselin. Työlaitokset kaksi paviljonkia siipirakennuksineen muodostavat oman, pohjois-luoteeseen suunnatun akselinsa. Näiden väliseen rinteeseen sijoitettu kappeli on pohjois-eteläsuuntainen eikä noudata kumpaakaan pääkoordinaatistoa.

Alueen puistomaiseen pohjoisosaan suunnitellut ja toteutetut rakennukset sijaitsevat erillään maastossa mutta noudattavat silti pääosin tiiviisti rakennetun ydinalueen koordinaatistoa.

Koskelan Ympäristöhistoriallisessa selvityksessä on nimetty lounaiskoillisuuntaista akselia pääakseliksi ja luoteis-kaakkoisuuntaista akselia poikittaisakseliksi.

1914

1933

Interiörikuva laitoksen alkuvuosikymmeniltä, HKM

Toinen rakennusvaihe

TOINEN RAKENNUSVAIHE, 1920-, 1930-LUKU
KÄPYLÄN KUNNALLISKOTI

G-rakennus oli huomattavasti suurempi kuin aikaisemmat A-, C- ja F-rakennukset. Se sisälsi 208 sairaanhoitopaikkaa, poliklinikan ym. tiloja. Laitoksen koko paikkaluku oli tällöin 828. Hoitopaikkojen puute oli kuitenkin edelleen suuri. 1930 avattiin muutaman kymmenen paikkaan osasto Oulunkylän entisen lastenkodin kiinteistössä ja 1941 kunnostettiin Puotinkylän kartanossa osasto 60 huollettavalle.

Sotien aikana kunnalliskoti oli useiden vuosien ajan puolustusvoimien käytössä. Pääosa laitoksen huollettavista oli tuolloin siirretty muualle.

Rakennukset:

G-paviljonki 1925 ja saunarakennus 1933

Arkkitehti: Gunnar Taucher, Helsingin kaupunginarkkitehti

Ortokuva vuodelta 1932

Vanhustenhuollon laitosten uudistaminen 1945 alkaen

VANHUSTENHUOLLON LAITOSTEN UUDISTAMINEN ALKAA KÄPYLÄN KUNNALLISKODISTA

UUDISTUKSET 1940-LUVULTA ALKAEN

Tiivistelmä perustuu Panu Pulman artikkeliin Kasvun katveessa (Pulma 2000). (Pulma 2000, Helsingin kaupungin historia vuodesta 1945, 113-340)

Panu Pulma kirjoittaa, että sotaa edeltävinä vuosikymmeninä kehittynyt kansallinen väestöpolitiikka oli kohdistunut ennen muuta perhekysymyksiin. Väestön vanhenemista alettiin tarkastella Euroopan väestökehityksen uhkana ja vanhus- ja eläkekysymyksiä alettiin selvittää tutkimusten ja komiteoiden avulla. Sodan jälkeen vanhusväestön ongelmat kärjistivät. Kansaneläkettä alettiin maksaa 1949, mutta ensin vain 1884 syntyneille. Näitä vanhemmat jäivät toistaiseksi ilman kansaneläkettä.

Helsingin ensimmäiset vanhuspoliittiset aloitteet koskivat mm. koti- ja sairaapalvelujen luomista vanhuksille, jotta nämä voisivat jatkaa elämistä omassa kodissaan. "Taustalla oli kaupungin kunnalliskotien katastrofaalinen tilanne, jonka ratkaiseminen oli huoltolautakunnan näkökulmasta kiireellisin tehtävä". Helsingin kaupunginhallitus asetti komitean tutkimaan vanhusten olojen parantamista. Komitea, jonka työ valmistui 1953, painotti vanhustenhuoltolaitoksen kasvavaa paikkatarvetta, vaikka lähtökohtana oli ennen kaikkea vanhusten tukeminen kotiloissa.

Vuonna 1945 asetettu huoltolaitoskomitea sai pohdittavakseen, kuinka organisoida sairaaloiden ja huoltolaitosten välinen työnjako. Sairaalalautakunta vaati 1946, että Käpylän kunnalliskodin yhteyteen perustettaisiin väliaikainen kroonikko-osasto. Huonon kuntoon päässyt Käpylän kunnalliskoti oli uudistamisen tarpeessa osana huoltolaitosten kokonaisuudistusta.

Huoltolaitoskomitea arvioi mietinnössään 1951 kokonaispaikkatarpeen olevan 1500, mutta olemassa olevia paikkoja oli vain 1000 ja niistä osa vanhentuneissa tiloissa. Verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin Pohjoismaissa Helsingin olot osoittautuivat varsin puutteellisiksi. Tarjolla oli vain Käpylän kunnalliskoti ja Tervalammen työlaitos. Kunnalliskodin 787 hoidokista, joista lähes 70 prosenttia oli yli 65-vuotiaita, 280:n katsottiin kuuluvan

vanhainkotiin, saman verran kroonikkohoitolaan ja loput mielisairaaloihin ym. erityislaitoksiin.

Pulma lainaa komitean mietintöä 1951:

"kunnalliskodista, jonka ... pitäisi olla sopuisa, ja viihtyisä KOTI kunniallisille ja rauhallisille vanhuksille ja ennenaikaisesti työkykynsä menettäneille kuntalaisille, on muodostunut paikka, johon on pakko sijoittaa varsin kirjavaa, laitoshoidon tarpeessa olevaa väkeä: psykopaatteja, vajaamielisiä, rauhallisia mielisairaita, ensisiä alkoholisteja, irtolaisia ja muita asosiaalisia jopa rikollisia taipumuksia omaavia henkilöitä, raajarikkoisia, naimattomia äitejä lapsineen ym. " (Helsingin kaupunginvaltuuston asiakirjat. Kaupunginhallituksen mietintö 3/1951.: Helsingin kaupungin köyhäinhoidollisen laitoshoidon kehittämisen yleisohjelma. Liite: Huoltolaitoskomitean mietintö).

Pulma toteaa, että kunnalliskoti muistutti vuosisadan vaihteen köyhäintalota sekä hoidokkirakenteeltaan että tiloiltaan ja ruokataloudeltaan. Edessä oli perusteellinen laitosjärjestelmän uudistaminen. Komitean väliraportin perusteella kaupunki ryhtyi rakentamaan Kustaankartanon vanhainkotia, jonka ensimmäinen vaihe valmistui 1953.

Akuutin kroonikko-ongelman ratkaiseminen alkoi Koskelan sairaskodin perustamisella. Valtuuston päätös uuden laitoksen sijoittamispaikasta syntyi lopulta 1949, ja Käpylän kunnalliskodin vanhoissa rakennuksissa alkoi asteittainen muuttaminen sairaskodiksi, mikä merkitsi rakennusten perusteellista uudistamista. Näin sai alkunsa Koskelan hoitolaitoskompleksi koko laajuudessaan. Kustaankartanon vanhainkodin lisäksi päätettiin 1950-luvulla useiden muiden kunnallisten vanhainkotien perustamisesta.

KRONOLOGIAA 1950-1965 (HEINIÖ 1968)

1950 Kustaankartanon vanhainkodin rakentaminen alkaa
1951 Hirvihaaran vanhainkoti aloittaa toimintansa
1952 Kulosaaren vanhainkoti aloittaa toimintansa, Käpylän kunnalliskodin sairasosastoajoja lisätään
1952 Käpylän kunnalliskodin alueella olevien rakennusten muutostöitä varten asetetaan suunnittelutoimikunta
1953 Kustaankartanon vanhainkodin valmistuneisiin rakennuksiin siirretään ensimmäiset huollettavat Käpylän kunnalliskodista
1953 Käpylän kunnalliskodissa aloitetaan rakennustyöt sen muuttamiseksi kroonikkojen hoitolaitokseksi
1954 Kustaankartanon vanhainkodin sairasosatorakennus valmistuu
1954 Käpylän kunnalliskodin laboratorion laajennustyöt valmistuvat
1955 Käpylän kunnalliskodin ensimmäisen potilasrakennuksen (C) muutustyöt valmistuvat
1956 Kustaankartanon viimeinen hoitorakennus valmistuu
1956 Käpylän kunnalliskodin A-rakennuksen muutustyöt valmistuvat
1957 Koskelan sairaskoti saa nykyisen nimensä
1958 Koskelan sairaskodin keskusrakennuksen rakennustyöt aloitetaan
1961 Koskelan sairaskodin keskusrakennus valmistuu
1961 Koskelan sairaskodin polikliniikka aloittaa toimintansa
1961 Koskelan sairaskodin päivähoito-osasto aloittaa toimintansa
1961 Koskelan sairaskodin uusi hoitorakennus D valmistuu
1963 Roihuvuoren hoivakotityyppinen laitos valmistuu
1965 Riistavuoren vanhainkoti valmistuu

Vuoden 1965 lopussa oli Koskelan sairaskodissa 1 117 sairaalapaikkaa, eikä enää yhtään hoiva- tai vanhainkotipaikkaa. Yhtä henkilökuntaan kuuluvaa kohden oli 1,3 potilasta. Koskelan sairaskodin osuus kaikkien sairaalalaitosten hoitopäivistä oli 24,1 % vuonna 1965. (Heiniö 1968, 600, 604)

Kolmas rakennusvaihe 1950-1960-luvun muutokset

KOSKELAN SAIRASKOTI, 1957-1981

Keskusrakennus N

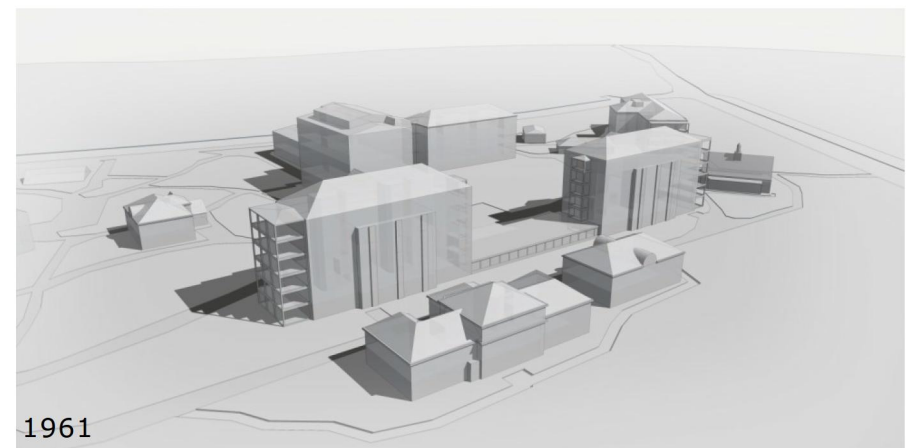
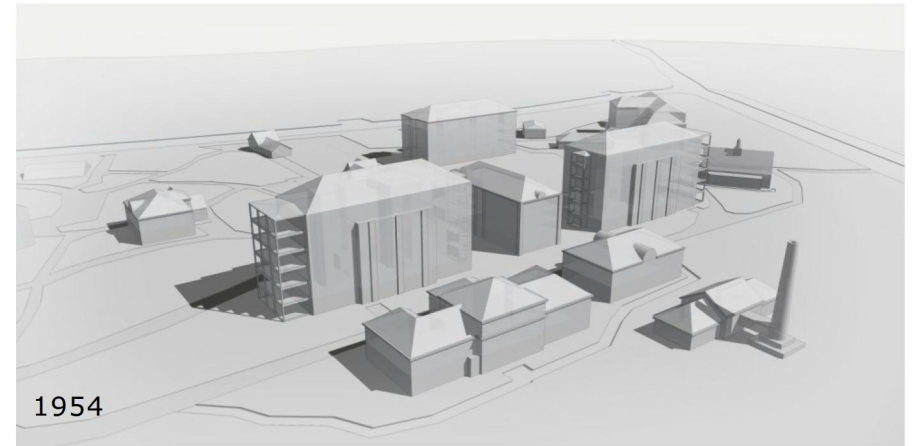
Arkkitehdit: Jonas Cedercreutz ja Helge Railo,

Sodan jälkeiseen aikaan tultaessa kunnalliskoti oli toiminut yli 30 vuotta vanhoissa rakennuksissa ja sairaosasto 20 vuotta vanhoissa tiloissa. Tilat olivat vanhentuneita. Sekä sairaosastoilla että muilla osastoilla valtaosa huollettavista oli 10-12 hengen huoneissa, jonkin verran oli 2-3 hengen huoneita. Hissejä taloihin ei ollut rakennettu, lukuun ottamatta vuoden 1925 G-sairaalarakennusta.

Helsingin sosiaalihuollon alalla tehtiin huomattavia uudistuksia 1940 – luvun lopulta alkaen. Käpylän kunnalliskodin osalla ne tarkoittivat sen muuttamista kroonikkojen – kuten silloin sanottiin – hoitolaitokseksi. Käpylän kunnalliskodin tehtäväksi tuli Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien henkilöiden sairaanhoito. Vanhainkoti toiminnan poistuminen Käpylästä edellytti uusien vanhainkotien rakentamista. Suurimpana näistä tuli olemaan Kustaankartanon vanhainkoti Oulunkylässä. Sen rakennustyöt alkoivat 1950.

Käpylän kunnalliskodista tuli Koskelan sairaskoti v. 1957.

Muutostyöt alkoivat 1953. Laboratorion muutostyöt valmistuivat 1954. Potilasrakennuksen C muutostyöt valmistuivat 1955 ja A-rakennuksen muutostyöt 1956. Suurin muutos oli uuden 8- ja 2-kerroksisen keskusrakennuksen, potilasrakennus N:n rakentaminen 1958-61. Se korvasi vanhan keskusrakennuksen D, joka purettiin 1961. Puretun vanhan D:n paikalle, A:n ja C:n väliin rakennettiin 1961 matala terassimainen uusi D-rakennus, josta jatkuu maanalainen käytävä kohti uutta keskusrakennusta N. Vanhoille A-, C-, F- ja G-rakennuksille 1950- ja 60-luvuilla tehdyt muutokset merkitsivät täydellistä mullistusta. Rakennuksia korotettiin, julkisivun syvennyksiä rakennettiin, kattomuoto muuttui kokonaan, tehtiin ikkunamuutoksia. Suurimmat muutokset kohdistuivat F-rakennukseen. Rakennusten päätyihin tehtiin suuret parvekkeet, joista osa on myöhemmin lasitettu. Sisätiloissa muutokset ovat, jos mahdollista, olleet vielä suuremmat.

Ortokuva vuodelta 1943

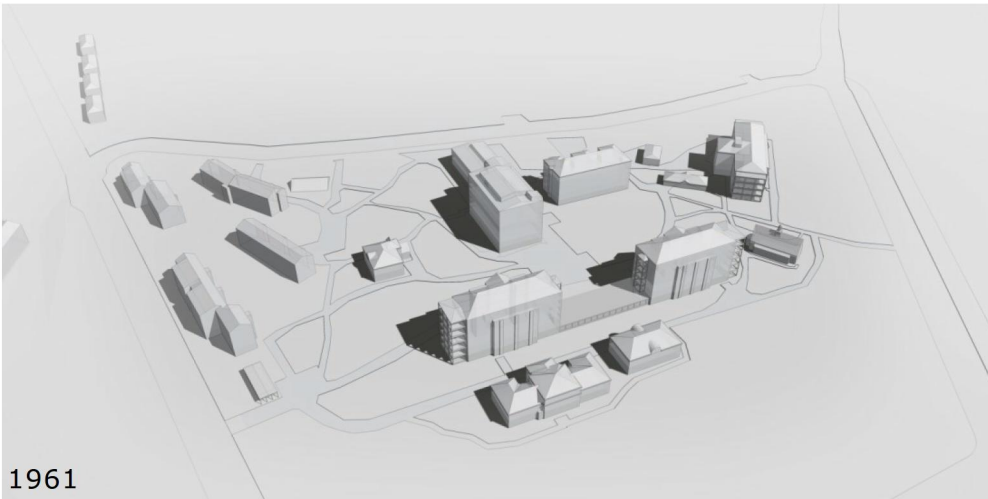
1954

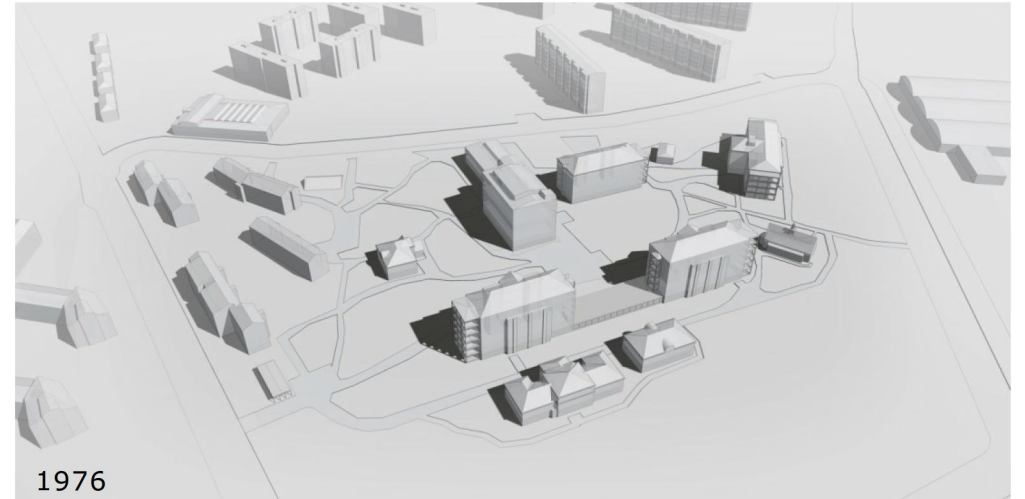
Ortokuva vuodelta 1964

Ortokuva vuodelta 1976

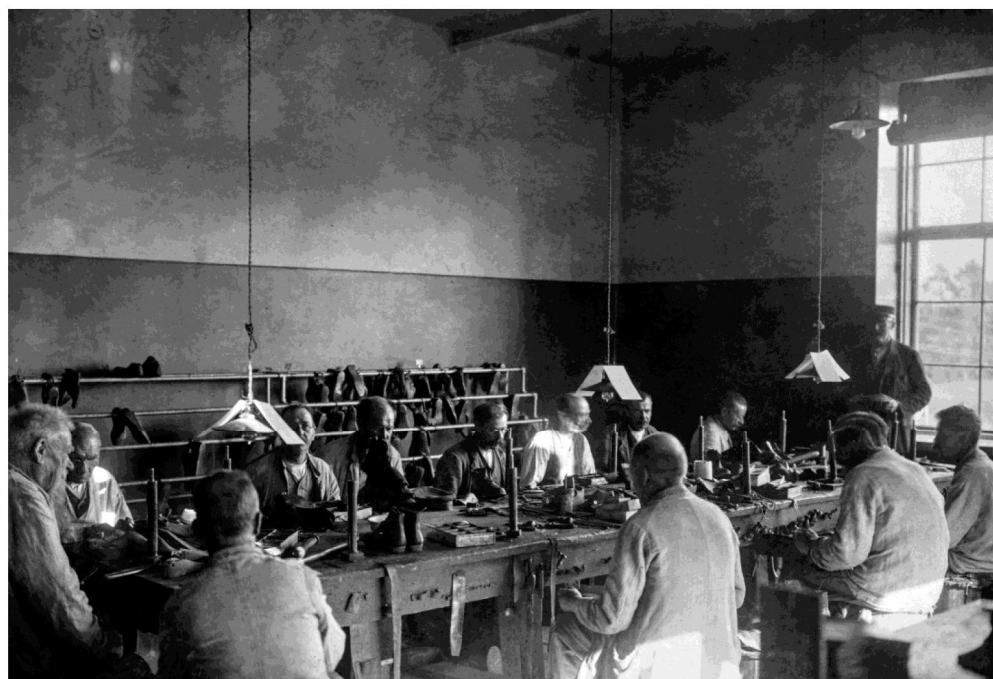

1961

1976

Valokuvat HKM.

Koskelan sairaala 1982-2015

KOSKELAN SAIRAALA 1982-

Nimenmuutos tapahtui 1982. Koskelan sairaala toimii Helsingin keskisen piirin terveyskeskussairaalana, jossa on pitkäaikaisosastoja, neljä akuuttiosastoa, koko Helsingin kuntoutustoiminta ja joitakin psykiatrisia paikkoja (2001). Sairaansijoja oli vuonna 2001 noin 730, ei enää niin paljon kuin aikaisemmin.

1910- ja 1920-luvulta periytyvissä vanhimmissa rakennuksissa on tehty peruskorjauksia aikaisempien muutostöiden ja peruskorjausten jälkeen 1990- ja 2000-luvuilla. Myös rakennusten julkisivuja on kunnostettu.

Lähteet mm

Pekka Laurila ja Claus Tandefelt 1986

Helsingin kaupungin sairaaloiden arkkitehtuurista ja rakentamisesta. 607-662

Paavo Heiniö 1986

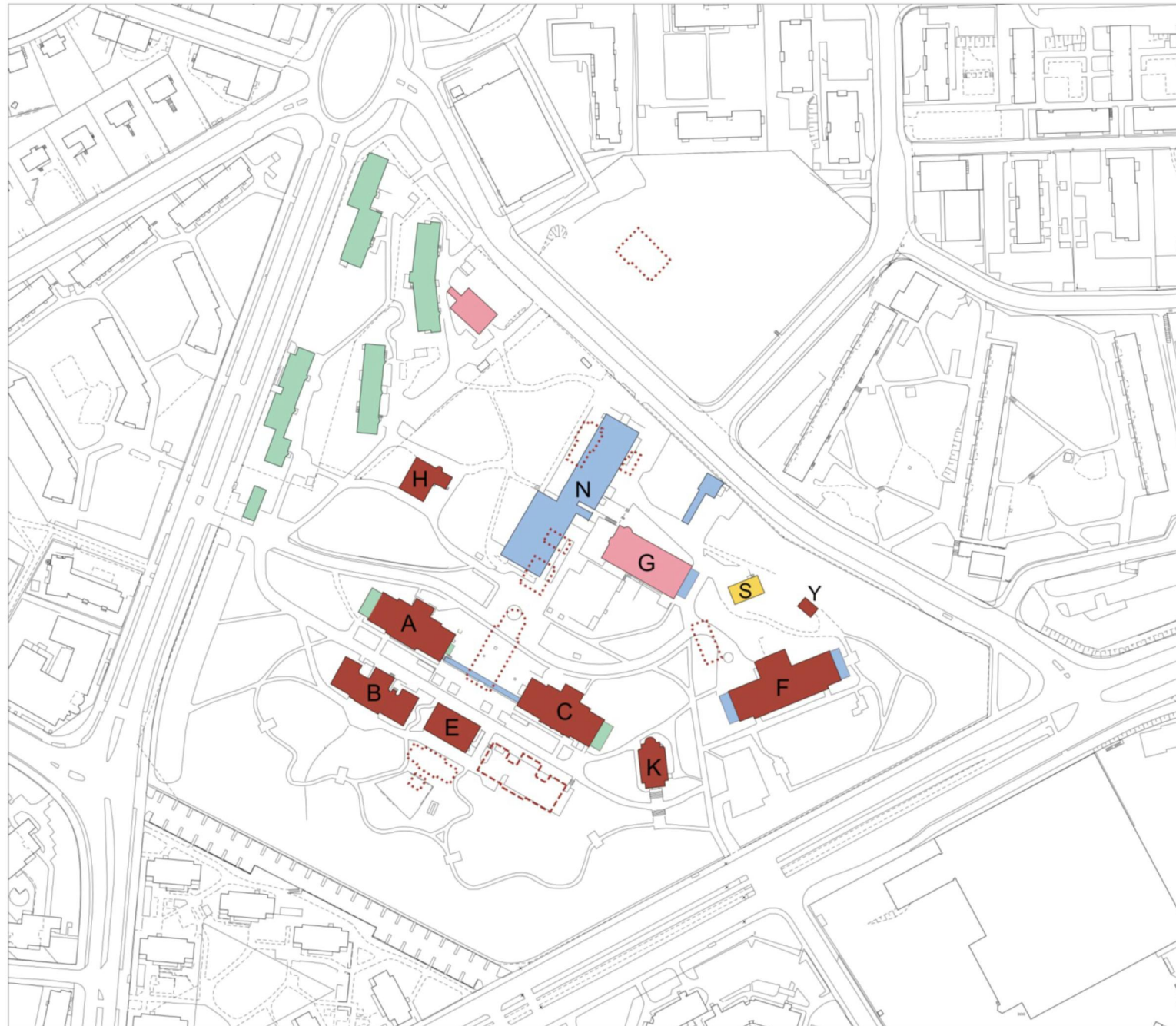
Auroran sairaala s. 293-375 , 377-452 Nikkilän sairaala

kirjassa Helsingin kaupungin sairaalalaitoksen historia. Helsingin kaupungin julkaisuja No 19. Helsinki 1968.

Ortokuva 2005 © Helsingin kaupunki Kaupunkimittaussosasto

RAKENNUSVAIHEET

- 1910 - 1919
- 1920 - 1929
- 1930 - 1939
- 1940 - 1959
- 1960 - 1979
- PURETTU RAKENNUS
- TOTEUTUMATON SUUNNITELMA

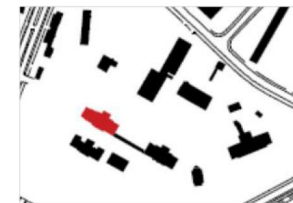
RAKENNUKSET

RAKENNUKSET	sivu
A-rakennus	20
B-rakennus	40
C-rakennus	62
D-rakennus	84
E-rakennus	94
F-rakennus	116
G-rakennus	136
H-rakennus	158
Kappeli	178
L-rakennus portti	192
N-rakennus	198
Sauna	216
Juurikaskellari	222
Hiekkavarasto	226
Tunneli	228
Väestönsuoja	234
Rikkasäiliö	236

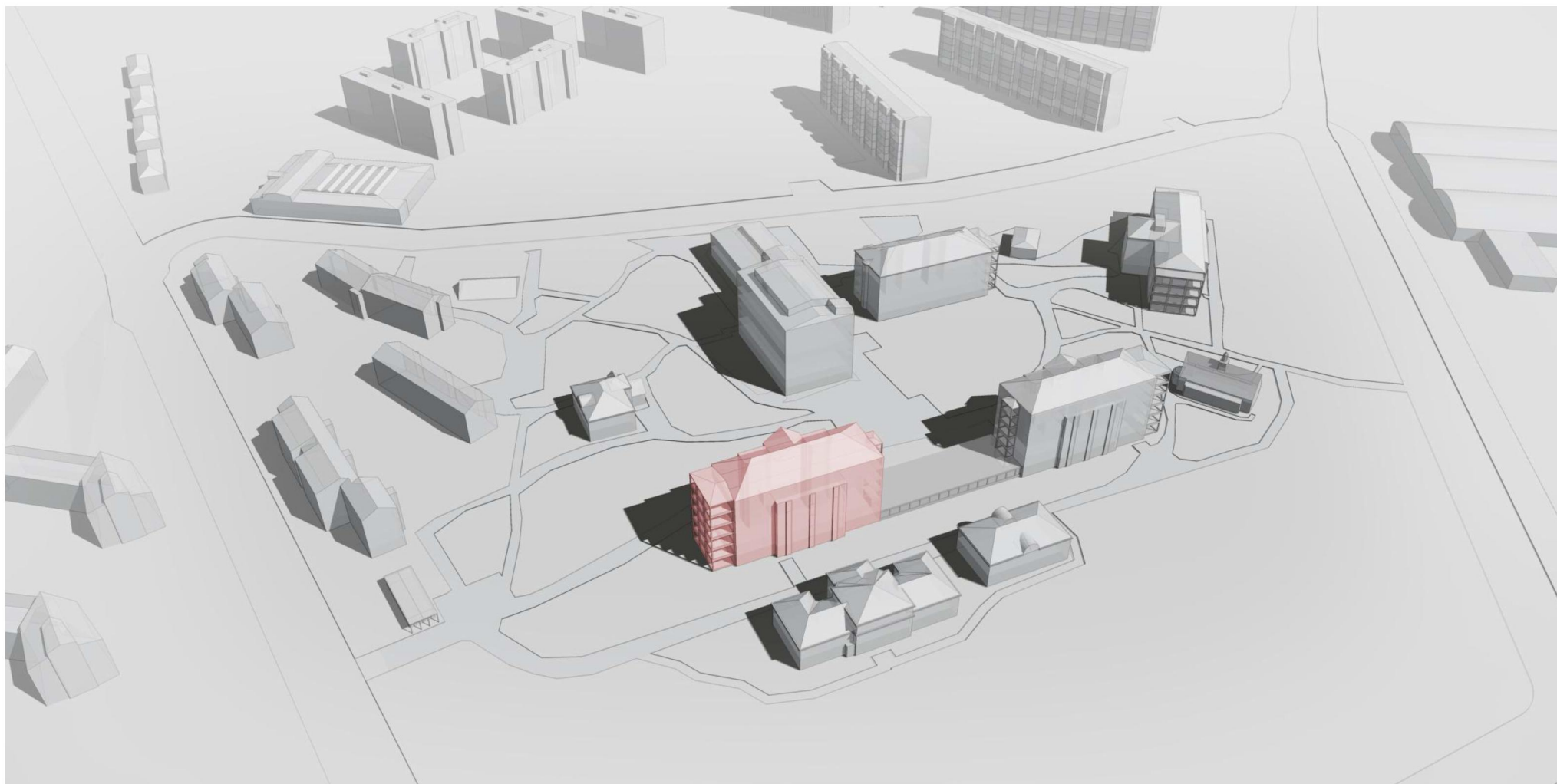
A-RAKENNUS

A-RAKENNUS

A-rakennus osana nykyistä sairaala-aluetta.

A-RAKENNUS

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	Koskelan sairaala A-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerrosluvu	5
Kohdetyyppi (nyk.)	213 Muut sairaalat
Suunnittelijat	Knut Wasastjernan ja Gust. Ad Lindbergin arkkitehtuuritoimisto Karl Hård af Segerstad, Kaupungin-arkkitehti
Muutosten suunnittelijat	HKR, talorakennusosasto / Lasse Björk 1954
Valmistumisvuosi	1910
Muutokset	1954
Kerrosala	4863 m ²

A-paviljonki on Koskelan työ- ja vaivaistaloalueen ensimmäisiä rakennuksia. Se valmistui vuonna 1910, kaksi vuotta ennen laitoksen avaamista.

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Suunnittelijana toimi Knut Wasastjernan ja Gust. Ad Lindbergin arkkitehtuuritoimisto yhteistyössä Arthur Gauffinin kanssa. Toteutusvaiheen arkkitehtityön suoritti virkатыönä kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad. Rakennus näyttää toteutuneen alkuperäisten pohjapiirustusten peilikuva.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Kantavan rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rappua tiiltä. Ulkoseinät ovat kahden kiven, sydänmuuri 1 ½ kiven ja huoneiden väliseinät 1 kiven muurausta. Välipohjat ovat ala- ja kaksoislaattapalkistoja.

Rakennuksessa on kaksi porrashuonetta, ja pääportaan vieressä on suoraan hallikäytävälle avautuva hissi, joka ei ulotu rinteessä sijaitsevan rakennuksen kellarikerrokseen eikä neljanteen kerrokseen.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

Rakennuksessa oli alun alkaen kellarikerroksen lisäksi kolme kerrosta ja alkuperäinen pohjaratkaisu noudatti samaa periaatetta kuin työ- ja vaivaistalon muissakin paviljongeissa C, B ja työlaitokseksi rakennetussa F.

Kellarikerroksen lounaispuolella oli maantasossa suurin ikkunoin ja ulko-ovien varustettuja työsaleja ja muita huoneita. Suoraan ensimmäiseen kerrokseen johtava pääsisäänkäynti oli vastakkaisella sivulla ylärinteen puolella. Ensimmäisessä kerroksessa oli työ- ja makuusaleja, toisessa ja kolmannessa kerroksessa makuusaleja. Rakennuksen keskiosassa oli neljäs kerros, jossa sijaitsi henkilökunnan asuntoja.

Rakennuksen keskellä kulki leveä ikkunallinen hallikäytävä, joka alkujaan toimi oleskelu- ja ruokailutilana. Alun perin käytävästä avautui julkisivun syvennyksien kautta ikkunat ulos. Hallikäytävän lounaispuolella oli suuria työ- ja makuusaleja, koillispuolella E-kirjaimen muotoisen rakennuksen kolmeen sakaraan sijoittuvia pienempiä aputiloja. Suurimmissa makuusaleissa oli kymmenen vuodepaikkaa.

Koko kerroksen 60 asukkaa varten oli varattu yhteensä kuusi WC-istuinta ja vain kaksi kylpyammetta.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Vesikatto oli tiiltä. Sokkeli oli verhottu graniittiharkoilla. Julkisivut olivat vaaleasävyisiä, rapattuja hieman ulkonevin punatiilisiin nauhamaisiin boordein ja –koristein. Nämä, samoin kuin hillityt rappausreliefit, edustivat tyyllisesti saksalaisten ja itävaltalaisen esikuvien leimaamaa myöhäisjugendia, jota on myös luonnehdittu rationaaliseksi.

Asemapiirustus, elokuu 1909.

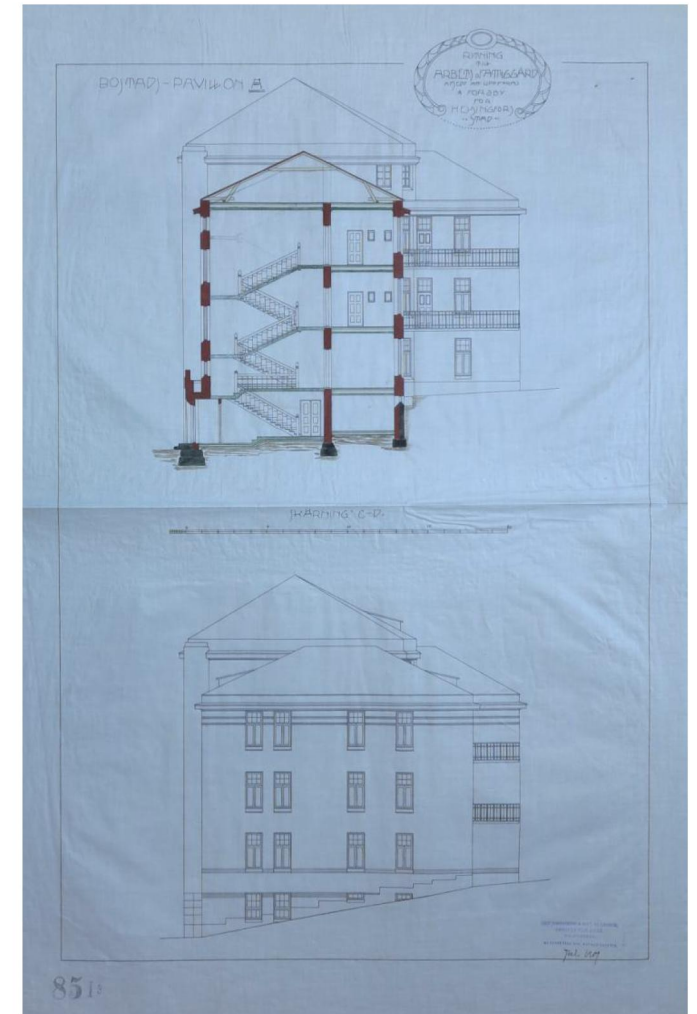
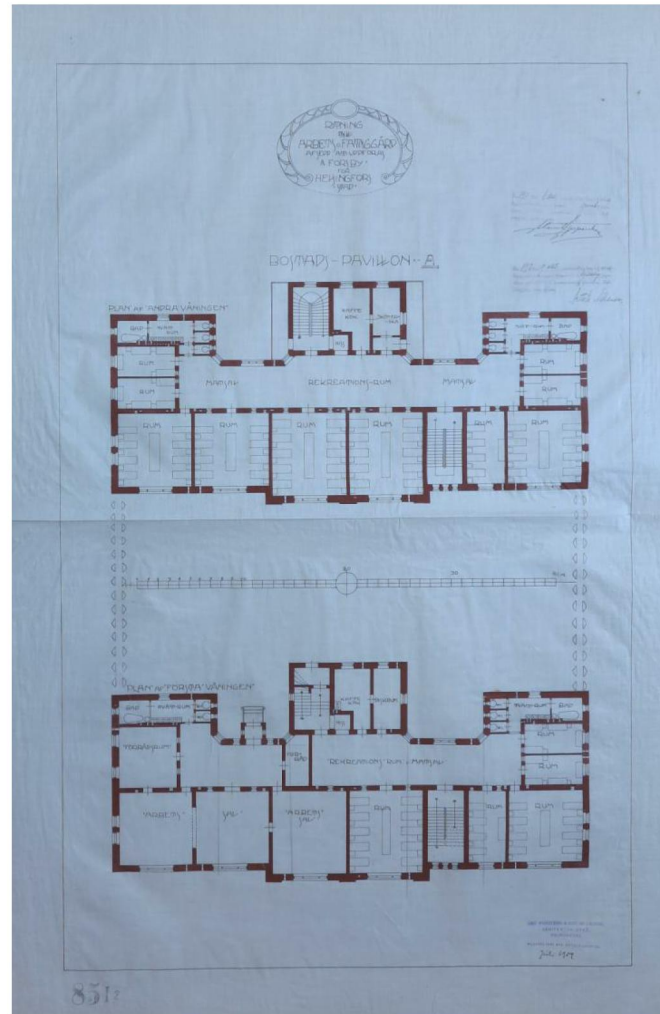
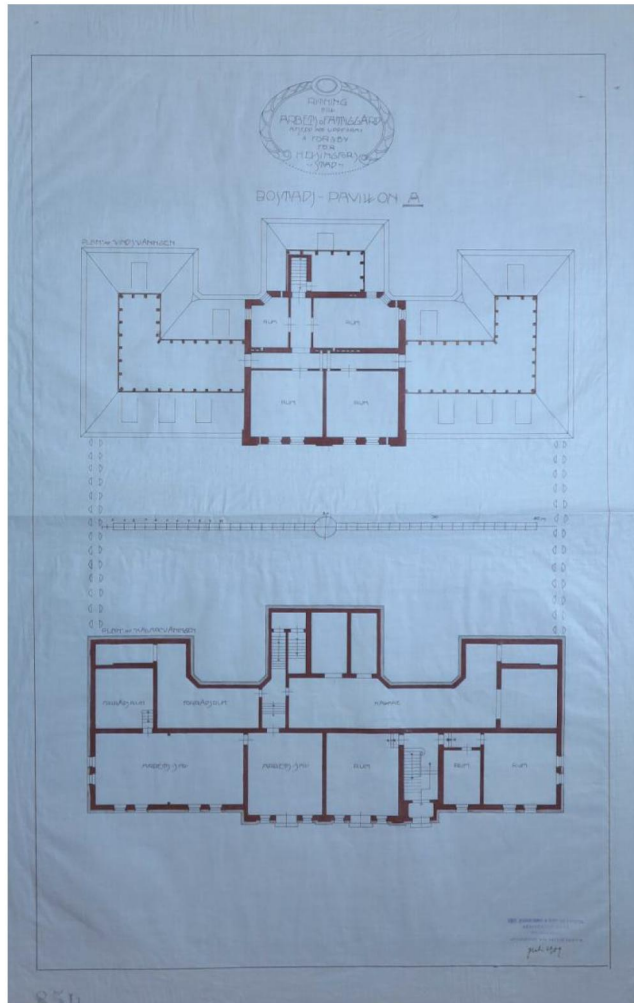
Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivu, heinäkuu 1909

Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå

”Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin”

HKA

A-RAKENNUS

Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivu, heinäkuu 1909. HKA
Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå
"Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin"

A-RAKENNUS

RAKENNUS VALMISTUESSAAN

Valokuva 1900-luvun alusta . A-rakennus on vasemmalla. Huolittuun ympäristöön kuuluvat puurivit, huolella rajatut nurmikaistaleet ja vaaleat puistokalusteet. Valokuva Olof Sundström, HKM.

A-RAKENNUS

Rakennuksen keskellä kulkee leveä ikkunalinen käytävä, joka alkujaan toimi oleskelu- ja ruokailutilana. Suuret hoidokkihuoneet ovat vasemmalla puolella, apu- ja henkilökuntatilat oikealla. Oikealla näkyvät ikkunat sijaitsevat E-muotoisen rakennuksen pihasyvennyksissä.. Valokuvauspaikka ei ole varmistunut, mutta paviljongit A, C ja E oli rakennettu samaa pohjaratkaisua käyttäen. HKM

A-RAKENNUS MUUTOKSET

A-rakennus 1950-luvun puolivälissä toteutetun suuren peruskorjauksen ja laajennuksen sekä uuden D-rakennuksen valmistumisen jälkeen. Pääty luoteeseen ja julkisivu lounaaseen, jonka kellarin ja kolmen alimman kerroksen ikkuna-aukotus pääosin säilyi. Raija Järvelä, HKM.

A-RAKENNUS MUUTOKSET

KÄYTÖN MUUTOKSET

1950-luvulla Käpylän (Koskelan) kunnalliskoti muutettiin Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien kroonisten sairaiden hoitolaksi.

2000-luvun vaihteessa rakennuksessa oli terveyskeskuksen, sosiaaliviraston ja kotihoidon tiloja. Osa kerroksista oli tyhjillään.

2014-15 ensimmäinen kerros muutettiin eri päiväkotien väistötiloiksi. Rakennuksen 2.-5. kerroksissa toimii palveluasumisyksikkö alle 65-vuotiaille tukea, seurantaa tai valvontaa tarvitseville asukkaille.

KESKEISET MUUTOSTYÖT

1950-luvulla rakennusta muutettiin voimakkaasti. Suunnitelusta vastasi Helsingin kaupungin Rakennustoimiston talorakennusosastolla Lasse Björk. Muutostyöt valmistuivat 1956.

Rakennus, jonka päävolyymissa oli alun perin kolme kerrosta ja keskiosassa neljä kerrosta, korotettiin kauttaaltaan viisikerroksiseksi. Lisäksi kaakkoisivulla oli jo alkuaan maantasossa oleva kellari. Keskiosaa korotettiin yhdellä kerroksella ja sivuosia kahdella kerroksella. Julkisivusyvennykset rakennettiin umpeen. Seinien korotukset tehtiin pääasiassa tiilirakenteisina, kuten alemmissakin kerroksissa oli. Rakennuksen entisen E-muodon keskisakaraan tehtiin vierekkäin kaksi uutta potilashissiä.

Uusi vesikatko oli punaista kattotiiltä lukuun ottamatta parvekkeiden peltikatteita. Rakennuksen päätyihin rakennettiin

teräsbetoniset parvekkeet, kaakkoispäätyyn pienehkö tuuletusparveke ja luoteispäätyyn laaja "aurinkoparveke".

Rakennukseen tehtiin koneellinen ilmanvaihtojärjestelmä sisään- ja poistopuhalluksineen. Ullakolle rakennettiin hissi-konehuone ja kaksi iv-huonetta joissa oli vaakakanavoinnit hormiryhmiltä puhallinkoneille. Kerroksiin tehtiin osittain alakatot, joiden otsapintaan sijoitettiin tulo- ja poistoilma-venttiilit.

Päätyparvekkeiden rakentamiseen liittyi käytävien jatkaminen alkuperäisiin päätyseiniin saakka ja uusien julkisivuaukkojen avaaminen, joiden kautta luonnonvalo pääsi kaastamaan keskikäytävään. Hallitilan entiset sivuikkunat poistuivat, kun sakaroiden välitilat rakennettiin umpeen.

Toimenpiteet muuttivat ratkaisevasti rakennuksen ulkoahmoa. Julkisivujen koristeaiheet, samanlaiset kuin B-rakennuksessa yhä näkyvät punatiilinauhut ja laattakuvioinnit, hävitettiin ja ulkoseinät saivat pinnalleen peittävän rappauksen. Ikkuna-aukkoja rakennettiin paikoitellen umpeen (mm. päädyissä), toisaalta taas puhkottiin lisää.

Lounaissivulla uuden 5. kerroksen ikkuna-aukkojako ja puittejakko poikkesivat alempien kerrosten ikkunajaoista, joka noudatteli alkuperäistä jakoa. Koillissivun ikkuna-aukkojaon ja puittejaon voidaan sanoa olevan muutosten jälkeen kokonaan uusi. Päädyissä ikkunajako muuttui kokonaan parvekkeiden rakentamisen ja huonejaon muutosten vuoksi.

1979 Uudistettiin koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto sekä rakennettiin uusia alakattoja huoneisiin ja käytäville.

2014 -2015 tehtiin vähäisiä uusia tilajärjestelyjä.

MUUTOSLUVAT

B. 202-54, lupahakemus 22.6.1954 HKR, talorakennusosasto

1954-55 rakennusta laajennettiin ja korotettiin kahdella kerroksella, ja tehtiin sisätilamuutoksia kellarissa, 1.-3. kerroksissa. Koillisen julkisivun kaksi syvennystä rakennettiin laajennuksilla sisätiloiksi. Päätyihin rakennettiin parvekkeet, kaakkoispäätyyn suuret ja luoteispäätyyn pienemmät.

Muutokset olivat samankaltaisia kuin vuotta aikaisemmin C-rakennukselle tehtäviksi haetut muutokset.

26-464-C-79, pääpiirustukset 22.5.1979, HKR, arkk. Hely Ijas, arkk. Ossi Leppämäki

Rakennus varustettiin uudistetulla koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihdoilla. Uusia pysty kanavia ja alakattoja huoneisiin ja käytäville. Neljä iv-konehuonetta ullakolle.

26-3732-C-86, hakemus 2.12.1986, Arkk.tsto Marja ja Erkki Wirta. Muutetaan kellarikerroksessa oleva terapiayksikkö välinehuoltokeskukseksi.

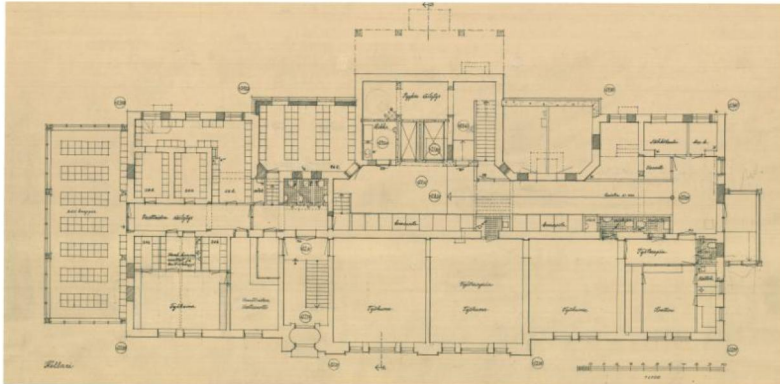
26-407-14-D lupahakemus 18.02. Arkk.tsto AW2-Arkkitehdit, Kyösti Meinilä ja 26-1427-14-RAM

2014-15 ensimmäisen kerroksen entiset potilashuoneet muutettiin eri päiväkotien väistötiloiksi viiden vuoden määräajaksi. Rakennuksen 2.-5. kerroksissa toimii palveluasumisyksikkö alle 65-vuotiaille tukea, seurantaa tai valvontaa tarvitseville asukkaille.

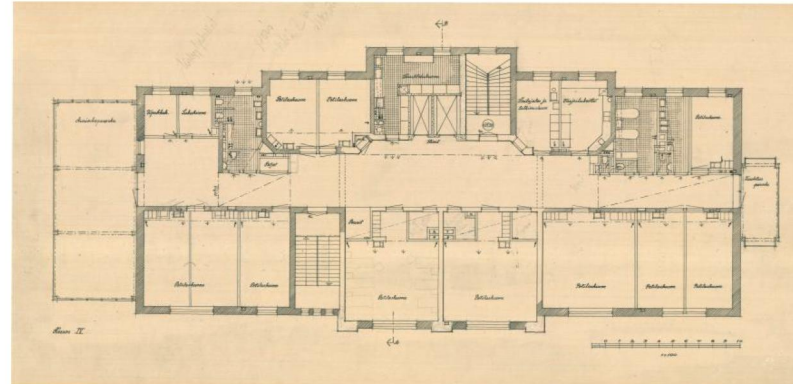
1.kerroksen käyttötarkoituksen muutoksen vuoksi tehtiin vähäisiä tilajärjestelyjä. Sisääntulon viereiset tilat muutettiin kuraetiseksi. Keittiö uusittiin. Ym. muutoksia. 1.kerroksen talotekniset asennukset uusittiin, mistä aiheutui muutoksia myös ylempiin kerroksiin. Leikkipiha sijoitettiin B- ja E-rakennusten etäpuolelle, B-rakennuksen päiväkotien piha-alueiden jatkoksi.

A-RAKENNUS

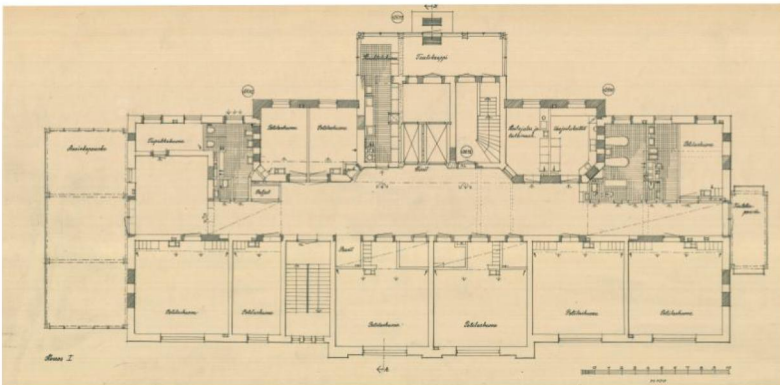
Muutospiirustukset 1954

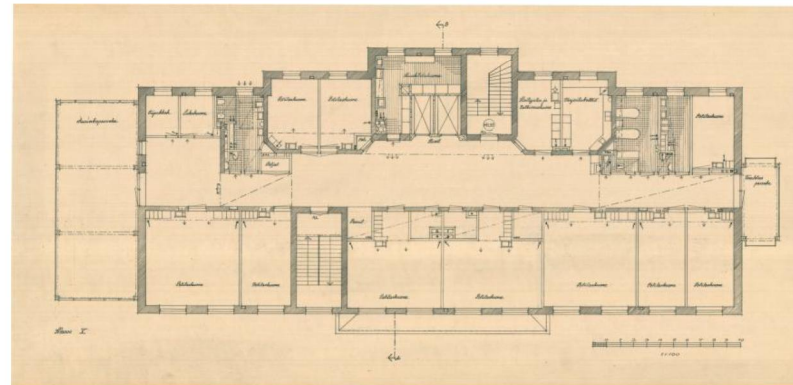
Kellari

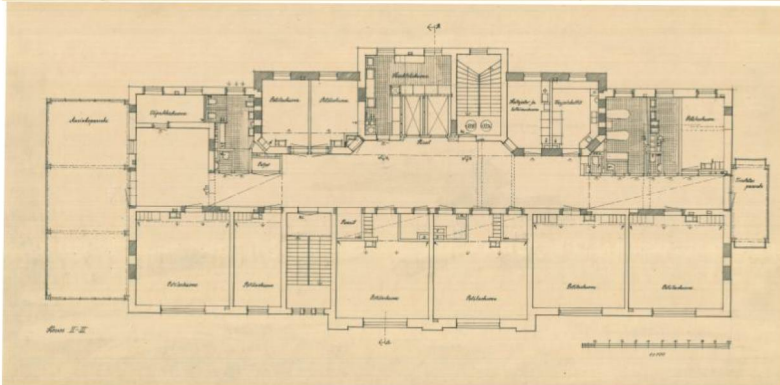
4. kerros rakennettiin korotettuun osaan.

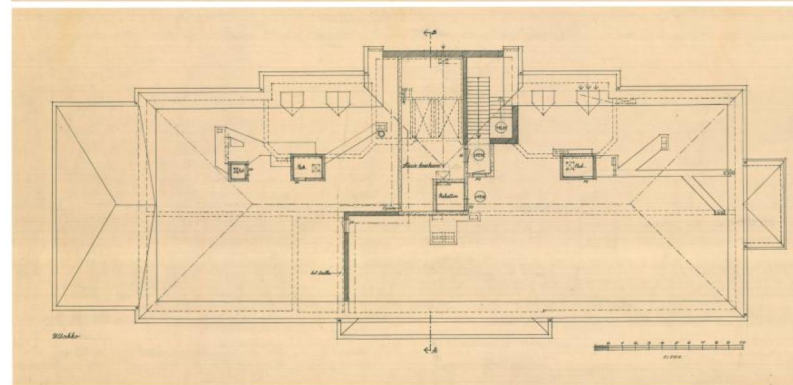
1 kerros
Uusi tuulikaappi koillissivulla.
Koillissivun puolelle uusia huoneita vanhan ulkoseinän ulkopuolelle. Päädyissä uudet aurinko- ja tuuletusparvekkeet.

5. kerros rakennettiin korotettuun osaan.

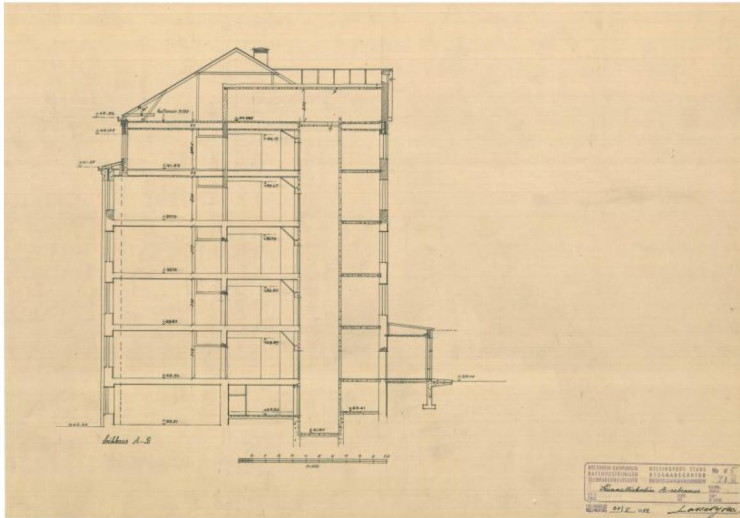
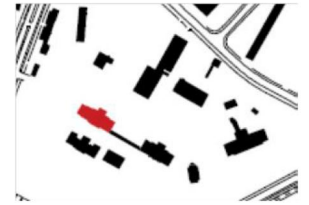

2-3. kerros
Koillissivun puolelle uusia huoneita vanhan ulkoseinän ulkopuolelle. Pää-

A-RAKENNUS

Muutospiirustukset 1954

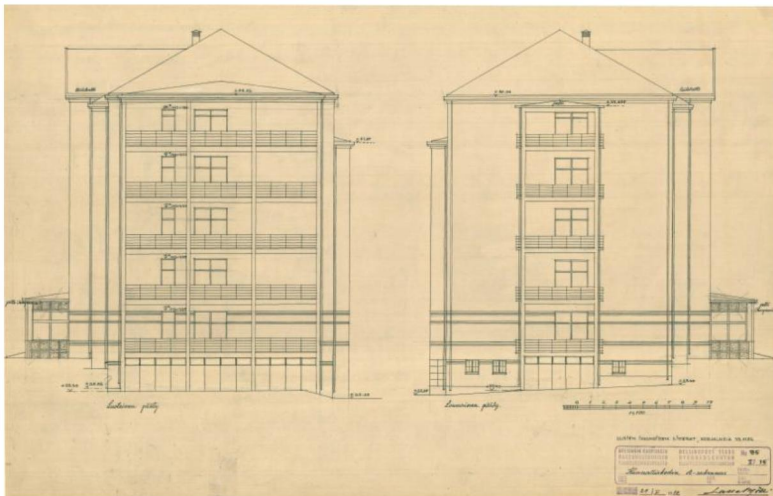

Leikkaus

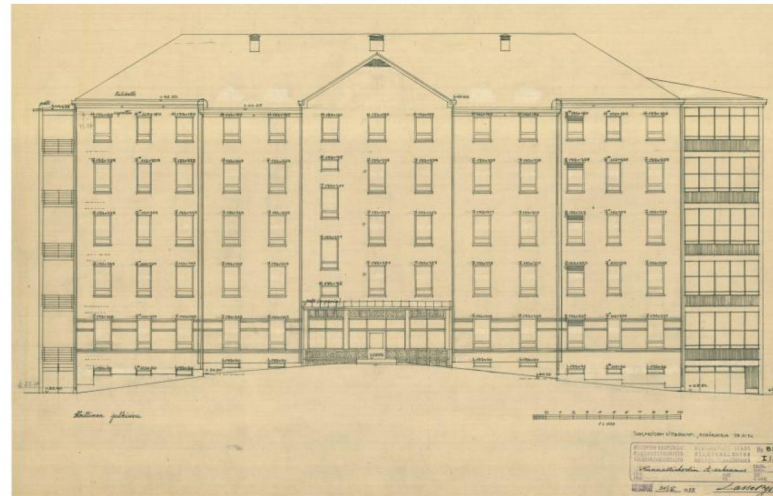

Julkisivu lounaaseen

Päädyt

Julkisivu koilliseen

Piirustukset 1954, Lasse Björk. HKR
Talorakennusosasto. HKR

1954-55 rakennusta laajennettiin ja korotettiin kahdella kerroksella, ja tehtiin sisätiloissa muutoksia kellarissa, 1.-3. kerroksissa. Koillisen julkisivun kaksi syvennystä rakennettiin laajennuksilla sisätiloiksi. Päätyihin rakennettiin parvekkeet, kaakkoispäättyyn suuret ja luoteispäättyyn pienemmät.

A-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

Rakennuksen nykyinen ulkoasu on pääosin tulosta 1950-luvun muutostöistä ja poikkeaa huomattavasti alkuperäisestä.

1950-luvulla suoritettujen toimenpiteiden muuttaneet ratkaisevasti rakennuksen ulkohahmoa. Muutoksen ja laajennuksen yhteydessä julkisivujen koristeaiheet, B-rakennuksessa yhä näkyvät punatiilinauhut ja laattakuviointit, on hävitetty ja ulkoseinät ovat saaneet pinnalleen peittävän rappauksen.

Olenaisiin muutoksiin näkyy kuitenkin mittakaavassa. Laajennusten vuoksi rakennuksen alkuperäinen pienipiirteisyys ja paviljonkimaisuus ovat kadonneet, samoin kuin julkisivujen alkuperäinen rytmi. Koillisjulkisivun selvä 5-osaisuus, jossa keskiosa ja reunat työntyivät selvästi ulospäin, ei ole enää aistittavissa. Tilalla on vain vaatimaton porrastus.

Ikkuna-aukkoja on paikoitellen rakennettu umpeen, toisaalta taas puhkottu lisää.

Sisäänkäynti on rakennettu 1950-luvun muutoksen yhteydessä.

Sisätilojen keskeisiä muutoksia ovat olleet hallikäytävän kaiventaminen aputilojen rakentamisella ja sen ulottaminen koko rakennuksen mittaiseksi käytävämäiseksi tilaksi alkuperäisen, väljän ruokasali- ja virkistyshuonetilasrangan sijaan, johon lankesi päivänvalo koillisivun ikkunoista. Talotekniikan sekä ilmanvaihtoratkaisujen aiheuttamat muutokset alakattoineen ovat myös vaikuttaneet suuresti keskitilan luonteeseen.

Huonejako on säilynyt pääpiirteissään alkuperäisenä käytävän lounaispuoleisessa huonesarjassa. Koillisivun huone-

sarjassa käytävän avaaminen päätyseiniin asti sekä wc-pesutilojen, hoito- ja aputilojen ym. huoneiden muutokset ja lisääminen on muuttanut tilannetta ratkaisevasti.

Porrashuoneet ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan, lukuun ottamatta 1950-luvulla kerroksella korotettua osaa. Porrashuoneet on osastoitu teräslasiovilla ja pintakäsittelyt on uusittu.

RUNKO JA RUNKOON LIITTYVÄT RAKENTEET

Rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rapattua tiiltä. Ulkoseinät ovat kahden kiven muurausta, sydänmuurit ja portaiden sivuseinät yleensä 1 ½ -kiven muurausta, vanhat väliseinät yleensä yhden kiven muurausta. Lisäksi on runsaasti ohuempia väliseiniä, erityisesti muutostöissä tehtyjä seiniä. Välipohjat ovat teräsbetonisia ala- ja kaksoislaattapalkistoja.

Vesikatto on punaisilla kattotiilillä katettu aumakatto ja sen kantatavat rakenteet ovat puuta. Parvekkeiden osalla vesikate on maalattua sinkittyä peltiä.

NYKYINEN KÄYTTÖ		
Kerros	Osasto	
5	Osasto A5	
4	Osasto A4	
3	Osasto A3	
2	Osasto A2	
1	Osasto A1	
P	Potilasvaatevarasto	
	Fysioterapian osasto	

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Koko työ- ja vaivaistalon alkuperäinen rakennuskanta, johon A-rakennus kuuluu, oli arkkitehtoniselta tyyliltään ja mittakaavaltaan yhtenäinen. Useiden talojen pohjamuodoissa, korkeuksissa ja koristeaiheissa oli yhtenäistä laatua. Rakennusten suunnittelusta vastasi tunnettu arkkitehti Knut Wasastjerna ja toteutuksesta kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad.

1950-luvulla tehdyt rakennusten laajennukset, perusmuodon yksinkertaistukset, korotukset ja koristeiden poistot aiheuttivat alueen mittakaavallisen ja arkkitehtonis-tyylillisen yhtenäisyyden vähennystä. A-rakennus edustaa ulkoasultaan tätä muutosvaihetta.

Enemmän tai vähemmän sairaala-luonteisten muutokset ovat olleet perusteltuja, koska 1900-luvun alussa laitosta perustettaessa ei ollut tarkoitus, että rakennuksissa hoidettaisiin sairaita lainkaan. Muutoksissa koetettiin etsiä sekä toiminnallisesti että arkkitehtonisesti kestäviä ratkaisuja. Esim. A- ja C-rakennuksia korotettaessa saatiin arkkitehtonisesti tasapainoisempi lopputulos parvekkeiden lisäämisellä molempiin päihin. Tekemällä vastaavat lisäykset myös G- ja F- rakennuksiin saatiin alueelle enemmän ”suuria” rakennuksia ja sitä kautta osalle aluetta uutta yhtenäisyyttä.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

A-rakennus sijaitsee sairaskodin ydinalueen toisen pääkselin ”porttina” vastapäätä B-rakennusta. Sekä hahmoltaan että vaiheiltaan A- ja C-rakennukset kuuluvat samaan ryh-

mään ja muodostavat B-rakennuksen takana kohoavan tunnusomaisen vaaleasävyisen, muurimaisen rakennusrintaman.

A- ja C- rakennukset kuuluvat B:n ja E:n kanssa alkuperäisen asemakaavallisen perussuunnitelman poikkittaisaksiin. Sitä ei tosin koskaan rakennettu valmiiksi, koska B:n parirakennukseksi suunniteltua I-asuinpaviljonkia ei koskaan rakennettu.

Keskusrakennus D:n purkamisen ja suuren sairaalarakennus N:n rakentamisen jälkeen pääkselin asema on heikentynyt. Kun lisäksi A:n ja C:n mittakaava on kasvanut, niin koko asemakaavallisen asetelman selkeys on pienentynyt.

KOSKELAN SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

A-paviljonki edusti alkuperäisessä asussaan C- ja F-rakennuksen lisäksi työ- ja vaivaistalon, vuodesta 1914 kunnalliskodin, alkuperäisen suunnitelman mukaista rakennustyyppiä. Nykyinen käyttö vastaa väljästi alkuperäistä käyttötarkoitusta. Rakennuksessa suoritettavat muutokset ovat ensisijaisesti osoituksena 1950-luvun vanhustenhoidon muutoksista, kun Käpylän (Koskelan) kunnalliskodin tehtäväksi tuli Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien henkilöiden sairaanhoito. Myöhemmät muutokset ovat liittyneet Koskelan sairaalaan (1982).

SÄILYNEISYYS

Korotettu ja ulkoasultaan muutettu rakennus päätyparvekkeineen kertoo ennen kaikkea 1950-luvun muutoksesta, joskin lounaissivulla on säilynyt alkuperäisen julkisivun ikkuna-aukkoja.

Alkuperäinen huonejako on pääpiirteissään edelleen hahmotettavissa, vaikka koillissivun alkuperäisen ulkoseinälän ulkopuolelle on rakennettu uusia huoneita. Hallikäytävien alkuperäisiä sivuikkunoita on joko muurattu umpeen tai muutettu oviksi ja käytäviä on jatkettu päätyseiniin saakka. Eräitä huoneita on jaettu uusin lisäväliseiniin ja varustettu aputiloilla.

Säilyneitä osia ovat alempien kerrosten useimmat alkuperäiset seinät muutetuina oviaukkopaikoin, porrashuoneet ja ikkunapaikat niillä osin missä alkuperäistä ulkoseinää on jäljellä. Ikkunat on uusittu. Ovet ovat lähes kauttaaltaan uusittuja mukaan lukien portaiden palo-ovet

SUOSITUKSET

Rakennus on pääosiltaan rakenteellisesti terve ja käyttökelpoinen. Rakennukseen suositellaan sijoitettavaksi toimintoja, jotka hyödyntävät alkuperäiseen pohjaratkaisuun kuuluvia suurikokoisia huonetiloja. Alkuperäisten huonetilojen jatkaminen pienemmiksi on ongelmallista muun muassa huonetilojen mittasuhteiden vuoksi. Jakamisesta aiheutuu muutoksia myös ikkunajakoon ja julkisivun jäsentelyyn.

A-RAKENNUS

Huonetilojen ja seinärakenteiden säilyneisyys, 2.-3. krs

- Säilyneet alkuperäiset seinärakenteet
- Puretut alkuperäiset seinärakenteet
- Muutos: uudemmat seinärakenteet
- Hallikäytävän alkuperäinen laajuus
- 1950-luvulla toteutettu laajennus

Sisätilojen keskeisiä muutoksia ovat olleet hallikäytävän kaventaminen aputilojen rakentamisella, ja sen ulottaminen koko rakennuksen mittaiseksi käytäväksi tilaksi alkuperäisen, väljän ruokasali- ja virkistyshuonetilarajan sijaan, johon lankesi päivänvalo koillissivun ikkunoista.

Huonejako on säilynyt pääpiirteissään alkuperäisenä käytävän lounaispuoleisessa huonesarjassa. Koillissivun huonesarjassa käytävän avaaminen päättyneisiin asti sekä wc-pesutilojen, hoito- ja aputilojen ym. huoneiden muutokset ja lisääminen on muuttanut tilannetta ratkaisevasti.

Kuva ylhäällä:

A-rakennus vasemmalla Olof Sundströmin valokuvassa 1930-luvulta, HKM.

Kuva alhaalla:

A-rakennuksen luoteispääty ja lounaissivu v. 2015. Rakennuksen nykyinen ulkoasu on pääosin tulosta 1950-luvun muutostöistä.

Kuva ylhäällä:

A-rakennus alkuperäisessä asussaan näkyy edessä olevan B-rakennuksen takana osana työ- ja vaivaistalon rinneeseen porrastettua kokonaisuutta. HKM

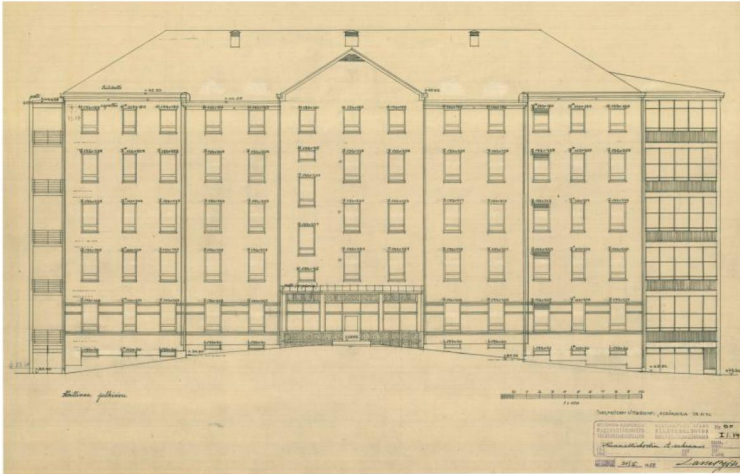
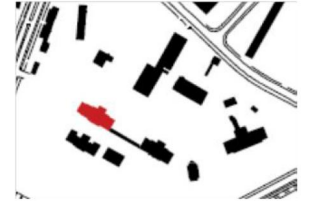
Kuva alhaalla:

Alkuperäinen, kolmikerroksinen lounaisjulkisivu projisoituna 1950-luvulla toteutetun korotetun julkisivupiirustuksen päälle. Vertailu osoittaa, että alkuperäiset ikkuna-aukot säilytettiin ja neljännen kerroksen kohdalla toistettiin vielä vanhaa ikkunajakoa. Vasta viides kerros oli ikkunajaltaan erilainen.

A-RAKENNUS

Nykytilanne

Kuva ylhäällä: Muutospiirustus v. 1954.

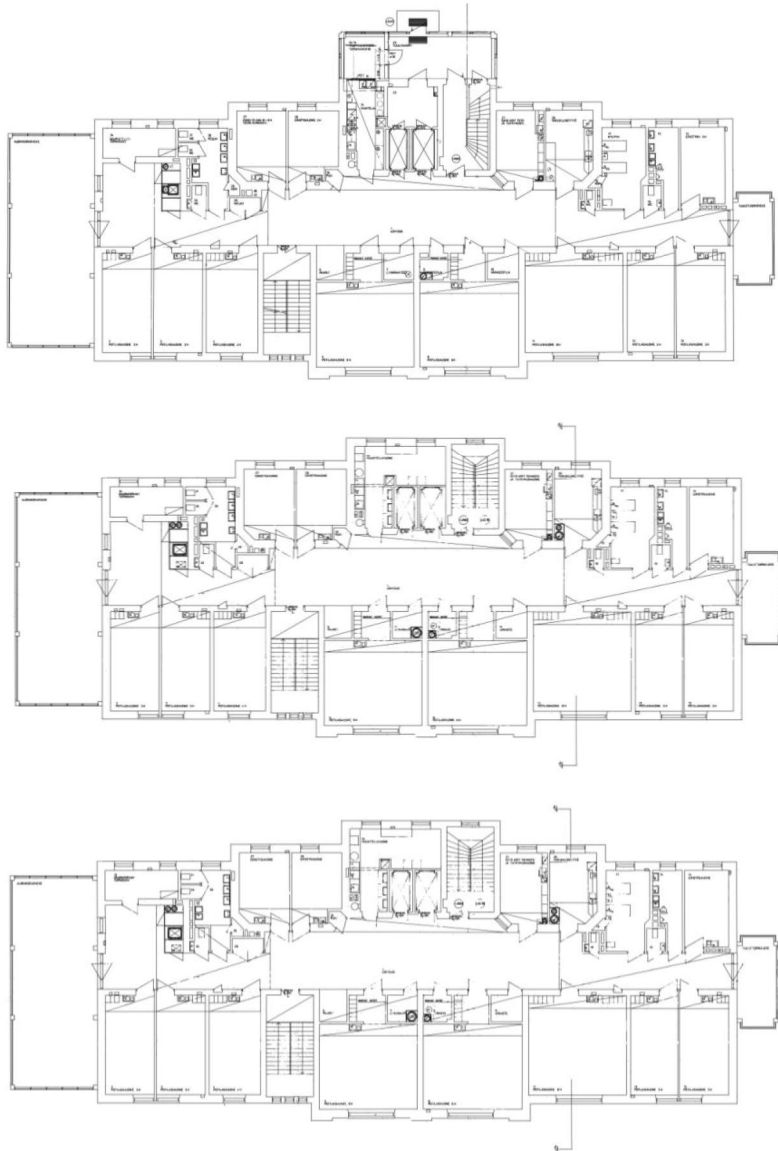
Kuva alhaalla: A-rakennus luoteesta 2015, suuret lasitetut parvekkeet

Koillissivun ikkuna-aukkojaon ja puitejaon voidaan sanoa olevan muutosten jälkeen kokonaan uusi. 1950-luvulla rakennettu sisäänkäynti asettuu alkuperäisen julkisivulinjan eteen. Laajennusten vuoksi rakennuksen alkuperäinen pienipiirteisyys ja paviijonkimaisuus ovat kadonneet, samoin kuin julkisivujen alkuperäinen rytmi. Koillisjulkisivun selvä 5-osaisuus, jossa keskiosa ja reunat työntyivät selvästi ulospäin, ei ole enää aistittavissa. Tilalla on vain vaatimaton porrastus.

A-RAKENNUS

Nykytilanne

Kerroshalli-käytävä hissien edustalla. Hallikäytävien ilme on muuttunut huomattavasti, eikä esimerkiksi alkuperäisiä ovi ole säilynyt. Koneellinen ilmanvaihto on tuonut mukanaan alakattoja, jotka osaltaan ovat muokanneet sisätilan luonnetta.

1.-3. kerros. Ajantasapiirustukset 2001.
AW2

Edellisellä sivulla kuvattu kerroshalli toiseen suuntaan, taustalla osastojen poikittainen jakoseinä.

Kerroshalli päättyy päädyssä olevaan parvekeoveen.

*Kaakkoispäädyn avo-
parvekkeen ikkuna-
oviseinä, 5. krs.*

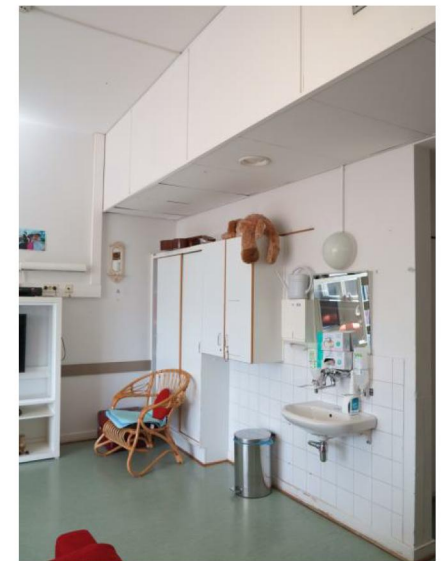
Lounaissivulla oleva potilashuone.

Luoteispäädyn suuri yhtenäinen lasiseinäinen parveke, 5. kerros.

Koillissivulla oleva pesuhuone

Potilashuoneen käytävän puoleisella seinällä on IV-kanavan kotelo.

1950-luvulla lisätty matala sisääntuloaula koillissivulla. 2015

Sisääntuloaula sisältä, oikealla ovet portaaseen varastoon, hissiaulaan

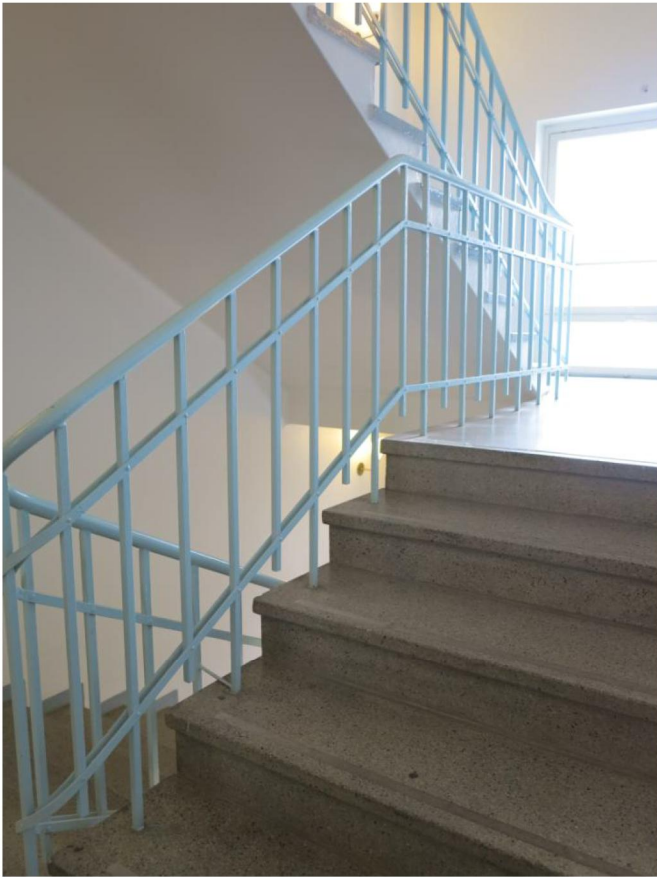
Kuvat vasemmalla:

Uusittua ikkunarakenetta.

Korotetun osan sementtimosaikki-ikkunapenkki ja lämpöpatteri 1950-luvulta.

Kuva oikealla: Portaan valaisin, seinissä lasikuitukangas ja maalaus

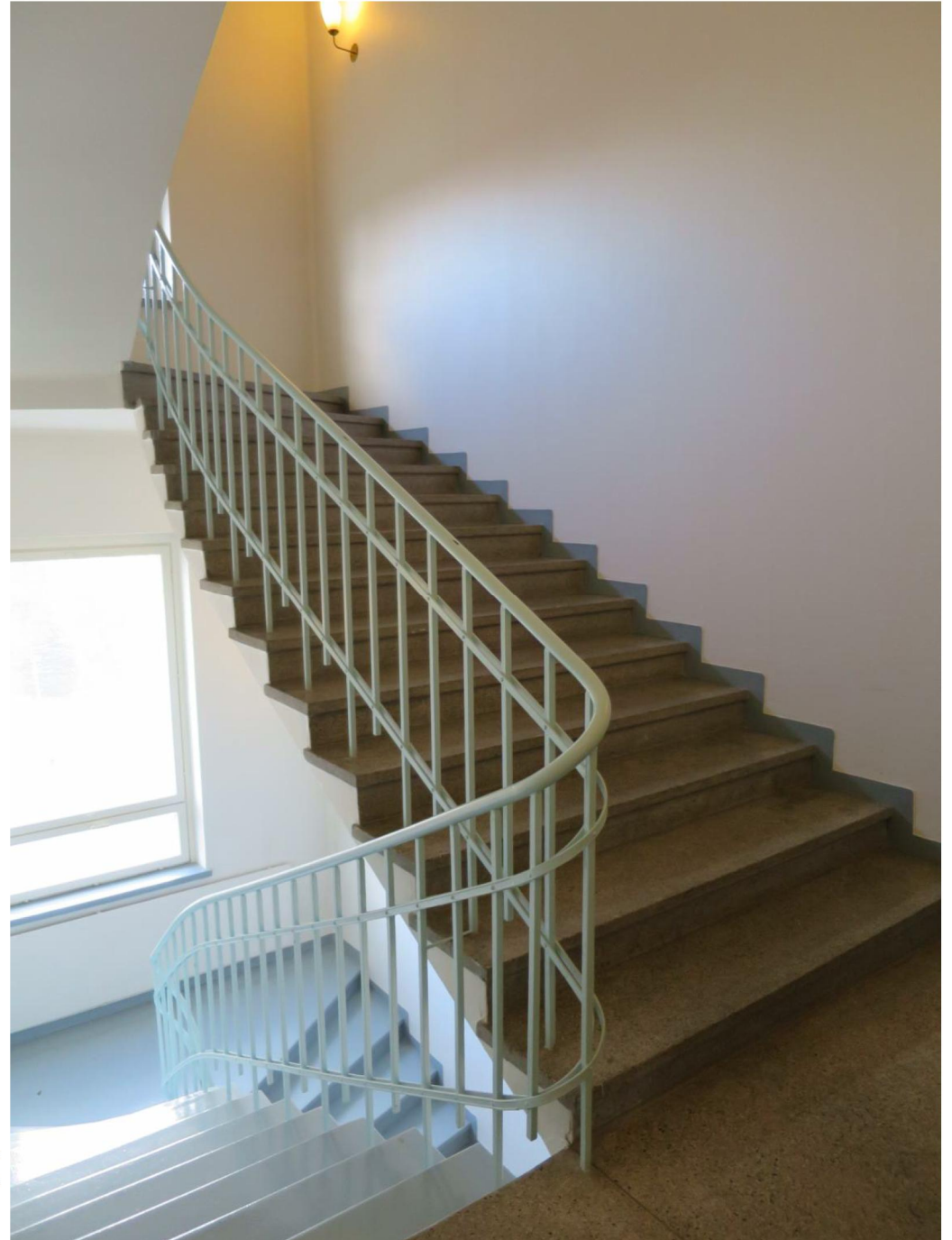

Portaan säilynyt, alkuperäinen kaide.

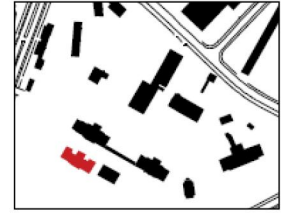

Portaan alkuperäisiä mosaiikkibetonisia elementtiaskelmia.

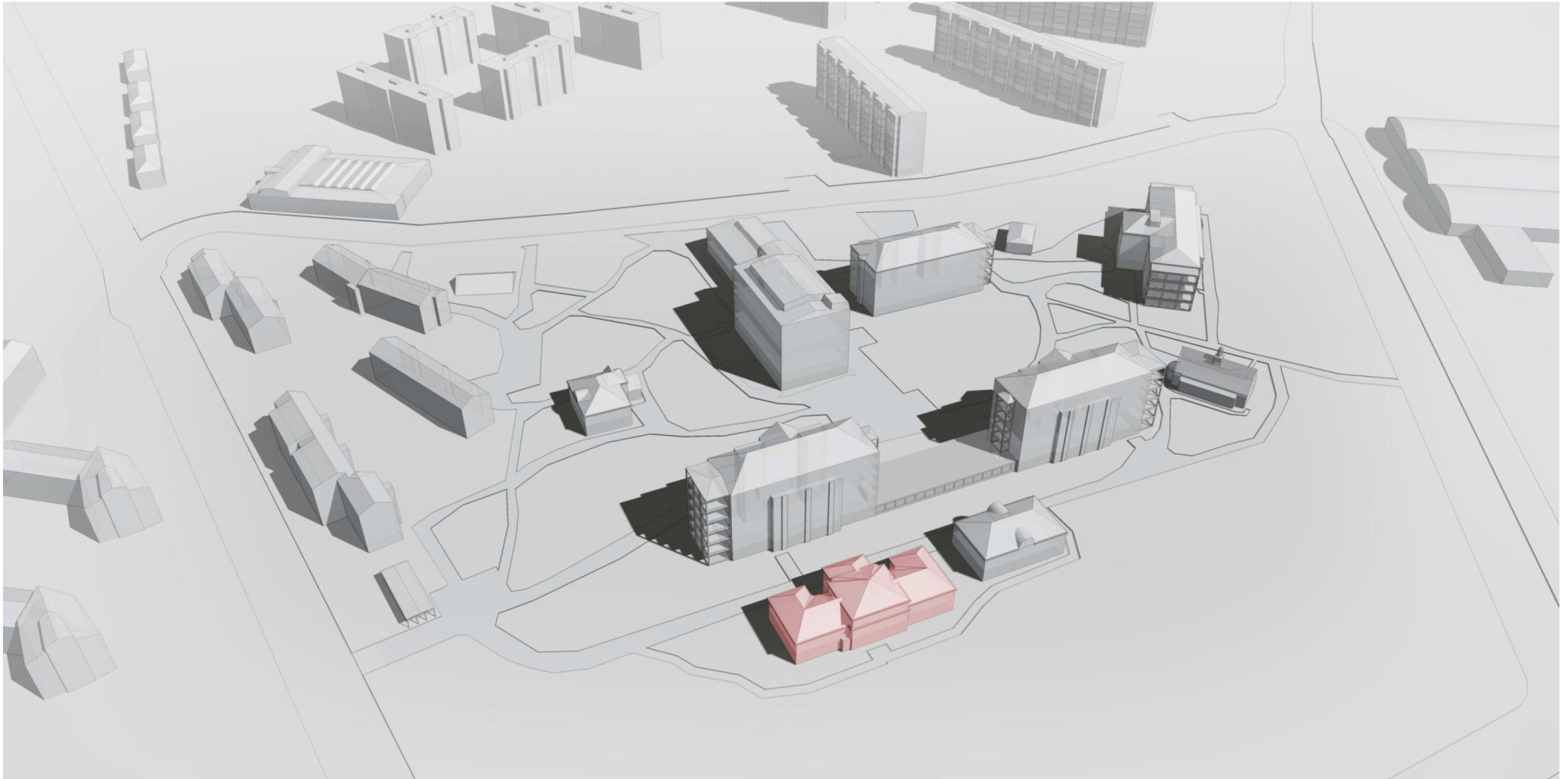

B-RAKENNUS

B-rakennus osana nykyistä sairaala-alueetta.

B-RAKENNUS

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Kohde	Koskelan sairaala B-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerrosluvu	2-3
Kohdetyyppi	213 Muut sairaalat, alun perin hoidokkirakennus
Suunnittelija	Knut Wasastjerna, Gust.Ad.Lindberg Karl Hård af Segerstad
Muutosten suunnittelijat	Pääpiirustukset 1990, HKR talosuunniteluosasto; Hely Ijäs, Ossi Leppämäki Pääpiirustukset 2001, Arkk.tsto Rauhalampi
Valmistumisvuosi	1912
Muutokset	1980, 2003, 2014-15
Kerrosala	2282 m ²

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Asemapiirustus, elokuu 1909.

Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivut, huhtikuu 1912

Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå,
"Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin"

HKA

B-paviljonki on Koskelan työ- ja vaivaistaloalueen alkupe-
räiseen suunnitelmaan kuuluvia rakennuksia. Se valmistui
vuonna 1912 asuntolapaviljongiksi.

SUUNNITTELU

B-paviljongin suunnittelijana toimi Knut Wasastjernan ja
Gust. Ad Lindbergin arkkitehtuuritoimisto yhteistyössä Art-
hur Gauffinin kanssa. Wasastjernan toimiston ("Knut Wasa-
stjerna invenit") laatimat piirustukset allekirjoitti kaupungin
rakennuskonttorissa kaupunginarkkitehti Karl Hård af Se-
gerstad huhtikuussa 1912.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Kantavan rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin ra-
pattua tiiltä. Ulkoseinät ovat kahden kiven, sydänmuuri 1 ½
kiven ja huoneiden väliseinät 1 kiven muurausta.

Välipohjat ovat varhaisia betonisia kaksoislaattaholveja,
joissa betoniin valetut I-teräkset toimivat kantavina palkkei-
na kantaen alemmaa laattaa.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

Rakennuksessa oli alun alkaen kellarikerroksen lisäksi kaks-
si kerrosta, keskiosassa kolme, ja alkuperäinen pohjaratkai-
su noudatti samaa periaatetta kuin työ- ja vaivaistalon
muissakin paviljongeissa A, C ja työlaitokseksi rakennetus-
sa F. Pohjakaava oli lähes identtinen A-paviljongin kanssa,
mutta kerroksia oli yksi vähemmän. Rakennuksessa oli
kaksi porrashuonetta, mutta ei hissiä.

Kellarikerroksen lounaispuolella oli maantasossa por-
rashuoneen sisäänkäynti ja ikkunallisia varastohuoneita.
Suoraan ensimmäiseen kerrokseen johtava pääsisään-

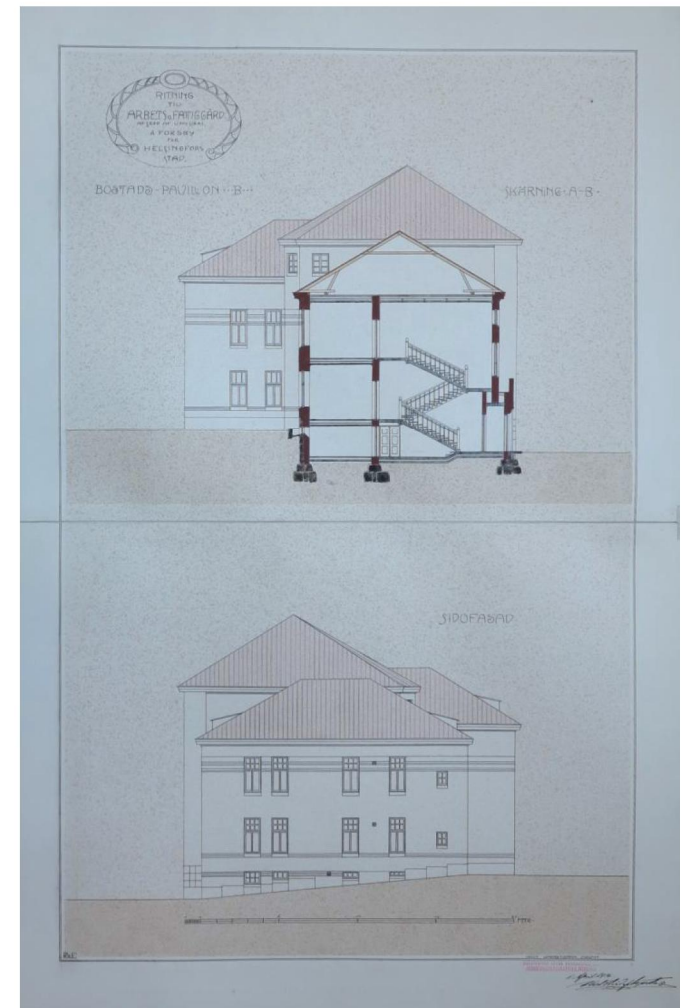
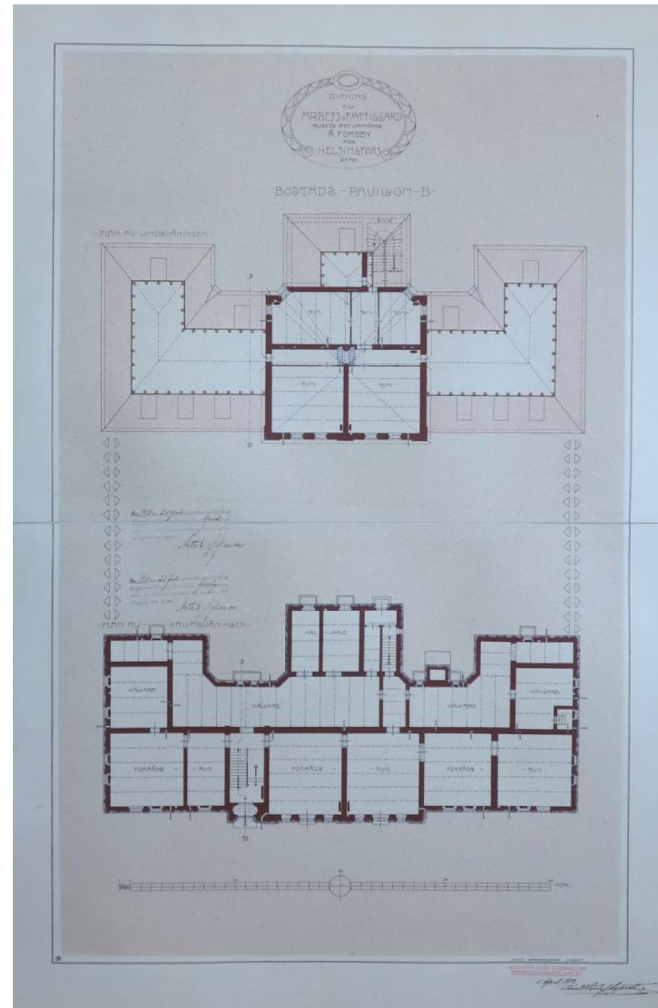
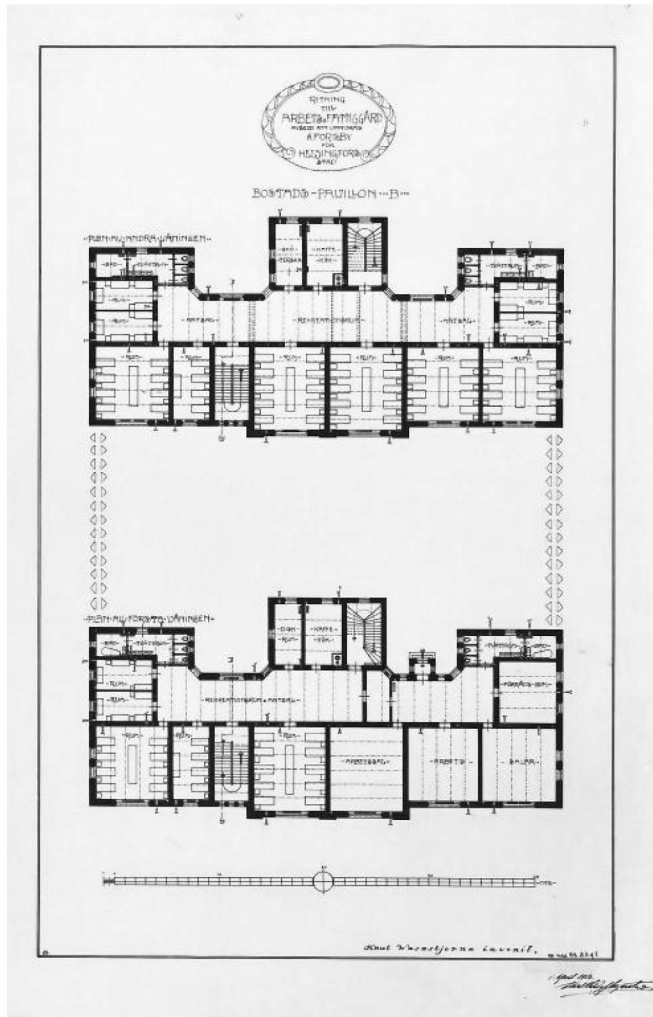
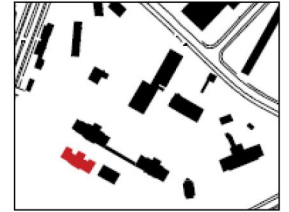
käynti oli vastakkaisella sivulla ylärinteen puolella. Ensimmäisessä kerroksessa oli työ- ja makuusaleja, toisessa kerroksessa makuusaleja. Rakennuksen keskiosassa oli kolmas kerros, jossa oli neljä huonetta.

Rakennuksen keskellä kulki leveä ikkunallinen hallikäytävä, joka alkujaan toimi oleskelu- ja ruokailutilana. Käytävästä avautui julkisivun syvennysten kautta ikkunat ulos. Hallikäytävän lounaispuolella oli suuria työ- ja makuusaleja, koillispuolella E-kirjaimen muotoisen rakennuksen kolmeen sakraan sijoittuvia pienempiä pesu-, WC- ja aputiloja. Suurimmissa makuusaleissa oli kymmenen vuodepaikkaa, pienimmissä kolme. Koko kerroksen 60 asukkaa varten oli varattu yhteensä kuusi WC-istuinta.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

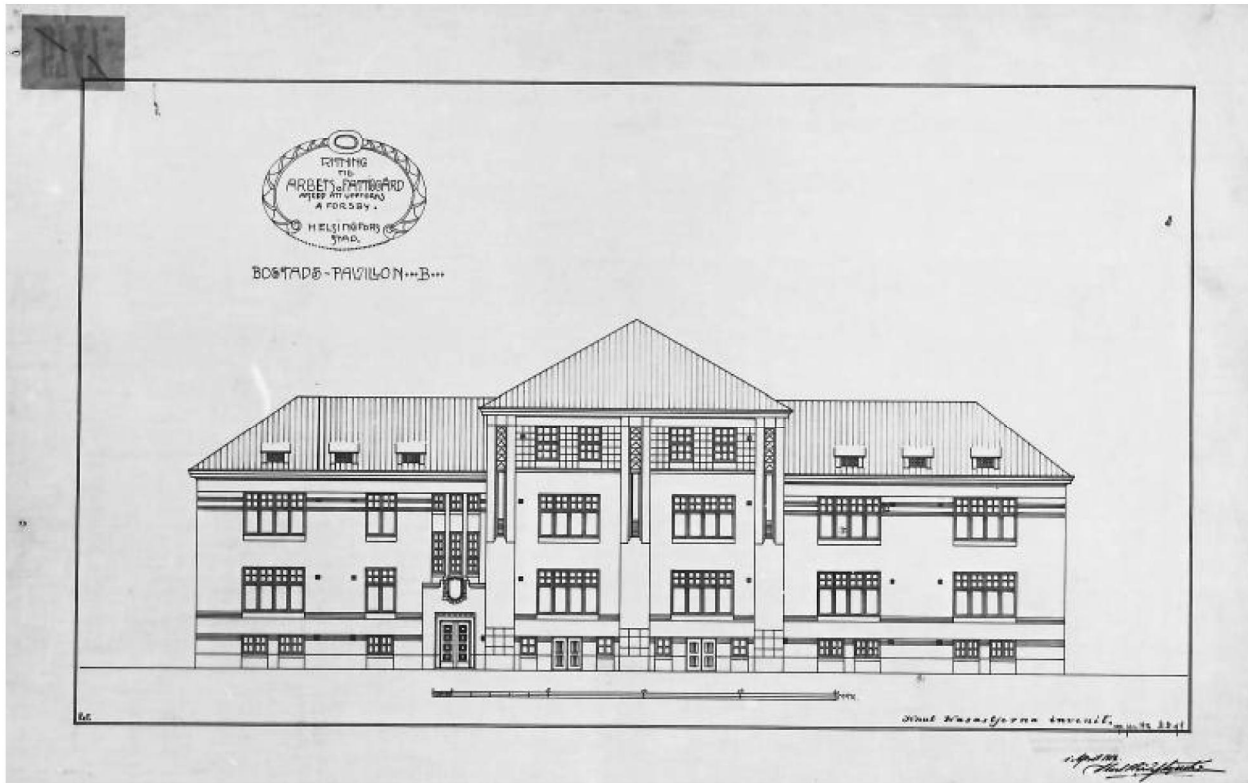
Vesikatteena oli tiilikate. Sokkeli oli verhottu graniittiharkoil-
la. Julkisivut olivat vaaleasävyisiä, rapattuja ja punatiilinau-
hoin sekä laattakuvioiden elävöitettyjä. Nämä, samoin kuin
hillityt rappausreliefit, edustivat tyyllillisesti saksalaisten ja
itävaltalaisien esikuvien leimaamaa myöhäisjugendia, jota
on myös luonnehdittu rationaaliseksi.

B-RAKENNUS

Pohjapiirustus leikkaukset julkisivut, huhtikuu 1912, HKA Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå "Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin". Allekirj. Karl Hård af Segerstad.

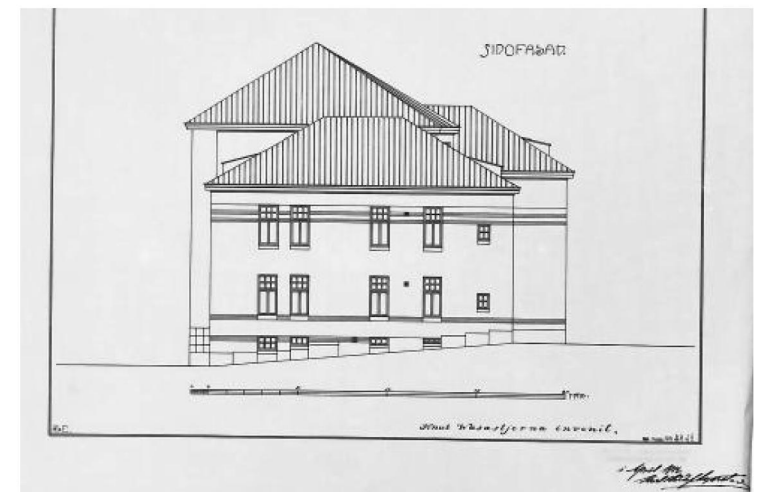
B-RAKENNUS

Julkisivut, huhtikuu 1912, HKA
 Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå
 "Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin". Allekirj. Karl Hård af Segerstad.

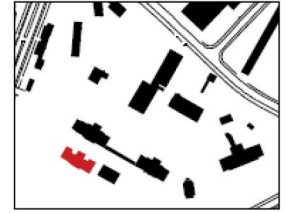

B-rakennuksen kivijalkaa rakennetaan noin vuonna 1910. Taustalla pesularakennus E (huom. tilapäinen huopakatto) ja alueen keskukslämmityksen pannuhuone piippuineen. HKM

B-RAKENNUS

RAKENNUS VALMISTUESSAAN

B-rakennuksen pääty. Valokuva 1900-luvun alusta (osa). Valokuva Olof Sundström, HKM.

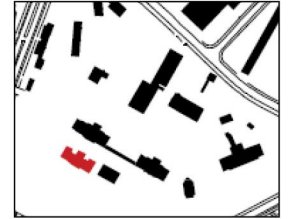
B-rakennus alkuperäisessä asussaan näkyy edessä vasemmalla osana työ- ja vaivaistalon rinteen porrastettua kokonaisuutta. HKM

B-RAKENNUS MUUTOKSET

B-rakennus lännestä 1965, oikealla takana E-rakennus. Valokuva C. Grünberg, HKM.

B-RAKENNUS MUUTOKSET

KÄYTÖN MUUTOKSET

1950-luvulla Käpylän (Koskelan) kunnalliskoti muutettiin Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien kroonisten sairaiden hoitolaksi.

B-paviljonki välttyi täpärästi purkutuomiolta 1960-70-lukujen vaihteessa.

1980 valmistuneessa peruskorjauksessa rakennuksen 1. ja 2. kerros muutettiin pitkäaikaissairasosastoiksi.

2000-luvun alussa rakennuksessa oli neuvola ja kaksi vuodeosastoa.

2001-2003 1. ja 2. kerroksen osastojen potilashuoneisiin rakennettiin kuhunkin wc-pesuhuone. Tällöin potilaspaikkamäärä väheni 20:een / kerros. Kellarikerroksessa oli jo ennestään henkilökunnan tiloja, takkahuone ja sauna.

Vuonna 2012 1.-3. kerroksissa muutettiin sairaalan vuodeosastot lasten päiväkodiksi. Sen jälkeen osa tiloista on ollut koulun väistötiloina. Rakennuksessa toimivat nyt suomen- ja ruotsinkieliset lastentarhat sekä esikoulu.

B-paviljonkia ei ole liitetty alueen tunneliverkostoon.

KESKEISET MUUTOSTYÖT

1980 valmistuneessa peruskorjauksessa rakennus muutettiin pitkäaikaissairasosastoiksi. Pääporrasuoneen viereen rakennettiin kellarista toiseen kerrokseen kulkeva hissi. Rakennus varustettiin uusilla ilmanvaihtokoneilla. Kellarikerroksen lattian korkeutta alennettiin ja sinne rakennettiin puku-pesuhuoneet, vainajahuone, varasto- ja tekniset tilat sekä liinavaate- ja jätehuoneet. 1. ja 2. kerros muutettiin 34-paikkaisiksi pitkäaikaissairasosastoiksi tarpeellisine kansli-, keittiö- ja sosiaalituloineen. Tehtiin huone- ja väliseinämuitoksia. 3.kerroksen asunnot otetaan sairaalakäyttöön. Ullakolle rakennettiin iv-konehuoneet. Kattomateriaali vaihtui punaiseksi betonikattotiileksi.

1990-luvun alussa laadittiin rakennuksen tulevan peruskorjauksen hankesuunnitelmaa, jonka yhteydessä Helsingin kaupungin rakennusviraston rakennuttamisosasto ja talosuunnitteluosasto suorittivat kuntokartoituksen 1993.

Vuonna 2001 toteutettuun peruskorjaustyöhön liittyvä suuri muutos oli potilashuoneiden varustaminen omilla pesu- ja wc-huoneilla. Vanha hissi korvattiin käytävän lounaispuolella sijaitsevalla uudella hissillä. Julkisivujen osalta toteutettiin eräiden ovien ja ikkunoiden palauttavia muutoksia mm. palauttamalla luoteis- ja kaakkoispäättyyn alkuperäiset ikkuna-aukot. Samalla uusittiin ikkunat vanhaa jakoa noudattaen ja sisäpuitteet lasitettiin eristyslasein.

Hankkeen yhteydessä toteutettiin uudet sisäänkäynti- ja oleskelupihajärjestelyt.

2012 tehtiin tarpeelliset toimenpiteet rakennuksen muuttamiseksi päiväkodiksi ja samalla toteutettiin uudet leikkipiha-, saattoliikenne- ja paikoitusjärjestelyt.

MUUTOSLUVAT

26-154-C-79 HKR:n talosuunnitteluosasto, arkk. Hely Ijäs, Ossi Leppämäki.

Rakennus peruskorjattiin 1979-80. 1. ja 2. kerros muutettiin pitkäaikaissairasosastoiksi ja 3.kerroksen asunnot otetaan sairaalakäyttöön. Väliseinämuitoksia tehtiin kaikissa kerroksissa.

Ullakolle rakennettiin iv-konehuoneet. Katemateriaali muutettiin punaiseksi betonikattotiileksi.

26-3975-01-C Arkk.tsto Rauhalampi ja 26-245-03-RAM Arkk.tsto Rauhalampi Ay

Rakennus peruskorjattiin v. 2001-2003. Koillispuolelle rakennettiin esteettömät sisäänkäyntijärjestelyt ja uudet pihaterassit. Pihaluonnetta toteutettiin istutusmuutoksia.

Ikkunat ja ulko-ovet uusittiin "vanhaa mallia vastaavasti", ikkunat sisään-sisään aukeaviksi vanha puitejako säilyttäen, sisäpuite varustettiin eristyslaseilla. Alkuperäisiä ikkuna-aukkoja palautettiin. Julkisivupinnat kunnostettiin "alkuperäistä asua vastaavasti", so. rappauspinnat kunnostettiin ja maalattiin vanhaan vaalean ruskeaan värisävyyteen.

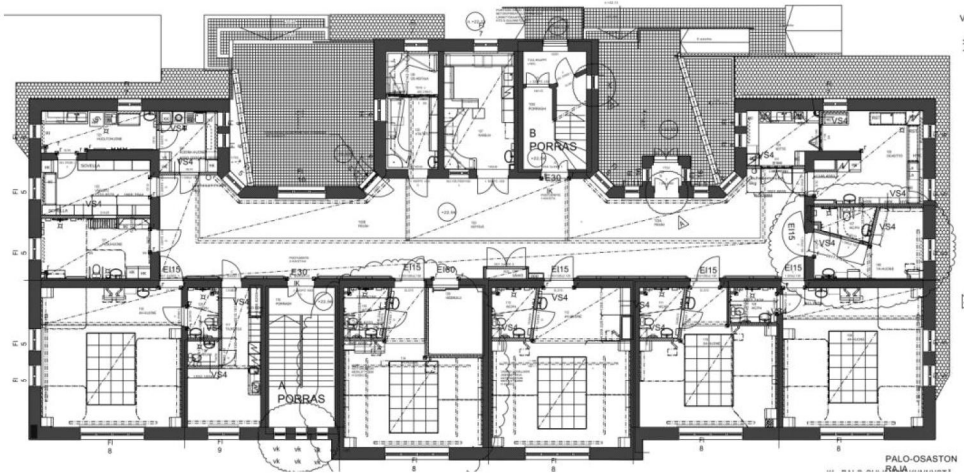
Kellarikerroksessa kunnostettiin mm. henkilökunnan tiloja, takkahuonetta ja saunaa. Rakennettiin uusi hissi uuteen paikkaan. 1. ja 2. kerroksen potilashuoneisiin rakennettiin kuhunkin wc-pesuhuone ja muutettiin osasto-keittiöt, kansliat ja henkilökunnan tilat sekä pesuhuone. Tällöin potilaspaikkamäärä väheni 20:een / kerros. Tilat muutettiin esteettömiksi.

26-724-12-D Arkk.tsto Rauhalampi lupahakemus 14.03.2012

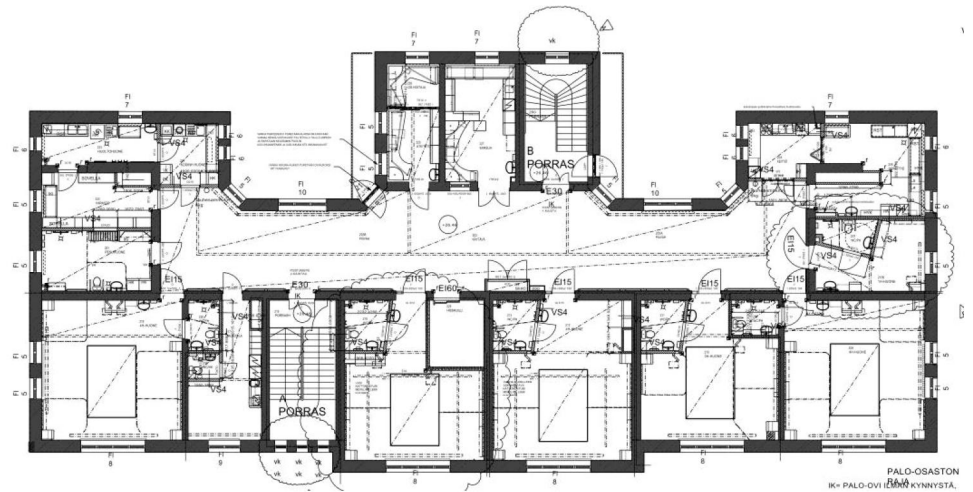
2012 Käyttötarkoituksen muutos, korjaus- ja muutostyö. B-rakennuksen 1.-3. kerroksissa muutettiin sairaalan vuodeosastot lasten päiväkodiksi. Vanhat potilashuoneet muutettiin ryhmähuoneiksi. Vuoden 2003 potilashuoneiden wc-pesuhuoneet säilytettiin kuhunkin ryhmähuoneen yhteydessä. Rakennuksen eteläpuolelle rakennettiin leikkipiha, piha-alueen saattoliikenne- ja paikoitusjärjestelyt muutettiin.

B-RAKENNUS

Muutospirustukset 2001

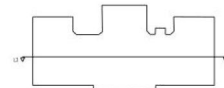
1 kerros, muutostyöpiirustus 2002. Arkkitehtitoimisto Rauhalampi Oy.

2 kerros, muutostyöpiirustus 2002. Arkkitehtitoimisto Rauhalampi Oy.

PITUUSLEIKKAUS L3-L3

VANHAT VÄLIPOHJAT
 BETONIRAKENTEISIA,
 JOISSA BETONIDIDUT + TERÄKSET
 TOIMIVAT KANTAVINA PALKKINA
 ULLAKONPALOPERIMÄN PÄÄLLÄ
 150mm MINERAALVILLALEIYTYSTÄ
 VESIKATE BETONIKATTOTILTA

B-RAKENNUS

Muutospirustukset 2001

- 1 VANHA BETONITILI, PUNAINEN
- 2 PELTI, TUMMAN PUNAINEN
- 3 RAPPALUS VAALEAN RUSKEA
- 4 PUNKITILE
- 5 GRANIITTI SOKKELI, VAALEAN HARMAA
- 6 PUUPUIE, TUMMAN RUSKEA

RAPPALUSPINNAT
KUNNOSTETAAN JA UUDELEEN
MAALATAAN VANHAN VÄRSKYNYN
(VAALEAN RUSKEA)

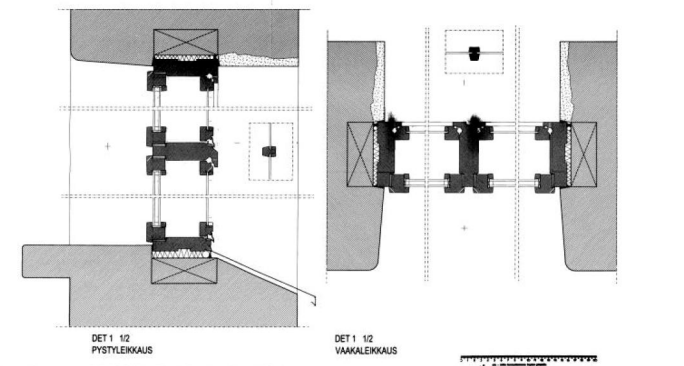
IKKUNAT JA ULKO-OVET
UUSItaan VANHAN MALLIN
MUKAISESTI

- 1 VANHA BETONITILI, PUNAINEN
- 2 PELTI, TUMMAN PUNAINEN
- 3 RAPPALUS VAALEAN RUSKEA
- 4 PUNKITILE
- 5 GRANIITTI SOKKELI,
VAALEAN HARMAA
- 6 PUUPUIE, TUMMAN RUSKEA

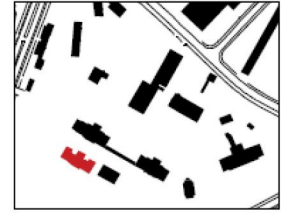
JULKISIVU KOILLISEEN L6-L6

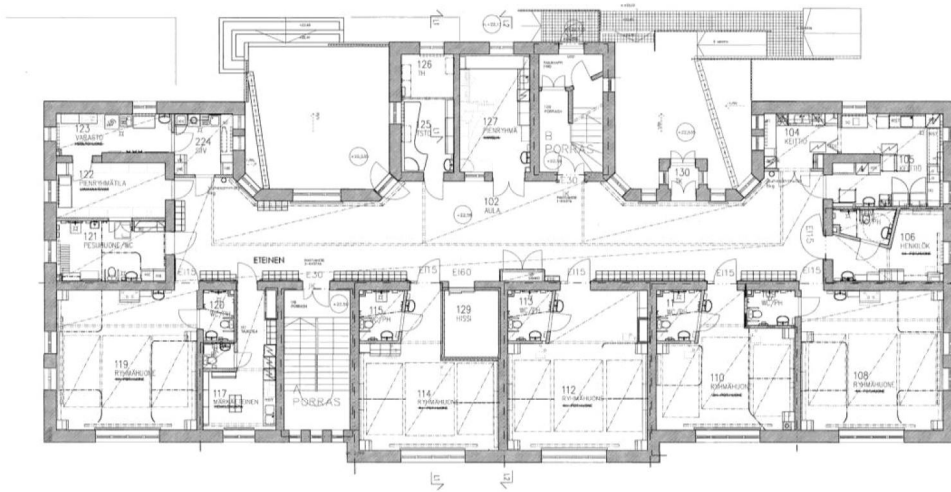
*Julkisivupiirustukset, sis. ikkunoiden uusimisen 2001. Arkkitehtitoimisto Rauhalampi Oy. Pääpiirustusten mukaan v. 2001 "ikkunat ja ulko-
ovet uusitaan vanhan mallin mukaisesti". HKRvv*

B-RAKENNUS

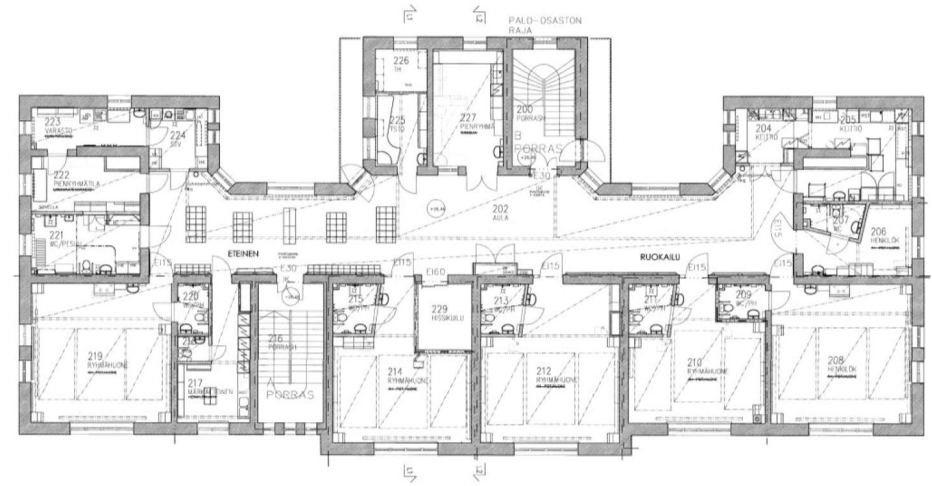
Muutospiirustukset 2012

KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTOS:
VUODEOSASTO MUUTETAAN LASTENPÄIVÄKODIKSI

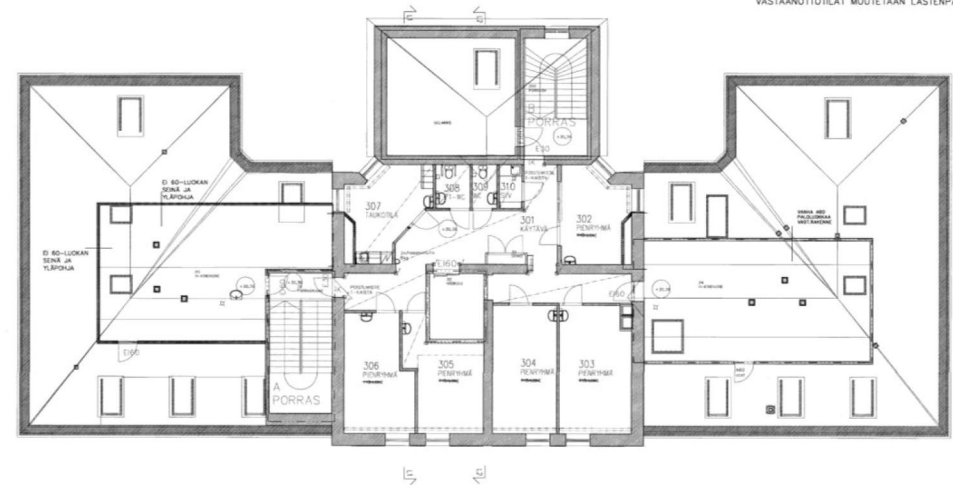

KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTOS:
VUODEOSASTO MUUTETAAN LASTENPÄIVÄKODIKSI

Muutospiirustukset. 1., 2. ja 3. krs. Pääpiirustukset 2012. HKRvv. Vuodeosastojen muutos lasten päiväkodiksi.

KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTOS:
VASTAANOTTOTILAT MUUTETAAN LASTENPÄIVÄKODIKSI

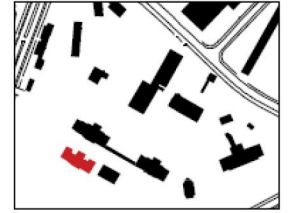

NYKYINEN KÄYTTÖ

Ker-		
3	Lasten päiväkoti	
2	Lasten päiväkoti	
1	Lasten päiväkoti	
P		

B-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

B-rakennus on alueen parhaiten säilynyt paviljonkirakennus ja E-rakennuksen ohella parhaiten säilyneitä rakennuksia. B-paviljongissa säilynyt hoidokkipaviljonkien alkuperäinen mittakaava ja tilaratkaisuperiaate antavat kuvan siitä, mikälainen koko alue on alkujaan ollut. Ulkoapäin rakennus on säilynyt poikkeuksellisen hyvin. Se edustaa työ- ja vaivaistalon ensimmäisen rakennusvaiheen ilmettä, joka on suurelta osin muista rakennuksista jo kadonnut.

Kuten valmistumisvaiheessa, julkisivut ovat säilyneet rapattuina vaaleiksi punatiilestä muurattuine nauha- ja kuvioaiheineen. Ikkunat ja ovet on uusittu alkuperäistä mallia mukaillen 2000-luvun alkuvuosina.

Hoidokkipaviljongeista ainoana B-rakennuksen pohjaratkaisu on säilynyt alkuperäisenä koillissivun puolella polveilevine julkisivulinjoineen. Kuten alkuperäisessä suunnitelmassa, keskikäytävästä avautuu ikkunat ulos julkisivun syvennysten kautta. Alkuperäisen huonejaon väliseinät ovat säilyneet pääpiirteissään entisellään. Huoneiden sisään on rakennettu wc-pesuhuoneyksiköitä ja muita vähäisempiä väliseiniä. Noin 3,5 metrin huonekorkeutta madaltavat koneellisen ilmanvaihdon ja muiden asennusten takia rakennetut alakatot. Porrashuoneet ovat säilyneet pääosin alkuperäisessä asussaan. Rakennuksessa on 2000-luvun alussa rakennettu potilashissi.

Rakennuksen sisätilat on 2012 muutettu lasten päiväkodiksi. Toiminnat on sijoitettu joustavasti olemassa oleviin tiloihin ilman mainittavia muutoksia.

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

B-rakennus on alueen arkkitehtuurin ja rakennushistorian kannalta keskeinen, varsin arvokas rakennus. Se edustaa E- ja H-rakennusten kanssa vaivaistalokokonaisuuden van-

hinta rakennusvaihetta ja edellä mainittujen rinnalla parhaiten säilynyt esimerkki alkuperäisen suunnitelman korkeatasoisesta arkkitehtuurista. Arkkitehtuurin vaikutteet ovat peräisin pohjois- ja keskieurooppalaisista, vastaavan tyyppisistä laitoksista ja laitoksen suunnittelua varten tehtiin aikoihin tutustumismatka Ruotsiin ja Tanskaan.

B-RAKENNUS

Koko työ- ja vaivaistalon alkuperäinen rakennuskanta, johon B-rakennus kuuluu, oli arkkitehtuuriltaan, tyyliltään ja mittakaavaltaan yhtenäinen. Laitosrakennusten pohjamuodoissa, korkeuksissa ja koristeaiheissa tavoiteltiin yhtenäistä, korkeaa laatua. Suunnittelusta vastasi tunnettu arkkitehti Knut Wasastjerna ja toteutuksesta kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

Kaupunkikuvan kannalta B-rakennus on keskeisessä asemassa muodostaessaan sairaskodin ydinalueen toisen pääakselin ”portin” yhdessä vastapäätä sijaitsevan A-rakennuksen kanssa. B-rakennus on jo alun perin ollut osa sairaskodin lounaissivun näyttävää julkisivua. Se muodostaa E-rakennuksen kanssa vaaleasävyisen, muurimaisen rakennusrintaman, joka vastaa alkuperäisen suunnitelman ajatusta puistomaiseen ympäristöön rakennetusta, rinteeseen porrastuneesta rakennusryhmästä jonka edustalla on istutuksia ja hyötyviljelmiä.

SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

B -paviljonki edustaa työ- ja vaivaistalon F, vsta 1914 kunnalliskodin, alkuperäisen suunnitelman mukaista rakennustyyppiä, jonka vaihtelevat käytöt ovat vastanneet väljästi alkuperäistä käyttötarkoitusta. Rakennuksessa suoritettut muutokset ovat ensisijaisesti liittyneet sairaanhoidon ja esteettömyyden tarpeisiin.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on alueen parhaiten säilynyt paviljonkirakennus ja E-rakennuksen ohella parhaiten säilyneitä rakennuksia. Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen ulkoasunsa poikke-

uksellisen hyvin. Se edustaa työ- ja vaivaistalon ensimmäisen rakennusvaiheen ilmettä, joka on suurelta osin muista rakennuksista jo kadonnut.

Julkisivut ovat säilyneet rapattuina vaaleiksi punatiilestä muurattuine nauha- ja kuvioaiheineen ja ikkunat on uusittu alkuperäistä mallia mukaillen.

Hoidokkipaviljongeista ainoana B-rakennuksen pohjaratkaisu on säilynyt alkuperäisenä koillissivun puolella polveilevine julkisivulinjoineen. Kuten alkuperäisessä suunnitelmassa, keskikäytävästä avautuu ikkunat ulos julkisivun syvennyksen kautta. Alkuperäisen huonejaon väliseinät ovat säilyneet pääpiirteissään entisellään. Porrashuoneet ovat säilyneet pääosin alkuperäisessä asussaan.

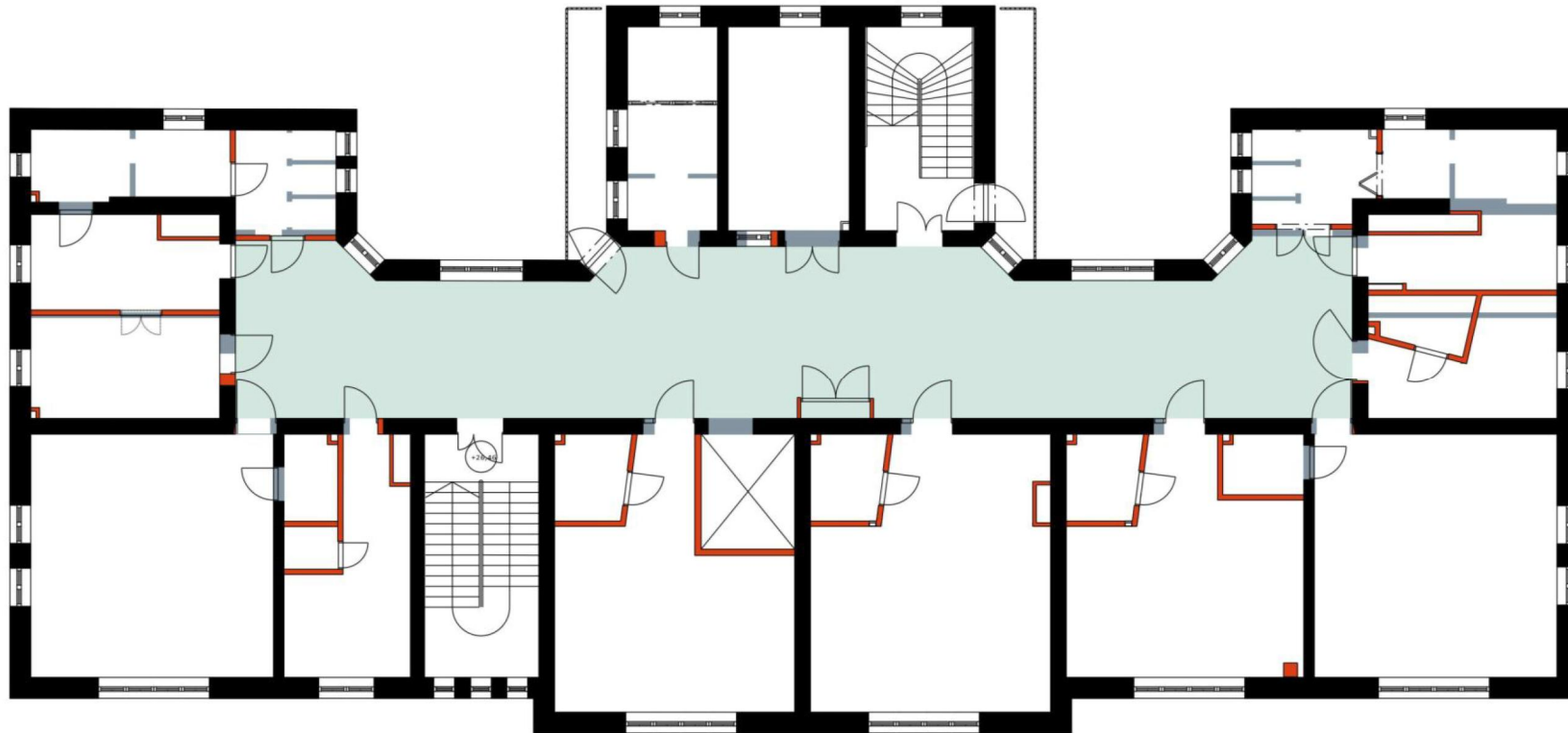
Nykyinen käyttö lasten päiväkotina on varsin joustavasti asetunut entisten potilashuoneiden ja oleskeluhallin tilajakoon ilman rakenteellisia muutoksia.

SUOSITUKSET

B-paviljongin hyvin säilyneen ulkoasun ja tilaratkaisun vaalimiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Rakennukseen on sijoitettava toimintoja, jotka hyödyntävät alkuperäiseen pohjaratkaisuun kuuluvia suurikokoisia huonetiloja.

B-RAKENNUS

Huonetiolojen ja seinärakenteiden säilyneisyys, 2. krs

- Säilyneet alkuperäiset seinärakenteet
- Puretut alkuperäiset seinärakenteet
- Muutos: uudemmat seinärakenteet
- Hallikäytävän alkuperäinen laajuus
- 1950-luvulla toteutettu laajennus

Hoidokkipaviljongeista ainoana B-rakennuksen pohjaratkaisu on säilynyt alkuperäisenä koillisivun puolella polveilevine julkisivulinjoineen. Kuten alkuperäisessä suunnitelmassa, keskikäytävästä avautuu ikkunat ulos julkisivun syvennysten kautta. Alkuperäisen huonejaon väliseinät ovat säilyneet pääpiirteissään entisellään. Huoneiden sisään on rakennettu wc-pesuhuoneyksiköitä ja muita vähäisempiä väliseiniä. Noin 3,5 metrin huonekorkeutta madaltavat koneellisen ilmanvaihdon ja muiden asennusten takia rakennetut alakatot. Porrashuoneet ovat säilyneet pääosin alkuperäisessä asussaan. Rakennuksessa on 2000-luvun alussa rakennettu potilashissi.

B-RAKENNUS

B-talo luoteesta, vasemmalla A-rakennus. Oikean puoleiset päätyikkunat on suurennettu.

B-rakennus lännestä 1965, oikealla takana E-rakennus. Valokuva C.Grünberg, HKM.

B-talo luoteesta, taustalla E-, vasemmalla A-rakennus.

B-rakennuksen pääty. Valokuva 1900-luvun alusta (osa). Valokuva Olof Sundström, HKM.

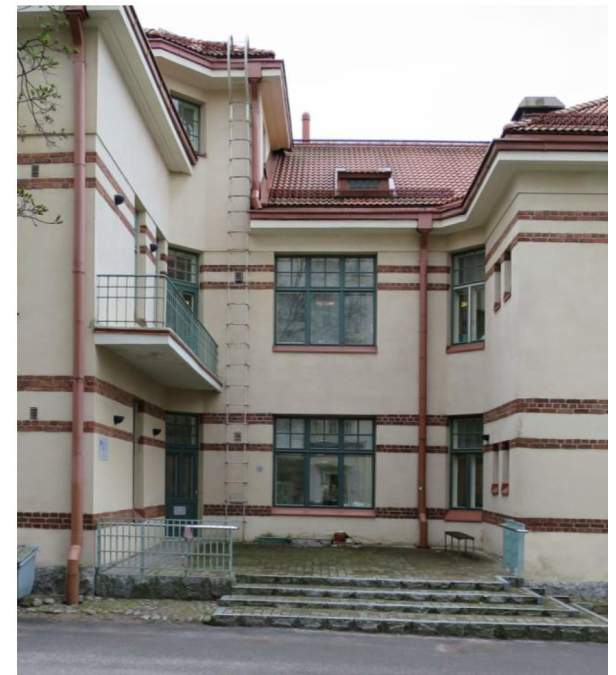
B-rakennuksen länsinurkka ja monimuotoinen koillissivu, piiput on uusittu alkuperäisiä löyhästi soveltaen

Alkuperäinen sisäänkäyntisyvennys, vanha parveke, uudet luiskat ja kaiteet

Toiseen syvennykseen 2001 tehty terassi, uudet portaat, päällyste ja kaiteet

Pääty kaakkoon.

B-RAKENNUS

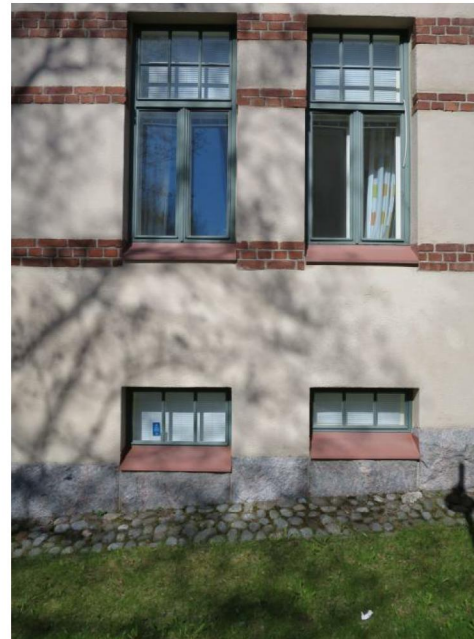
B:n lounaissivulla koko sairaala-alueen rikkaimmat säilyneet rappaus- ja tiilikoristeet

Lounaissivun uusittu ikkuna, vanha puitejako, uusi detailointi ja muutos sisään-sisään aukeavaksi, sisäpuiteessa umpiolasi.

B-rakennuksen lounaissivu

Lounaissivun ikkuna- ja koristeludetalji

Lounaissivun portaan ovi, jossa on mukailtu alkuperäistä kehysrakennetta.

Koillispuolen säilyneen B-portaan 1.kerroksen sisäänkäynti. Uudet, vanhaa mallia myötäilevät puuovet.

Lounaissivun säilynyt A-porras, kerrostason palo-ovi, lk E30.

Päiväkodin 1. kerroksen monitoimihalli, vaatesäilytykseen, askartelun, ruokailun yms tila . Oikealla koillissivun säilynyt, polveileva ulkoseinä.

Kellarikerroksen käytävä, kuvasta vasemmalle hissi.

2. kerroksen kerroshallissa, uuden hissin EI60 osastoidut ovet ja pielet ovat hiottua rst-levyä.

Päiväkodin 1. kerroksen monitoimihalli.

1.kerrosen monitoimihalli, vasemmalla koillissivun säilynyt ikkunaseinä. Alkuperäinen tilan muoto ja mm. ikkuna-aukotus ovat säilyneet. Uusi alakatto madaltaa väljää hallia.

Ryhmähuone 1. kerroksessa. Alkuperäisestä suuresta salista on sairaala-aikana lohkaistu oikealla näkyvä wc. Tässäkin tilassa on jäljellä sairaalavarustusta.

2.krs:n keskushallin vanha ikkuna-aukot ja ovi parvekkeelle, uudet ikkunat ja ovi sekä alakatto.

Ryhmähuone 2.krs:ssa, seinillä sairaalatekniikkaa.

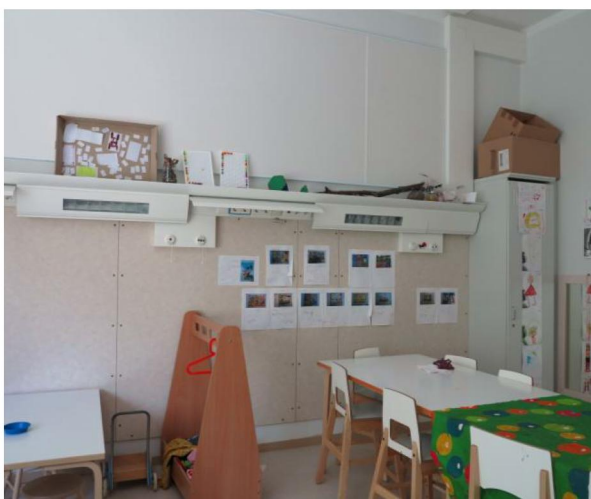
Entinen potilashuone on muutettu ryhmähuoneeksi, 2. krs. Taustalla sairaala-ajan wc-pesuhuone, osittainen alakatto. Katto-ovaimennus ja pinnat uutta.

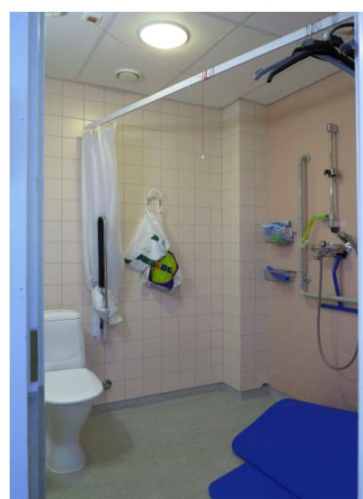
Monitoimihalli, vasemmalla koillissivun säilynyt ikkunaseinä. Alkuperäinen tilan muoto ja mm. ikkuna-aukotus ovat säilyneet.

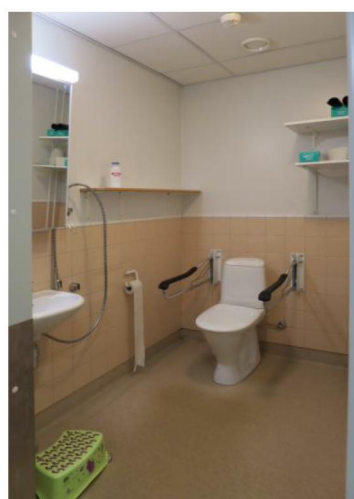
Suuri wc-pesuhuone rakennuksen lounaispäädyssä, LVI-varustus sairaala-ajalta.

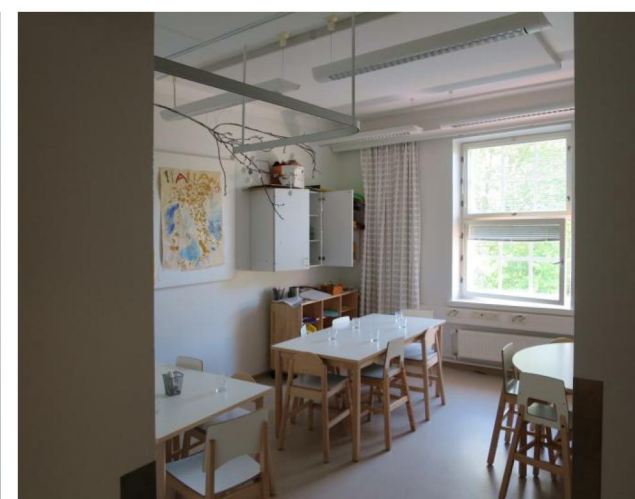
Ent. sairaalavarustusta nyk. lastentarhan ryhmähuoneessa; puhelin, atk, kaiutin, säädin, eri sähköt, tulpatut happi- ja paineilmalaitteet.

WC –pesuhuone ison ryhmähuoneen yhteydessä, varusteet sairaalavaiheesta

Vanha potilas-wc, 3.krs

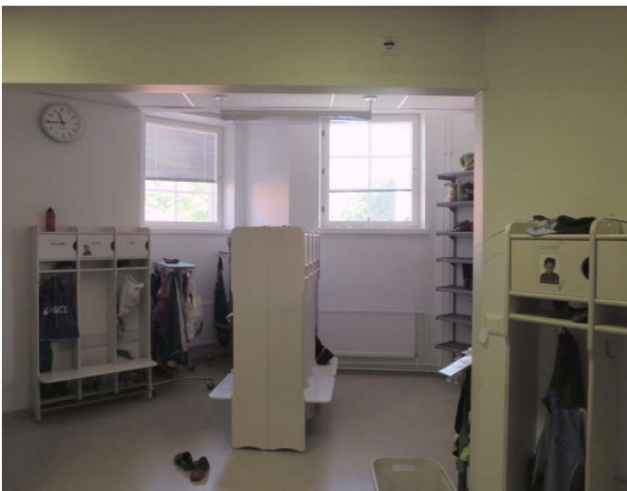
Pienryhmähuone 3. kerroksessa

Uusittu ikkuna, sisäpuiteessa umpiolasi.

B-portaan vanha sisäikkuna, jossa pyöristetty höyläysprofiili. Osa heloista uusittu

Esikoulu 3.krs tila, jossa matalat ikkunat.

A-portaan vanhaan tyyliin uusittu, kunnostuksen tarpeessa oleva ulko-ovi.

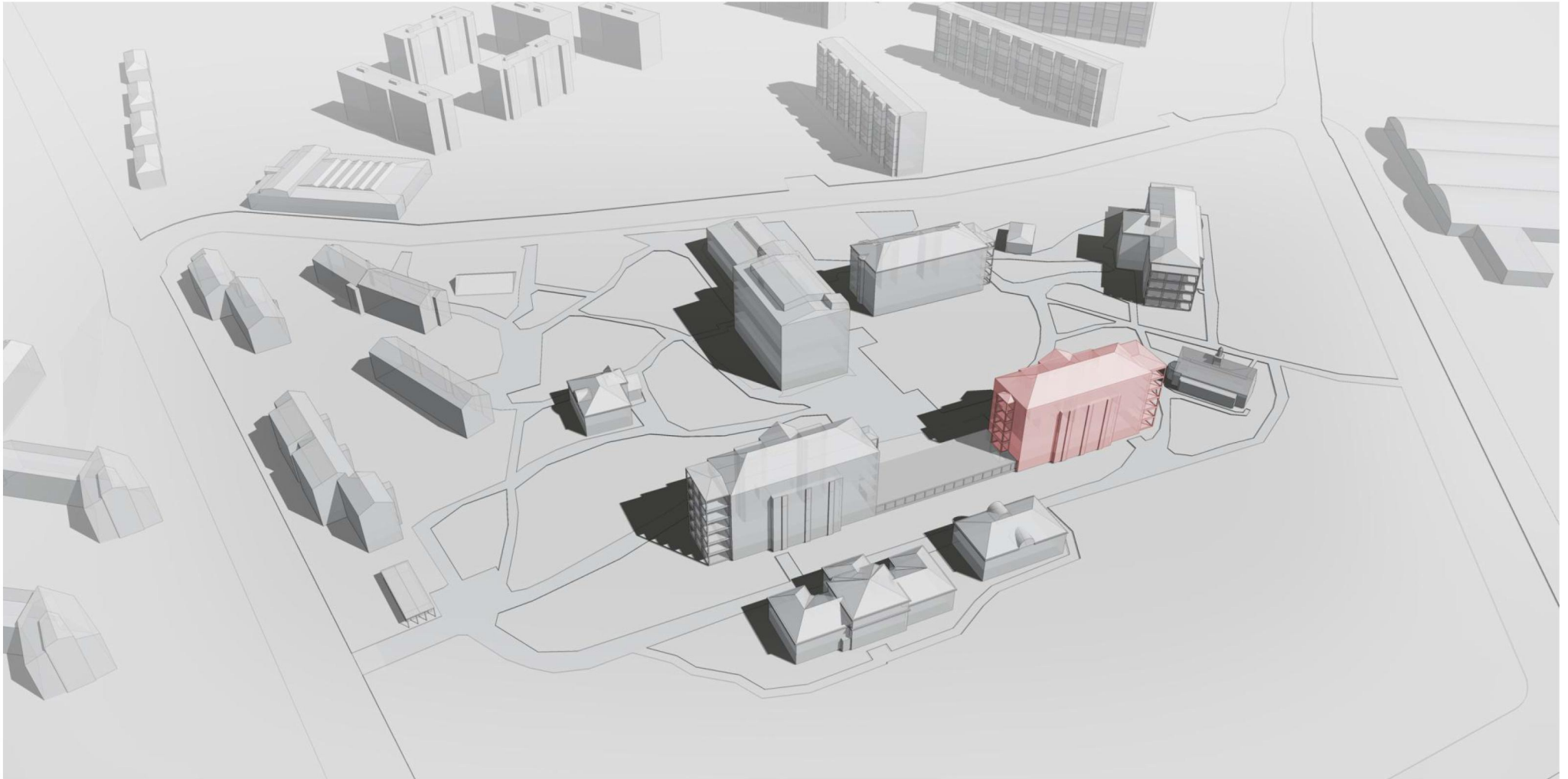
C-RAKENNUS

C-RAKENNUS

C-rakennus osana nykyistä sairaala-aluetta.

C-RAKENNUS

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	Koskelan sairaala C-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerrosluvu	5
Kohdetyyppi	213 Muut sairaalat, alun perin hoidokkirakennus
Suunnittelija	Knut Wasastjerna ja Gust.Ad.Lindberg Karl Hård af Segerstad
Muutosten suunnittelijat	1953, HKR:n talorakennusosasto, Lasse Björk 1980, HKR, talosuunnitteluosasto, Hely Ijäs, Ossi Leppämäki
Valmistumisvuosi	1912
Muutokset	1954
Kerrosala	4881 m ²

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Asemapiirustus, elokuu 1909.

Pohjapiirustukset, leikkaukset, julkisivu, heinäkuu 1909

Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå

”Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin”

HKA

C-paviljonki muodostaa peilikuvaparin A-rakennuksen kanssa. C valmistui 1912 vain kaksi vuotta A:n jälkeen samojen arkkitehtien suunnittelemana. Pääpiirustukset oli päivätty elo- ja heinäkuussa 1909.

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Suunnittelijana toimi Knut Wasastjernan ja Gust.Ad Lindbergin arkkitehtuuritoimisto yhteistyössä Arthur Gauffinin kanssa. Toteutusvaiheen arkkitehtityön suoritti virkatyönä kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Kantavan rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rappattua tiiltä. Ulkoseinät ovat kahden kiven, sydänmuuri 1 ½ kiven ja huoneiden väliseinät 1 kiven muurasta. Välipohjat ovat ala- ja kaksoislaattapalkistoja.

Rakennuksessa on kaksi porrashuonetta ja hissi, joka ei alun perin ole ulottunut rinteessä sijaitsevan rakennuksen kellarikerrokseen eikä neljänteen kerrokseen.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

C-paviljonki on A-paviljongin lähes identtinen peilikuvapari.

Rakennuksessa oli alun alkaen kellarikerroksen lisäksi kolme täysimittaista kerrosta sekä rakennuksen keskiosassa neljäs kerros. Alkuperäinen pohjaratkaisu noudatti samaa periaatetta kuin työ- ja vaivaistalon muissakin paviljongeissa A, B ja työlaitokseksi rakennetussa F.

Kellarikerroksen lounaispuolella oli maantasossa suurin ikkunoin ja ulko-ovien varustettuja työsaleja ja muita huoneita. Suoraan ensimmäiseen kerrokseen johtava pääsisään-

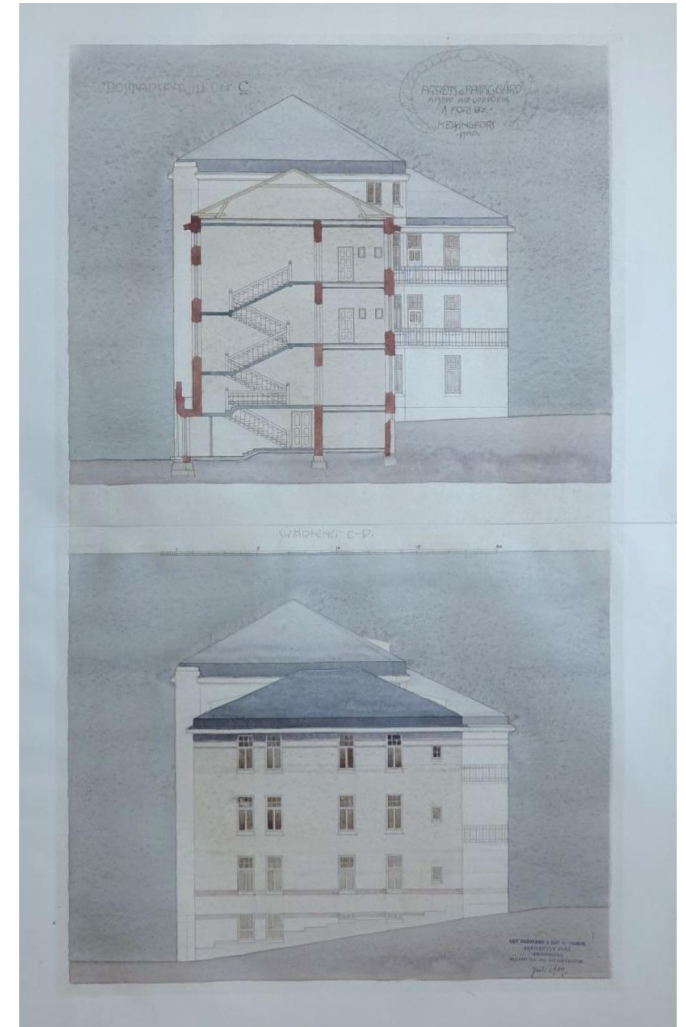
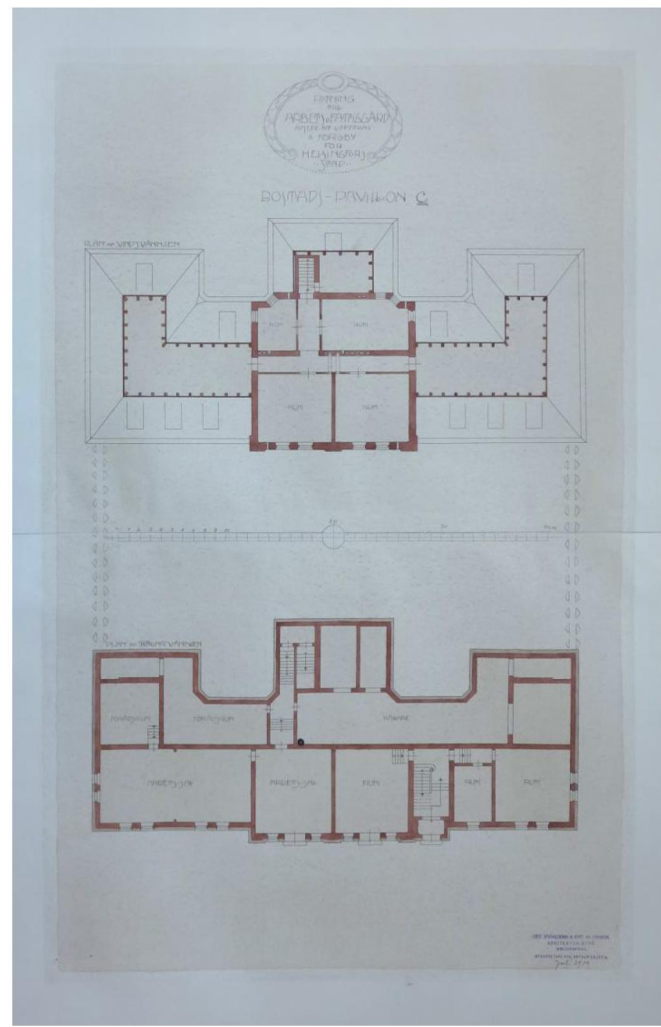
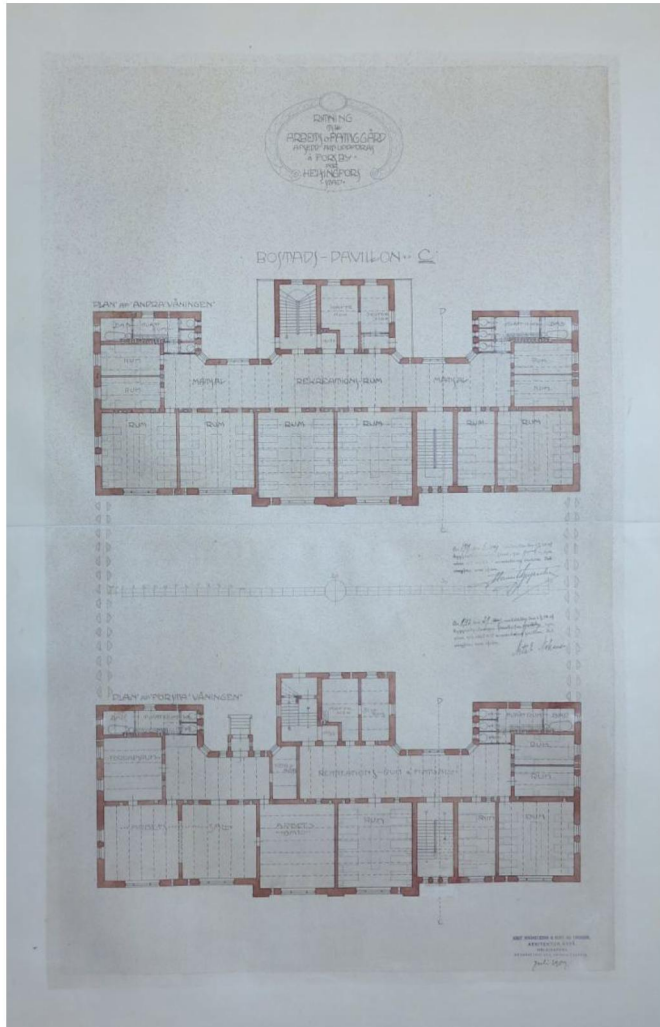
käynti oli vastakkaisella sivulla ylärinteen puolella. Ensimmäisessä kerroksessa oli työ- ja makuusaleja, toisessa ja kolmannessa kerroksessa makuusaleja. Rakennuksen keskiosassa oli neljäs kerros, jossa sijaitsi henkilökunnan asuntoja.

Rakennuksen keskellä kulki leveä ikkunallinen hallikäytävä, joka alkujaan toimi oleskelu- ja ruokailutilana. Alun perin käytävästä avautui julkisivun syvennyksien kautta ikkunat ulos. Hallikäytävän lounaispuolella oli suuria työ- ja makuusaleja, koillispuolella E-kirjaimen muotoisen rakennuksen kolmeen sakaraan sijoittuvia pienempiä aputiloja. Suurimmissa makuusaleissa oli kymmenen vuodepaikkaa.

Koko kerroksen 60 asukkaa varten oli varattu yhteensä kuusi WC-istuinta ja vain kaksi kylpyammetta.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Vesikatteena oli tiilikate. Sokkeli oli verhottu graniittiharkoilla. Julkisivut olivat vaaleasävyisiä, rapattuja hieman ulkonevin punatiilisiin nauhamaisiin jäsennönnin ja –koristein. Näämä, samoin kuin hillityt rappausreliefit, edustivat tyyllisesti saksalaisten ja itävaltalaisien esikuvien leimaamaa myöhäisjugendia, jota on myös luonnehdittu rationaaliseksi.

Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivut, heinäkuu 1909, HKA
 Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå
 "Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin".

Julkisivu lounaaseen, heinäkuu 1909, HKA. Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå "Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin". Kellariin on alarinteen puolelta useita ulko-ovia. Porrashuone erottuu julkisivussa keskirisaliitista oikealle. Keskirisalliitin kattolista toteutettiin lopulta yhtenäisenä ilman räystäään yli kohoavia aiheita.

C-RAKENNUS

RAKENNUS VALMISTUESSAAN

Kuva 1900-luvun alusta. Oikealla C-rakennus. HKM

C-RAKENNUS MUUTOKSET

KESKEISET MUUTOSTYÖT

Rakennusta muutettiin voimakkaasti 1950-luvulla. Suunnittelusta vastasi Helsingin kaupungin Rakennustoimiston talorakennusosastolla Lasse Björk. Muutostyöt valmistuivat 1955.

Rakennus, jonka päävolyymissa oli alun perin kolme kerrosta ja keskiosassa neljä kerrosta, korotettiin kauttaaltaan viisikerroksiseksi. Lisäksi kaakkoissivulla oli jo alkuaan maantasossa oleva kellari. Keskiosaa korotettiin yhdellä kerroksella ja sivuosia kahdella kerroksella. Julkisivusyvennykset rakennettiin umpeen. Seinien korotukset tehtiin pääasiassa tiilirakenteisina, kuten alemmissakin kerroksissa oli. Rakennuksen entisen E-muodon keskisakaraan tehtiin vierekkäin kaksi uutta poti-lashissia.

Uusi vesikatko oli punaista kattotiiltä lukuun ottamatta parvekkeiden peltikatteita. Rakennuksen pätyihin rakennettiin teräsbetoniset parvekkeet, kaakkoispäätyn pienehkö tuuletusparveke ja luoteispäätyn laaja "aurinkoparveke".

Rakennukseen tehtiin koneellinen ilmanvaihtojärjestelmä sisään- ja poistopuhalluksineen. Ullakolle rakennettiin hissi-konehuone ja kaksi iv-huonetta joissa oli vaakakanavoinnit hormiryhmiltä pu-hallinkoneille. Kerroksiin tehtiin osittain alakatot, joiden otsapintaan sijoitettiin tulo- ja poistoilma-venttiilit.

Päätyparvekkeiden rakentamiseen liittyi käytävien jatkaminen alkuperäisiin pätyseiniin saakka ja uusien julkisivu-aukkojen avaaminen, joiden kautta luonnonvalo pääsi kajastamaan keskikäytävään. Hallitilan entiset sivuikkunat poistuiivat, kun sakaroiden välitilat rakennettiin umpeen.

Toimenpiteet muuttivat ratkaisevasti rakennuksen ulkohahmoa. Julkisivujen koristeaiheet, samanlaiset kuin B-rakennuksessa yhä näkyvät punatiilinauhut ja laattakuviointit, hävitettiin ja ulkoseinät saivat pinnalleen peittävän rappauksen. Ikkuna-aukkoja rakennettiin paikoitellen umpeen (mm. päädyissä), toisaalta taas puhkottiin lisää.

Lounaissivulla uuden 5. kerroksen ikkuna-aukkojako ja puittejakko poikkesivat alempien kerrosten ikkunajaoista, joka noudatteli alkuperäistä jakoa. Koillissivun ikkuna-aukkojaon ja puittejaon voidaan sanoa olevan muutosten jälkeen kokonaan uusi. Päädyissä ikkunajako muuttui kokonaan parvekkeiden rakentamisen ja huonejaon muutosten vuoksi.

1980 uudistettiin koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto sekä rakennettiin uusia alakattoja huoneisiin ja käytäville.

Vuonna 2000 rakennuksessa tehtiin perusteelliset muutokset kellarissa, 1.-5- sekä ullakkokerroksissa.

Kussakin normaalikerroksessa tuli olemaan 6 poti-lashuonetta á 2-4 henkeä, 2 kpl yhden hengen huoneita, joissa sulkueteinen, yhteensä 24 henkeä. Jokaiseen poti-lashuoneeseen tehtiin oma wc-pesuhuone. Lounaissivulla yksi iso huone muutettiin päivähuone/tupakeittiöksi. Myös osaston kylpyhuone, osastokeittiö ja henkilökunnan tilat uusittiin.

Ullakkotilaan rakennettiin paloeristetyt iv-konehuoneet. Lisättiin parvekelasitukset kaakkoispään suuriin parvekkeisiin 1.-5. kerroksissa. Aurinkoparvekkeiden pitkän etuseinän noin metrin korkuisten vanhojen teräskateiden taakse tehtiin uusi kiinteä lasitus ja yläosaan liukulasitus. Sivuseinien koko korkea kiinteä lasitus säilytettiin. Aurinkoparvekkeesta

MUUTOSTYÖT, RAKENNUSLUVAT

Ke-186-53, 17.7.1953, HKR:n talorakennusosasto, Lasse Björk. 1953-54 rakennusta laajennettiin ja korotettiin kahdella kerroksella, ja tehtiin sisätiloissa muutoksia kellarissa, 1.-3. kerroksissa. Koillisen julkisivun kaksi syvennystä rakennettiin laajennuksella sisätiloiksi. Pätyihin rakennettiin parvekkeet, kaakkoispäätyn suuret ja luoteispäätyn pienemmät.

Ke-686-53, hakemus 11.7.1953, HKR arkk. Lasse Björk. Kellarissa pieniä huonemuutoksia.

26-2040-C-80, hakemus 24.9.1980, HKR, talosuunnitteluosasto, arkk. Hely Ijäs, Ossi Leppämäki.

1980 alkaen rakennuksen koko ilmastointi uusittiin sekä muutettiin eräiden huoneiden käyttötarkoitus. Työ tehtiin vaiheittain, kerros kerrallaan aloittaen ylimmästä kerroksesta.

26-4095-C-87, hakemus 4.12.1987, Arkkitehtuuritoimisto Marja ja Erkki Wirta

C-rakennuksen kaakkoispään henkilökunnan pukuhuonetiloja muutettiin vainajien säilytystiloiksi ja kappeliiksi. Yksi säilytystilan ikkuna muutettiin ulko-oveksi, joka varustettiin suojakatkoksella.

26-3957-C-99, Arkkitehtitoimisto Rauhalampi Ay, arkk. Antti Rauhalampi

Vuodeosastorakennuksessa tehtiin perusteelliset muutokset kellarissa, 1.-5- sekä ullakkokerroksissa.

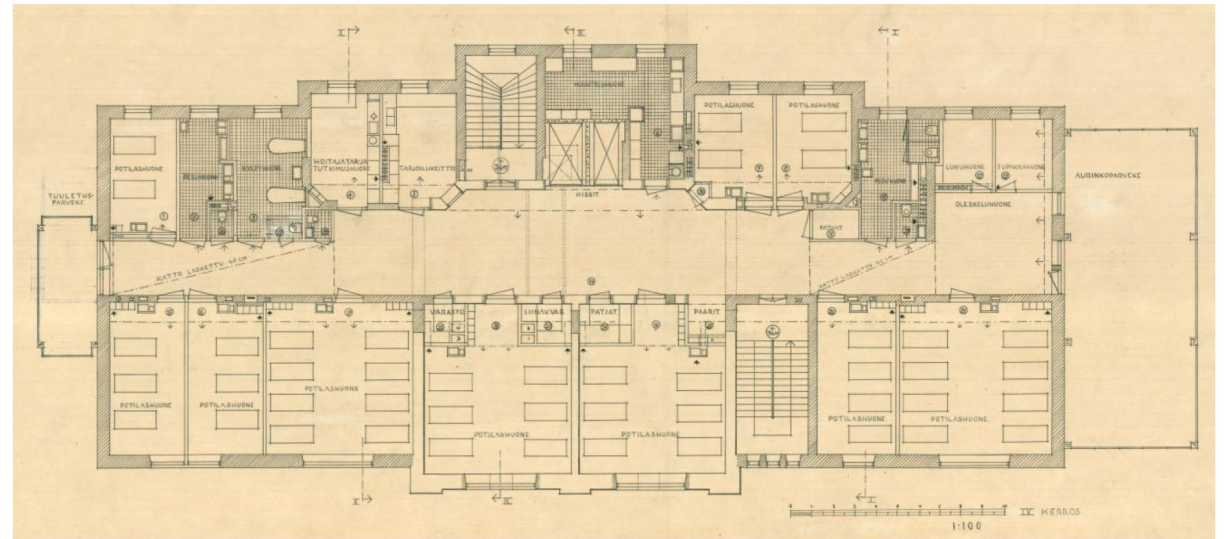
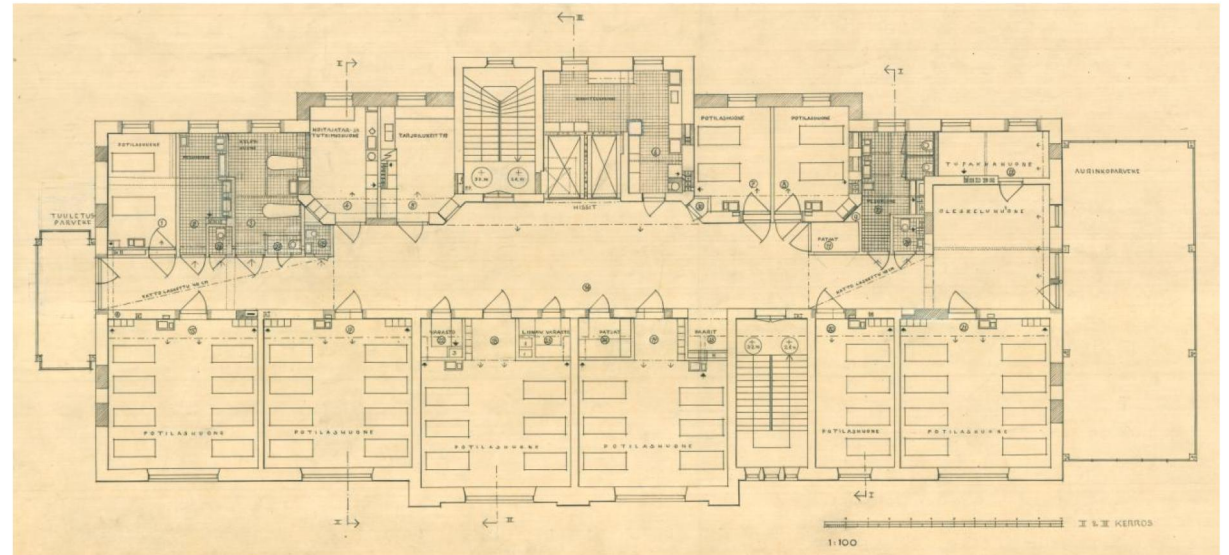
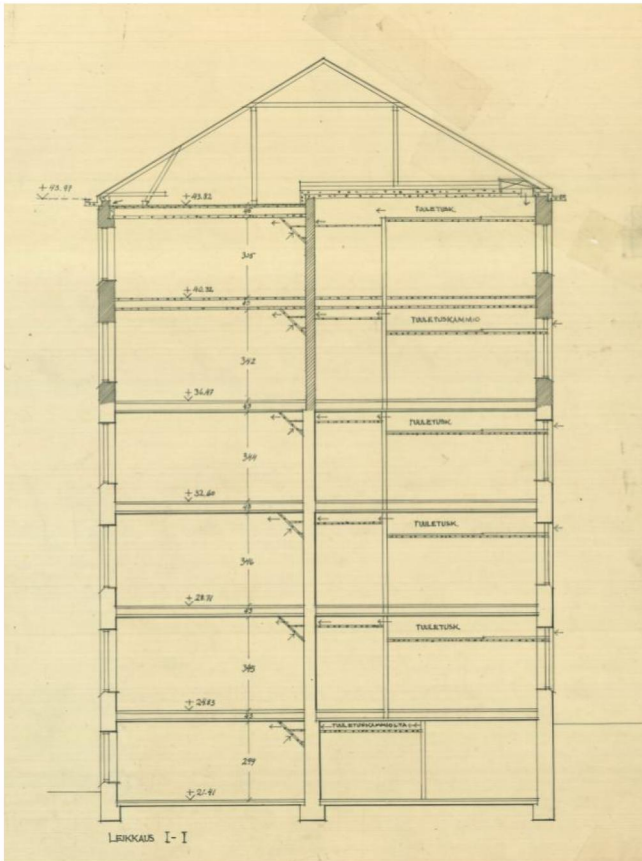
26-1120-04-C, piirust. 24.3.2004, Arkk. Pekka ja Bitumi Manner

Kunnostettiin kaakkoiskulman vanha katos ja varustettiin uudella säleaidalla. (tehtiin myös tontille uusi portti)

erotettiin 1/3 tupakointitilaksi. Sitä varten tehtiin takaseinälle uusi iv-kanavahormi.

C-RAKENNUS

Muutospuurukset 1953

2.-3. kerroksen ja korotusosan uuden, 4. kerroksen pohjapiirrokset 1953, Lasse Björk, HKR Talorakennusosasto. HKR
KÄYTÖN MUUTOKSET

1950-luvulla Käpylän (Koskelan) kunnalliskoti muutettiin Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien kroonisten sairaiden hoitolaksi. Rakennuksessa on tällä hetkellä vuodesastoja.

C-RAKENNUS

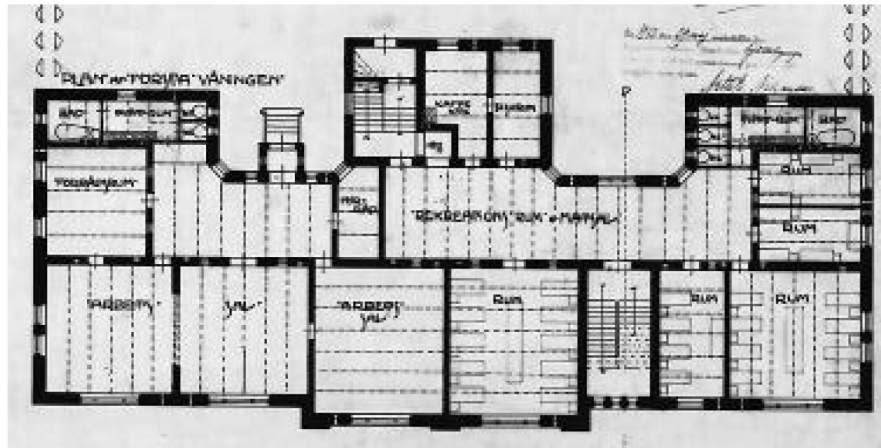
Kunnalliskodin rakennusrintama kohoaa rinteessä hyötypuutarhavyöhykkeen yläpuolella. Puutarha-alueella kasvaa jo melko kookkaita lehtipuita, pääosin koivuja. Etualalla vasemmalla B- rakennus, keskellä E- rakennus, taustalla vasemmalla A-rakennus, keskellä 1960-luvun vaihteessa valmistunut N-rakennus ja oikealla C-rakennus. Valokuva Roos, HKM.

Rakennus C kuvattuna koillisesta korotuksen jälkeen. Rakennuksen hahmo ja koko ovat täysin muuttuneet. Etualalla N- ja G- rakennuksiin liittyvä pihaterassi, jonka alla on kaksikerroksinen väestönsuoja. Valokuva Roos, HKM.

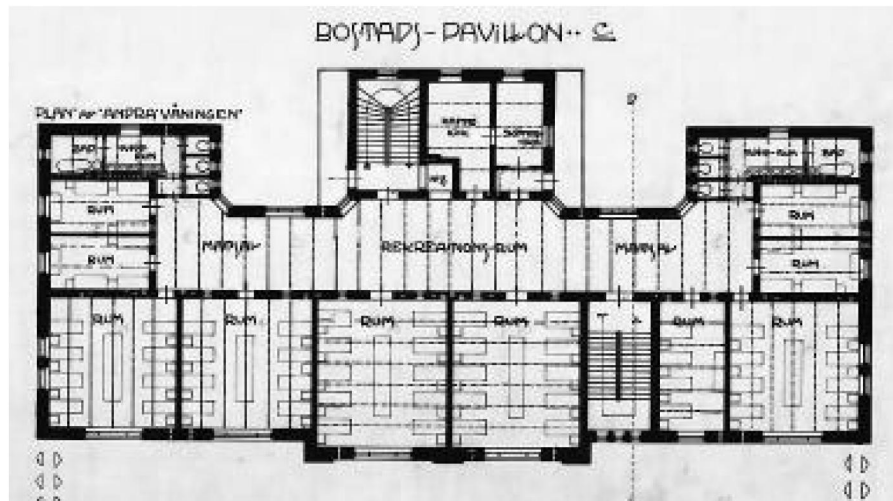

C-RAKENNUS

1.-3. kerros 1909 ja 1999

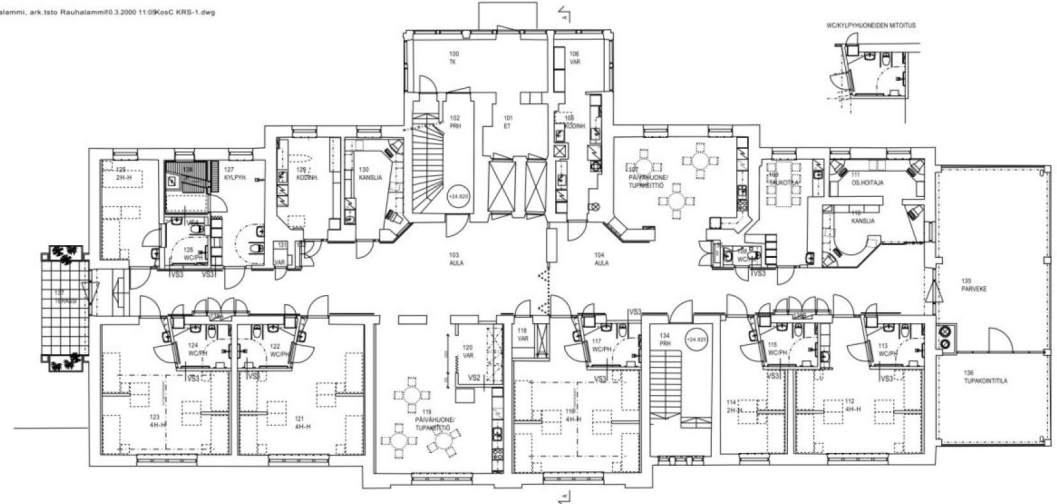

Alkuperäinen pääpiirustus v. 1909, 1. kerros.

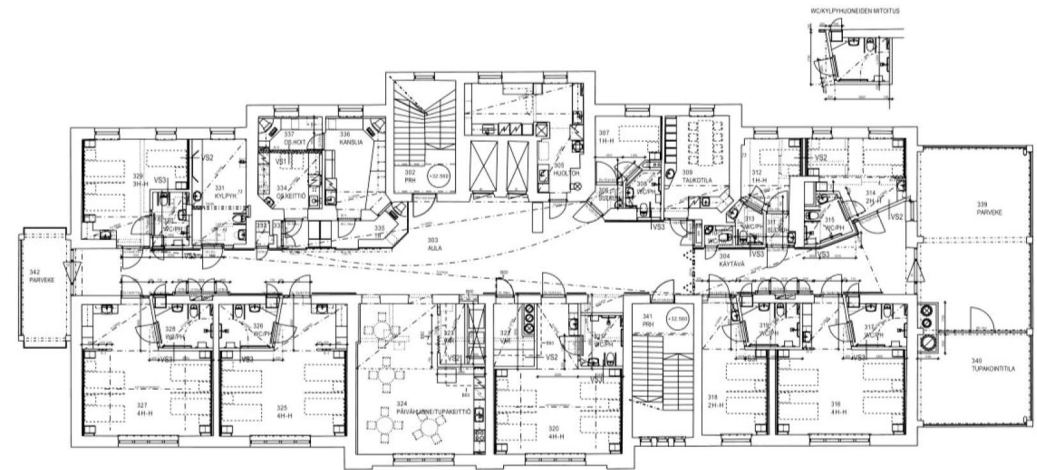

Alkuperäinen pääpiirustus v. 1909, 2. kerros.

Rauhalaami, ark iso Rauhalaami0.3.2000 11:09Kos KRS-1.dwg

Muutostyöpiirustus 1999, 1. kerros. Mm. uudet huonekohtaiset WC- ja pesutilat. Arkkitehtuuritoimisto Rauhalampi Ay

Muutostyöpiirustus 1999, 3. kerros. Mm. uudet huonekohtaiset WC- ja pesutilat. Uusien alakattojen alueet on merkitty pistekatkoviivoin. Arkkitehtuuritoimisto Rauhalampi Ay

C-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

Rakennuksen nykyinen ulkoasu on pääosin tulosta 1950-luvun muutostöistä ja poikkeaa huomattavasti alkuperäisestä. Rakennusta on korotettu ja julkisivusyvennykset on muurattu umpeen 1950-luvulla samalla tavalla kuin A-paviljongissa. Kaakkoispäädyn 1950-luvulla rakennetut parvekkeet on lasitettu vuonna 2001.

1950-luvulla suoritettavat toimenpiteet ovat muuttaneet ratkaisevasti rakennuksen ulkohahmoa. Muutoksen ja laajennuksen yhteydessä julkisivujen koristeaiheet, B-rakennuksessa yhä näkyvät punatiilinauhut ja laattakuviinnit, on hävitetty ja ulkoseinät ovat saaneet pinnalleen peittävän rappauksen. Ikkunat on uusittu.

Ollennaisin muutos näkyy kuitenkin mittakaavassa. Laajennusten vuoksi rakennuksen alkuperäinen pienipiirteisyys ja paviljonkimaisuus ovat kadonneet, samoin kuin julkisivujen alkuperäinen rytmi. Koillisjulkisivun selvä 5-osaisuus, jossa keskiosa ja reunat työntyivät selvästi ulospäin, ei ole enää aistittavissa. Tilalla on vain vaatimaton porrastus.

Rakennuksen sisätilat on uudistettu 2000-luvun vaihteessa.

Sisätilojen keskeisiä muutoksia ovat olleet keskihallin kaventaminen aputilojen rakentamisella, ja sen ulottaminen koko rakennuksen mittaiseksi käytävämäiseksi tilaksi alkuperäisen hallimaisen ruokasali- ja virkistyshuonetilasarjan sijaan, jolla oli sivuikkunat. Talotekniikan sekä ilmanvaihtoratkaisujen aiheuttamat muutokset alakattoineen ovat myös vaikuttaneet suuresti keskitilan luonteeseen.

Huonejako on säilynyt pääpiirteissään alkuperäisenä, mutta huoneiden yhteyteen on 1990-luvun lopulla rakennettu pesu- ja wc-tilat. Koillisivun huonesarjassa käytävän avaaminen päätyseiniin asti sekä wc-pesutilojen, hoito- ja aputi-

lojen ym. huoneiden muutokset ja lisääminen on muuttanut tilannetta ratkaisevasti.

Porrashuoneet ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan, lukuun ottamatta 1950-luvulla korotettua osaa. Porrashuoneet on osastoitu teräslasiovilla ja pintakäsittelyt on uusittu.

RUNKO JA RUNKOON LIITTYVÄT RAKENTEET

Kantavan rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rappattua tiiltä. . Ulkoseinät kahden kiven muurausta, sydänmuurit ja portaiden sivuseinät yleensä 1 ½ -kiven muurausta, vanhat väliseinät yleensä yhden kiven muurausta. Lisäksi on runsaasti ohuempia väliseiniä, erityisesti muutostöissä tehdyt seinät. Välipohjat ovat ala- ja kaksoislaattapalkistoja. Vesikatto on tiiltä, julkisivut ovat rapattuja.

Vesikaton sen kantavat rakenteet ovat puuta ja vesikatteenä on punainen kattotiili. Parvekkeiden osalla vesikate on maalattua sinkittyä peltiä.

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIAALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Koko työ- ja vaivaistalon alkuperäinen rakennuskanta, johon C-rakennus kuuluu, oli arkkitehtoniselta tyyliltään ja mittakaavaltaan yhtenäinen. Useiden talojen pohjamuodoissa, korkeuksissa ja koristeaiheissa oli yhtenäistä laatua. Rakennusten suunnittelusta vastasi tunnettu arkkitehti Knut Wasastjerna ja toteutuksesta kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad.

1950-luvulla tehdyt rakennusten laajennukset, perusmuodon yksinkertaistukset, korotukset ja koristeiden poistot aiheuttivat alueen mittakaavallisen ja arkkitehtonis-tyylillisen yhtenäisyyden vähennystä. C-rakennus edustaa ulkoasultaan tätä muutosvaihetta.

Enemmän tai vähemmän sairaala-luonteisten muutokset ovat olleet perusteltuja, koska 1900-luvun alussa laitosta perustettaessa ei ollut tarkoitus, että rakennuksissa hoidettaisiin sairaita lainkaan. Muutoksissa koetettiin etsiä sekä toiminnallisesti että arkkitehtonisesti kestäviä ratkaisuja. Esim. A- ja C-rakennuksia korotettaessa saatiin arkkitehtonisesti tasapainoisempi lopputulos parvekkeiden lisäämisellä molempiin päihin. Tekemällä vastaavat lisäykset myös G- ja F- rakennuksiin saatiin alueelle enemmän ”suuria” rakennuksia ja sitä kautta osalle aluetta uutta yhtenäisyyttä.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

C- ja A-rakennukset muodostavat B-rakennuksen takana kohoavan tunnusomaisen vaaleasävyisen, muurimaisen rakennusrintaman.

C- ja A- rakennukset kuuluvat B:n ja E:n kanssa alkuperäisen asemakaavallisen perussuunnitelman poikittaisakseliin. Sitä ei tosin koskaan rakennettu valmiiksi, koska B:n parirakennukseksi suunniteltua I-asuinpariljonkia ei koskaan rakennettu.

Keskusrakennus D:n purkamisen ja suuren sairaalarakennus N:n rakentamisen jälkeen pääkselin asema on heikentynyt. Kun lisäksi A:n ja C:n mittakaava on kasvanut, niin koko asemakaavallisen asetelman selkeys on pienentynyt.

KOSKELAN SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

Sairaskodin C-hoidokkipaviljonki edusti alkuperäisessä asussaan A- ja F-rakennuksen lisäksi työ- ja vaivaistalon, vuodesta 1914 kunnalliskodin, alkuperäisen suunnitelman mukaista rakennustyyppiä. Nykyinen käyttö vastaa väljästi alkuperäistä käyttötarkoitusta. Rakennuksessa suoritettavat muutokset ovat ensisijaisesti osoituksena 1950-luvun vanhustenhoidon muutoksista, kun Käpylän (Koskelan) kunnalliskodin tehtäväksi tuli Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien henkilöiden sairaanhoito. Myöhemmät muutokset ovat liittyneet Koskelan sairaalaan (1982).

SÄILYNEISYYS

Korotettu ja ulkoasultaan muutettu rakennus päätyparvekkeineen kertoo ennen kaikkea 1950-luvun muutoksesta, joskin lounaissivulla on säilynyt alkuperäisen julkisivun ikkuna-aukkoja.

Alkuperäinen huonejako on pääpiirteissään edelleen hahmotettavissa, vaikka koillisivun alkuperäisen ulkoseinälän ulkopuolelle on rakennettu uusia huoneita. Hallikäytävien alkuperäisiä sivuikkunoita on joko muurattu umpeen tai muutettu oviksi ja käytäviä on jatkettu päätyseiniin saakka. Eräitä huoneita on jaettu uusin lisäväliseinin ja varustettu aputiloilla.

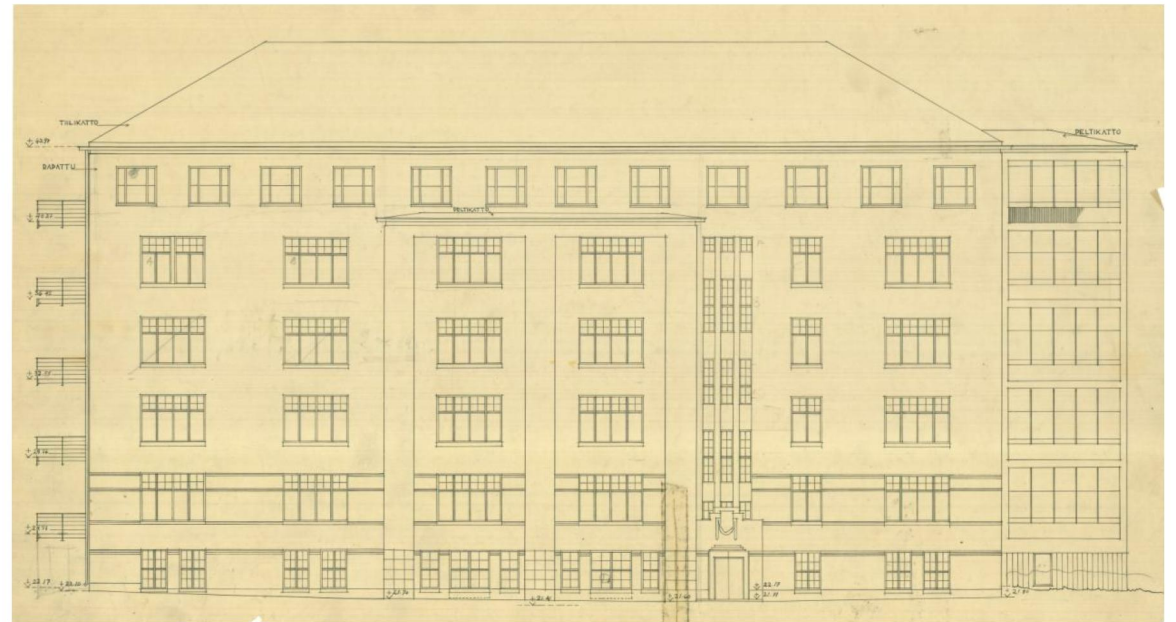
Säilyneitä osia ovat alempien kerrosten useimmat alkuperäiset seinät muutetuina oviaukkopaikoin, porrashuoneet ja ikkunapaikat niillä osin missä alkuperäistä ulkoseinää on jäljellä. Ikkunat on uusittu. Ovet ovat lähes kauttaaltaan uusittuja mukaan lukien portaiden palo-ovet

SUOSITUKSET

Rakennus on pääosiltaan rakenteellisesti terve ja käyttökelpoinen. Rakennukseen suositellaan sijoitettavaksi toimintoja, jotka hyödyntävät alkuperäiseen pohjaratkaisuun kuuluvia suurikokoisia huonetiloja. Alkuperäisten huonetilojen jakaminen pienemmiksi on ongelmallista muun muassa huonetilojen mittasuhteiden vuoksi. Jakamisesta aiheutuu muutoksia myös ikkunajakoon ja julkisivun jäsentelyyn.

Oikealla C-rakennus alkuperäisessä asussa, sen vasemmalla puolella 1960-luvun vaihteessa purettu alkuperäinen keskusrakennus D (valokuvan osa). HKM.

Kuva alla: Lounaisjulkisivun alkuperäinen piirustus projisoituna 1953 laaditun korotuspiirustuksen päälle.

C-rakennus lounaasta 1950-luvun muutos- ja korotustöiden jälkeen. Valokuva Roos, HKM.

C-RAKENNUS

Huonetilojen ja seinärakenteiden säilyneisyys, 2. krs

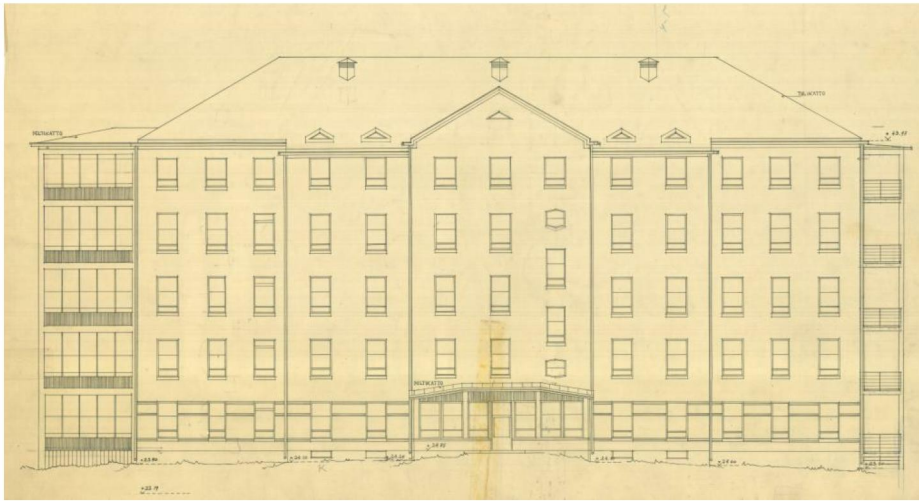

- Säilyneet alkuperäiset seinärakenteet
- Puretut alkuperäiset seinärakenteet
- Muutos: uudemmat seinärakenteet
- Hallikäytävän alkuperäinen laajuus
- 1950-luvulla toteutettu laajennus

Sisätilojen keskeisiä muutoksia ovat olleet keskiahallin kaventaminen aputilojen rakentamisella, ja sen ulottaminen koko rakennuksen mittaiseksi käytäväksi tilaksi alkuperäisen hallimaisen ruokasali- ja virkistyshuonetilasarjan sijaan, jolla oli sivuikkunat. Talotekniikan sekä ilmanvaihtoratkaisujen aiheuttamat muutokset alakattoineen ovat myös vaikuttaneet suuresti keskitalan luonteeseen.

Huonejako on säilynyt pääpiirteissään alkuperäisenä, mutta huoneiden yhteyteen on 1990-luvun lopulla rakennettu pesu- ja wc-tilat. Koillissivun huonesarjassa käytävän avaaminen päättyneisiin asti sekä wc-pesutilojen, hoito- ja aputilojen ym. huoneiden muutokset ja lisääminen on muuttanut tilannetta ratkaisevasti.

Porrashuoneet ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan, lukuun ottamatta 1950-luvulla korotettua osaa. Porrashuoneet on osastoitu teräslasiovilla ja pintakäsittelyt on uusittu

Julkisivu koilliseen, piirustus 1953.

1950-luvulla lisätty sisäänkäynti

Uusittua 3-kertaista ikkunarakenetta

Vasemmalta oikealle näkyvät rakennukset E, A ja C muodostavat rakennusrintaman lounaaseen päin.

Entisen puutarhan alueelle kasvanut koivikko, taustalla C-rakennus.

C-rakennuksen lounaissivu, edessä nestehappisäiliö

Uusitut ikkunat mukailevat alkuperäistä, 1.-4. kerroksen ikkunajakoa

C-rakennuksen uusi parveke ja kappeli 1965 . Valokuva Raija Järvelä, HKM.

Auringonottoa C-rakennuksen uudella parvekkeella, näkymä kappeliin. HKM

Kaakkoispäädyn uudelleen lasitetut aurinkoparvekkeet .

Lasitettu parveke kaakkoispäädyssä. Sivuseinillä kiinteät, vanhemmat rautalankalasetut seinät, pitkällä etuseinällä uusittu kirkas kaidelasi, yläpuolella avattava liukulasitus .

C-rakennuksen itäpäädyn lasitettu parveke, vasemmalla kappeli.

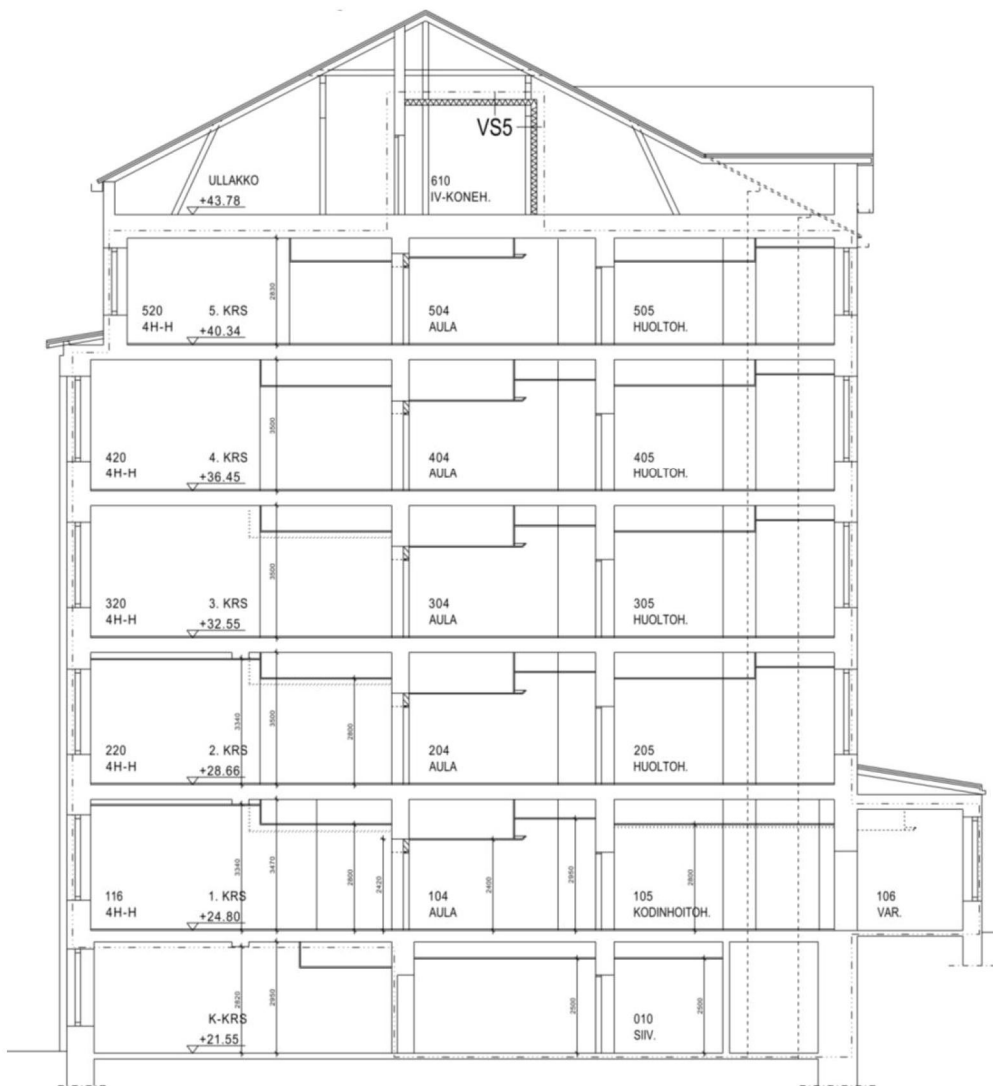
Hallikäytävä nykyasussa, vasemmalla sydänmuuriseinä, josta on poistettu ovia uusien käyttöjen järjestämiseksi. Oikealta vasemmalle: hissit, kanslia, hallikäytävä ja päivähuone.

Osaston C5:n käytävä, näkymä kohti päätyparvekkeen ovea.

Neljän hengen potilashuone lounaissivulla.

Leikkauspiirustus 1999. Käytävä-, aula ja potilashuoneiden ilmettä ovat muovanneet ilmanvaihdon ja teknisten asennusten vaatimat alakatot. Arkkitehtuuritoimisto Rauhalampi Ay

Päivähuone-tupakeittiö

5. kerroksen potilashuone lounaissivulla.

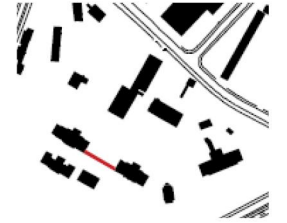
Portaan uusi teräs-rautalankasiovi, 5.kerros

Koillissivun portaan alkuperäinen kaide ja maalatut betoniaskelmat.

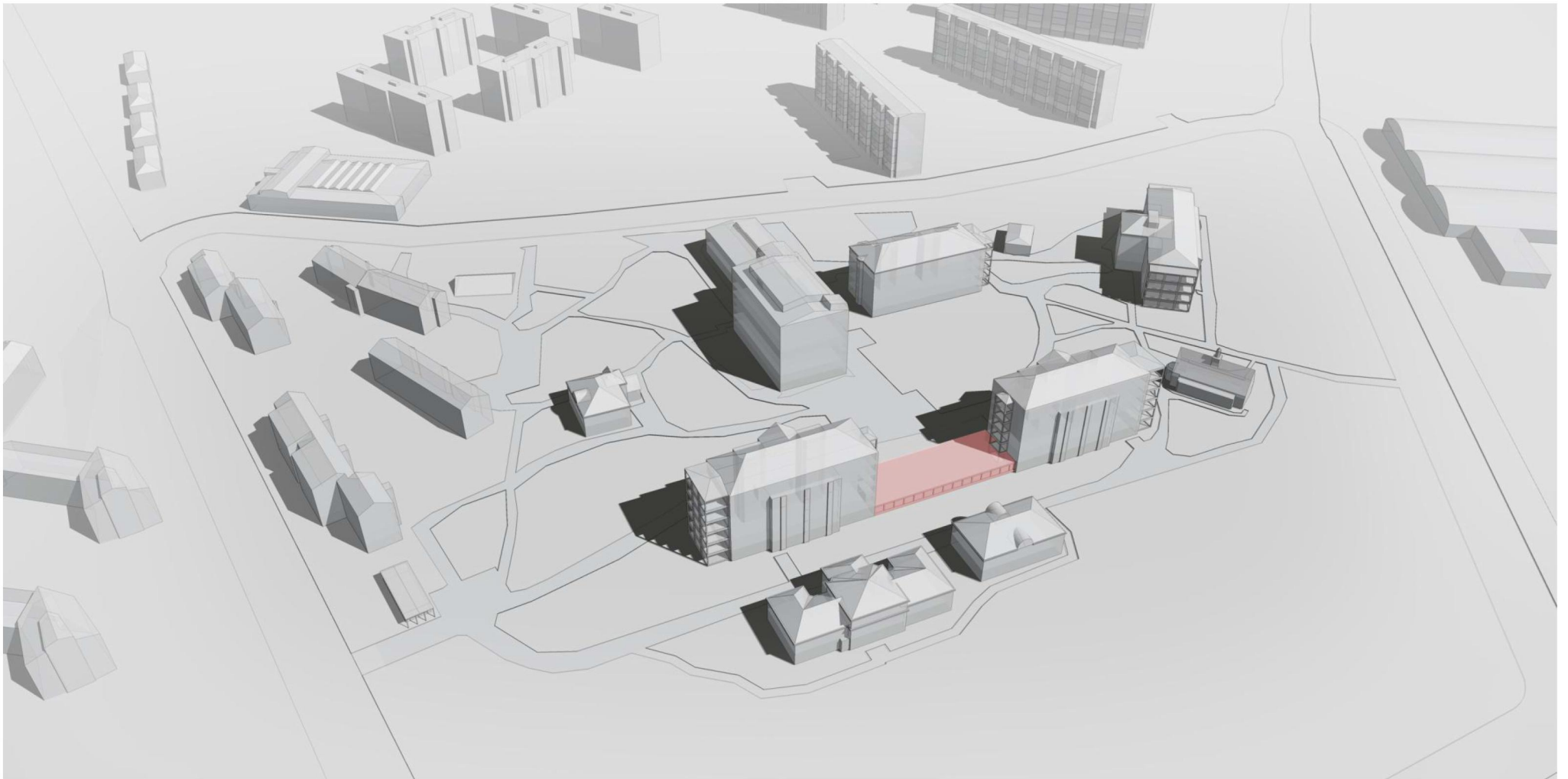
Lounaissivun portaan lähtötaso kellarikerroksessa.

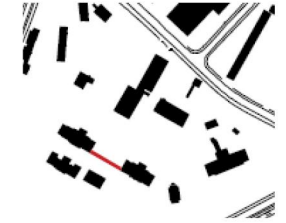
D-rakennus

D-rakennus osana nykyistä sairaala-alueetta.

D-RAKENNUS SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Vuonna 1961 purettiin vanha pyöreäpäättyinen keskusrakennus D, jossa olivat sijainneet muun muassa keittiö, toisessa kerroksessa henkilökunnan ruokasali ja pohjakerroksessa leipomo. Loput toisesta kerroksesta sekä kolmas kerros olivat palvelleet henkilökunnan asuinkerroksina ja ylihoitajan kansliana. Rakennusta korvaamaan valmistui samana vuonna hiukan pohjoisemmaksi uusi keskusrakennus N.

Puretun D-rakennuksen lounaispäädyn kohdalle suunniteltiin uusi, A- ja C-paviljongit yhdistävä rakennus, josta jatkui maanalainen käytävä, ”kulvertti”, kohti uutta keskusrakennusta.

Pääpiirustukset allekirjoitti Erkki Koiso-Kanttila, joka toimi Helsingin 1. apulaiskaupunginarkkitehtina 1958-1959 ja vs. kaupunginarkkitehtina 1959-1961. HKR:n 1:100 piirustusarja on päivätty 30.1.1961.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Terassiin integroitu rakennus, joka toimi matalana yhdysmuurina A- ja C- rakennusten välissä, rakennettiin siten, että lounaissivun puolella on rivi kantavia betonipilareita ja maanvastaiset seinät olivat paikalla valettua betonia, johon liittyi sisäpuolelle muurattu tiilikuori. Väliseinät oli piirustuksiin merkitty muurattavaksi todennäköisesti kahitiilestä tai vastaavista harkoista.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

Yksikerroksinen rakennus sisälsi A-rakennuksen puoleisesta päästä alkaen seuraavat tilat: ylemmälle tasolle johtavien portaiden kulkuaukko, pienehkö kirjasto huone, kanttiini ja sitä palvelevat keittiötilat, parturi, ajoramppi sairaala-alueen huoltotunneliin sekä lähempänä C-rakennusta vastaanotto- ja hoituhuonekokonaisuus, jossa lääkintävoimistelijan ja lääkärin vastaanottohuoneet. Sisäänkäynnit olivat yhdystunnelin puolella.

Huonerivin taakse oli sijoitettu rinteeseen upotetut yhdyskäytävät jotka yhdistyivät A- ja C-rakennusten päädyissä oleviin kellaritiloihin.. A-rakennuksen johtavan luiskan koillispuolella oli wc- ja varastotiloja.

Rakennuksessa oli koneellinen ilmanvaihto

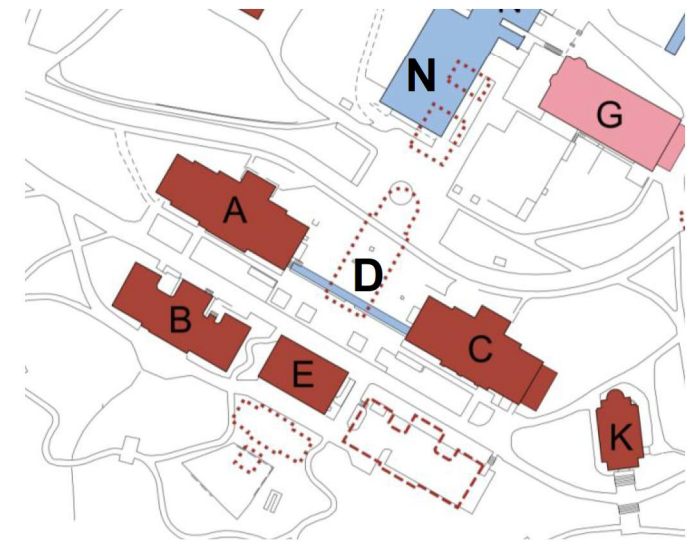
Rakennuksen keskellä olevasta yhdystunnelin kulkuaukosta oli suora yhteys N-rakennuksen kellarisiin. Tunnelista nousi puistoterassin kohdalla savunpoistokulu maanpinnalle.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Yksikerroksisen rakennuksen luoteis-kaakkoissuuntainen julkisivu sijaitsee A- ja C- rakennusten välissä.

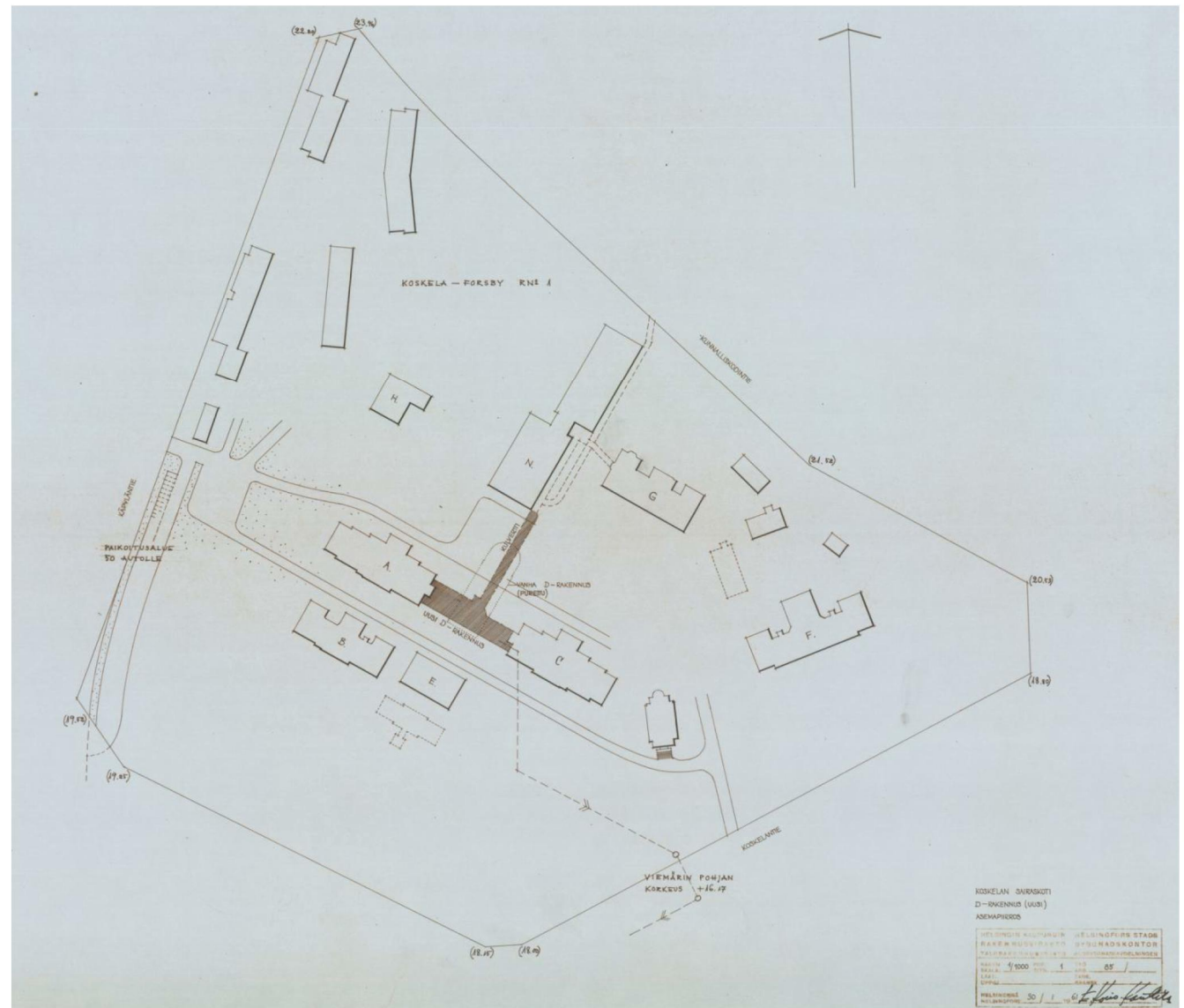
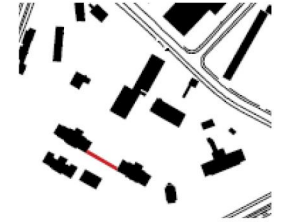
Julkisivu koostui betonipintaisesta sokkelinosasta, pilareiden rytmittämästä ikkunauhasta ja betonipintaisesta ot-sapinnasta. Ikkunoiden väleissä oli betonipilareiden kohdalla mineriittilevyverho.

Ylemmän pihaterassin kaide oli sijoitettu julkisivulinjan taakse sen verran etäälle siitä, että kaide ei muodostunut tasapainoisen, eleettömän julkisivun osaksi.

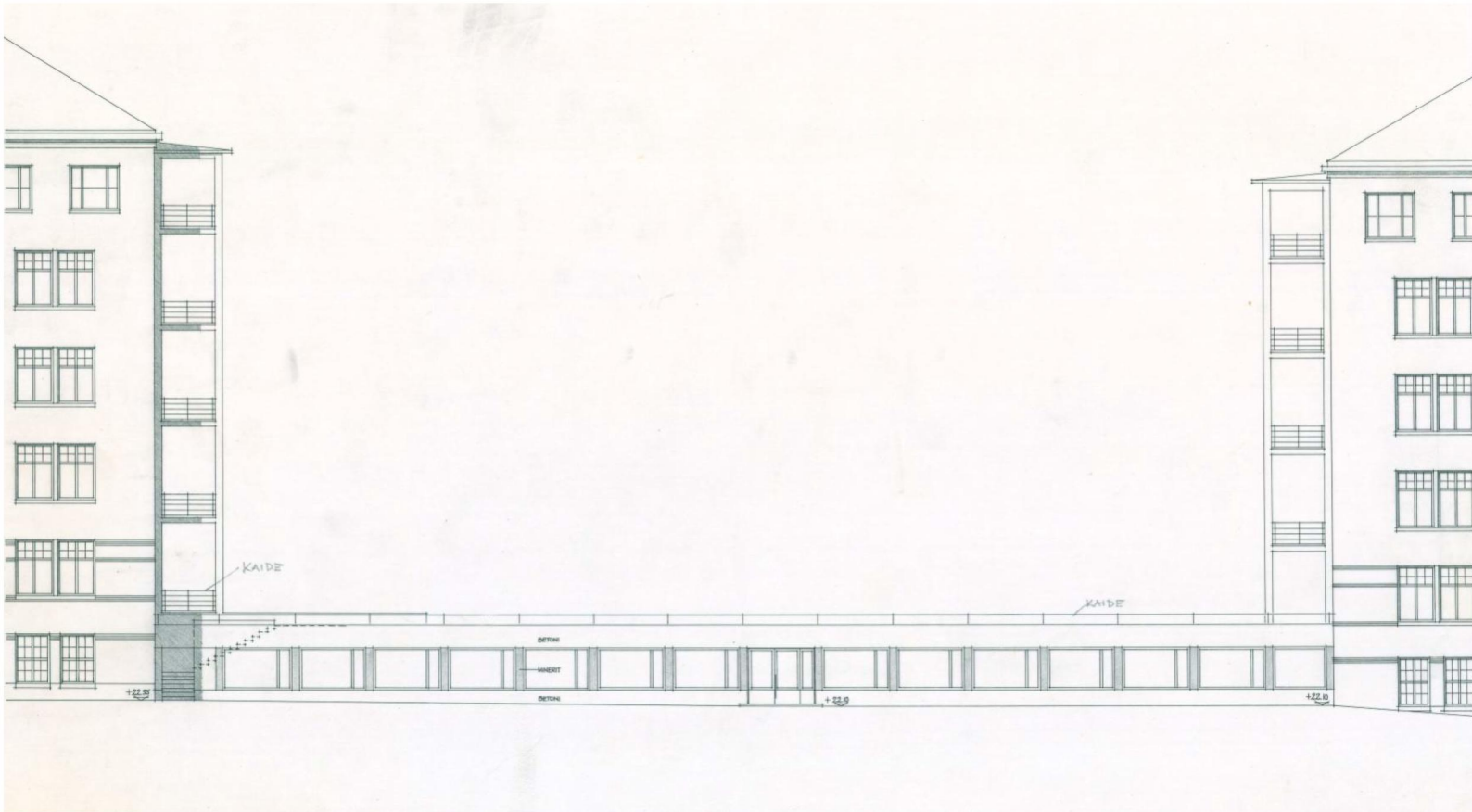

Vuonna 1961 purettiin vanha pyöreäpäättyinen keskusrakennus, jossa olivat sijainneet muun muassa keittiö, ruokasali ja leipomo. Rakennusta korvaamaan valmistui samana vuonna hiukan pohjoisemmaksi uusi keskusrakennus N ja puretun tilalle tehtiin matala A- ja C-paviljongit yhdistävä rakennus D, joka jatkuu maanalaisena käytävänä kohti uutta keskusrakennusta. Pohjapiirroksen on merkitty vanhan puretun D-rakennuksen sijainti pisteiviivalla.

D-RAKENNUS

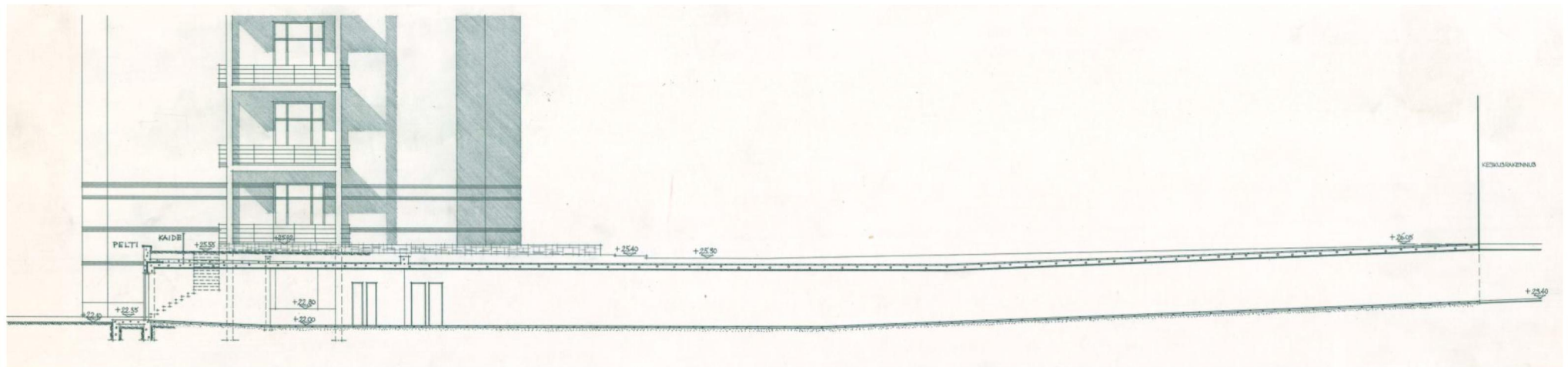

Vuonna 1961 valmistunut matala D-rakennus yhdistää paviljonit A ja C. Rakennus on sijoitettu pihan pengerrykseen niin, että sairaalan keskipihalta katsottuna se on kokonaan maan alla. Rakennuksesta lähtee maanalainen yhdystunneli kohti keskusrakennusta N. Yhdystunnelin porttiaukko on lounaissivulla A-, B-, C- ja E- rakennusten välisen pihakadun puolella.
Asemapiirros 30.1.1961, HKR, allek. E. Koiso-Kanttila.

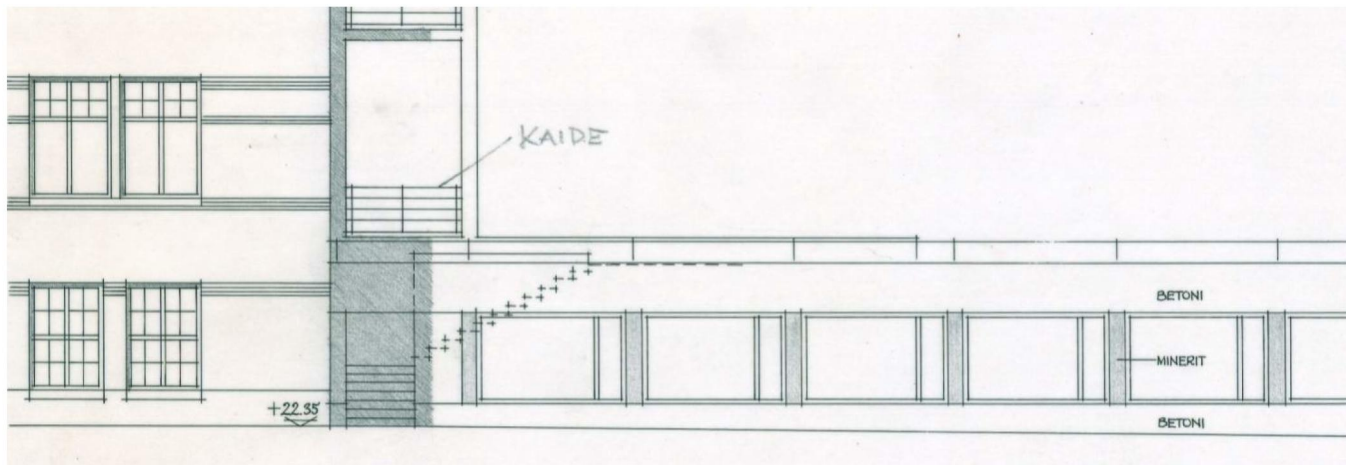
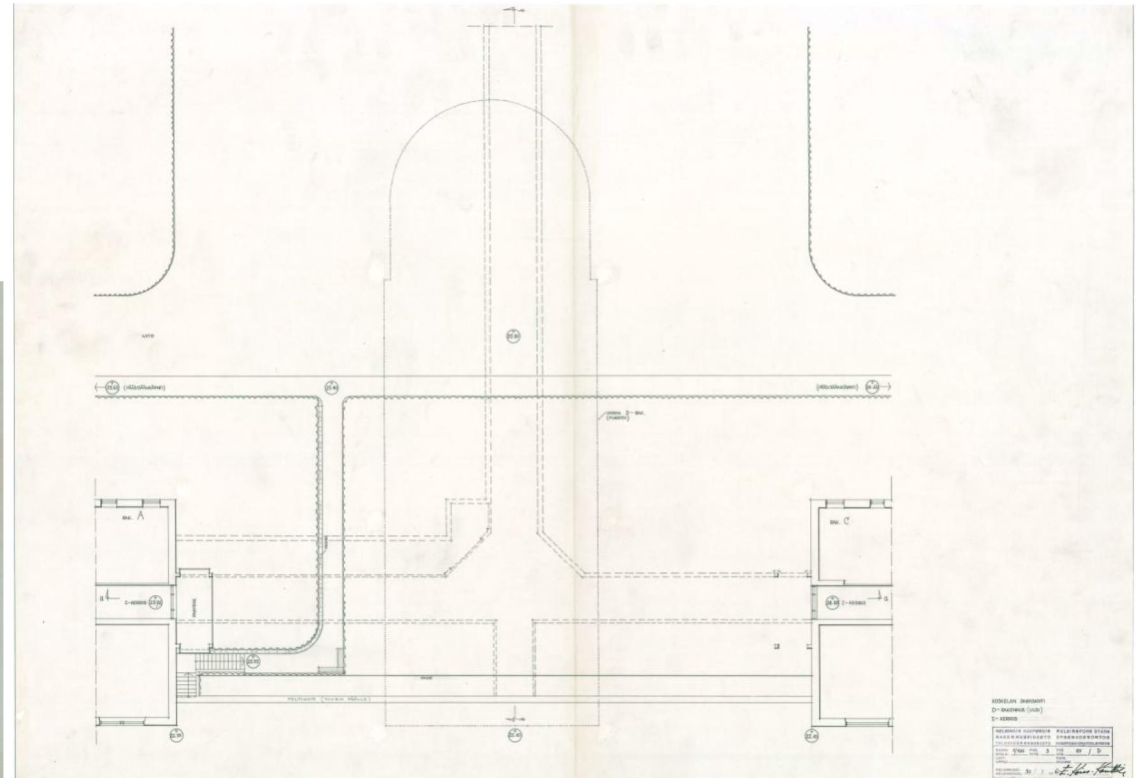
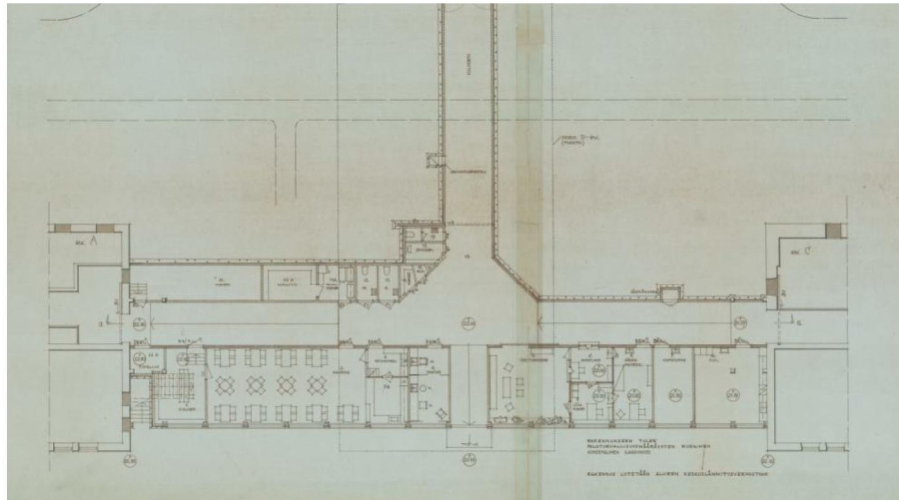

Pohja-, leikkaus- ja julkisivupiirustukset on päivätty 30.1.1961, HKR, allek. E. Koiso-Kanttila.

Julkisivu koostui betonipintaisesta sokkelinosasta, pilareiden rytmittämästä ikkunanauhasta ja betonipintaisesta ot-sapinnasta. Ikkunoiden väleissä oli betonipilareiden kohdalla mineriittilevyverhous.

Pohja-, leikkaus- ja julkisivupiirustukset on päivätty 30.1.1961,

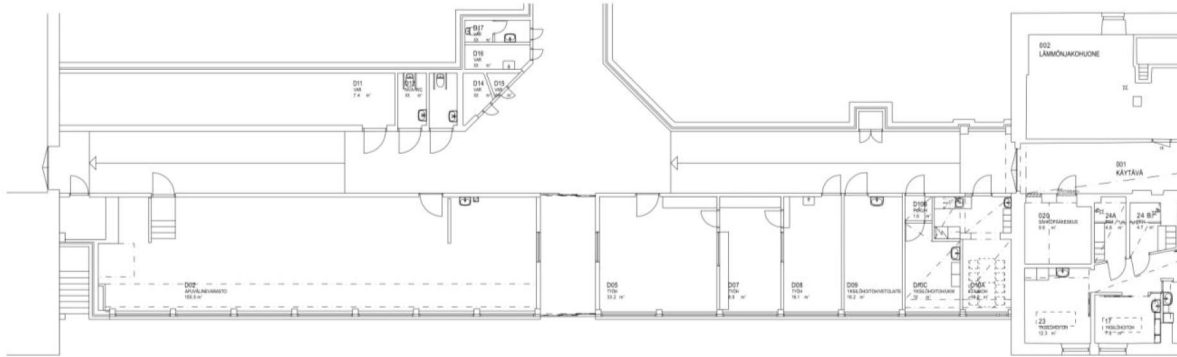
Terassiin integroitu rakennus, joka toimi matalana yhdysmuurina A- ja C- rakennusten välissä, rakennettiin siten, että lounaissivun puolella on rivi kantavia betonipilareita ja maanvastaiset seinät olivat paikalla valettua betonia, johon liittyi sisäpuolelle muurattu tiilikuori.

Yksikerroksinen rakennus sisälsi A-rakennuksen puoleisesta päästä alkaen seuraavat tilat: ylemmälle tasolle johtavien portaiden kulkuaukko, pienehkö kirjastuhuone, kanttiini ja sitä palvelevat keittiötilat, parturi, ajoramppi sairaala-alueen huoltotunneliin sekä lähempänä C-rakennusta vastaanotto- ja hoituhuonekokonaisuus, jossa lääkintävoimistelijan ja lääkärin vastaanottohuoneet. Sisäänkäynnit olivat yhdistystunnelin puolella.

Huonerivin taakse oli sijoitettu rinteeseen upotetut yhdyskäytävät jotka yhdistyivät A- ja C-rakennusten päädyissä oleviin kellaritiloihin. Rakennuksen keskellä olevasta yhdistystunnelin kulkuaukosta oli suora yhteys N-rakennuksen kellariin.

D-RAKENNUS

RAKENNUS VALMISTUESSAAN JA NYKYTILANNE

Nykyinen pohjapiirros. Rauhalammi Oy.

A-rakennuksen puoleiset kirjasto ja kanttiiinitilat on purettu ja yhdistetty yhtenäiseksi apuvälinevarastoksi. Tunneliaukon portin vieressä on työhuoneita C-rakennuksen puoleisessa päässä.

Ikkunoiden väliin on kiinnitetty köynnösritilät, yhdystunnelin portti on uusittu ja ikkunapenkin korkeuteen ulottuva betonijalusta on peitetty sen eteen rakennetulla, korotetulla istutuspenkillä.

Etualalla A-rakennus, taustalla D- ja C-rakennukset. Valokuva C.Grünberg 1965, HKM.

Tilanne 2015.

D-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS, ARVOT

A-rakennuksen puoleiset kirjasto ja kanttiinitilat on purettu ja yhdistetty yhtenäiseksi apuvälinevarastoksi. Tunneliakson portin vieressä on työhuoneita C-rakennuksen puoleisessa päässä. Sisäänkäynnit ovat yhdystunnelin puolelta. (C- ja D-rakennuksen kellaritason pohjapiirros 2004, 2009 Arkkitehtitoimisto Rauhalampi Oy).

Rakennuksen eteen on rakennettu graniittipaasien varaan pengerretty istutuskaitale ja rakennuksen edusta on päällystetty betonikivillä.

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIAALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Piha-alueen tasoeroja jäsentävänä elementtinä matala, muurimainen rakennus ikkunanauhoineen on eleetön, oman aikansa arkkitehtuurisuuntausta edustava ja kokonaisuuteen hyvin sopiva.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

Rakennus on alisteinen A- ja C-paviljonkien suureen mitta-kaavaan ja rajaa A-, B-, C- ja E- rakennusten välisen piha-kadun selkeästi liikennealueeksi, jonka yläpuolella on vehreä sairaalapuisto.

SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

D-rakennus toimii sisäänkäyntinä pihan alaiseen tunneliverkostoon, joka rakennettiin 1960-luvun alussa yhdistämään A-, C-, N-, F- ja G-rakennuksia. Maanalaiset yhteydet olivat välttämättömiä sairaalakokonaisuuden toiminnan kannalta.

SÄILYNEISYYS

Julkisivut ovat pääosin säilyneet. Ikkunoiden väliin on kiinnitetty köynnösritilät, yhdystunnelin portti on uusittu ja ikkunanapenkin korkeuteen ulottuva betonijalusta on peitetty sen eteen rakennetulla, korotetulla istutuspenkillä.

SUOSITUKSET

Rakennuksen säilyttäminen ei ole välttämätöntä, jos sairaala-alueen pihan järjestelyjä halutaan muuttaa. Se toimii kuitenkin pihan alaisen tunneliverkoston porttina ja on sinänsä ansiokkaasti sovitettu vanhempine paviljonkirakennusten väliin.

Vuonna 1961 valmistunut matala D-rakennus yhdistää paviljongit A ja C.

Sisäänkäynti on lounaasta A-, B-, C- ja E- rakennusten väliseltä pihakadulta. Rakennuksen edessä on kivetty oleskelualue. Rakennuksesta lähtee maanalainen käytävä kohti keskusrakennusta.

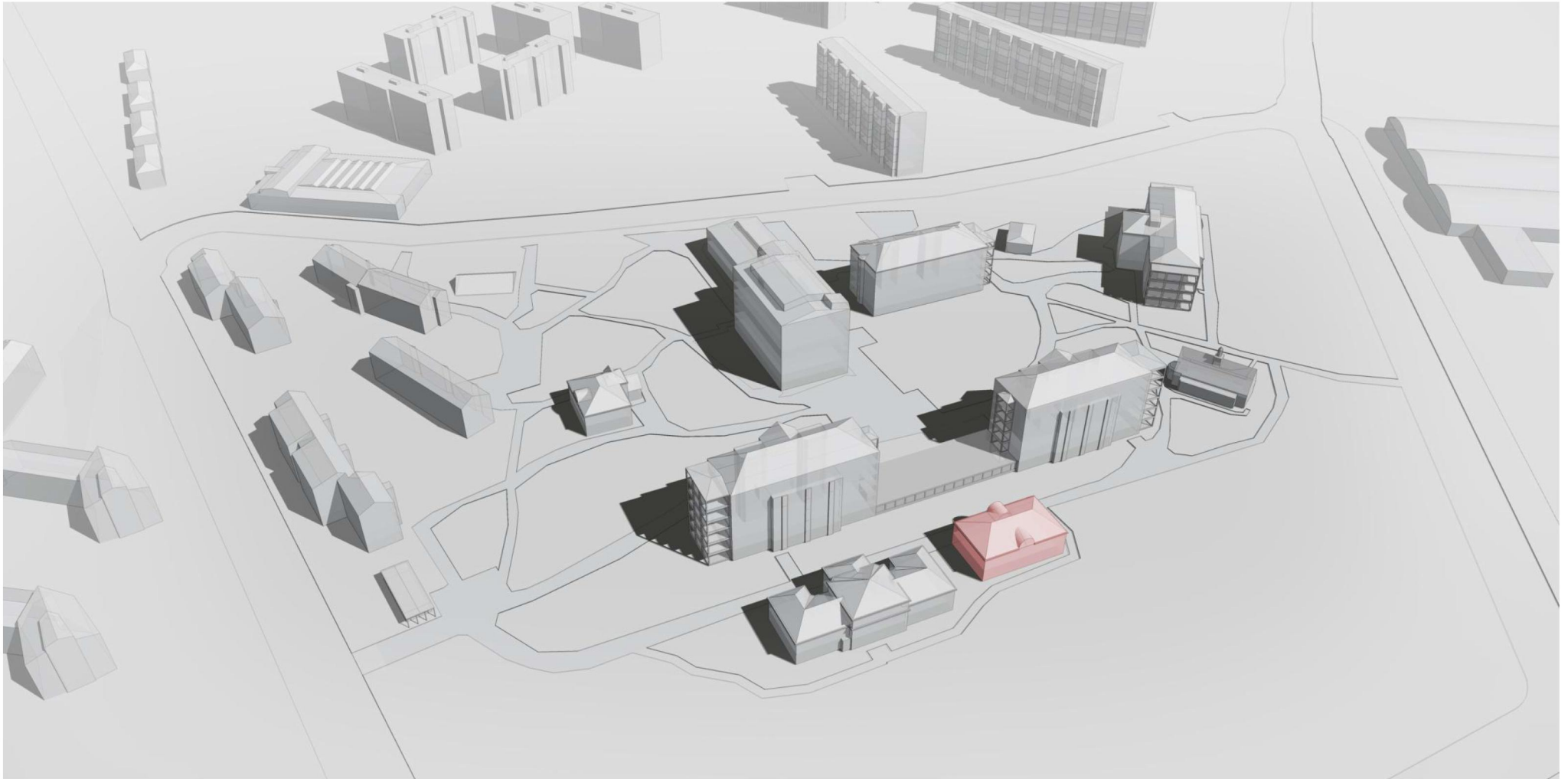
E-RAKENNUS

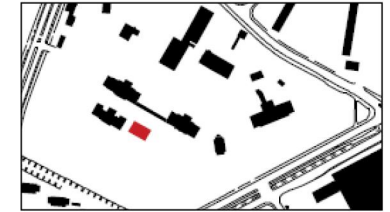
E-RAKENNUS

E-rakennus osana nykyistä sairaala-aluetta.

E-RAKENNUS SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	Koskelan sairaala E-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerrosluvu	2
Kohdetyyppi	941 Talousrakennukset, alun perin pe-
Suunnittelijat	1909 Knut Wasastjerna, G.A. Lindberg, Arthur Gauffin. 1913 Karl Hård af Segerstad
Muutosten suunnittelijat	
Valmistumisvuosi	1914
Muutokset	1984
Kerrosala	608 m ²

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Asemapiirustus, elokuu 1909.

Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivu, elokuu 1909

Knut Wasastjerna & Gust. Ad. Lindberg Arkitekturbyrå , yhteistyössä arkkitehti Arthur Gauffinin kanssa.

Toteutusvaiheen muutospiirustukset 1913, kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad, Helsingin rakennuskonttori.

E-rakennus valmistui vuonna 1914 työ- ja vaivaistalon pesulaksi ja naisten työhuoneeksi. Rakennuksen lounaispuolelle rakennettiin pannuhuone.

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

E-rakennuksen suunnitelmat laati alun perin Knut Wasastjerna ja Gust.Ad. Lindbergin arkkitehtuutoimisto. Samat arkkitehdit vastasivat koko laajan laitospuolelta ensimmäisestä rakennusvaiheesta. Yhdistetyn pesula- ja saunarakennuksen työpiirustuksia, mm. ovi- ja ikkunapiirustuksia on säilynyt poikkeuksellisen paljon. Kaupunginarkistossa säilyneet, alkuperäistä suunnitelmaa noudattavat, mitoitetut työpiirustukset viittaavat siihen, että toteutustyö olisi alkanut näiden pohjalta.

Työ- ja vaivaistaloa varten päätettiin kuitenkin toteuttaa erillinen saunarakennus (piirustukset 1912, HKA). Kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad on vuonna 1913 allekirjoittanut alkuperäisestä pesutupa- saunasuunnitelmasta poikkeavat muutospiirustukset. Kaikesta päätellen muutos, johon sisältyi mm. päädyistä päädyn ulottuva sydänmuuri, tarkoitti suunnitelman, eikä jo toteutuneen rakennuksen muutosta.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Kantavan rungon pystyrakenteet olivat molemmin puolin rapattua tiiltä. Alkuperäisistä piirustuksista päätellen välipohjat saattoivat olla joko alalaatta- tai kaksoislaattapalkit. Vesikatteenä oli tiilikate.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

E-talo toimi alun perin pesulana ja naisten työhuoneena. Pesulan asiakkaita olivat kaupungin laitokset ja virastot sekä yksityiset tahot.

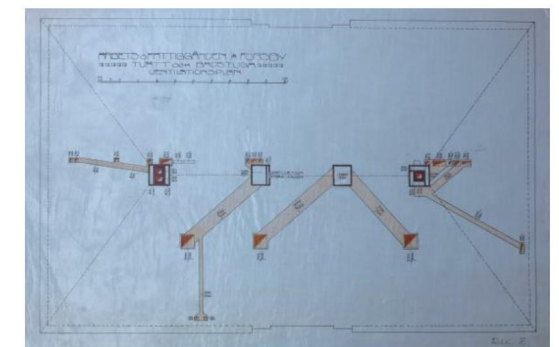
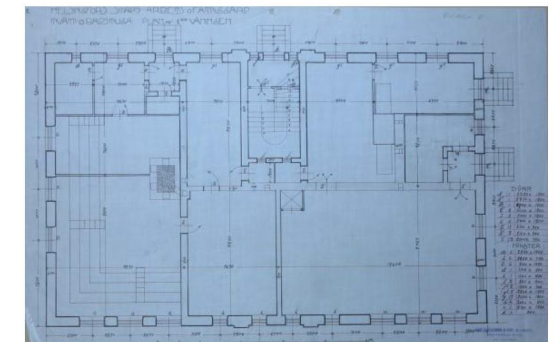
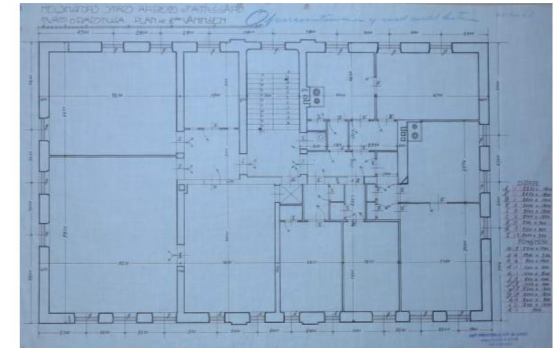
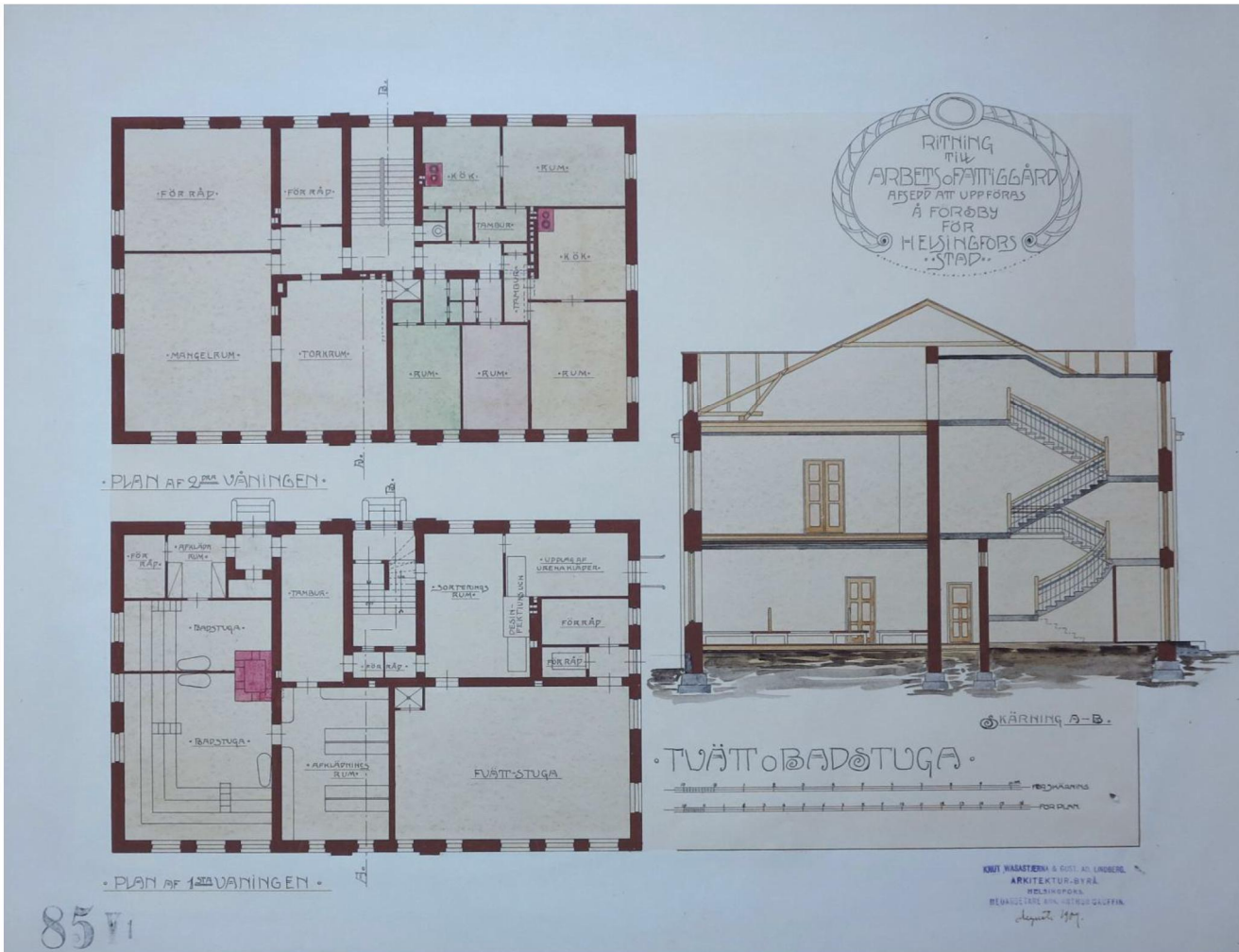
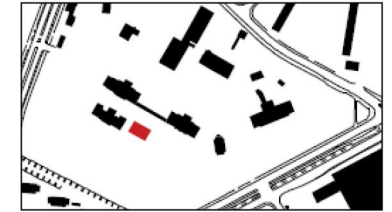
Alkuperäisen pohjapiirustuksen mukaan pesulaan tuotiin pestävät liinavaatteet päädyssä olevasta ovesta. Huoneen varusteisiin kuului desinfiointiuni. Pestävät liinavaatteet siirrettiin desinfiointiin ja lajittelun jälkeen varsinaiseen pesulaan. Kuivaus- ja mankelihuoneet oli sijoitettu toiseen kerrokseen, alkuperäiseen suunnitelmaan kuuluneen, mutta myöhemmin tilaohjelmasta poistetun saunan yläpuolelle.

Toteutussuunnitelman mukaan pesula sijaitsi ensimmäisessä kerroksessa ja toisessa kerroksessa sijaitsivat liinavaatevaraston lisäksi naisten työhuoneet, joissa kudottiin kankaita ja kehrättiin. Naishoidokit osallistuivat myös osastojen taloustöihin.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Sokkeli oli päällystetty säännöllisiksi muotoilluilla graniittiharkoilla. Julkisivut olivat rapattuja ja piirustuksista päätellen mahdollisesti vaaleaan sävyyn maalattuja. Piirustuksen osoittamat koristeaiheet toteutettiin rappausreliefinä. Toisin kuin ympäröivissä paviljongeissa, julkisivupinnassa ei ollut punatiilillä tai keraamisilla laatoilla toteutettuja koristeaiheita. Vesikatteenä oli punainen savitiilikate. Ulko-ovet olivat kehysrakenteisia puuovia. Ikkunat olivat sekä sisäpuolelta kitattuja, kaksinkertaisia teräsprofiili-ikkunoita että kahdenlaisia puuikkunoita, joissa oli kitatut lasit.

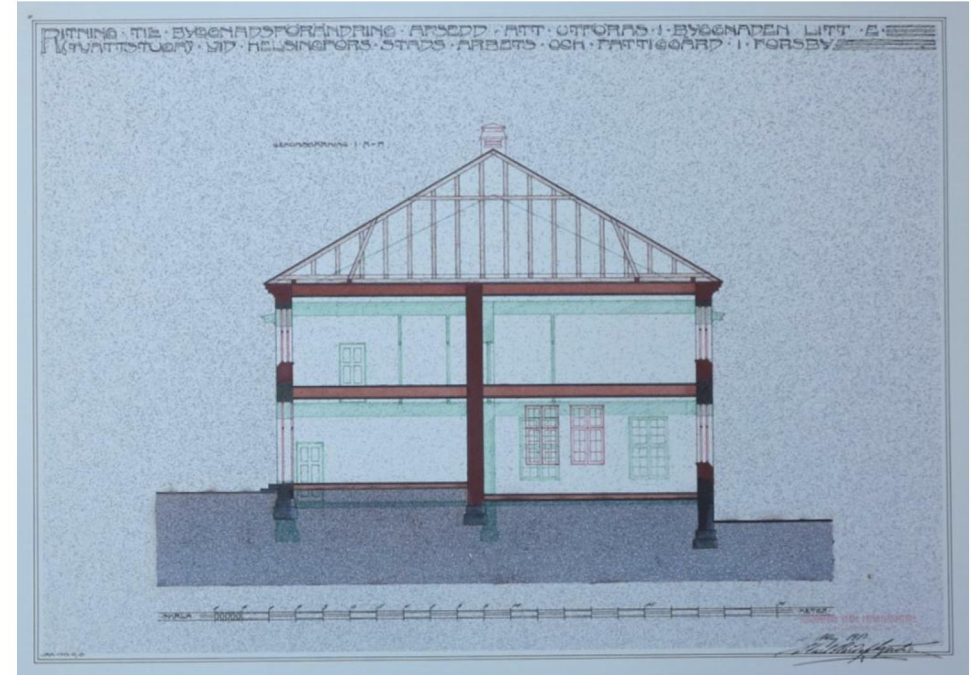
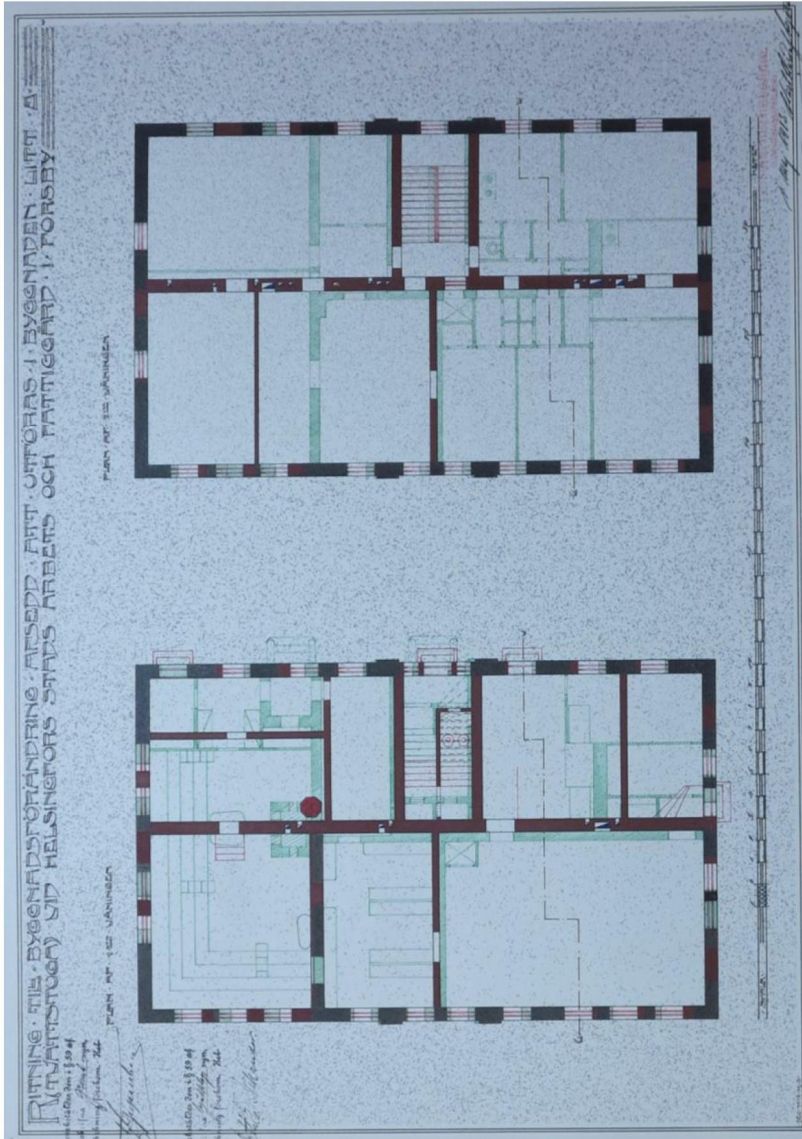
E-RAKENNUS

Vuonna 1909 päivätyn piirustuksen mukaan pesulaan tuotiin pestävät liinavaatteet päädyssä olevasta ovesta. Huoneen varusteisiin kuului desinfiointiuni. Lajitteluhuoneen kautta pestävät liinavaatteet siirrettiin desinfiointiin ja lajittelun jälkeen varsinaiseen pesulaan. Kuivaus- ja mankelihuoneet oli sijoitettu toiseen kerrokseen, alkuperäiseen suunnitelmaan kuuluneen suunnitellun saunan yläpuolelle. HKA

E-RAKENNUS

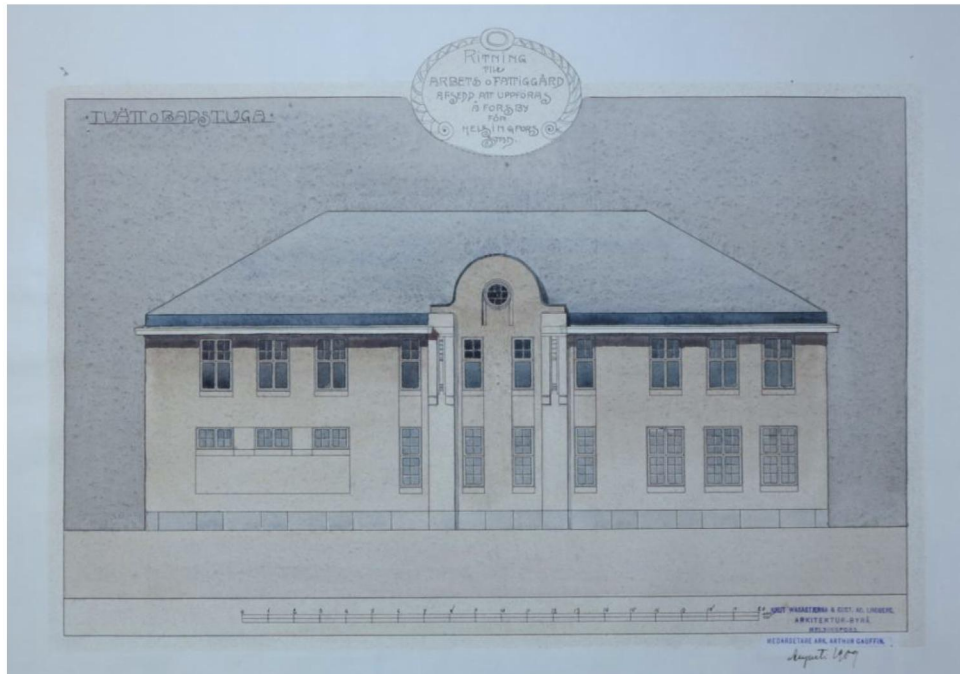
Piirustukset 1909-1913

Kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad on vuonna 1913 allekirjoittanut muutospiirustukset. Kaikesta päätellen muutos, johon sisältyi mm. päädystä päädym ulottuvaa sydänmuuri, tarkoitti aikaisemman suunnitelman, eikä jo toteutuneen rakennuksen muutosta. HKA

E-RAKENNUS

Piirustukset 1909-1913

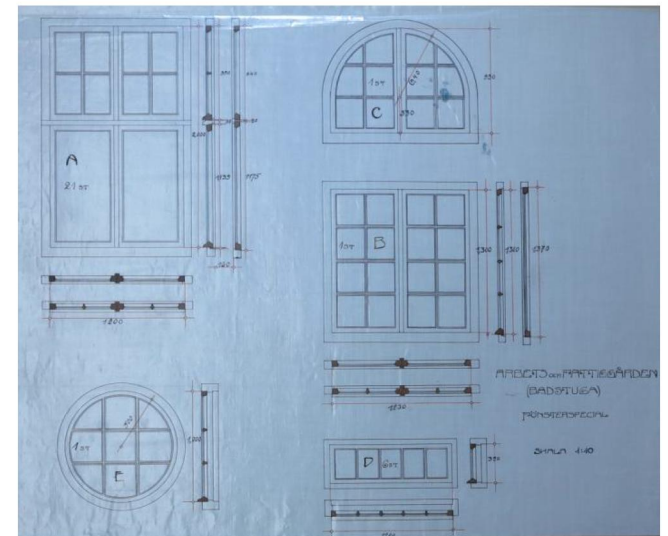
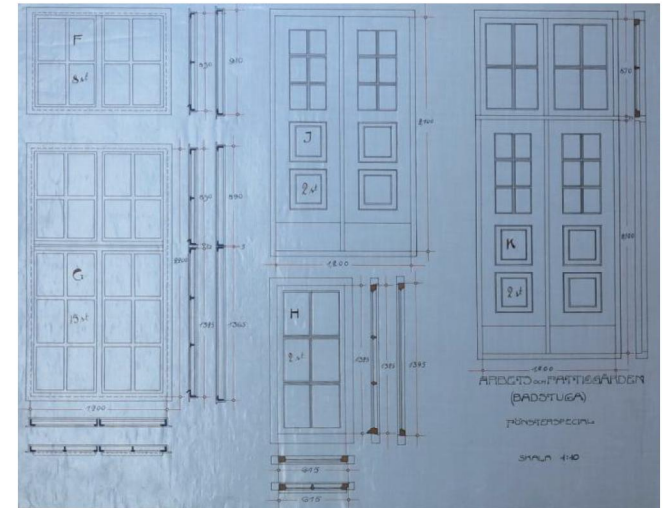
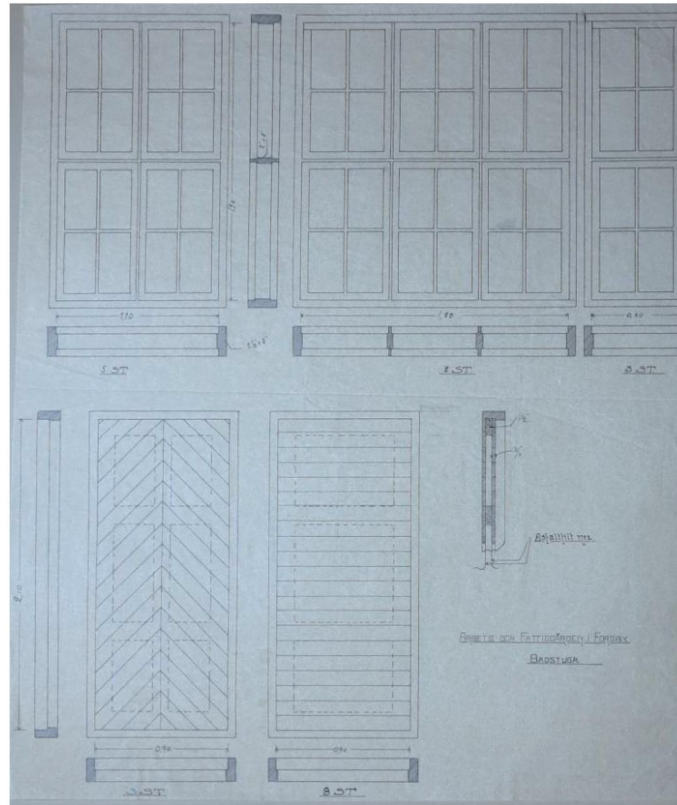
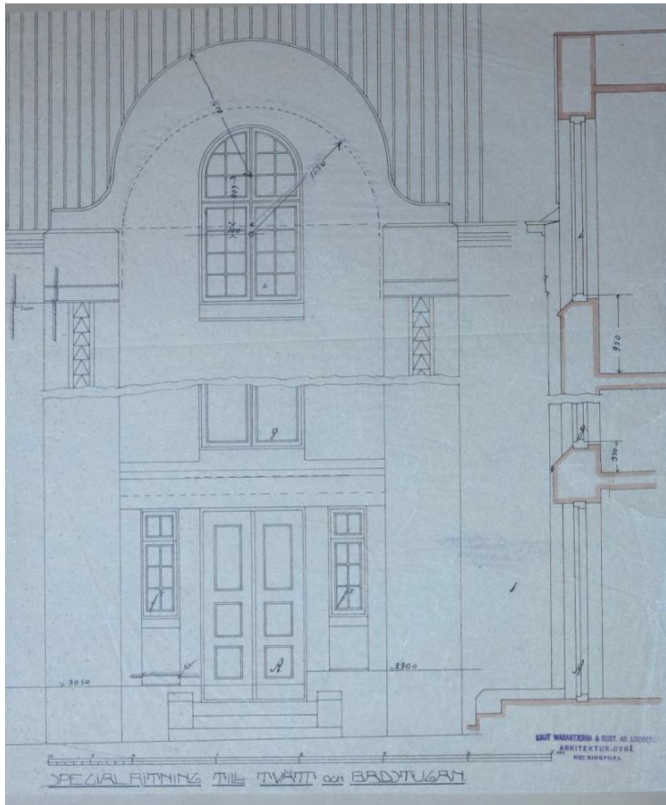
Julkisivupiirustus, elokuu 1909. Knut Wasastjerna ja Gust.Ad.Lindberg Arkitektur-byrå. Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin. HKA

Kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstadin vuonna 1913 allekirjoittamat julkisivun muutospiirustus. HKA

E-RAKENNUS

Työpiirustukset 1909-1913

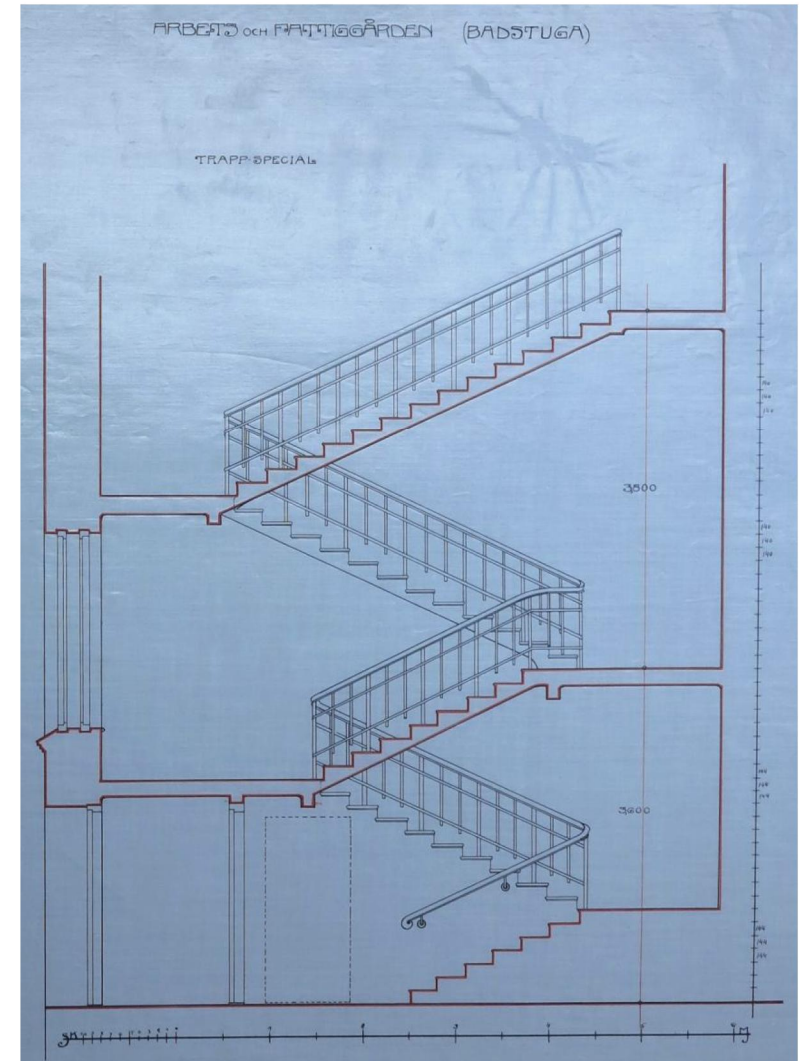
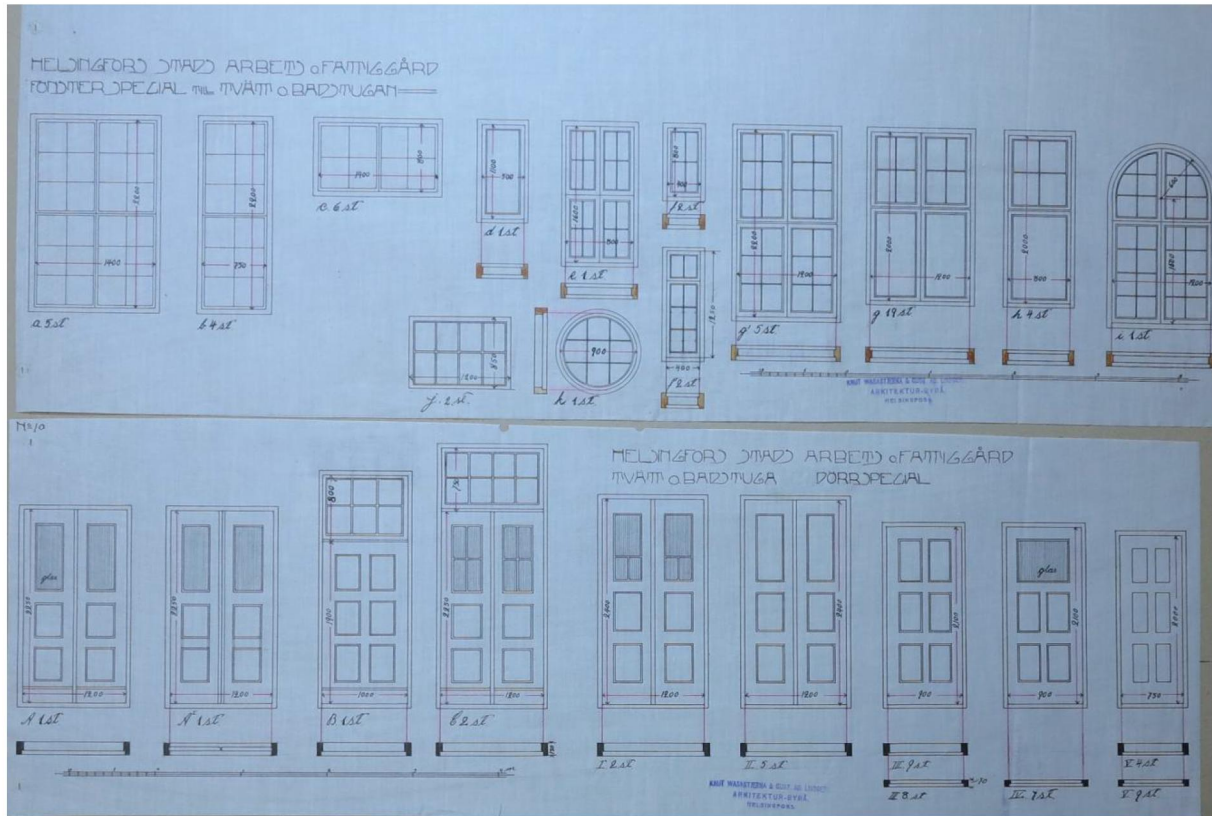

Alkuperäiset työpiirustukset ovat säilyneet—ovi-, ikkuna- ja porraspiirustuksia. HKA

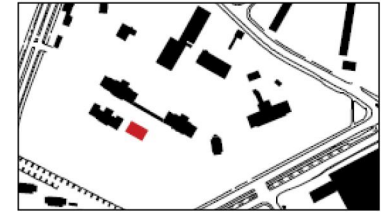
Ulko-ovet olivat kehysrakenteisia puuvia. Ikkunat olivat sekä sisäpuolelta kitattuja, kaksinkertaisia teräsprofiili-ikkunoita että kahdenlaisia puuikkunoita, joissa oli kitatut lasit.

E-RAKENNUS

Työpiirustukset 1909-1913

E-RAKENNUS RAKENNUS VALMISTUESSAAN

Pesula rakennuksen etelänurkassa. Taustalla teräsikkunoiden kytketyt avausmekanismit .HKM

Pesulan kuumamankeli, 1900-luvun alku. HKM

E-rakennus alkuperäisessä asussaan näkyy keskellä pannuhuoneen takana osana työ- ja vaivaistalon rinteeseen porrastettua kokonaisuutta. HKM

Pesulan liinavaatevarasto E-rakennuksessa 1900-luvun alku. HKM

Pesulan henkilökuntaa E-rakennuksen edessä. HKM

E-RAKENNUS MUUTOKSET

KÄYTÖN MUUTOKSET

Alun perin pesula sijaitsi ensimmäisessä kerroksessa ja toisessa kerroksessa sijaitsivat suuren mankelihuoneen ja liinavaatevaraston lisäksi naisten työhuoneet, joissa kudottiin kankaita ja kehrättiin. Naishoidokit osallistuivat myös osastojen taloustöihin.

Pesulatoiminta siirrettiin Kunnalliskodintien pohjoispuolelle valmistuneeseen uudisrakennukseen 1950-luvun alussa.

Rakennus oli viimeistään 1960-luvun alussa muuttunut kokonaan puu- ja metallityöpajaksi.

B-paviljongin lisäksi myös E-rakennuksen purkua harkittiin 1960-luvun lopussa. (Tötterman 1987, 9)

Myöhemmin koko pesulatoiminta on siirretty pois sairaalan tontilta kadun toiselle puolelle erilliselle tontille. Tämä rakennus on purettu, 2010-luvulla ja pesulatoiminta tapahtuu nykyisin muualla.

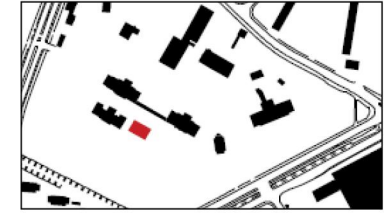
Nykyisin rakennuksessa toimii teknisen huollon keskus.

NYKYINEN KÄYTTÖ	
Kerros	Käyttö
2	Työhuoneet, työjohtajat, valvomo, sosiaalitilat
1	Metallityöhuone, puutyöhuone, varastot

KESKEISET MUUTOSTYÖT

Sen jälkeen kun pesulatoiminta oli siirretty 1952 valmistuneeseen uudisrakennukseen, rakennuksen muutoksista ei ole tietoa. Seuraavat muutospiirustukset laadittiin 1960. Rakennuksessa jonkin aikaa toimineessa puu- ja metallityöverstaassa tehtiin sisäisiä tilanjakomuutoksia 1. ja 2. kerroksessa, muurattiin oviaukkoja umpeen, rakennettiin kevyitä lasi- ja muita jakoseiniä sekä osastoitiin pääporashuone lisäämällä palo-ovia. Verstastiloista rakennettiin uudet, teräs- ja puurakenteiset sisäportaat porrashuoneeseen. Koneellinen ilmanvaihto rakennettiin asentamalla ulkollotilaan kaksi potkuripuhallinta poistoilmaa varten.

1980-luvulla jaettiin työhuoneita uusilla, muuratuilla väliseinillä ja purettiin tarpeettomia, kevyitä väliseiniä.

MUUTOSTYÖT, RAKENNUSLUVAT

Knut Wasastjernan allekirjoittamat alkuperäiset piirustukset on päivätty elokuussa 1909. Kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad teki toteutusta varten toukokuussa 1913 päivättyjä muutospiirustuksia. Saunat oli poistettu ja muille toiminnoille annettu vastaavasti suurennettuja huoneita. Ensimmäisen kerroksen korkeutta oli lisätty, ikkunoita muutettu toiminnan muutosten seurauksena ja räystäsmuotoa oli yksinkertaistettu. Pesulan englanninkielinen laitepiirustus on säilynyt rakennustoimikunnan arkistossa (HKA).

Saunaa varten rakennettiin erillinen rakennus 1912-13 samoihin aikoihin rakennetun keskusrakennus D:n koillispuolelle. Tämä sauna ja D-rakennus on purettu 1950-luvun lopussa uuden sairaalarakennuksen tieltä, joka valmistui 1960-luvun alussa. Uusi korvaava saunarakennus oli rakennettu 1933.

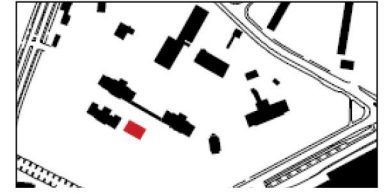
Ke. 2105-60 HKR, lupahakemus 19.12.1960, talosuunnitteluosasto, arkk. Eva Larkka, Erkki Koiso-Kanttila

Alkuaan pesularakennuksena ja naisten työhuoneena toimineessa puu- ja metallityöverstaassa tehtiin sisäisiä tilanjakomuutoksia 1. ja 2. kerroksessa ja lisättiin palo-ovia. Rakennus oli siis muuttunut tällöin kokonaan puu- ja metallityöpajarakennukseksi. Rakennukseen lisättiin koneellinen ilmanvaihto asentamalla ulkollotilaan kaksi potkuripuhallinta (poisto).

26-2021-C-84 HKR, lupahakemus 20.6.1984 talosuunnitteluosasto, rkm. Pentti Peitsi, arkk. Kalevi Hietanen .

Verstastiloissa tehtiin uudelleen järjestelyjä ja rakennettiin uusia sekä purettiin vanhoja, kevyitä väliseiniä.

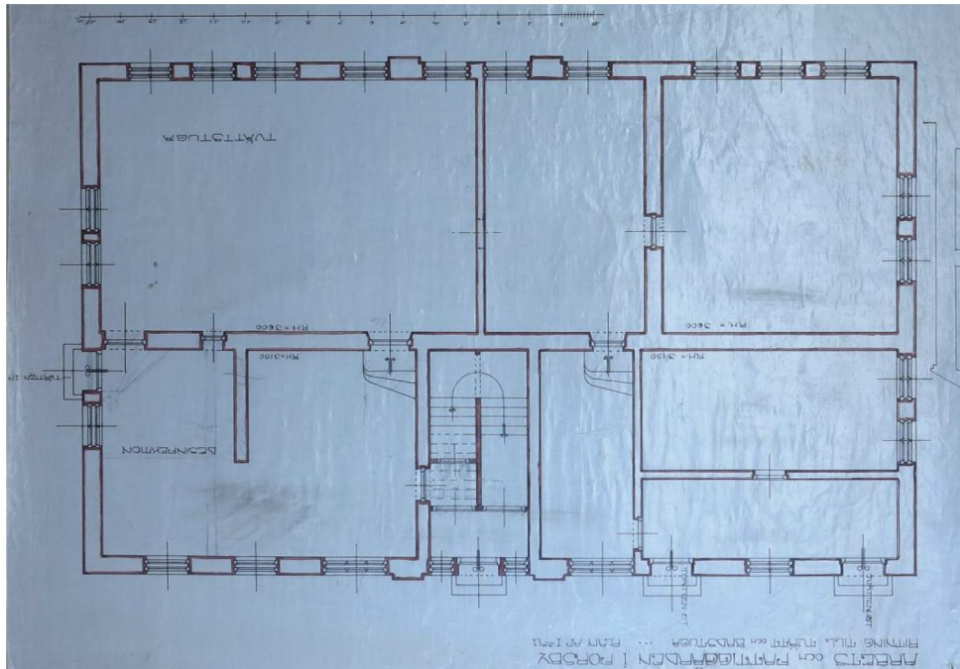
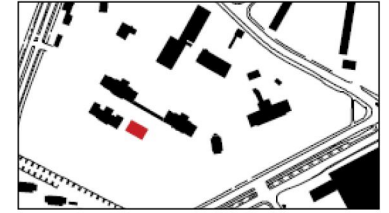
E-RAKENNUS

Etualalla vasemmalla B- rakennus, keskellä E-rakennus, taustalla vasemmalla A-rakennus, keskellä 1960-luvun vaihteessa valmistunut N-rakennus ja oikealla C-rakennus. Valokuva Roos, HKM.

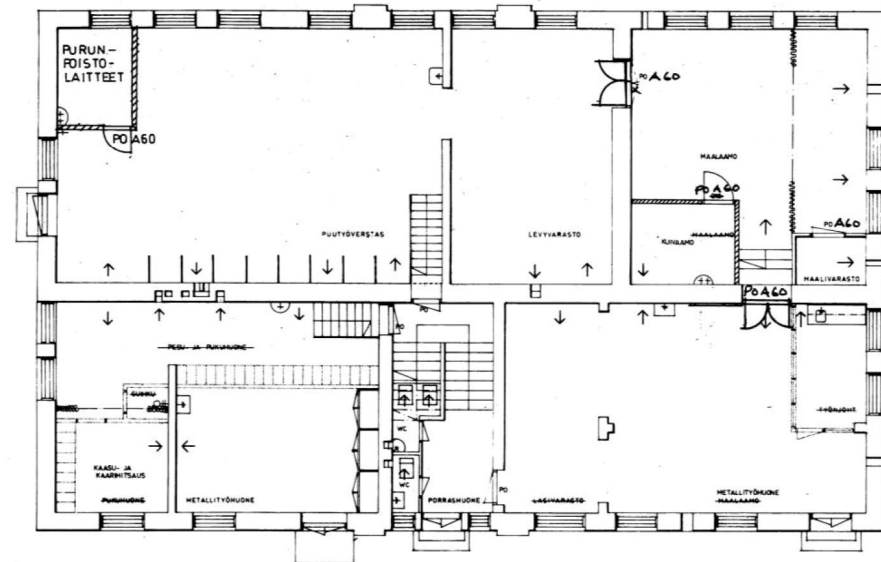
E-RAKENNUS

Muutospiirustus 1984

Pesutupa- ja saunarakennus. 1. kerroksen työpiirustus, joka vastaa Karl Hård af Segerstadin 1913 allekirjoittamaa muutospiirustusta. HKA

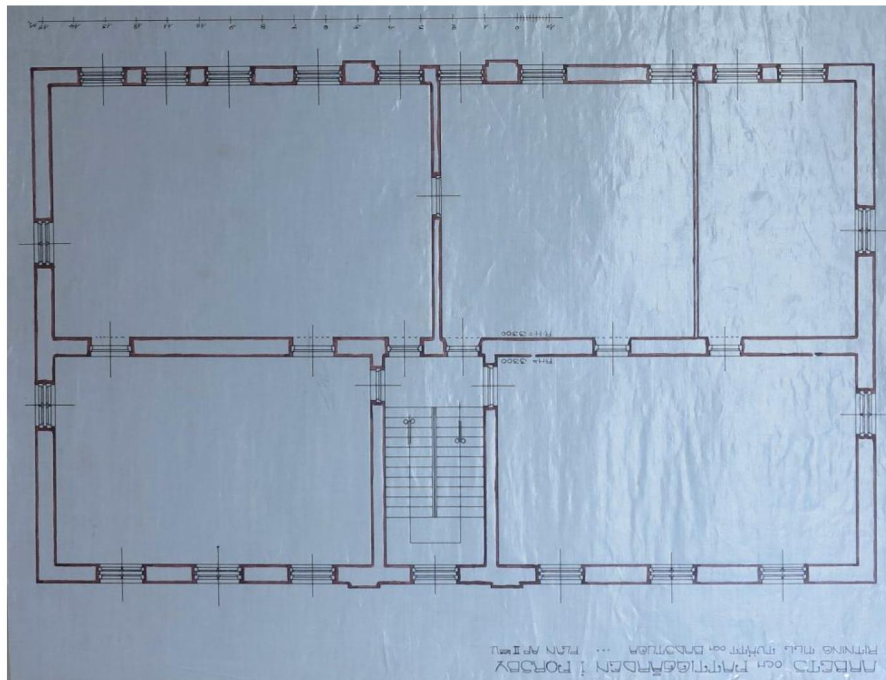
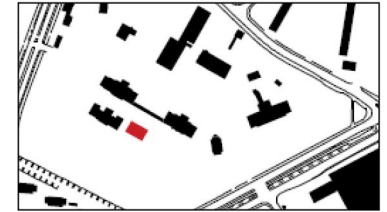
POHJAPIIRROS, 1. KERROS 1:100

1.kerros. Pääpiirustus 1984. HKRvv. Suunnitelmaan sisältyy uusia väliseiniä ja WC-tiloja. Rakennukseen asennetaan koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto.

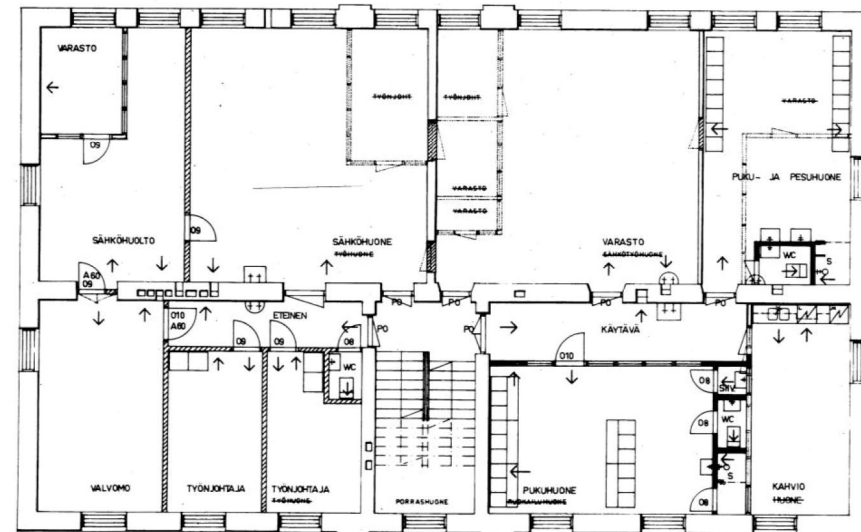
E-RAKENNUS

Muutospiirustus 1984

Pesutupa- ja saunarakennus. 2. kerroksen työpiirustus, joka vastaa Karl Hård af Segerstadin 1913 allekirjoittamaa muutospiirustusta. HKA

POHJAPIIRROS, 2. KERROS 1:100

1.kerros. Pääpiirustus 1984. HKRvv. Suunnitelmaan sisältyy uusia väliseiniä ja WC-tiloja. Rakennukseen asennetaan koneellinen tulo- ja poistoilmavaihto.

E-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

Rakennus on säilynyt poikkeuksellisen hyvin. Ulkoapäin rakennus edustaa työ- ja vaivaistalon ensimmäisen rakennusvaiheen ilmettä, joka on suurelta osin muista rakennuksista jo kadonnut.

Rapattuja julkisivupintoja jäsentävät punatiilinauhat ja laattakuvioinnit ovat säilyneet. Myös ikkunat ja ulko-ovet ovat säilyneet alkuperäisinä.

Sisätilojen osalta kantavat väliseinät ovat säilyneet ja alkuperäinen huonejako on palautettavissa. Joitakin uusia väliseiniä on rakennettu 1960– ja 1980-luvulla varsinkin toiseen kerrokseen, jonka alkuperäiset, väljät huonetilat eivät ole tämän takia hahmotettavissa. Uudempien palo-ovien rinnalla on säilynyt alkuperäisiä sisäovia.

Porrashuone on pääosin säilynyt alkuperäisessä asussaan, mutta väritys on muuttunut. Porrastasojen ovet on muutettu osastoiviksi teräsoviksi.

RUNKO JA RUNKOON LIITTYVÄT RAKENTEET

Rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rapattua tiiltä. Välipohjat ovat oletettavasti ala- tai kaksoislaattapalkistoja. Vesikatto on tiiltä. Julkisivut ovat rapattuja. Teräs- ja puuikkunat sekä säilyneet ovet on maalattu harmaan vihertävällä maalilla.

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIAALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Koko työ- ja vaivaistalon alkuperäinen rakennuskanta oli arkkitehtoniselta tyyliltään ja mittakaavaltaan yhtenäinen. E-rakennus edustaa varsin hyvin työ- ja vaivaistalon ensimmäisen rakennusvaiheen arkkitehtonista kokonaisuutta ja myöhäisjugendin leimaamaa muotokieltä yksityiskohtia myöten.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

E- rakennus kuuluu työ- ja vaivaistalon ydinalueen tiiviiseen, aksiaalisesti jäsenettyyn rakennusryhmään, johon kuuluvat myös säilyneet A-, B- ja C-rakennukset. E-rakennus sijoittuu ainoana säilyneenä rakennuksena keskiakseliin, jossa se aikoinaan sijaitti kattilahuoneen ja D-rakennuksen välissä.

KOSKELAN SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

Alun perin pesula- ja saunakäyttöön suunniteltu E-rakennus edustaa A-, B-, C- ja F-rakennusten kanssa työ- ja vaivaistalon, vuodesta 1914 kunnalliskodin, alkuperäiseen suunnitelmaan kuulunutta rakennuskokonaisuutta.

SÄILYNEISYYS

E-rakennus on sisätiloiltaan ja ulkoasultaan sairaala-alueen rakennuksista parhaiten säilyneitä.

Pesulatoiminnan päättymisen jälkeen suoritettavat muutokset ovat ensisijaisesti koskeneet huonejakoa ja aputilojen, kuten WC-tilojen rakentamista sekä talotekniikan korjauksia.

Nykyinen käyttö teknisen huollon keskuksena työpajatiloinen on hyvin sopeutunut rakennuksen huonejakoon, joka on pääosin säilynyt tai on palautettavissa uudempia väliseiniä purkamalla.

Säilyneitä, arvokkaita yksityiskohtia ovat profiloituneet puuikkunat ja teräsikkunat heloituksineen, sementtimosaiikkiporrastat, porraskaiteet ja peiliovet.

SUOSITUKSET

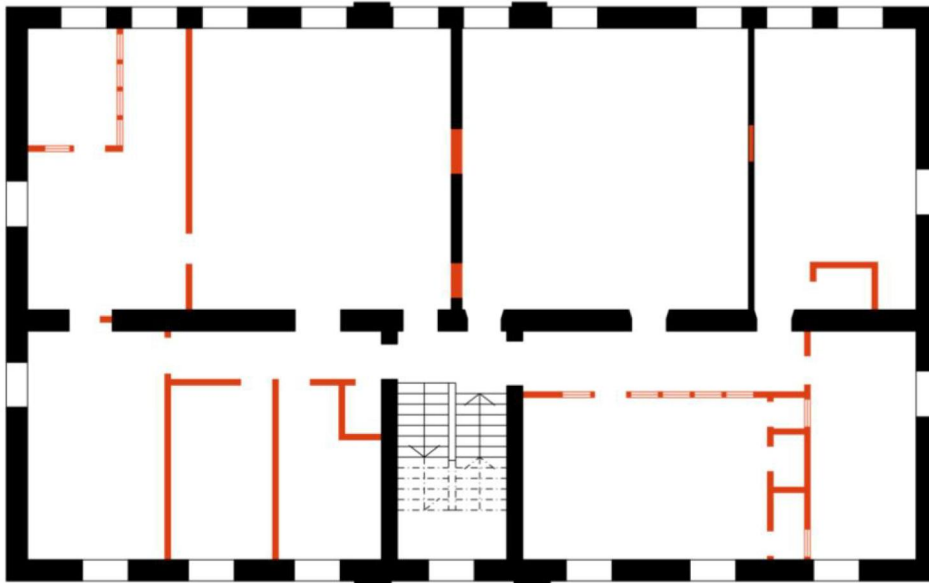
Käyttötarkoituksen muuttuessa on huomioitava rakennuksen poikkeuksellisen hyvä säilyneisyys ja ainutlaatuisuus.

Rakennukseen on syytä sijoittaa toimintoja, jotka hyödyntävät alkuperäiseen pohjaratkaisuun kuuluvia huonetiloja, tai joiden edellyttämät väliseinät voidaan toteuttaa kevytrakenteisina.

Rakennus on periaatteessa sovitettavissa esimerkiksi asuinkäyttöön alkuperäisiä huonetiloja turmelematta, mutta alkuperäisten rakennusosien säilymisen kannalta asuinkäyttö ei ole välttämättä ensisijainen vaihtoehto. Nykyinen työpajatyypinen käyttö on varsin sopiva ja vastaa melko hyvin alkuperäistä käyttötarkoitusta.

E-RAKENNUS

Huonetilojen ja seinärakenteiden säilyneisyys, 2. krs

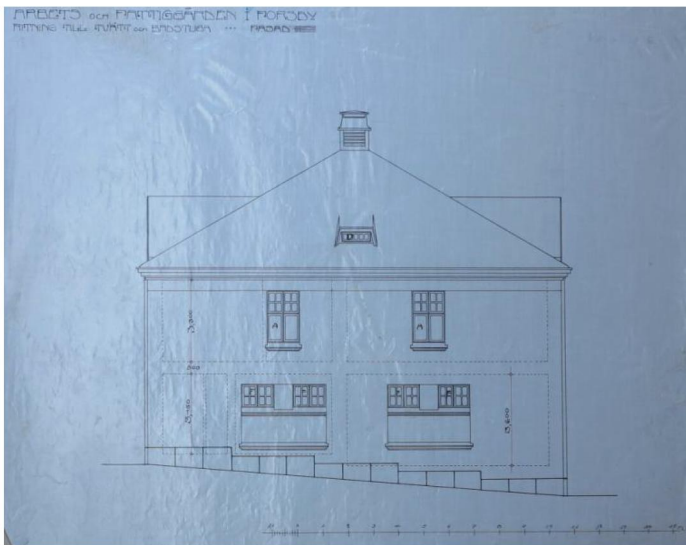

2. KERROS

- Säilyneet alkuperäiset seinärakenteet
- Puretut alkuperäiset seinärakenteet
- Muutos: uudemmat seinärakenteet

Kantavat väliseinät ovat säilyneet ja alkuperäinen huonejako on palautettavissa. Joitakin uusia väliseiniä on rakennettu 1960– ja 1980-luvulla varsinkin toiseen kerrokseen, jonka alkuperäiset, väljät huone-tilat eivät ole tämän takia hahmotettavissa. Uudempien palo-ovien rinnalla on säilynyt alkuperäisiä sisäovia.

Porrashuone on pääosin säilynyt alkuperäisessä asussaan, mutta väriytyy on muuttunut. Porrastasojen ovet on muutettu osastoiviksi teräsoviksi.

Pääty luoteeseen. Mitoitettu työpiirustus vastaa Karl Hård af Segerstadin 1913 allekirjoittamaa muutospiirustussarjaa. HKA

B-rakennuksen kivijalkaa rakennetaan noin vuonna 1910. Taustalla pesularakennus E, jonka vesikatteena on tilapäinen huopakatto. Oikealla alueen keskuslämmityksen pannuhuone piippuineen. HKM

Julkisivu koilliseen v. 1923 ja 2015. Ominaispiirteet ovat säilyneet erittäin hyvin, jopa alkuperäiset ikkunat.

Pääty kaakkoon 2015.

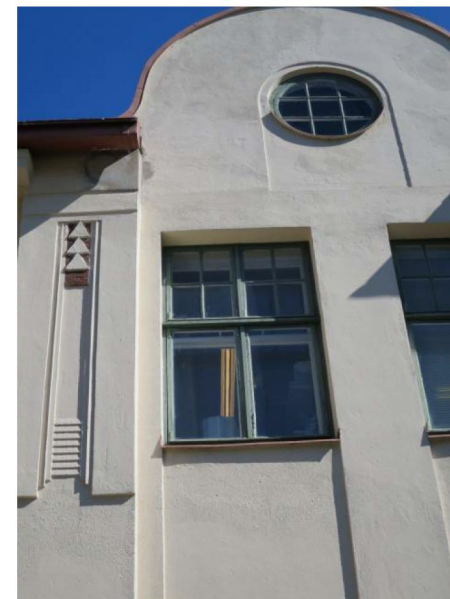
Koillissivun alkuperäinen, säilynyt puuikkuna ja -ovi .

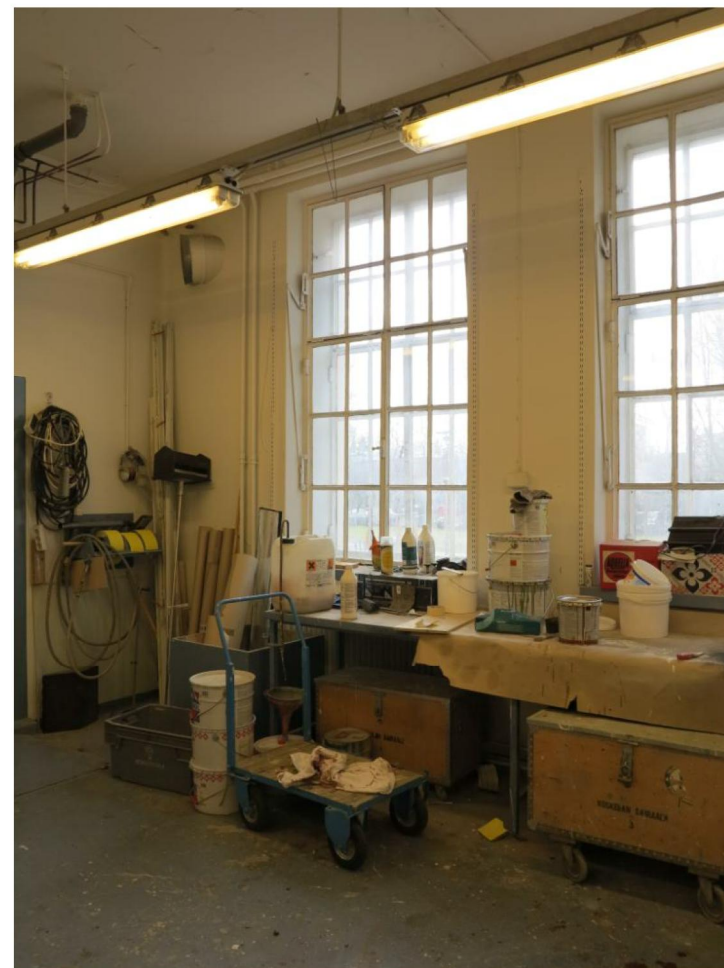
E-rakennus lounaasta 1965. Raija Järvelä, HKM

Lounaissivun alkuperäinen siro teräsikkuna. Lasit on kiinnitetty kittaamalla T-profiilin sisäpuolelle.

Lounaissivun säilyneitä, alkuperäisiä koristeita ja ikkunoita

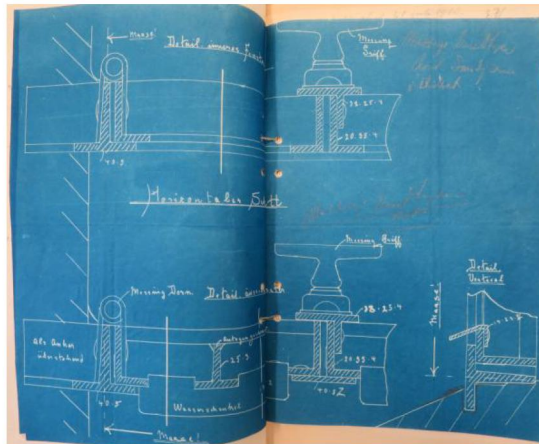

Puutyöverstas alkuperäisessä pesulassa. Taustalla puutyöverstään /pesulan alkuperäinen suora ulko-ovi

Entisen pesulan teräsikkunoiden rakenteita. Alkuperäiset tankopyörät, joilla avausmekanismit kytkettiin, on poistettu

Vasemmalla yläikkunan saksalainen tuuletusmekanismi. Myyntiluettelo tarjouksen liitteenä. Oikealla teräsikkunan detailjapiirustus. Rakennustoimikunnan arkisto, HKA.

Espanjolettien painikkeet .

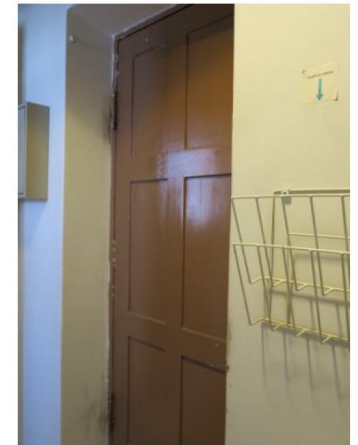
Portaan nousu ullakolle, askelmat maalattu myöhemmin.

Portaan alkuperäinen kaide ja betoniaskelmat

Säilynyt puurakenteinen peiliovi.

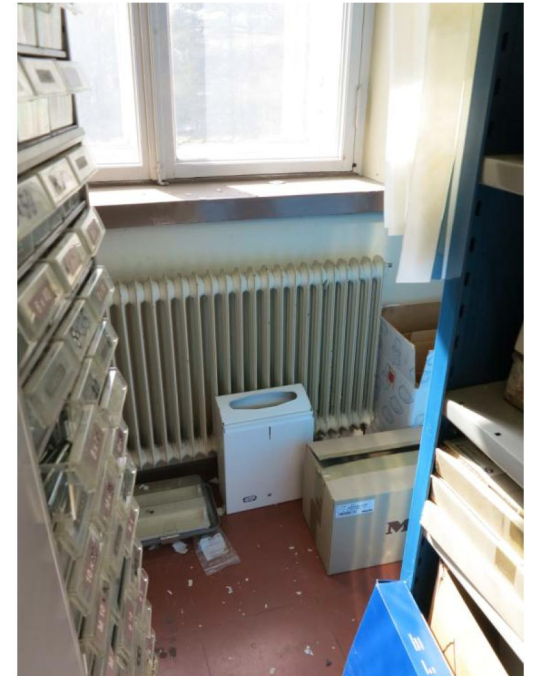

Ullakon vanhoja kattorakenteita. Lämpö- ja palo eristettyjä putkia ja iv-kanavia

koillissivulla 2.kerroksen lounaispuolen puuikkuna, ikkunapenkki ja uusittu patteri

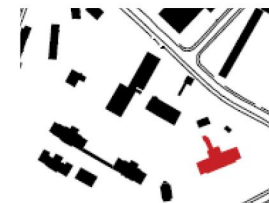
1.kerroksen pilari-palkkirakenteita, pilarissa pyörästetyt kulmat

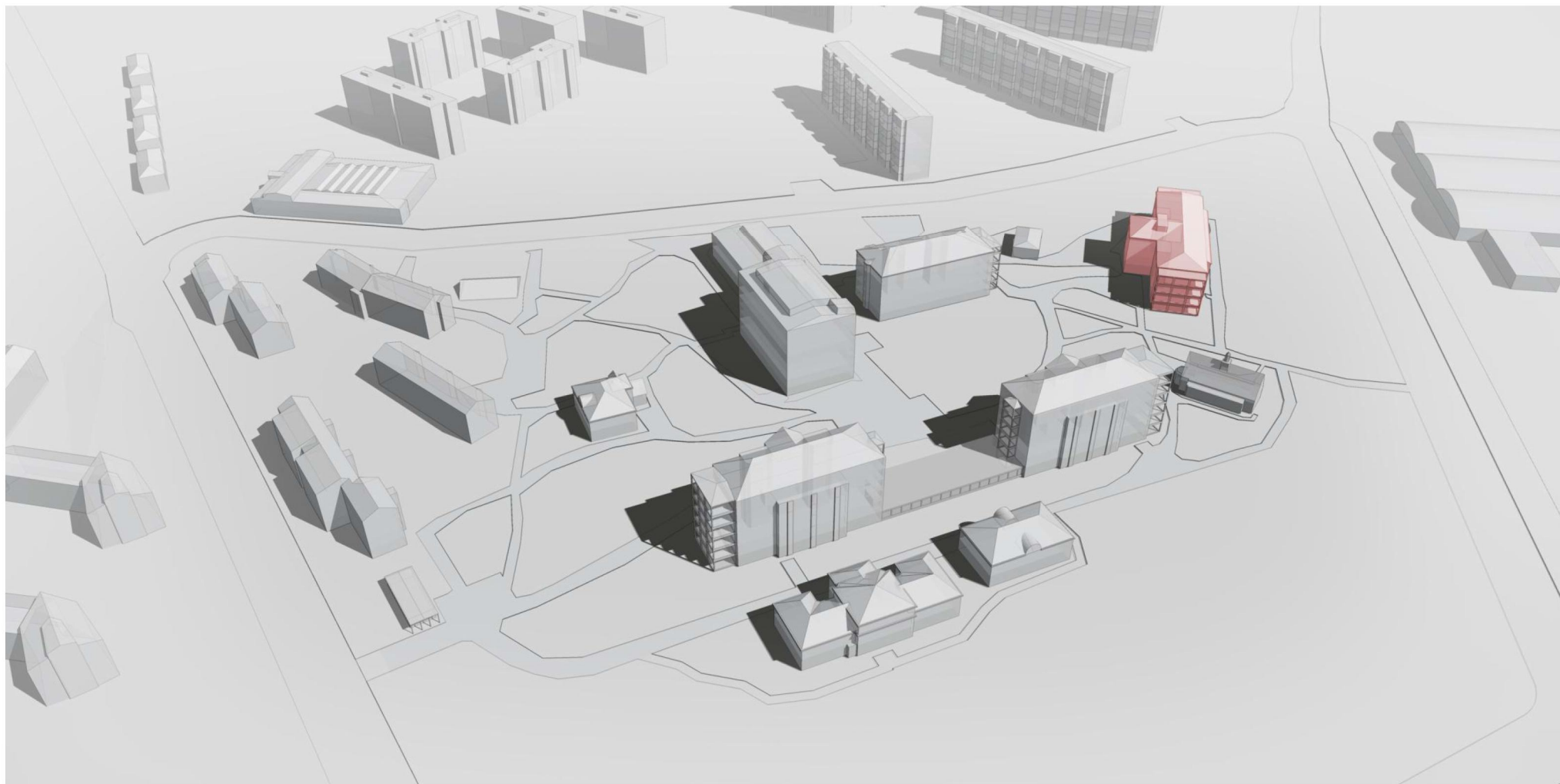
F-RAKENNUS

F-RAKENNUS

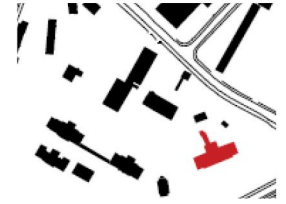

F-rakennus osana nykyistä sairaala-aluetta.

F-RAKENNUS

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	Koskelan sairaala F-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerrosluvu	4
Kohdetyyppi	213 Muut sairaalat, alun perin työlaitos
Suunnittelija	1909 Knut Wasastjerna, Gust.Ad.Lindberg 1913 Karl Hård af Segerstad
Muutosten suunnit-	Ferdinand Salokangas 1961
Valmistumisvuosi	1914
Muutokset	1927. 1950-luku
Kerrosala	5098 m ²

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Asemapiirustus, elokuu 1909.

Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivut 1909.

Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå

”Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin”

1913 Karl Hård af Segerstad.

F-rakennus on kuuluu Koskelan työ- ja vaivaistaloalueen ensimmäisen rakennusvaiheen rakennusryhmään. Se valmistui työlaitoskäyttöön 1914.

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Rakennuksen suunnitteli Knut Wasastjerna ja Gust.Ad.Lindbergin arkkitehtuuritoimisto yhdessä Arthur Gauffinin kanssa. Piirustukset on päivätty toukokuussa 1909. Hankkeen toteutusvaiheen arkkitehtityön hoiti kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad, joka allekirjoitti muutospiirustukset kaupungin rakennuskonttorin puolesta toukokuussa 1913 .

ALKUPERÄISET RAKENNERATKAISUT

Kantavan rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rappua tiiltä. Ulkoseinät ovat kahden kiven, sydänmuuri 1 ½ kiven ja huoneiden väliseinät 1 kiven muurausta. Välipohjat ovat ala- ja kaksoislaattapalkistoja.

Rakennuksessa on neljä porrashuonetta alkuperäisten piirustusten mukaan, mutta Hård af Segerstadin muutospiirustuksissa yksi porrashuone oli poistettu, ja sen tilan nurkkaan oli lisätty hissi. Tämä lienee ollut alkuperäinen rakennettu tilanne.

TILARATKAISUT

Rakennus oli alun perin laidoiltaan kolmi- ja keskeltä nelikerroksinen. Rakennuksessa ei ole A-, C- ja B-rakennusten rinneratkaisun mukaista kellarikerrosta.

Pohjakerrokseen sijoituivat alun perin työ- ja vaivaistalon puusepän verstaas, maalarin, räätälin ja suutarin työhuoneet. Rakennuksessa oli työhuoneita myös muun muassa

korin punontaa ja kirjojen sidontaa varten. Työlaitoshoidokkien asuinhuoneet sijaitsivat rakennuksen toisessa ja kolmannessa kerroksessa. Näiden kerrosten päätyosat olivat myös työhuoneina. Neljäs kerros oli varattu vahtimestarien ja valvojan asunnoiksi. Neljänteen kerrokseen ulottui vain yksi porras.

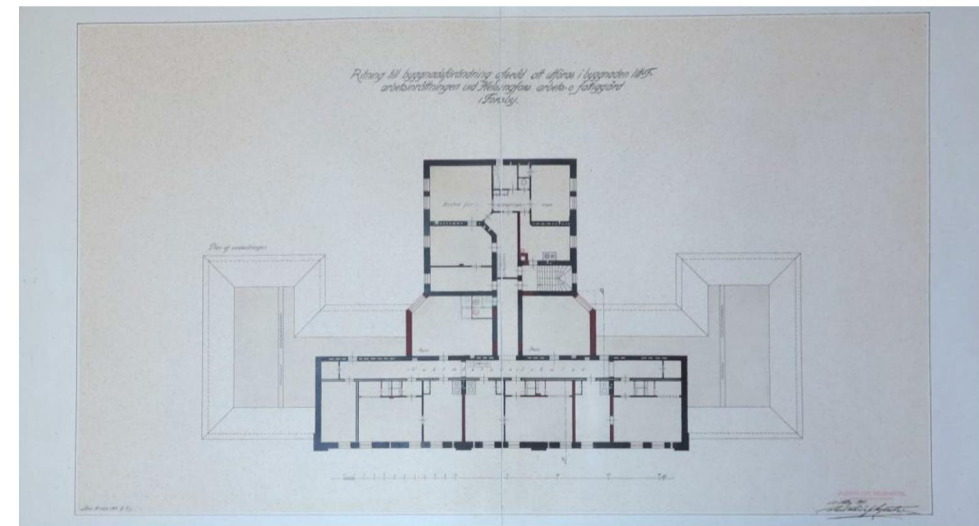
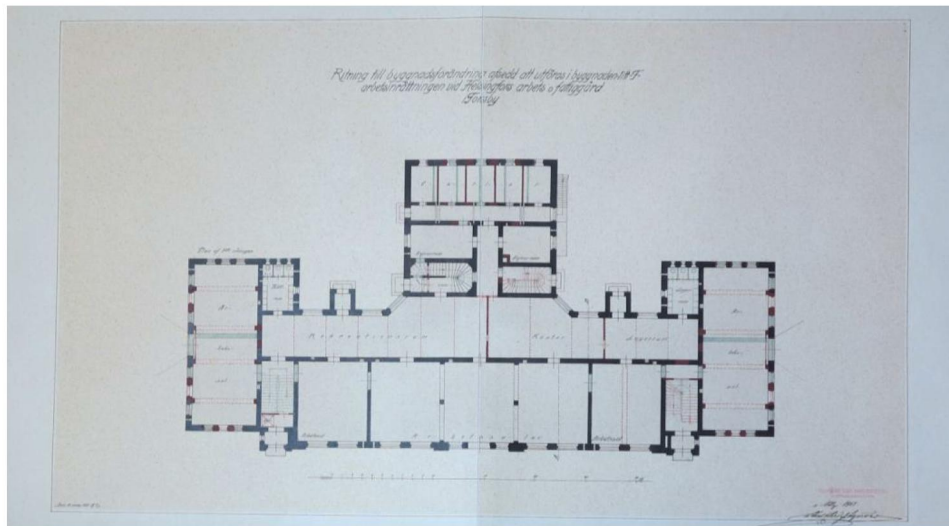
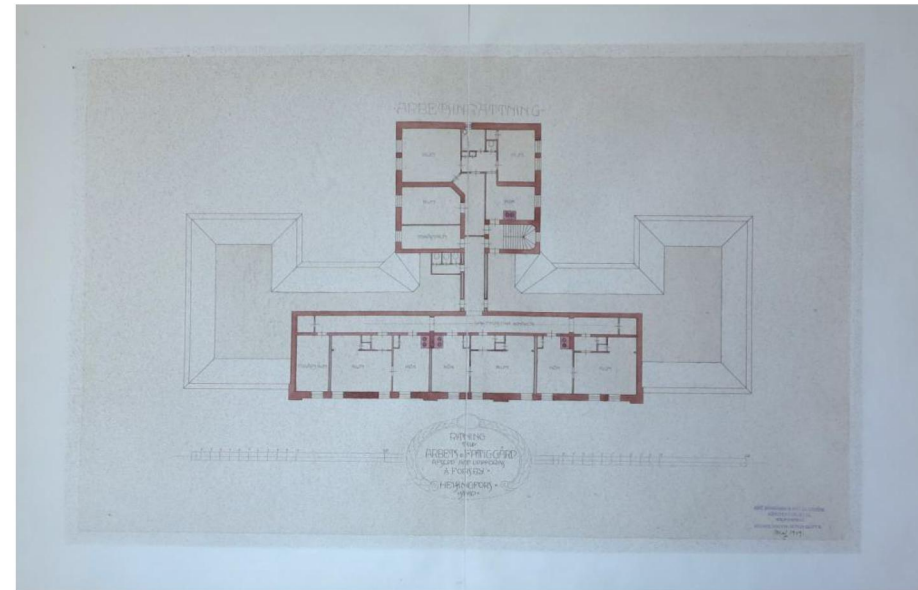
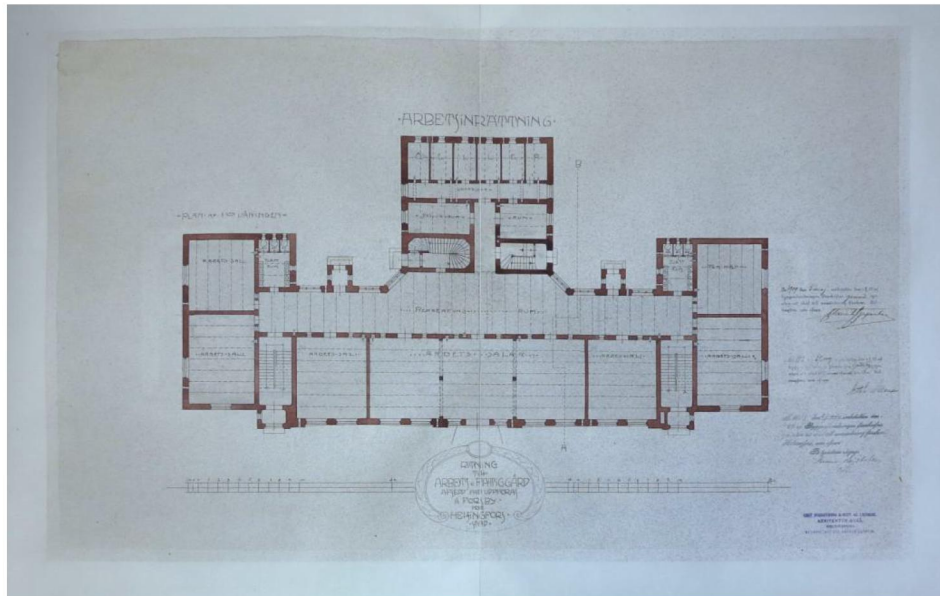
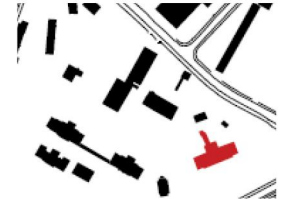
Alkuperäinen pohjaratkaisu noudattaa samaa periaatetta kuin A-, B- ja C-rakennuksissa. Suurikokoiset huoneet sijoittuvat leveään, ikkunallisen hallikäytävän varrelle.

JULKISIVUT JA VESIKATTO

Julkisivut ovat rapattuja ja punatiilinauhoin sekä laattakuvioidun elävöitettyjä. Vesikatteena on tillikate.

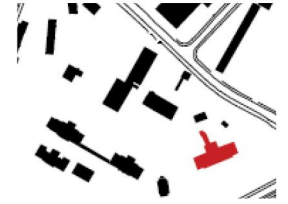
F-RAKENNUS

Pohjapiirroksset 1909

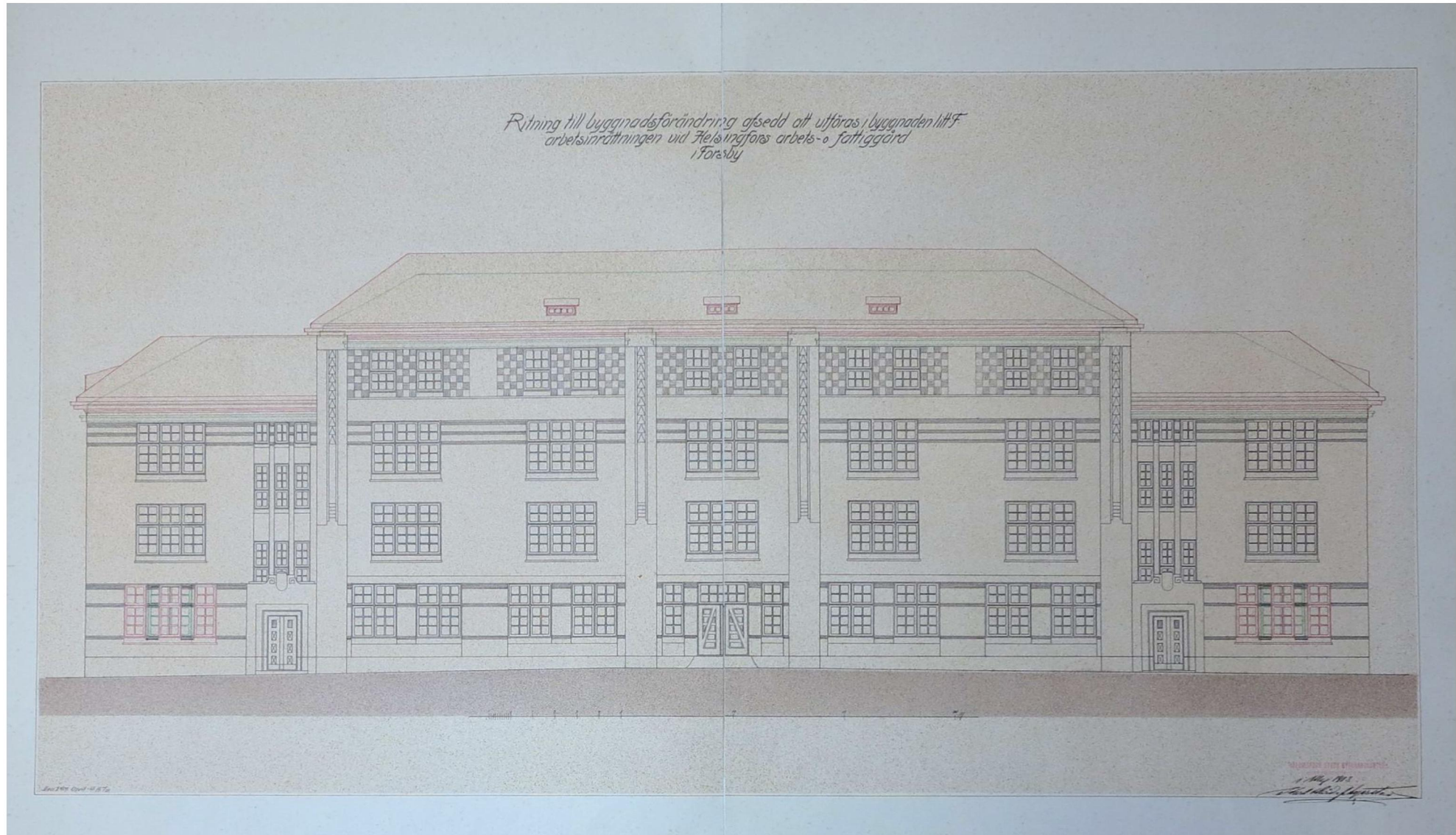
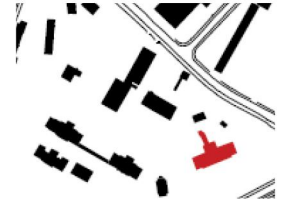
F-RAKENNUS

Julkisivupiirustus 1909

F-RAKENNUS

Toteutuspiirustus 1913

F-RAKENNUS

RAKENNUS VALMISTUESSAAN

F-rakennus, työlaitos sellaisena kuin se rakennettiin Hård af Segerstadin v.1913 muutospirustusten mukaisesti. Taustalla v.1925 valmistunut G-rakennus. Kuva 1930-luvun alku. HKM

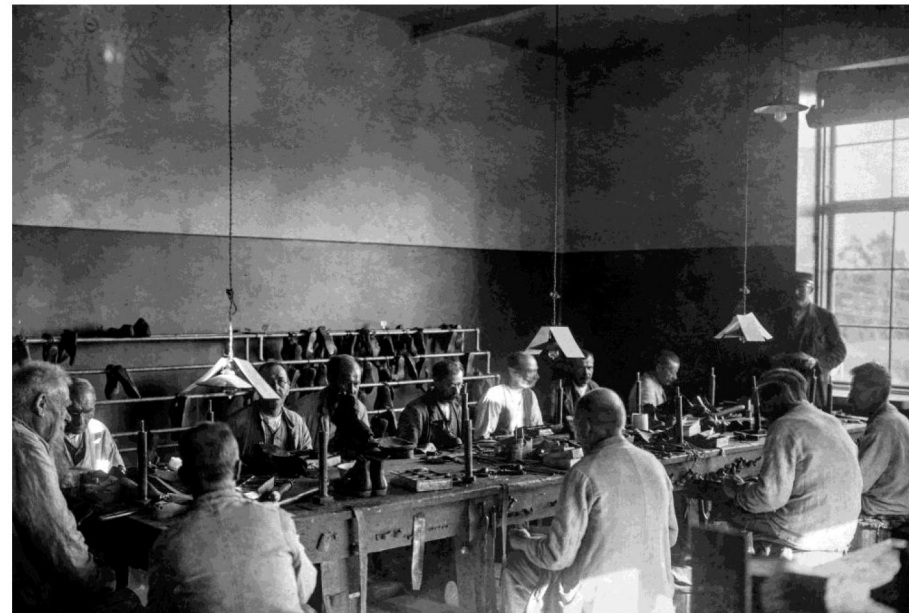
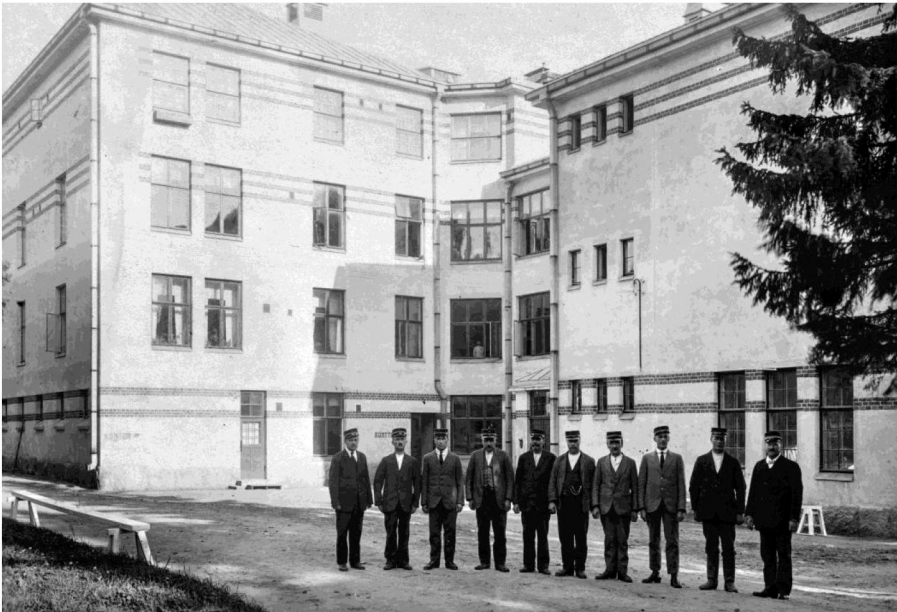

*Huonekaluverstas. Huom. puupölkkylattia. 1.kerroksen länsipään eteläisempi työsal. HKM
Työlaitoksen henkilökuntaa rakennuksen pihalla. Kuva otettu ennen vuonna 1927 suunniteltua syvennys- osien korotusta. HKM*

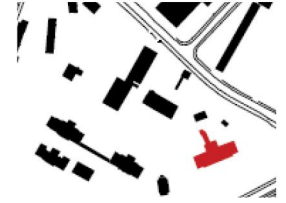

Huonekalumaalaamo, puupölkky-lattia. 1.kerroksen länsipään pohjoisempi työsal, taustalla ikku-nassa häämöttää nyt purettu pajarakenus. 1923. HKM

Suutarin työpaja. HKM

F-RAKENNUS MUUTOKSET

KÄYTÖN MUUTOKSET

Työlaitosrakennuksen pohjakerrokseen sijoittuivat alun perin työ- ja vaivaistalon puusepän verstaas, maalarin, räätälin ja suutarin työhuoneet. Rakennuksessa oli työhuoneita myös muun muassa korin punontaa ja kirjojen sidontaa varten. Työlaitoshoidokkien asuinhuoneet sijaitsivat rakennuksen toisessa ja kolmannessa kerroksessa. Neljäs kerros oli varattu vahtimestarien asunnoiksi.

1950-luvulla Käpylän (Koskelan) kunnalliskoti muutettiin Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien kroonisten sairaiden hoitolaksi. Vaikka työlaitos oli lopetettu virallisesti vuonna 1946, toiminta työhuoneissa jatkui vuoteen 1961 saakka.

F-rakennus muutettiin mentaaliosastoksi vuosina 1961-63.

Rakennuksessa on ollut vuodeosastoja ja terveysaseman tiloja. Terveyslautakunta teki keväällä 2011 päätöksen

NYKYINEN KÄYTTÖ

Kerros		
4	Osasto F4	
3	Osasto F3	
2		
1	Osasto F1, Päiväosasto F	
P	Sauna	

Koskelan terveysaseman ja hammashoitoyksikön tiloista luopumisesta.

KESKEISET MUUTOSTYÖT

Paviljonkia laajennettiin ensimmäisen kerran vuonna 1927 korottamalla päävolyymia pohjoispuolella.

Rakennusta korotettiin 1960-luvun alussa ja pihasyvennykset rakennettiin umpeen. Samalla rakennettiin teräsbetoni- ja keskiäkätävät ulotettiin koko rakennuksen mittaiseksi. Julkisivun tiilinauhat ja laattakoristeet hävitettiin samoin kuin alkuperäinen ikkunajako

1990-luvulla muutettiin päätyparvekkeet lasitetuiksi viher- ja tupakkahuoneiksi. Vuonna 1996 ikkunoihin tehtiin jakoja kokomuutoksia ja 2009-2010 uusittiin ikkunat.

V. 2004-05 yhdistettiin 1. kerroksen tiloja vuodeosastoksi. Länsipäädyn päiväsairaalan tiloihin rakennettiin potilashuoneita wc-pesutiloineen. Hissiaula ja päiväsaaraala erotettiin erillisiksi palo-osastoiksi. Länsipäädyn parvekkeen kaide varustettiin 1600 mm korkein lasein, turvalasit entisen kaidteen sisäpuolelle.

Rakennus maalattiin ulkoa v. 2012 ja parvekkeiden vihertävät levytykset vaihdettiin kirkkaiksi laseiksi.

MUUTOSLUVAT

1913, Kaupungin rakennuskonttori, Karl Hård af Segerstad

Muutoksia ikkunoissa huoneiden käyttötarkoituksissa ja 4. kerroksessa pieni laajennus. Yksi porras poistettu ja lisätty tilaan hissi. Tämä muutospiirustus on todennäköisesti ehtinyt mukaan jo alkuperäiseen rakennustyöhön.

Vesikattoa korotetaan kauttaaltaan hieman, jotta saatiin räystäät leveämmiksi.

Eteläsivun ikkunoihin tehtiin kaksi muutosta pohjakerroksessa.

1927, Kaupungin rakennuskonttori, Gunnar Taucher. Hyväksynyt Karl Hård af Segerstad Rahatoimikamarin puolesta.

Muutoksia ja laajennus 4. kerroksessa. Lisätty mm. hätäpoitumissporras alemman katon päälle. Nämä aiheuttivat paikallisen julkisivu- ja kattomuodon muutoksen.

v. 1945 HKR, talorakennusosasto, arkk. Hilding Ekelund Luultavasti tehtiin joitain pienempiä tilamuutoksia keskisakarassa ja sivusakaroissa. Näiden seurauksena muurattiin umpeen muutamia ikkunoita ja vastaavasti avattiin joitain uusia.

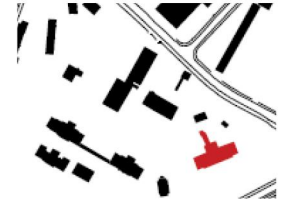
(380.) 68-47-C, hakemus 10.4.1947, HKR talosuunnitteluosasto, arkk P.E. af Enehielm, Hilding Ekelund kaup.arkk.

V. 1947 muutettiin rakennuksen julkisivua muuraamalla umpeen kaksi ikkunaa 2. ja 3. kerroksessa sekä tehtiin väliseinämuutoksia. Kerroksiin rakennettiin kaksi tuuletusparveketta.

Ke-1150- B-61, 20.5.1961, HKR, talonrakennusosasto, arkk. Ferd. Salokangas, arkk. E. Koiso-Kanttila

Muutos ja lisärakennus. Rakennetaan E-muotoisen rakennuksen pohjoissivun syvennykset umpeen ja korotetaan rakennusta, sekä rakennetaan uudet suuret parvekkeet, jotka jaettiin väliseinäl-

F-RAKENNUS MUUTOKSET

lä kahtia: tomutusparvekkeeksi ja avoparvekkeeksi. Rakennettiin 2 uutta potilashissiä ja yksi pienempi henkilöhissi. Jaetaan suuret potilashuoneet väliseinällä kahtia. Uudet wc-pesu- ja kylpyhuoneet, uudet tutkimus-, keittiöruokailu-, seurustelu- ja henkilökunnan huoneet. Vanha ikkunallinen leveä hallimainen keskustila muuttuu siviikkunattomiksi käytäviksi.

Rakennuksen ulkoinen hahmo muuttuu täysin, mm. suuremmaksi. Ikkunajaot, -aukotus muuttuvat.

Pohjoisen pihasiiven alle tehtyyn kellariosaan tehtiin laajennus ja yhteys uuteen hissiin. Tunneliyhteys pohjoiseen jätettiin rakentamatta toistaiseksi.

Ke-1802-B-63, hakemus 24.10.1963, HKR, talonsuunniteluosasto, arkk. Sakari Siitonen

Tehdään muutoksia pihasiiven ensimmäisen kerroksen sisääntulojärjestelyihin ja läheisiin huoneisiin.

Edellisen alla olevaan kellariosaan uudelleen järjestelyjä, mm. ruumishuone, sekä lisälaajennuksena osin pihan alle pumppaamo ja boilerihuone.

Pohjoiseen pihasiiveen ikkunamuutoksia 2.-4. kerroksessa.

C-624-63

Kellarikerroksen alahalli suurennettiin ja koko pihasiiven kohdalla välikatto uusittiin. Pumppu-, boileri- ja ruumishuoneet rakennettiin käyttämättömään osaan. Säiliöt siirrettiin. 1. kerroksen sisäänkäynti ja vahtimestarin huone siirrettiin, ja tehtiin muutamia muita huonemuutoksia.

26-1995-R-69, 12.9.1969, HKR, talorakennusosasto, arkk. Pirkko Wesamaa, Sakari Siitonen

V. 1969-70 rakennus rapattiin uudestaan ja maalattiin ulkoseinät Kenitex-menetelmällä voimakkaan ruskean punaiseksi.

26-1995-C-92, Arkk.tsto Kari Virta, arkk. Kari Palaste

Huonemuutoksia pihasiiven alaisessa kellarissa.

Tuulikaappimuutos pääsisäänkäynnissä. Väliseinämuutoksia. Ullakolla konehuonemuutoksia

26-3355-B-92 Arkk.tsto Kari Virta, arkk. Kari Palaste

1992 haettiin lupaa F-rakennuksen päädyissä olevien parvekkeiden osittaiselle muuttamiselle lasiseinäisiksi viher- ja tupakkahuoneiksi, sekä lupaa kolmen tuulikaapin rakentamiseksi.

26-148-C-95 Arkk.tsto Kari Virta, arkk. Kari Palaste

Vuonna 1995 rakennettiin kellariin saunaosasto ja lisää sosiaali-tiloja, yksi varastohuone muutettiin lisäksi henkilökunnan pukeutumistilaksi.

26-1940-C-96, hakemus 29.5.1996, Arkk.tsto Kari Virta, arkk. Kari Palaste

Vuonna 1996 haettiin lupaa rakennusaikaisille muutoksille lupaan 26-3355-B-92 nähden.

henkilöhissi purettiin

Koillispuoleen tupakka- ja viherhuoneet jätettiin rakentamatta.

Kaakkoissivun ulko-ovet muutettiin tammipuuoviksi

Ikkunoihin tehtiin jako- ja kokomuutoksia

Pysäköintialueen sijaintiin tehtiin muutoksia

26-1133-01-C, Arkkitehdit Kirsi Korhonen ja Mika Penttinen Oy

Ikkunoiden uusiminen

26-3483-04-D Arkk.tsto Rauhalampi

V. 2004-05 yhdistettiin 1. kerroksen tiloja vuodeosastoksi. Länsipäädyn päiväsaalan tiloihin rakennettiin potilashuoneita wc-pesutiloihin. Itäpäädyn potilashuoneisiin lisättiin pesualtaat. Hissiaula ja päiväsaala erotettiin erillisiksi palo-osastoiksi. Länsipäädyn parvekkeen kaide varustettiin 1600 mm korkein lasein, turvalasit entisen kaiteen sisäpuolelle.

26-1133-09-C Arkkitehdit Kirsi Korhonen ja Mika Penttinen Oy, Mika Penttinen

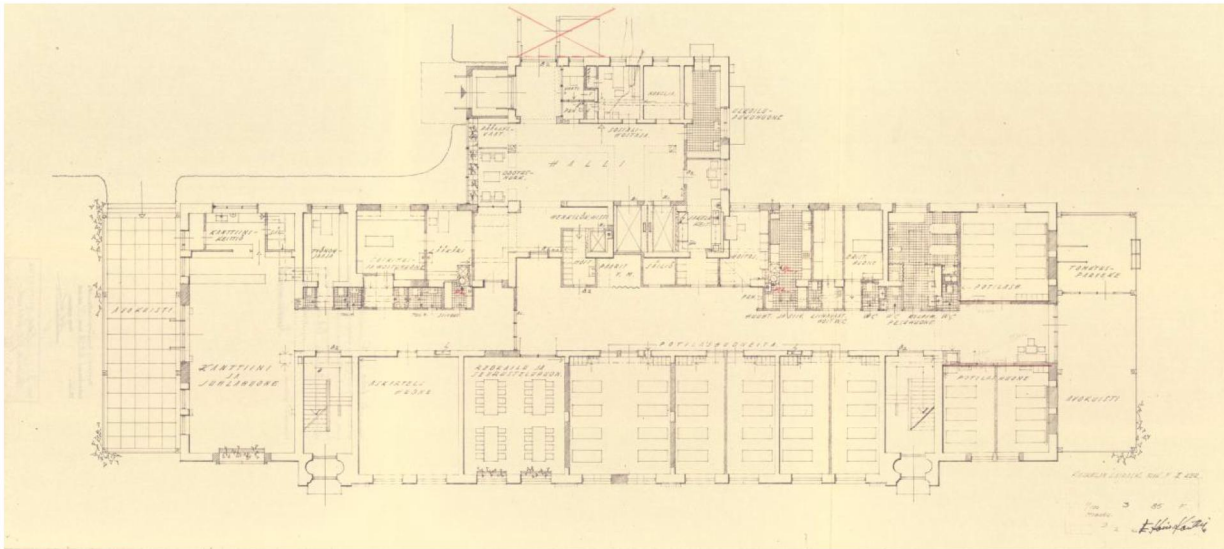
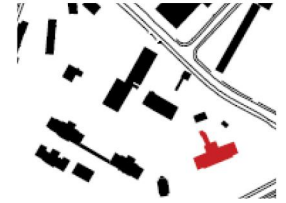
Vuonna 2009-10 uusittiin rakennuksen ikkunat. Muutettiin ikkunoiden puitejako ja materiaali, lämpötaloutta ja toiminnallisuutta parannettiin.

26-3820-11-D Arkkitehdit Kirsi Korhonen ja Mika Penttinen Oy

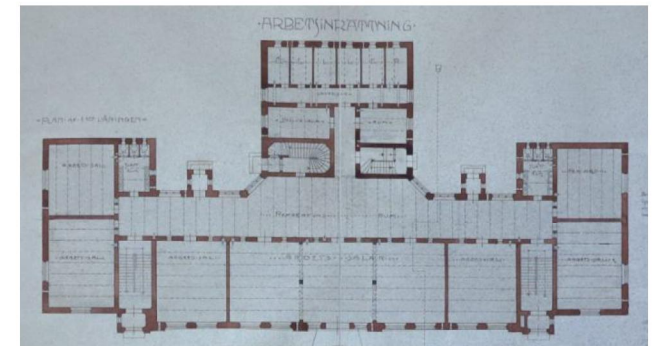
V. 2012 tehtiin paikka- ja julkisivumuutoksia ja väri entinen punertava. Tehtiin betoniosien paikkakorjauksia parvekerungoissa. Purettiin parvekkeiden vihertävät levytykset vaihdettiin kirkkaiksi lasiksi, tehtiin kaikkiin neljään kerrokseen täyskorkea kirkas parvekelasitus.

F-RAKENNUS

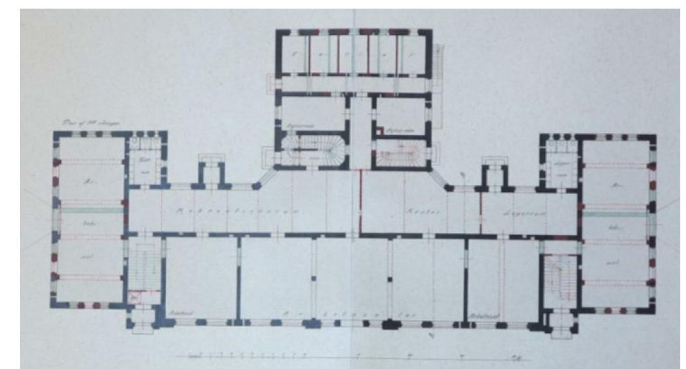
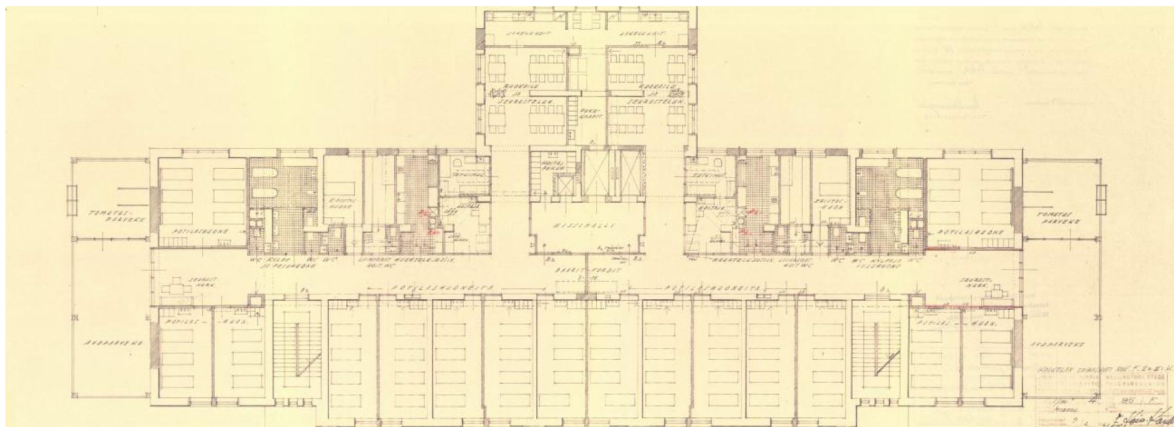
Muutospiirustukset 1961

Yllä 1. kerroksen muutospiirustus 1961, alla 2.-3. kerros. Ferdinand Salokangas, Allek. E. Koiso-Kanttila. HKR

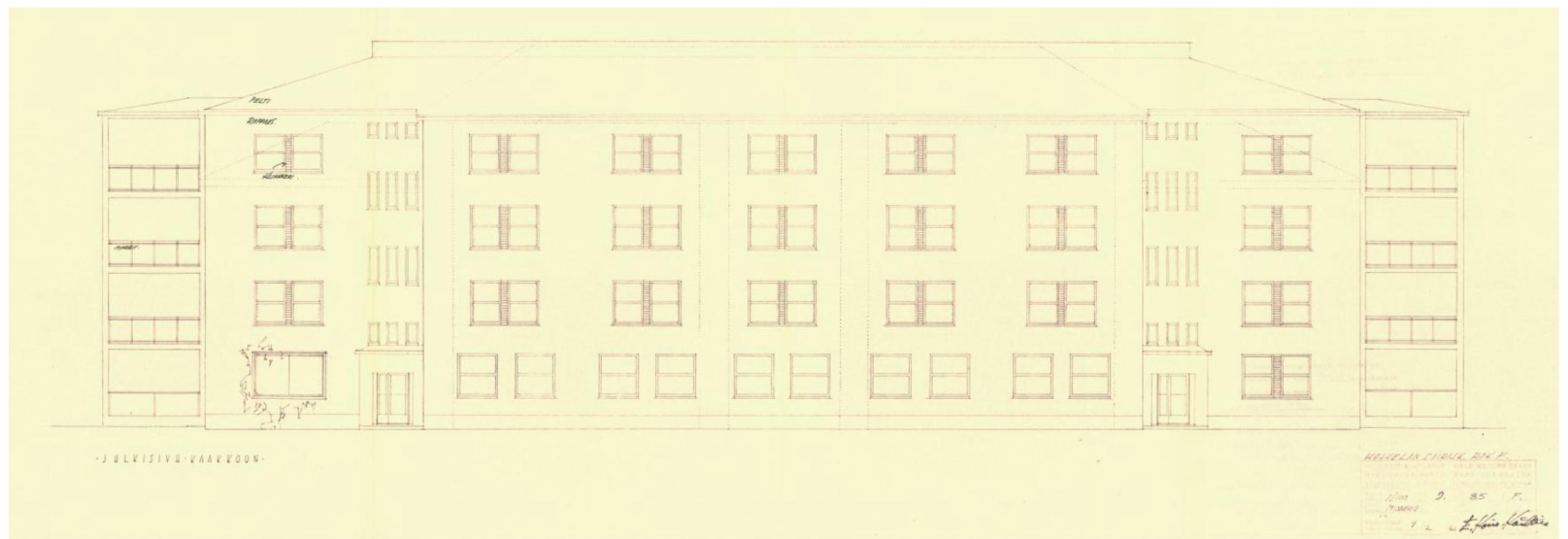
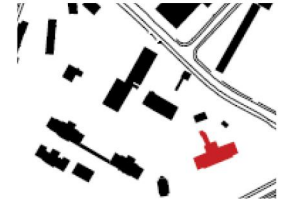
1 kerroksen alkuperäinen pohjapiirros. HKA

2-3 kerroksen alkuperäinen pohjapiirros. HKA

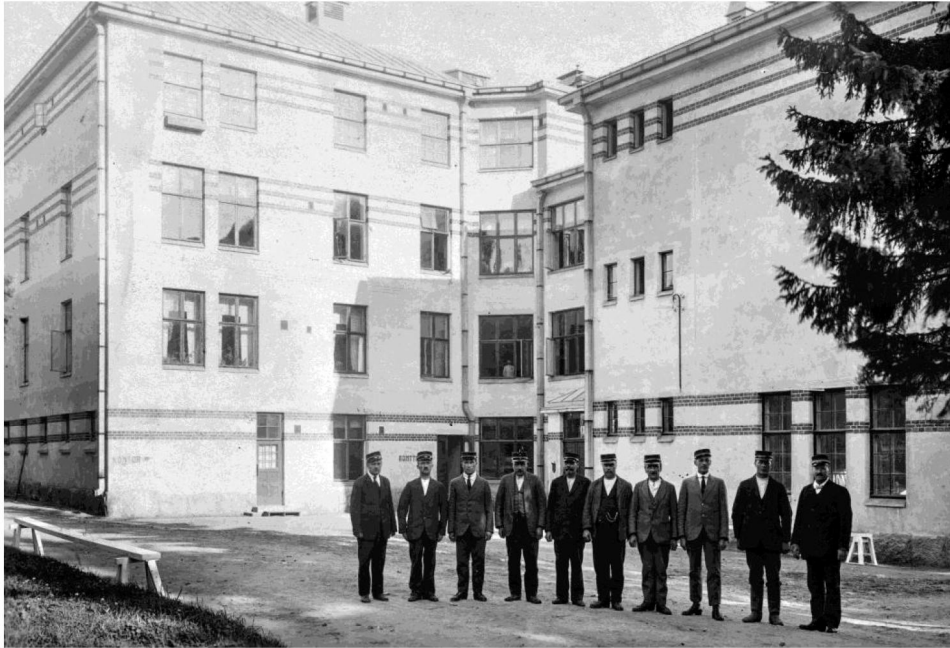
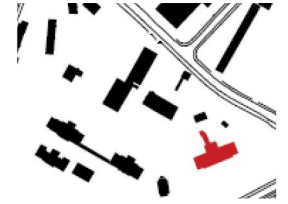
F-RAKENNUS

Muutospiirustukset 1961

Julkisivujen muutospiirustukset 1961,
Ferdinand Salokangas, allek. E. Koiso-
Kanttila. HKR

F-RAKENNUS

*Kuva ylhäällä:
Työlaitoksen henkilökuntaa rakennuksen pi-
halla. Kuva on otettu ennen vuonna 1927
suunniteltua syvennysosien korotusta. HKM*

*Kuva ylhäällä oikealla:
Sama näkymä 2015.*

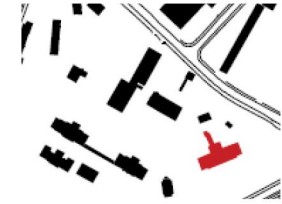
*Kuva vasemmalla:
Sama näkymä 1965. F-rakennus v.1961-62
tehdyn korotuksen, umpeen rakentamisen ja
parvekkeiden teon jälkeen. Raija Järvelä, HKM*

*Kuva oikealla:
Eteläinen julkisivu 2015.*

F-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

SÄILYNEISYYS

Rakennus on menettänyt kokonaan alkuperäisen ilmeensä monien muutostöiden seurauksena. Nelikerroksista keskiosaa ei ole kuitenkaan korotettu.

Alkuperäinen pohjaratkaisu on hahmotettavissa, mutta huoneita on jaettu pienemmiksi väliseinien avulla. Hallikäytävä ei lukuisien uudistusten jälkeen ole enää yhtä avara kuin muissa paviljonkirakennuksissa ja sen pohjoispuolella sijainneet pihasyvennykset ikkunoineen on rakennettu umpeen.

Sisätilat on kauttaaltaan uudistettu.

RUNKO JA RUNKOON LIITTYVÄT RAKENTEET

Rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rapattua tiiltä. Välipohjat ovat ala- ja kaksoislaattapalkistoja. Julkisivut ovat rapattuja, mutta nykyinen väritys juontaa 1970-luvulta ja julkisivut on maalattu 2000-luvulla vastaavalla roosan sävyllä..

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIAALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Rakennus on 1960-luvun vaihteen muutostöiden tuloksena saanut uudistetun, yhtenäisen arkkitehtonisen ilmeen, joka hyvin asettuu osaksi rakennushistoriallisesti kerrostunutta laitosympäristöä. Suunnittelusta vastasi arkkitehti Ferdinand Salokangas. Sen jälkeen ikkunoiden puitejako ja ma-

teriaalit ovat muuttuneet 2000-luvulla. Alkuperäisestä rakennusvaiheesta säilyneitä piirteitä edustavat lähinnä kantavat rakenteet, keskiosan kerrosluku ja luoteissivun poikittaissiipi.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

F-rakennus muodostaa sairaskodin ydinalueen laitosrakennusten muodostamasta tiiviistä rakennusryhmästä erillään sijaitsevan itsenäisen kokonaisuuden, jonka alkuperäiseen suunnitelmaan on kuulunut kaksi siipirakennusta.

F-rakennus on alkuperäisessä asussaan ollut osa sairaskodin lounaaseen ja kaakkoon suuntautuvaa, näyttävää julkisivurintamaa. Siipiosiltaan yhtenäiseksi korotettu, pitkänomainen rakennus päätyparvekkeineen toimii selkeästi maisematilaa rajaavana rakennusmassana.

SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

Ennen muutosta sairaalaksi, työlaitos toimi työ- ja vaivastalon, vuodesta 1914 kunnalliskodin, yhteydessä Koskelaan perustetun laitoksen alkuvaiheista lähtien.

SUOSITUKSET

Varsinaiset palauttavat muutostyöt eivät ole perusteltuja. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristökokonaisuuden kannalta esitetään seuraavia suosituksia:

- nykyisen kerroskorkeuden ja julkisivun jaottelun säilyttäminen.
- väriytyksen muuttaminen lähemmäksi alkuperäistä, valkeasävyistä ilmettä alueen yhtenäisyyden vahvistamiseksi.
- päätyparvekkeiden säilyttäminen osana 1950-luvun merkittävää muutosvaihetta, jolloin alueen rakennuksia muutettiin sairaskodin käyttöön.

F-RAKENNUS

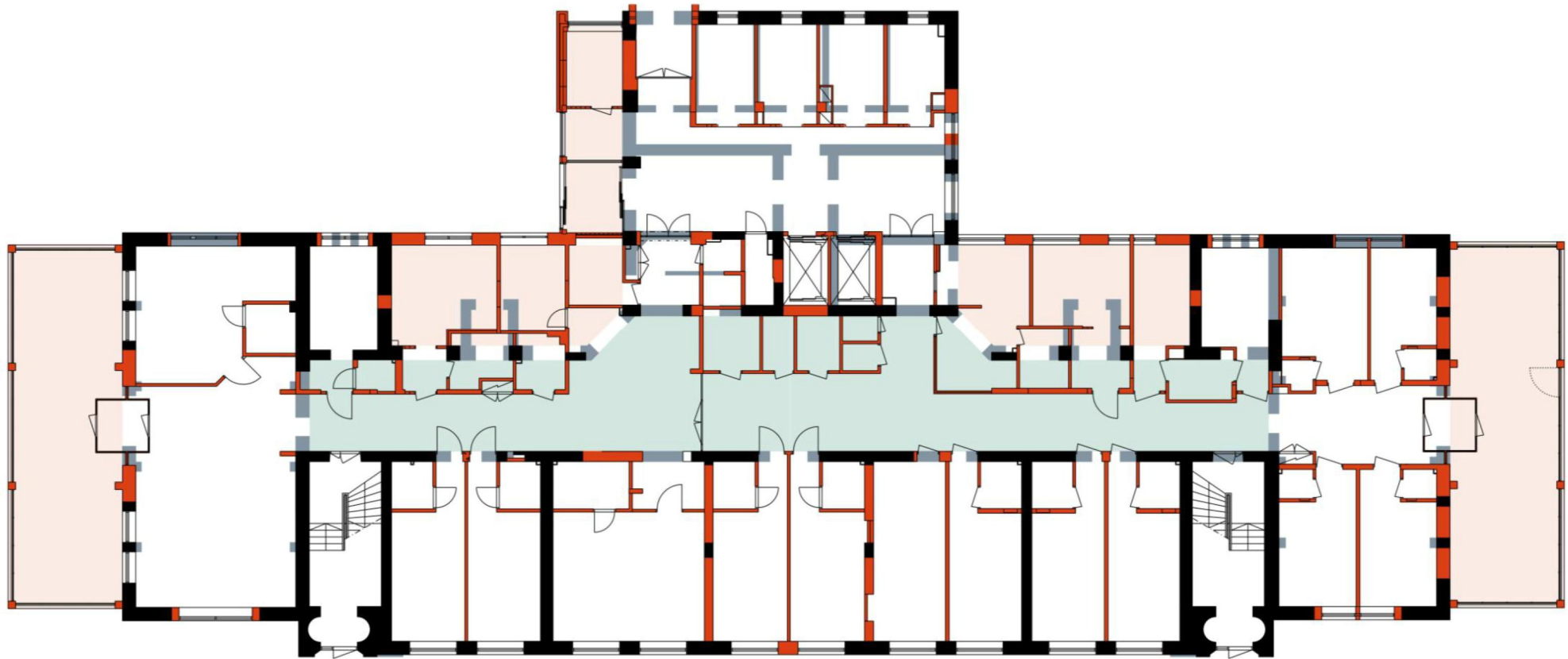
Julkisivu etelään, säilyneisyys

Eteläjulkisivun alkuperäinen piirustus projisoituna uusimman julkisivupiirustuksen päälle osoittaa, että laitaosien korotuksesta ja parvekkeiden rakentamisesta huolimatta, alkuperäisen julkisivun ikkunoiden sijoitus ja aukkojen suhde muuripintaan on edelleen hahmotettavissa.

F-RAKENNUS

Huonetiolojen ja seinärakenteiden säilyneisyys, 1. krs

- Säilyneet alkuperäiset seinärakenteet
- Puretut alkuperäiset seinärakenteet
- Muutos: uudemmat seinärakenteet
- Hallikäytävän alkuperäinen laajuus
-

*Alkuperäinen pohjaratkaisu on hahmotettavissa, mutta huoneita on jaettu pienemmiksi väliseini-
en avulla. Hallikäytävä ei lukuisien uudistusten jälkeen ole enää yhtä avara kuin muissa paviljon-
kirakennuksissa ja sen pohjoispuolella sijainneet pihasyvennykset ikkunoineen on rakennettu
umpeen.*

F-RAKENNUS

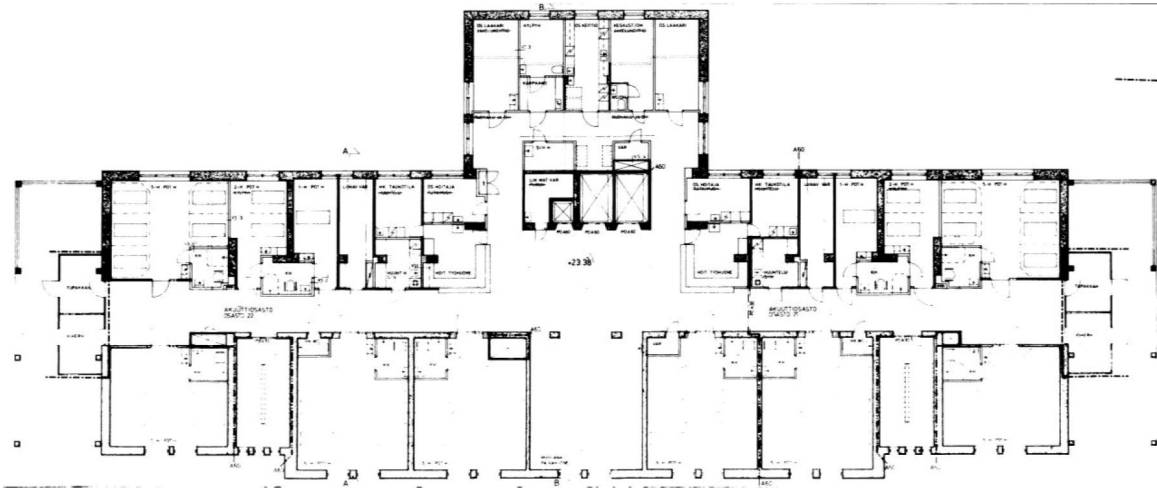
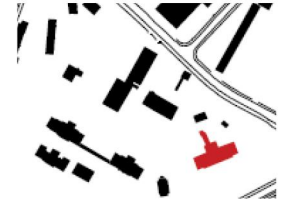
Päädyissä uudet parvekelasitukset.

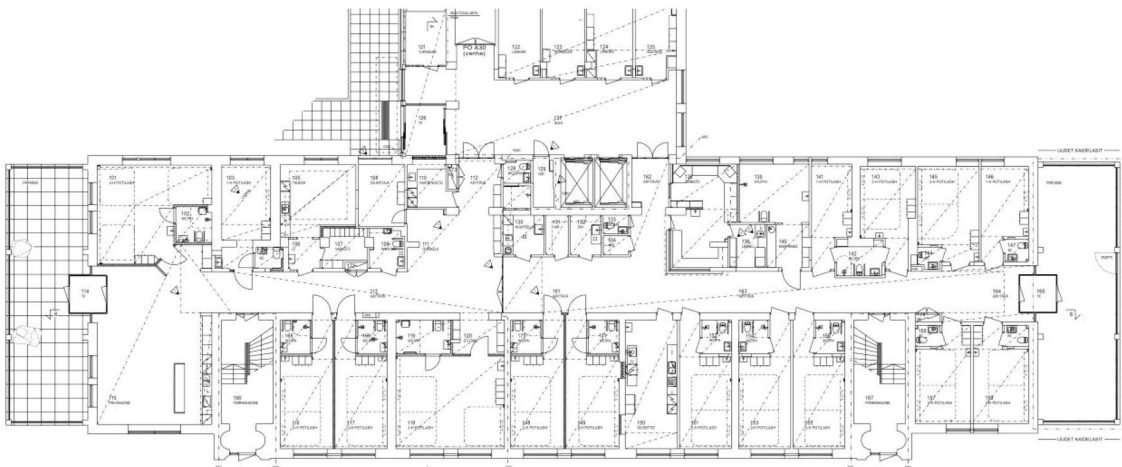
Pääsisäänkäynti. Piha on päällystetty erikokoisin betonikivin.

F-RAKENNUS

Muutospiiirustukset 1994-2004

2 kerroksen muutostyo. Pohjapiirros 1994 Arkkitehtitoimisto Kari Virta.

1 kerroksen muutostyo. Pohjapiirros 2004 Arkkitehtitoimisto Rauhalampi Oy.

Sisäänkäynnin tuulikaappi sisältä.

Sisäänkäyntiaula, vasemmalla hissit, tuulikaappi taustalla, oikealla työhuoneita.

Tyypillinen kerroshalli-käytävä. Kaikki pinnat, toisen puolen seinät, ovet ja valaistus ovat verrattain uusia.

Tyhjennetty entinen päivähuone

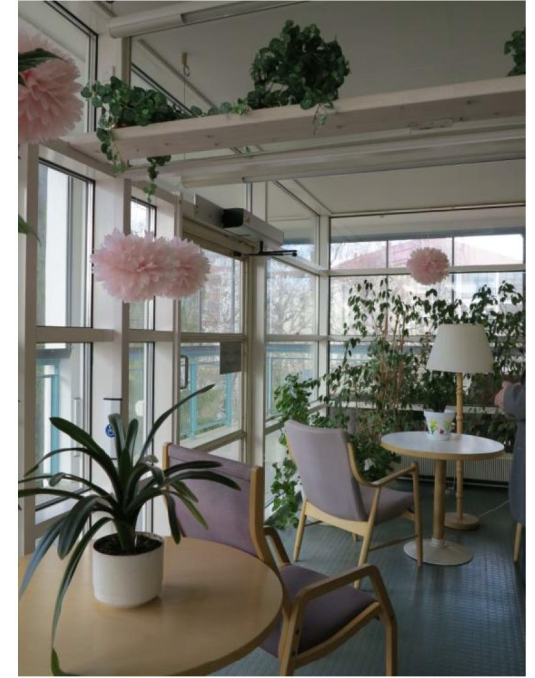
Laajennusten yhteydessä tehty mosaiikkibetoninen ikkunapenkki, uusitti levypatteri ja 2009 uusittua ikkunarakennetta.

Uusi ovirakenne

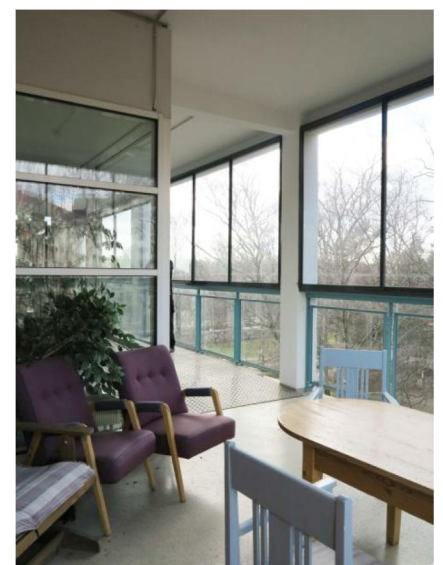
Teräs-lasiseinä rakenne parvekkeille

Ulompi ja sisempi osa parvekettä

2-osaisen parvekkeen sisempi huone

Parvekkeen ulompi osa

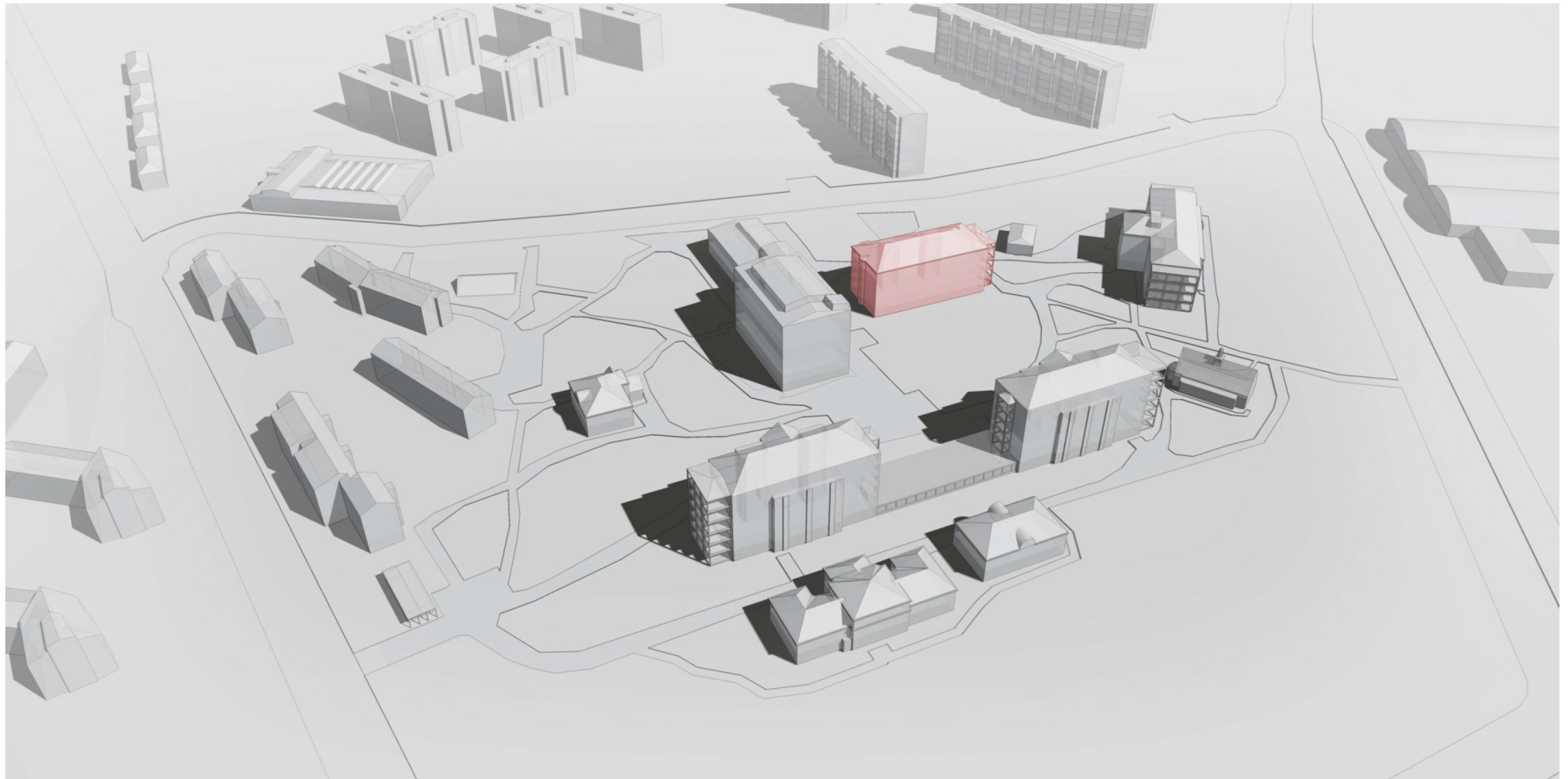
G-RAKENNUS

G-RAKENNUS

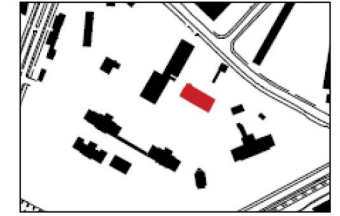

G-rakennus osana nykyistä sairaala-alueetta.

G-RAKENNUS

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	G-rakennus
Rakennustunnus	
Osoite	
Omistaja	
Kerrosluvu	
Kohdetyyppi	
Suunnittelija	Gunnar Taucher
Muutosten suunnittelijat	
Valmistumisvuosi	1925
Muutokset	
Kerrosala	

G-rakennus valmistui vuonna 1925, noin 15 vuotta myöhemmin kuin laitoksen ensimmäiset rakennukset.

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Rakennuksen suunnitteli kaupunginarkkitehti Gunnar Taucher, joka osallistui virkansa puolesta moniin 1920- ja 30-lukujen sairaalahankkeisiin. Taucher osallistui mm. Siipoon Nikkilän mielisairaalan ja Töölössä sijaitsevan Kivelän sairaalan alueiden täydentämiseen. Suunnitelmat hyväksyi rahatoimikamarin puolesta arkkitehti Karl Hård af Segerstad, joka oli aiemmissa rakennuksissa ollut kaupungin rakennusviraston talonrakennusosaston puolesta vastaavasti ohjaamassa työtä.

Rakennesuunnitelmat, lähinnä teräsbetonisten välipohjien osalta, laati Oy Constructor Ab.

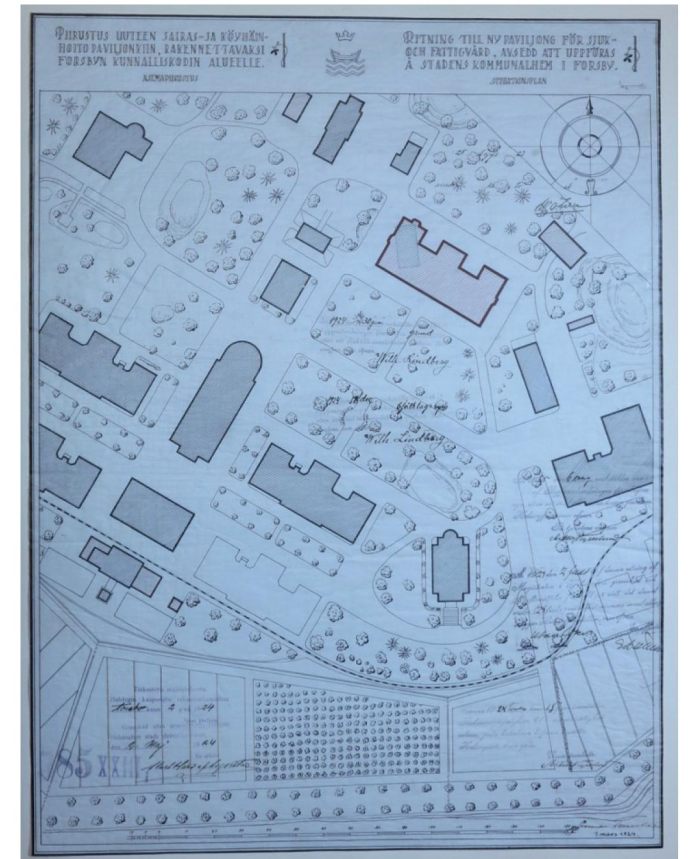
ALKUPERÄISET RAKENNERATKAISUT

Kantavan rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rappua tiiltä, ulkoseinät ja sydänmuuri ovat kahden kiven paksuisia.

Välipohjat ovat betonirakenteisia. Keskikäytävän kohdalla muutamissa huoneissa on kaksoislaattaholvisto ja huoneiden kohdalla yleensä alalaattapalkistot. Niissä on yleensä käytävää pitemmät jännevälit ja palkkien keskiosalla on siksi ylälaipat vinoin aloituksin. Siellä missä palkkien päät tukeutuvat ikkuna-aukolliseen tiilimuuriin, on aukkojen kohdalla palkkien päät yhdistetty muuriin upotetuilla betonipalkeilla.

Rakennuksen pohjoisen puoleisen portaan yhteyteen tehtiin hissi, joka ei kuitenkaan ollut potilasvuoteen kokoinen.

Neljään suureen potilashuoneeseen avautui käytävältä leveä muuriaukko. Sen keskellä oli ovi, jonka molemmin puolin oli piirustuksista päätellen ikkunat.

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Asemapiirustus, maaliskuu 1924

Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivut 1924

Helsingin kaupungin rakennuskonttori

Gunnar Taucher

HKA

G-RAKENNUS

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

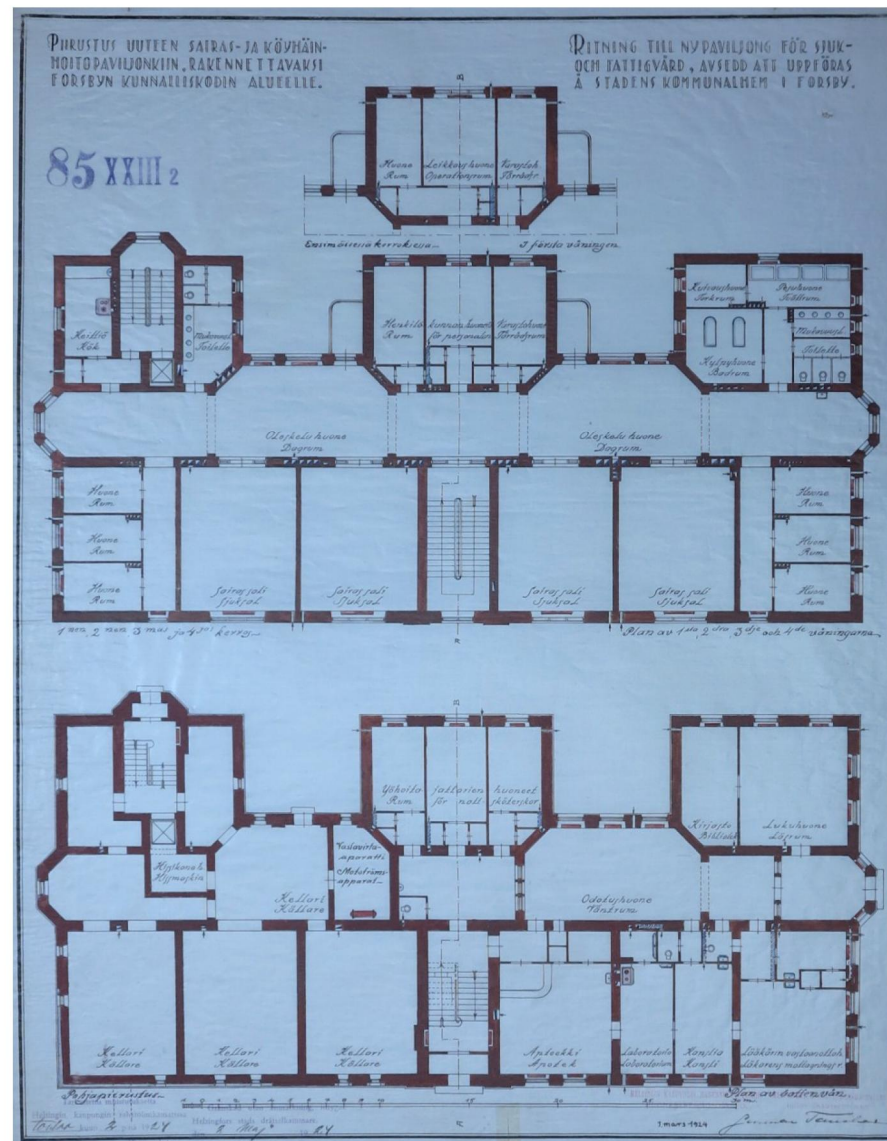
G-rakennus oli kunnalliskodin alueen ensimmäinen rakennus, jonka käyttötarkoitus oli alusta alkaen sairaala. Oli todettu, että kunnalliskodin yhteyteen tarvittiin hoidokkipaviljonkien lisäksi tarkoituksenmukaisia sairaosastoja. Laitosta perustettaessa oli tosin ajateltu, että sairaat voitaisiin hoitaa muualla varsinaisissa sairaaloissa.

Sijoitus alueen koordinaatistoon nähden ja E-kirjaimen muotoisen rakennuksen tilaratkaisut muistuttavat ensimmäisen rakennusvaiheen paviljonkiratkaisua, mutta rakennus on alun perin poikennut mittakaavaltaan vanhemmista paviljongeista. Kerroslukumäärä oli suurempi kuin pohjakaavaltaan samantapaisissa aikaisemmissa A-, B-, C- ja F-paviljongeissa. Rakennukseen tehtiin neljä kerrosta ja pohjakerros, joka oli suurelta osin maanpäällistä tilaa-

Rakennuksen keskellä kulki päädyistä päätyyn ulottuva leveä hallikäytävä, johon lankesi päivänvalo koillissivun julkisivusyvennysten ikkunoista ja molemmissa päädyissä olevista erkkeri-ikkunoista. Käytävätilan polveilevan seinälinjan takia siihen muodostui kaksi oleskeluhallia, joiden yhteydessä oli koillissivulla tuuletusparveke.

1.-4. kerroksessa oli lounaissivulla neljä 51 m² :n kokoista potilassalia, keskiakselissa porrashuone ja kummassakin päädyssä kolme pientä huonetta poikkikäytävän varrella. E-kirjaimen sakaroihin oli sijoitettu toinen porrashuone, pesu-, kylpy- ja WC-tilat, henkilökunnan tilat ja keittiö. Porrashuoneiden ja keskikäytävän sisäänkäynnit olivat pohjakerroksessa, jonka luoteispäädystä oli loivan rinnemaaston takia kellaritiloja. Kaakkoispäädystä oli pääsisäänkäynti, odotushuone, apteekki, laboratorio, kanslia, lääkärin vastaanotto, kirjasto ja yöhoitajien huoneet.

Pohjapiirustukset 1924, ylhäällä 1.—4. kerros, alhaalla pohjakerros. Helsingin kaupungin rakennuskonttori, Gunnar Taucher. HKA

G-RAKENNUS

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Julkisivut olivat rapattuja ja koruttomia. Niissä ei ollut tiilikuvioiden tai reliefiaaiheiden jäsentämiä pintoja eikä porrastuvaa siluettia kuten 1910-luvun vaihteen paviljongeissa.

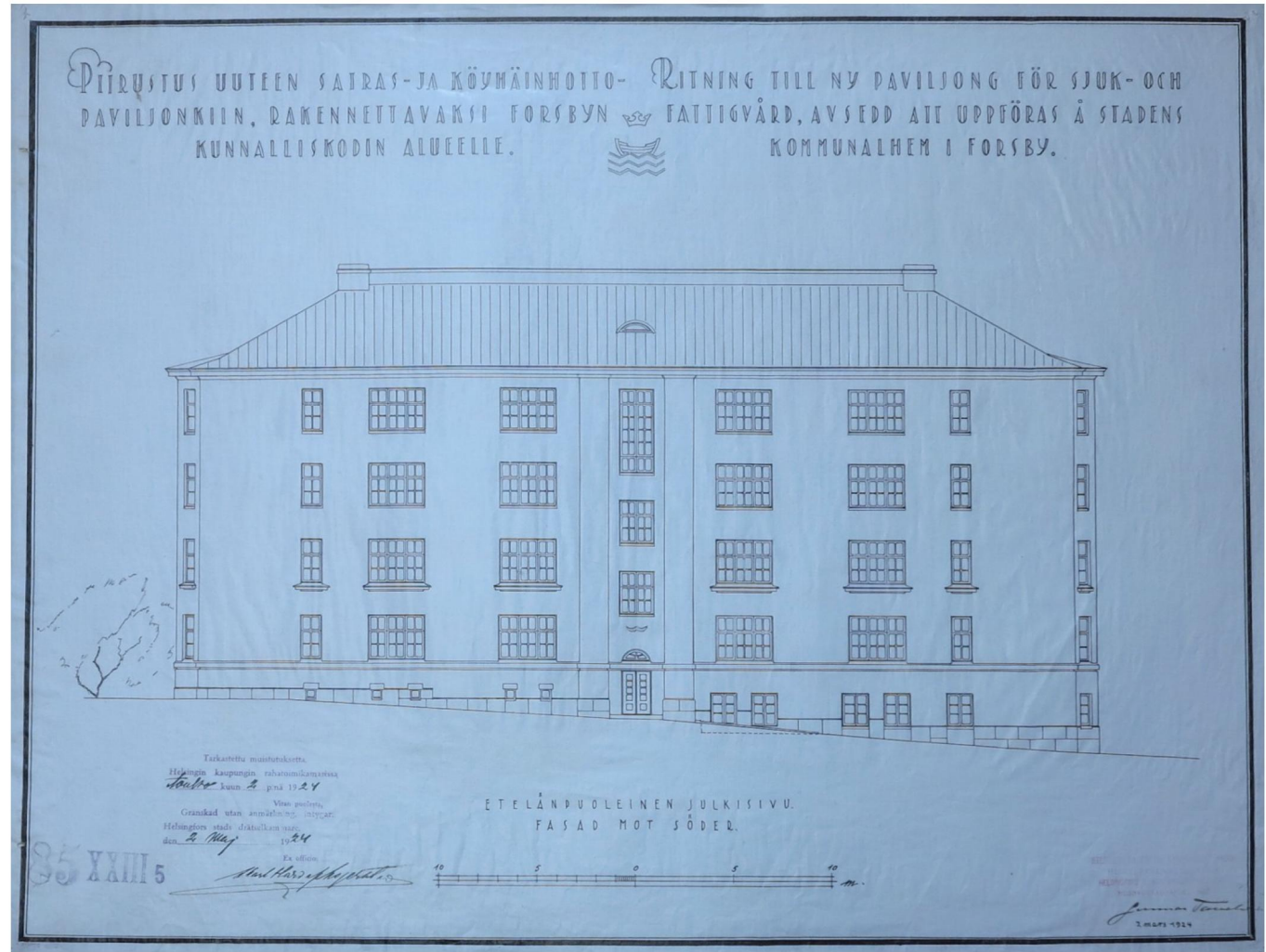
Lounaissivun ikkunoiden vaihteleva muoto ja koko—potilassalien leveät, kolmiosalet ja 18-ruutuiset ikkunaaukot, poikkikäytävien kapeat, korkeat ikkunat ja porrashuoneen kerrostasojen mukaan sommitellut, moniruutuiset ikkunat - kuvasti sisätilojen jäsentelyä. Keskilinjassa olevaa porrashuonetta kehystivät sokkelista kattolistaan ulottuvat, ohuena reliefinä toteutetut pilasteriaiheet.

Koillissivu oli julkisivun polveilun ja vaihtelevien tilojen takia lounaisjulkisivua eloisampi, päädyissä oli huonejakoa noudattava, hillitympi jäsentely pääosin T-karmillisine, kuusi-ruutuisine ikkunoineen. Vaihtelua loivat käytävien kolmikulmaiset erkkerit.

Ulkoneva, profiloitu kattolista noudatti yhtenäistä vaakalinjaa. Vesikatto oli päädyistä ja poikkisakaroiden päädyistä aumattu ja vesikatteena oli maalattu pelti.

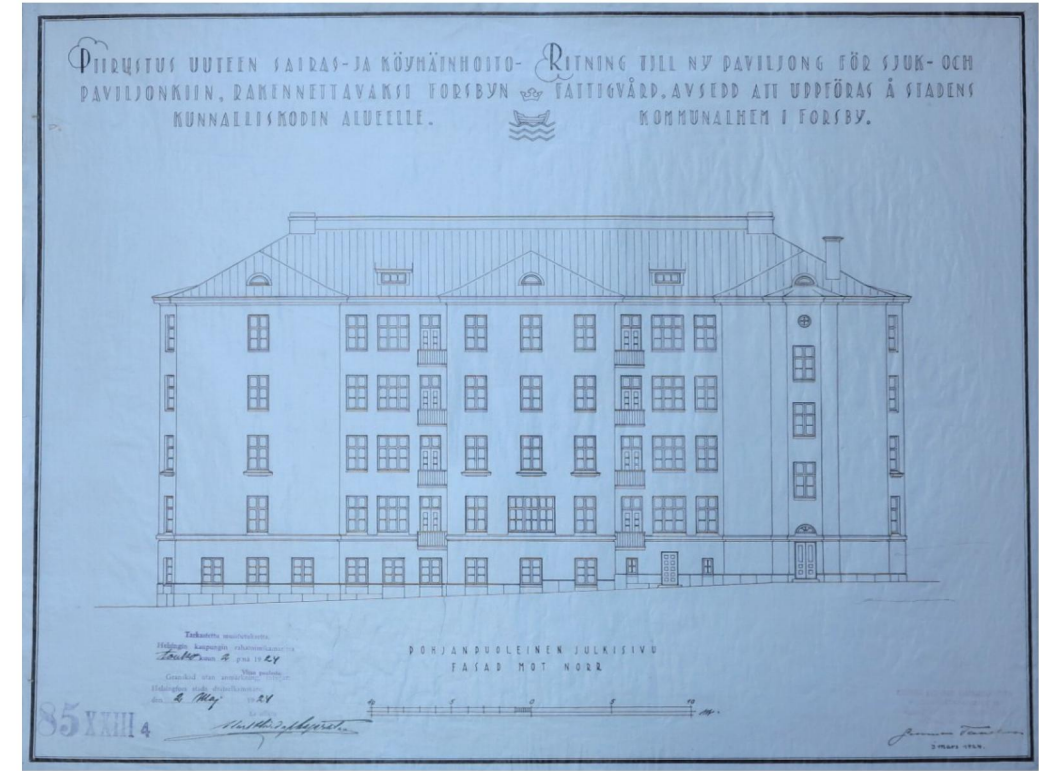
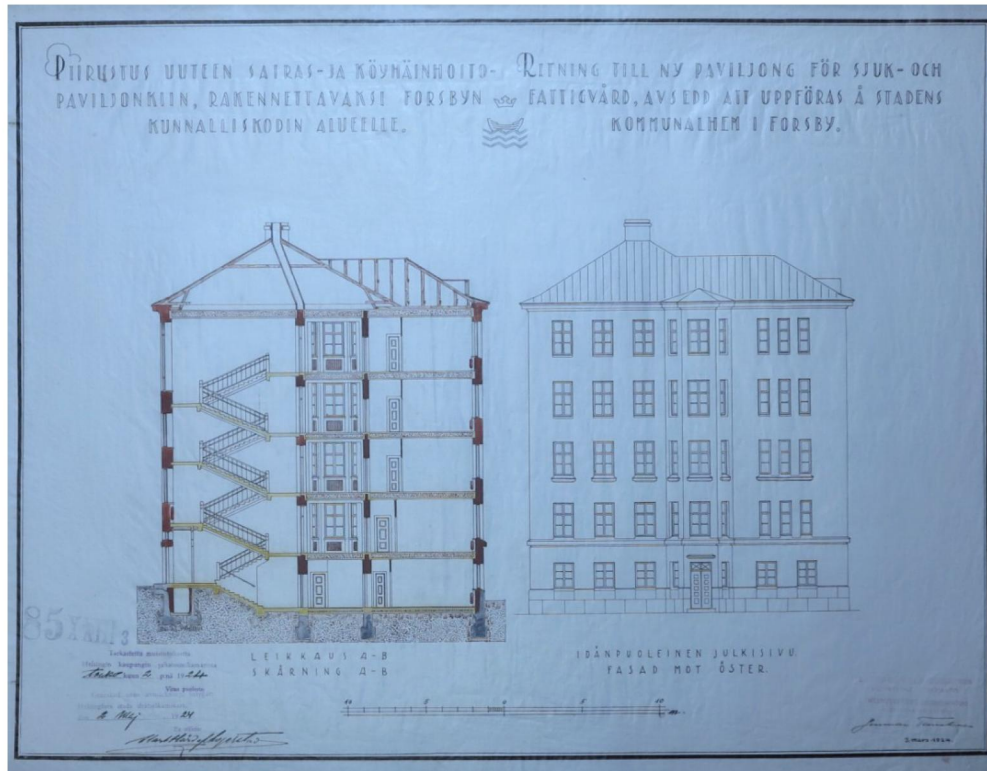
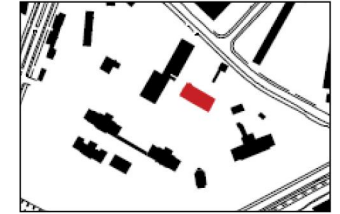
Julkisivun ehjät rappauspinnat ja symmetrinen, säännöllinen ikkunajako edustivat Taucherille tyypillistä, klassismin sävyttämää julkisivusommitelua ja viestivät myös ajan pohjoismaisista arkkitehtuurivaikutteista, jonka esikuvia olivat mm. Ruotsin suurvalta-ajan kartanot.

Rapatut, vaaleaan sävyyn maalatut julkisivut liittivät rakennuksen osaksi laitospokonaisuutta.

Julkisivu lounaaseen, piirustus v. 1924
Helsingin kaupungin rakennuskonttori, Gunnar Taucher
HKA

G-RAKENNUS

Leikkaukset ja julkisivut , piirustukset v. 1924
Helsingin kaupungin rakennuskonttori, Gunnar Taucher
HKA

G-RAKENNUS MUUTOKSET

KÄYTÖN MUUTOKSET

1945 ensimmäiseen kerrokseen lisättiin röntgen-osasto, laboratorio ja lääkevarasto.

1968 peruskorjauksessa ja laajennuksessa rakennus säilyi edelleen sairaalana, mutta toiminnallisesti kunkin kerroksen toiminta virtaviivaistui ja tehostui, kun julkisivun syvennyksen kohdalle rakennettiin lisätilaa. Potilashuoneiden määrä lisääntyi ja niihin lisättiin huonekohtaiset WC-tilat. Toiseen päätyyn tehtiin suuri avoparveke ja siitä väliseinällä erotettu tuuletusparveke. Rakennettiin uusi tunneliyhteys vastikään rakennettuun N-rakennukseen.

Tämän jälkeen G-rakennuksen osastoista osa on toiminut koko kaupunkia palvelevina kuntoutusosastoina. Ensimmäisessä kerroksessa on ollut toimintaterapian tiloja, apuvälinevasto, hammashoitola ja kahvio.

Vuonna 2015 rakennus on tyhjillään.

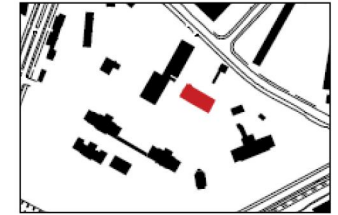
KESKEISET MUUTOSTYÖT

Kellarin päivitetty pohjapiirros vuodelta 1933 (HKR arkisto) osoittaa, että alkuperäinen suunnitelma oli toteutunut lähes kokonaan ainakin tämän kerroksen osalta.

Vuonna 1948-49 rakennettiin koillissivun julkisivusyvennyksen kohdalle alkuperäisen rungon ulkopuolelle uusi, potilasvuoteen mukaan mitoitettu hissi alkuperäisen pienemmän hissien sijaan, joka oli ollut B-portaan yhteydessä lähellä pohjoiskulmaa. Hissikuilun ulkoseinät muurattiin tiilestä ja rapattiin.

Vuonna 1959 louhittiin ja rakennettiin trukkitunneli joka yhdisti G-rakennuksen silloiseen keskusrakennukseen D.

Vuonna 1968 tehtiin suuri peruskorjaus-, muutos- ja laajennustyö samaan tapaan kuin A-, C- ja F-rakennuksissa aikaisemmin. Pohjoisjulkisivun syvennykset rakennettiin umpeen ja itäiselle sivulle lisättiin teräsbetoniset päätyparvekkeet.

MUUTOSLUVAT

(2049.) 403-48-B, hakemus 29.11.1948

HKR, talorakennusosasto, arkk. Hilding Ekelund, Pehr-Edwin af Enehjelm

Haettiin 1948 lupaa lisärakennuksen rakentamiselle ja lupaa rakentaa sairashissi sairaalarakennuksen G. Hissi sijoittui silloin vielä alkuperäisessä hahmossaan ollen rakennuksen koillissivun toiseen syvennykseen ulkonemaksi.

(R) 185-59, hakemus 9.6.1959, HKR, Talorakennusosasto, Esko Toivola.

1959 osalle rakennusta louhittiin keskusrakennukseen N johtava trukkitunneli. Läpimenokohtaan tehtiin reikä ulkoseinään uusi betonisokkeli talon luoteispäätyyn, missä maasto nousee.

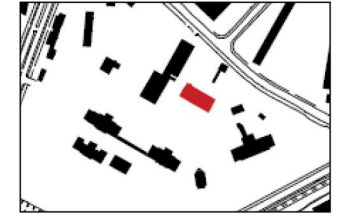
26-1662-B-67, 17.8.1967 ja 26-2735-C-68, 28.12.1968

HKR, talonsuunnitteluosasto, arkk. Pirkko Wesamaa ja arkk. Ossi Leppämäki

1968 tehtiin rakennuksen peruskorjaus-, muutos- ja laajennustyö.

Rakennuksen koillissivun syvennykset rakennettiin umpeen, ja rakennuksen kattomuoto rakennettiin kokonaan uudeksi, vesikate mustaksi maalattua peltiä. Entiset sivuikunat jäätävähallista poistuivat tällöin. Kaakkoispäätyyn rakennettiin parvekkeet, ja uusi tunneliyhteys rakennettiin keskusrakennukseen N.

G-RAKENNUS MUUTOKSET

Rakennettiin kaksi uutta potilashissiä, jotka ulotettiin liittymään kellariin maanalaisen käytävään, joka johti mm. rakennuksiin N ja F. Potilashuoneisiin rakennettiin wc-tiloja. Keskikäytävän laajennuksiin rakennettiin aputiloja.

Keskikäytävä-hallin viereisten sydänmuurien oviaukotuksiin tehtiin muutoksia, erityisesti leveitä alkuperäisiä aukkoja kaivantaen vain itse oven levyisiksi.

Keskikäytävän muurien molemmin puolin tehtiin asennuksia varten vaakakotelot.

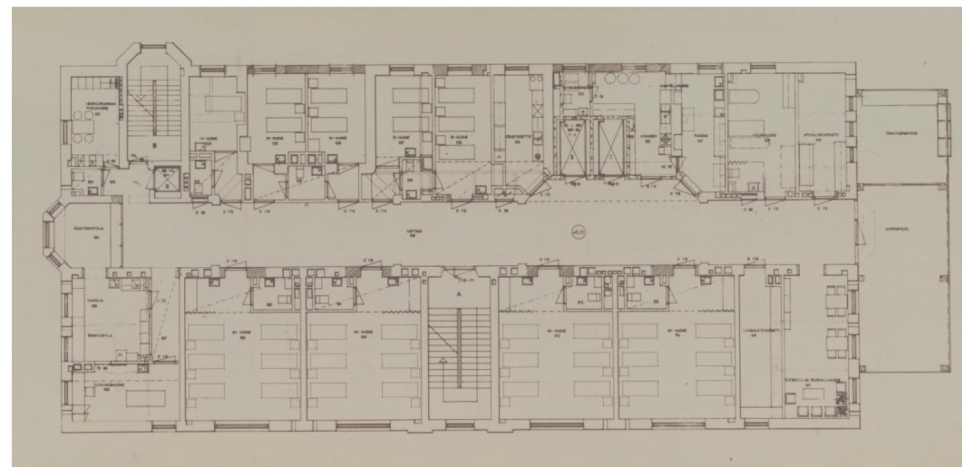
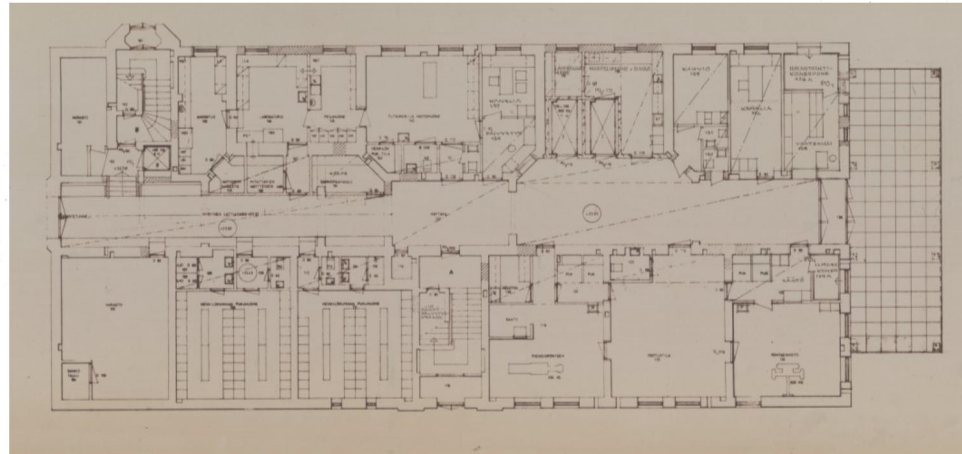
Ullakolle rakennettiin ilmanvaihdon huone tuloilmalle ja toinen poistoilmalle, molempiin katolle nouseva korotus jollainen tehtiin myös viereiselle hissikonehuoneelle.

26-146-14-D, lupa 20.5.2014

Arkkitehdit Kirsi Korhonen ja Mika Penttinen Oy, Mika Penttinen

Vuonna 2014-15 uusittiin julkisivujen rappaus ja rakennus maalattiin entistä vaaleammaksi. 1960-luvun ikkunat uusittiin noudattaen sen, jo alkuperäisestä muutettua ikkunajakoja. Uudet ikkunat ovat puurakenteisia, kolmilasisia sisäänaukeavia MSE-ikkunoita entisten oltua kaksilasisia. Vanhat puu-ulko-ovet ja viisi alkuperäistä ikkunaa säilytettiin ja kunnostettiin

1960-luvun parvekkeiden betonikaiteet purettiin ja uusittiin teräsrakenteisiksi lasikaiteiksi. Parvekepäätyjen teräsrakenteiset lasitukset purettiin ja korvattiin uusilla, samoin 4.kerroksen parvekkeen etusivun lasitus. Parvekkeet varustettiin liukulasein. Vesikate paikattiin ja maalattiin, räystäät uusittiin entisen mallin mukaan.

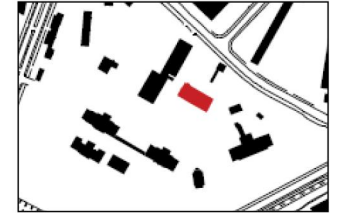

1 ja 5 .kerros Muutospirustukset v. 1968. HKR, talonsuunnitteluosasto, arkk. Pirkko Wesamaa ja arkk. Ossi Leppämäki. HKRv

1968 tehtiin rakennuksen peruskorjaus-, muutos- ja laajennustyö.

Rakennuksen koillissivun syvennykset rakennettiin umpeen, ja rakennuksen kattomuoto rakennettiin kokonaan uudeksi, vesikate mustaksi maalattua peltiä. Entiset sivuikkunat jäytävähallista poistui tällöin. Kaakkoispäätyyn rakennettiin parvekkeet, ja uusi tunneliyhteys rakennettiin keskusrakennukseen N.

G-RAKENNUS MUUTOKSET

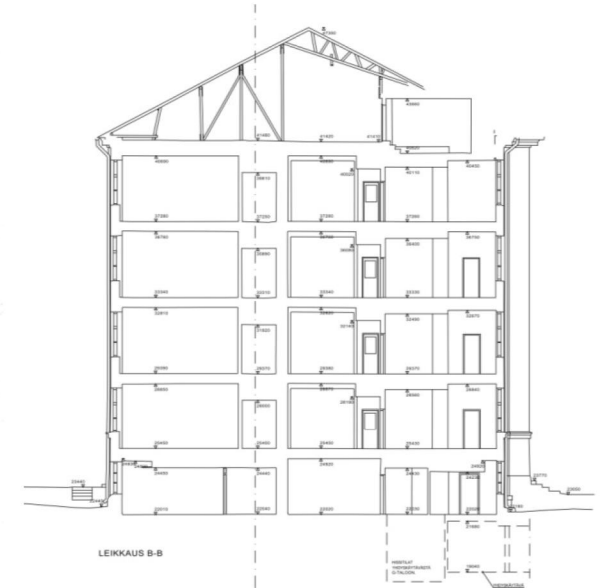
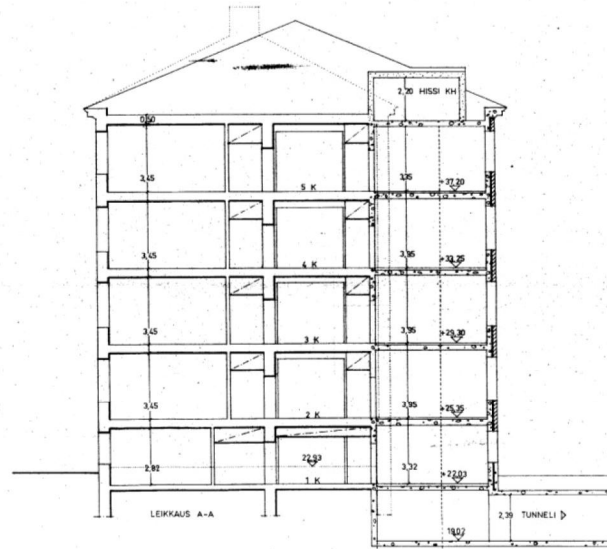
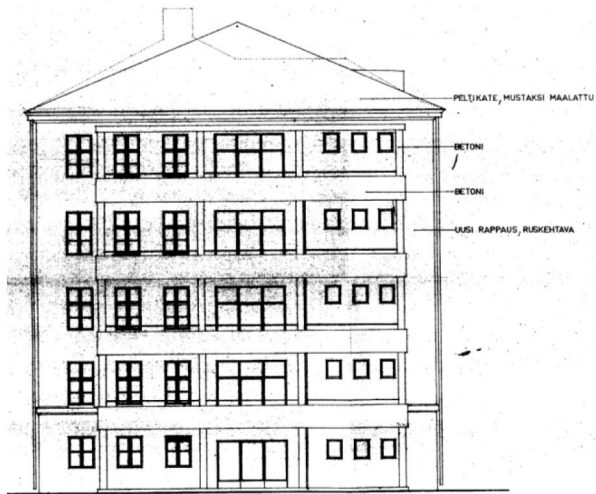
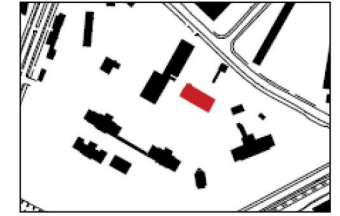

G-rakennuksen luoteispään (oikealla) ja N-rakennuksen matalan osan (vasemmalla) välinen pihatila. Taustalla kadun toiselle puolelle rakennettu pesula, nyt jo purettu. Kuva Rajja Järvelä, HKM.

G-rakennuksen pääty ennen 1967-68 muutostyötä, jolloin päätyyn lisättiin aurinko-parvekkeet. HKM

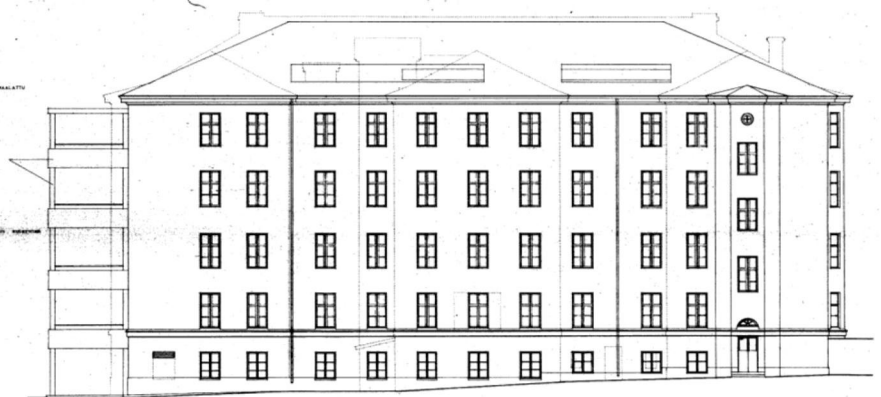
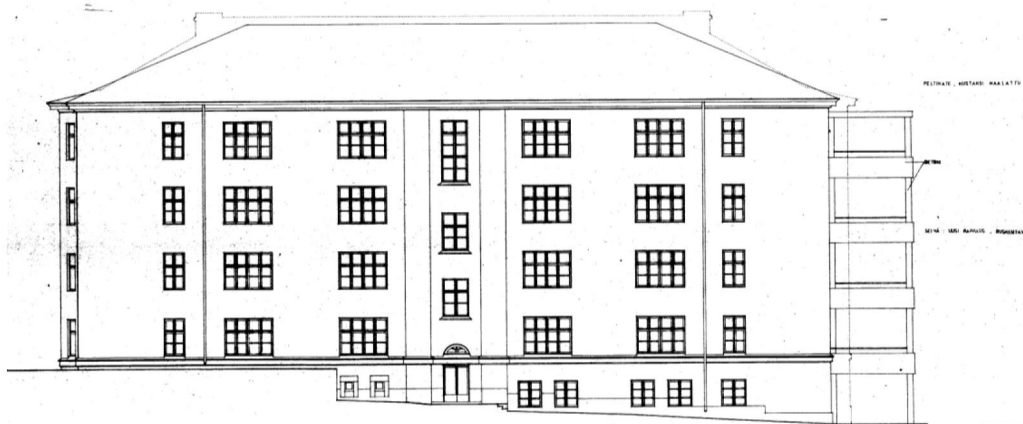
G-RAKENNUS

Muutospiirustukset

Julkisivut ja leikkaus Muutospiirustukset v. 1967-68. HKR, talonsuunnitteluosasto, arkk. Pirkko Wesamaa ja arkk. Ossi Leppämäki. HKRv

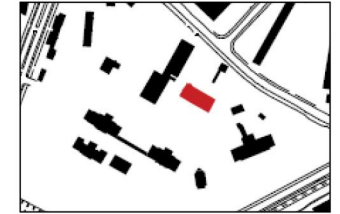
Leikkaus, mittauspiirustus 2011. Tietoa Finland

KAPPALE 26
KOKO
1:200

G-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

Alkuperäinen pohjaratkaisu noudatti samaa periaatetta kuin muissakin sairaalarakennuksissa - leveän, ikkunallisen hallikäytävän lounaissivulle sijoittuivat suurikokoiset huoneet ja koillispuolelle aputilat. 1960-luvun muutostyössä E-pohjamuodon sakaroiden väleihin rakennettiin uusia huoneita. Tällöin poistuivat hallikäytävän entiset sivuikkunat. Kattomuoto rakennettiin kokonaan uudeksi, kaakkoispäättyyn rakennettiin parvekkeet, ja uusi tunneliyhteys rakennettiin keskusrakennukseen N.

Rakennuksen perushahmo ja lounaisjulkisivun sekä luoteispäädyn mittasuhteet ovat muutoksista huolimatta säilyneet pitkälti alkuperäisen kaltaisina kulmikkaine erkereineen. Edustava lounaisjulkisivu muistuttaa vielä pääpiirteissään alkuperäistä asua. Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet koillissivulla, jonka julkisivusyvennykset on rakennettu umpeen ja kaakkoispäädyssä, jonka erkkeri on purettu ja jonka eteen on rakennettu isot parvekkeet.

Lounaissivun huonejako on pääpiirteissään edelleen hahmotettavissa, vaikka monien potilashuoneiden sisään on rakennettu uusia aputiloja. Porrashuoneet ovat säilyneet.

Kerrosten keskeisen hallikäytävän yhteys luoteispäädyn ikkunalliseen erkkeriin on katkaistu. Käytävätilan alkuperäinen rajausta ja näkymä ulos on säilynyt paremmin kaakkoispäässä.

Ikkunat on uusittu jo 1960-luvulla muutettua ikkunajakoa noudattaen, julkisivurappaus on uusittu ja rakennus on maalattu vuonna 2014-15.

Alkuperäinen pohjaratkaisu noudatti samaa periaatetta kuin muissakin sairaalarakennuksissa. Suurikokoiset huoneet sijoittuvat leveän hallikäytävän varrelle. 1960-luvun muutos-

työssä E-pohjamuodon sakaroiden väleihin rakennettiin uusia huoneita. Entiset sivuikkunat käytävähallista poistuivat tällöin. Kattomuoto rakennettiin kokonaan uudeksi. Kaakkoispäättyyn rakennettiin parvekkeet, ja uusi tunneliyhteys rakennettiin keskusrakennukseen N.

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

G-rakennuksella on erityinen rakennushistoriallinen arvo kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin suunnittelemana rakennuksena. Rakennus kuuluu Taucherin varhaiseen kauden Helsingin kaupunginarkkitehtina. Samanaikaisten Mäkelänkadun asuintalojen kanssa se periytyy esim. työväenopiston talon ja lukuisten 30-luvun koulutalojen suunnittelua edeltävältä ajalta.

Alkuperäinen, E-muotoinen rakennusvolyymi, jonka muodostivat päärunko ja sen koillissivulla olevat kolmen sakaraa, noudatti Koskelaan 1910-luvun vaihteessa rakennettujen ensimmäisten paviljonkirakennusten perusratkaisua. Rakennusteknisesti se toi mukanaan kehitystä mm. välipohjien tarkan ja asiantuntevan teräsbetonirakenteiden suunnittelussa, suunnittelijana insinööri-toimisto Oy Constructor Ab.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

Rakennus muodostaa sairaskodin ydinalueen laitusrakennusten tiiviistä rakennusryhmää täydentävän luontevan jatkkeen, joka noudattaa samaa koordinaatistoa ja C-rakennuksen pituusmittaa. 1950-luvulla tehtyjen A:n, B:n ja

myös F:n korotusten ja laajennusten jälkeen nämä talot muodostavat mittasuhteiltaan melko yhtenäisen ryhmä. Alkuperäisempinä säilyneet B, E ja H erottuvat tästä ryhmästä mittakaavaltaan pienempinä, mutta niiden erityislaatu on hyvin säilyneessä alkuperäisessä arkkitehtonisessa ominaisuudessa.

SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

G-rakennus on kunnalliskodin laajennusvaiheen tärkein uudisrakennus 1920-luvulta ja ensimmäinen varsinainen sairaalarakennus. Alueen rakennushistoriaan se liittyy siten merkittävällä tavalla, että sen pohjakaava noudatti periaatteiltaan 1910-luvun vanhempien asuinpaviljonkien pohjia. 1960-luvun lopulla muutettu ulkoasu päätyparvekkeineen edustaa laitoksen 1950-1960-luvun merkittävää uudistamisvaihetta ja muuttumista varsinaiseksi sairaalaksi.

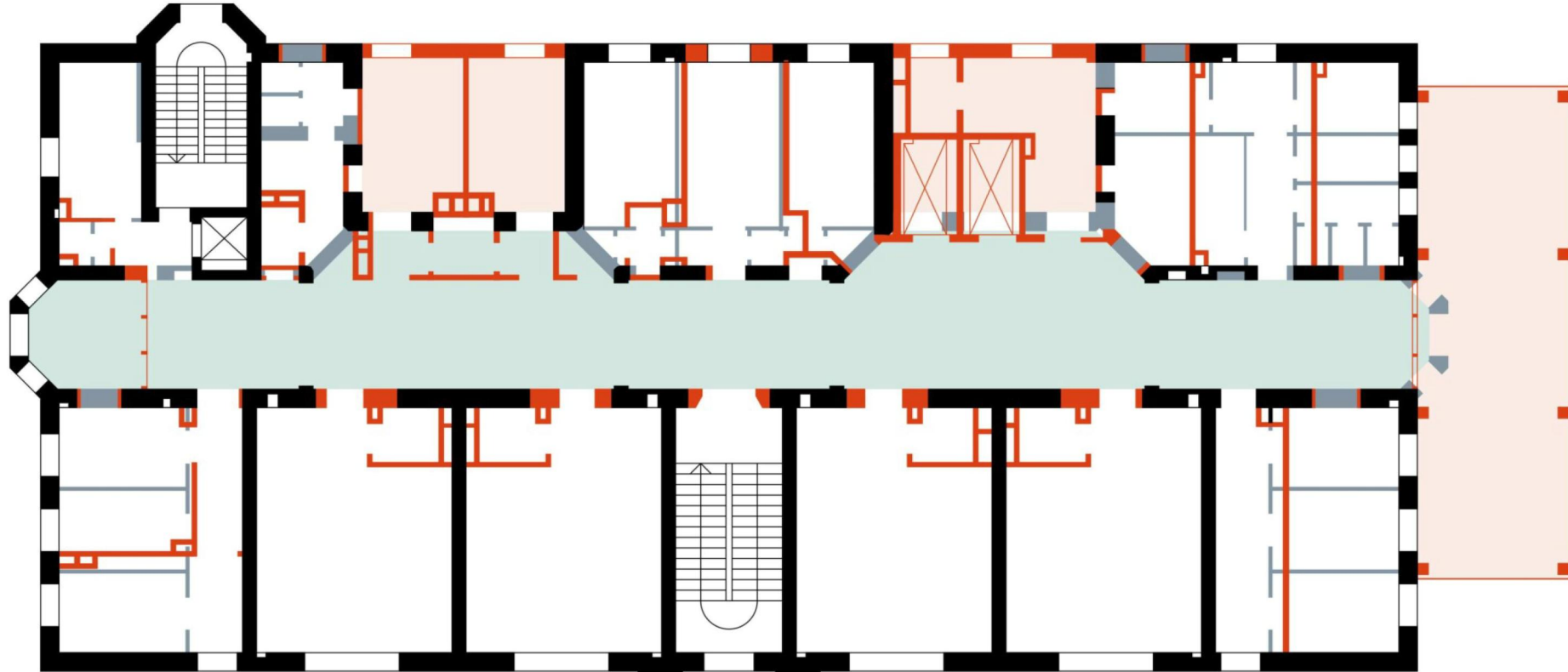
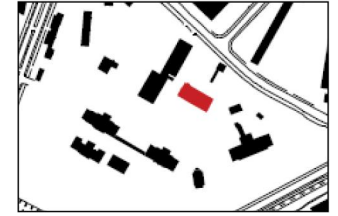
SUOSITUKSET

Päävolyymien ja ominaispiirteiltään säilyneiden lounais- ja luoteisjulkisivujen säilyttäminen.

Betonirakenteisen päätyparvekkeen säilyttäminen laitospäristölle tyypillisenä 1950-1960-luvun lisäelementtinä.

Porrashuoneiden ja niiden säilyneiden osien säilyttäminen, samoin käyttötarkoituksen sovittaminen siten, että ainakin eräiden, suurikokoisten huonetilojen säilyttäminen on mahdollista.

G-RAKENNUS

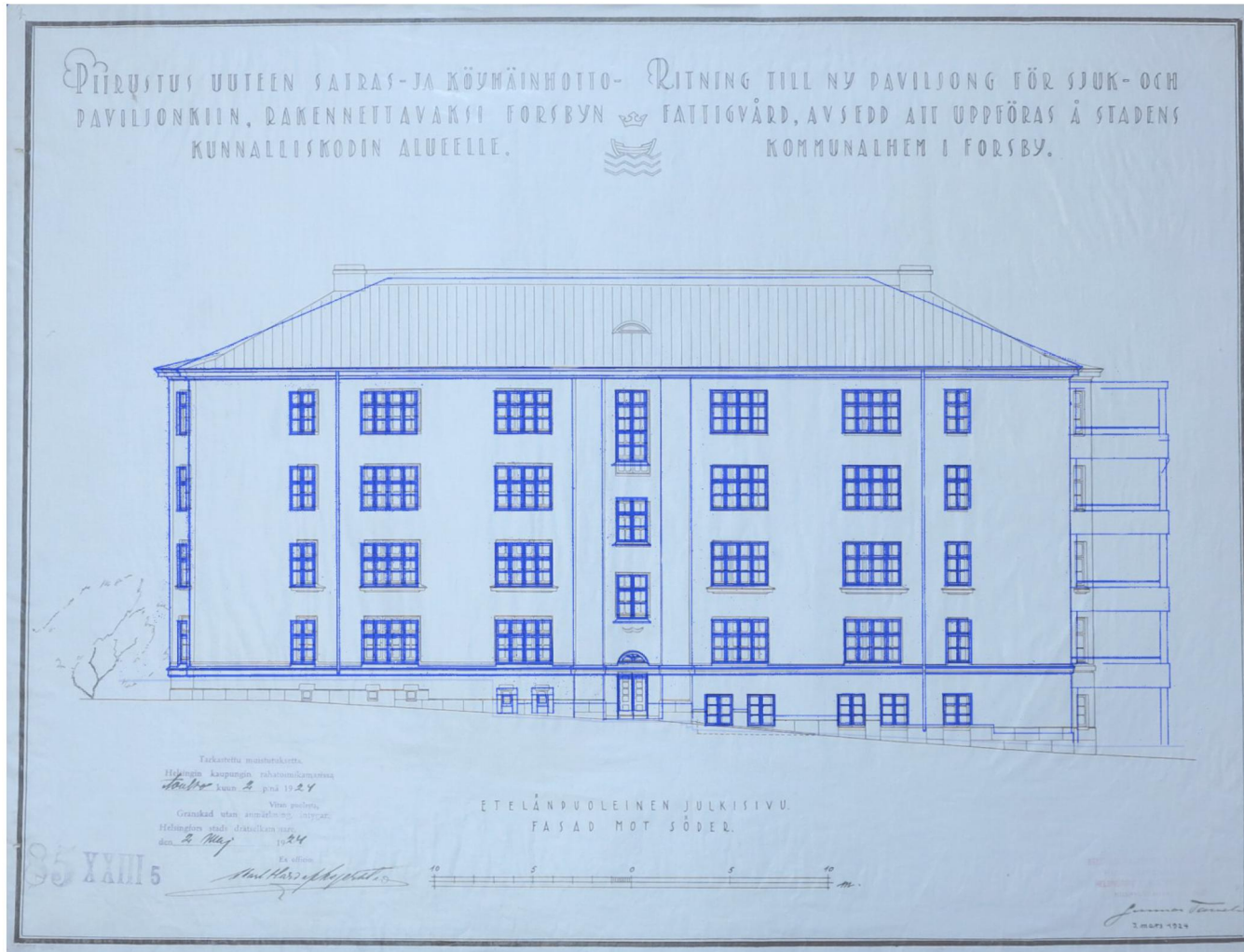
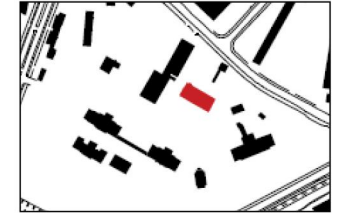

- Säilyneet alkuperäiset seinärakenteet
- Puretut alkuperäiset seinärakenteet
- Muutos: uudemmat seinärakenteet
- Hallikäytävän alkuperäinen laajuus
- 1960-luvulla toteutettu laajennus

Alkuperäinen pohjaratkaisu noudatti samaa periaatetta kuin muissakin sairaalarakennuksissa - leveän, ikkunallisen hallikäytävän lounaissivulle sijoittuivat suurikokoiset huoneet ja koillispuolelle aputilat. 1960-luvun muutostyössä E-pohjamuodon sakaroiden väleihin rakennettiin uusia huoneita. Tällöin poistuivat hallikäytävän entiset sivuikkunat.

Lounaissivun huonejako on pääpiirteissään edelleen hahmotettavissa, vaikka monien potilashuoneiden sisään on rakennettu uusia aputiloja. Porrashuoneet ovat säilyneet. Kerrosten keskeisen hallikäytävän yhteys luoteispäädyn ikkunalliseen erkkeriin on katkaistu. Käytävätilan alkuperäinen rajaus ja näkymä ulos on säilynyt paremmin kaakkoispäässä.

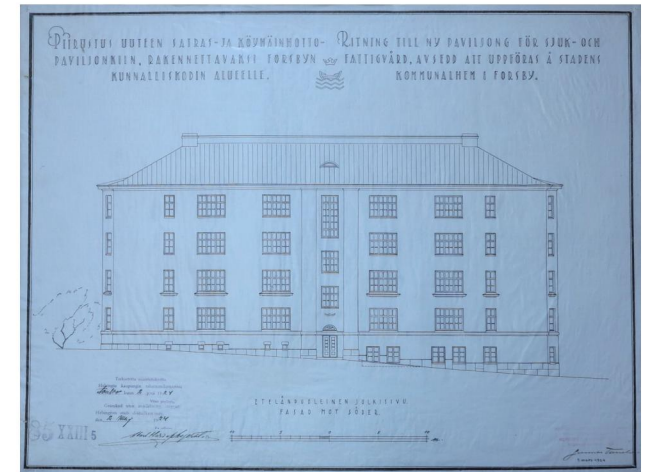
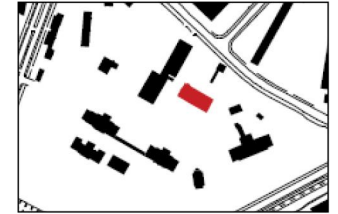
G-RAKENNUS

Julkisivu lounaaseen. Sinisellä viivalla korostettu nykytilannepiirustus projisoituna v.1968 muutospirustuksen päälle osoittaa, että julkisivu on kokonaisuudessaan varsin hyvin säilynyt. Kaakkoispäättyyn 1960-luvulla rakennetut avoparvekkeet on myöhemmin lasitettu ja betonikaiteet on purettu.

Rakennuksen perushahmo ja lounaisjulkisivun sekä luoteispäädyn mittasuhteet ovat muutoksista huolimatta säilyneet pitkälti alkuperäisen kaltaisina. Luoteispäädyn kulmikas erkkeri on säilynyt. Ikkunat on uusittu jo 1960-luvulla muutettua ikkunajakoa noudattaen, julkisivurappaus on uusittu ja rakennus on maalattu vuonna 2014-15.

G-RAKENNUS

Edustava lounaisjulkisivu muistuttaa vielä pääpiirteissään alkuperäistä asua. Ikkunat on uusittu jo 1960-luvulla muutettua ikkunajakoa noudattaen, julkisivurappaus on uusittu ja rakennus on maalattu vuonna 2014-15.

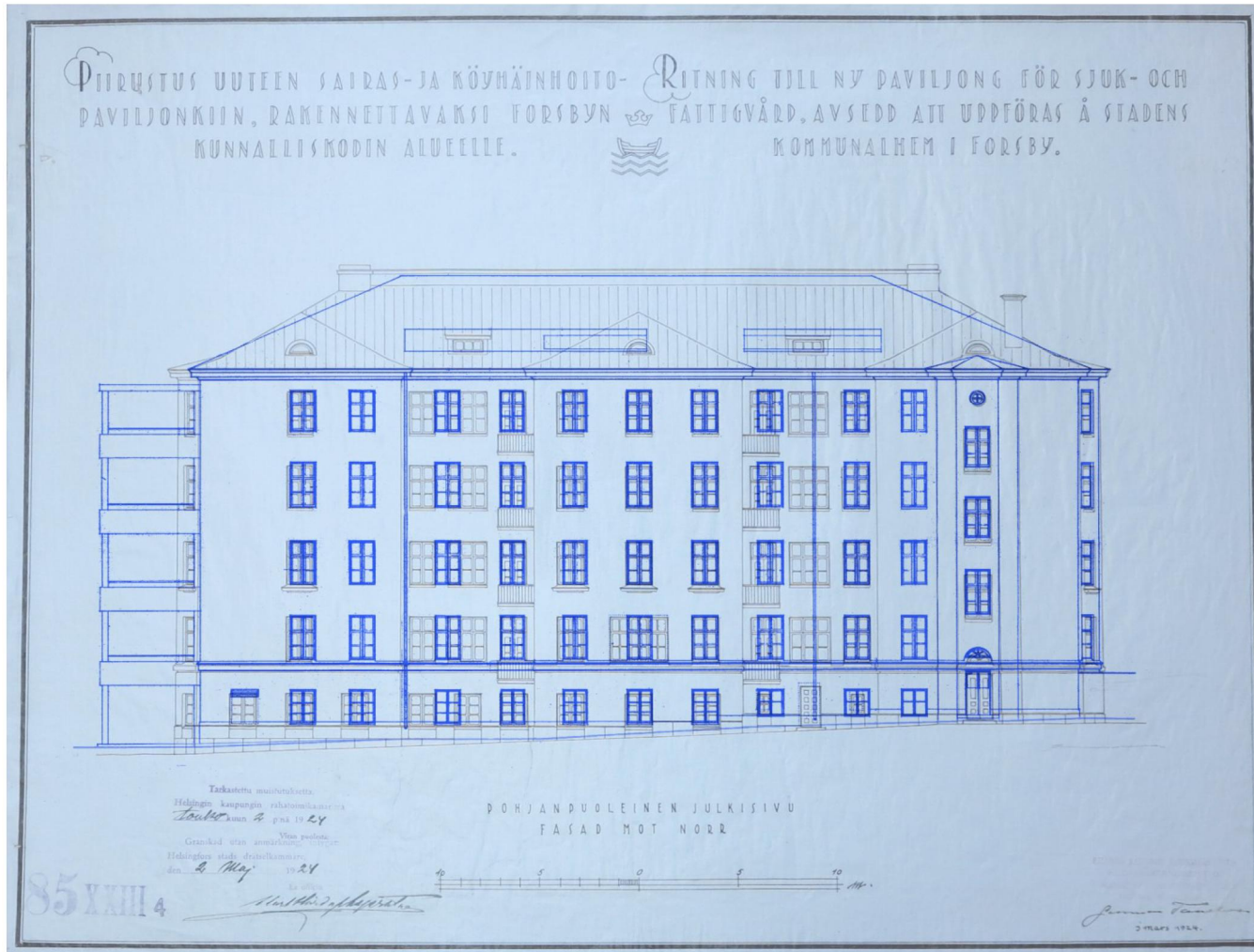

*N-rakennuksen pääty kaakkoon 1965, ennen koillissivun umpeen rakentamista.
Valokuva Raija Järvelä, HKM*

Kaakkoispään erkkeri on purettu ja eteen on rakennettu isot parvekkeet. 1968. Betonikaiteet on purettu ja parvekkeet on lasitettu. Parvekelasitus on uusittu vuonna 2014.

G-RAKENNUS

Julkisivu koilliseen. Sinisellä viivalla korostettu nykytilannepiirustus projisoituna alkuperäisen julkisivupiirustuksen päälle osoittaa, että suurimmat muutokset ovat tapahtuneet koillissivulla, jonka julkisivusyvennykset on rakennettu umpeen ja kaakkoispäädystä, jonka erkkeri on purettu ja jonka eteen on rakennettu isot parvekkeet.

Vuoden 1968 lisärakentamisen yhteydessä noudatettiin koillisivulla johdonmukaisesti alkuperäistä, muuriaukkoihin perustuvaa julkisivusommitelua. Umpeen rakennetuilla osilla tehtiin entisten kaltaisia moniruutuisia ikkunoita. Vuonna 2014 ikkunat uusittiin vanhaa jakoa noudattaen.

*Alkuperäinen porras lounaissivulla.
Askelmat ja lepotasot on päällystetty, alku-
peräiset kaiteet ja käsijohteet ovat säily-
neet.*

Vuonna 1968 erkkerin paikalle tehty lasiseinä kaakkoispäädyn uudelle parvekkeelle.

Päätyparvekkeen 2014 uusittu lasitus

Toinen 1968 rakennetuista potilashisseistä, myöhemmin uusittu.

Pohjakerroksen halli ja hissiaula

Käytöstä jääneet keittiö- ja kahvilatilat, 1. kerros.

Entinen 8 hengen potilashuone

Entinen osastokeittiö

Potilashuoneessa jäljillä runsaasti sairaalainstallaatiota

Huhteluhuoneen puhdashuone

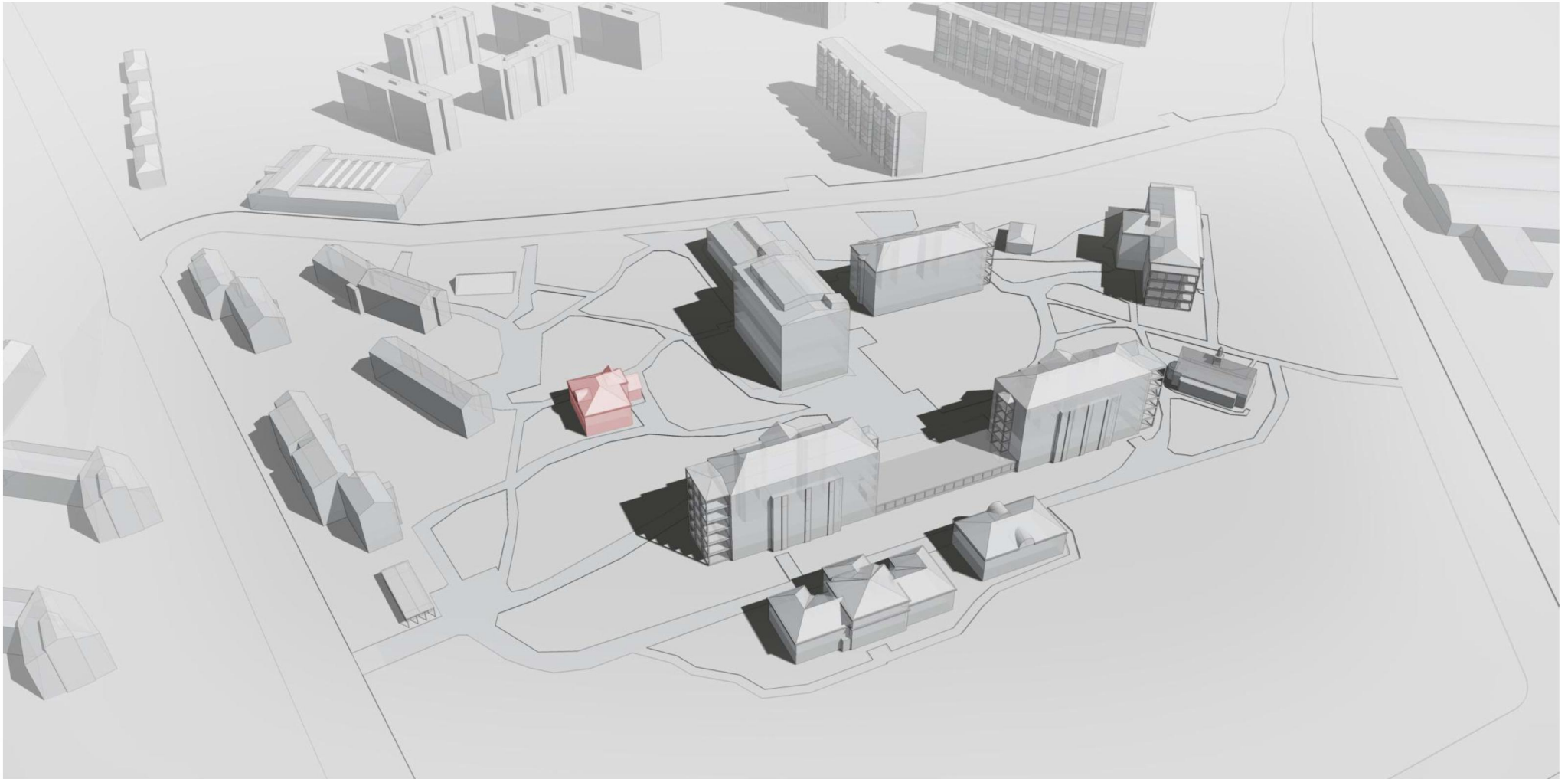
H-RAKENNUS

H-RAKENNUS

H-rakennus osana nykyistä sairaala-alueetta.

H-RAKENNUS

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	Koskelan sairaala H-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerroslukku	2-3
Kohdetyyppi	219 Muut terveydenhoitorakennukset, alun perin asuintalo + potilashuoneita
Suunnittelija	Knut Wasastjerna
Muutosten suunnittelijat	
Valmistumisvuosi	1911 (?)
Muutokset	-
Kerrosala	888 m ²

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Asemapiirustus, elokuu 1909.
Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivu,

Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå

”Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin”

HKA

Hallintorakennus H valmistui vuonna 1911 ja on työ- ja vai-vaistalon alueen vanhimpia rakennuksia.

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Hallintorakennus on Knut Wasastjernan ja Gust.As. Lindbergin arkkitehtitoimiston yhdessä Arthur Gauffinin kanssa suunnittelema.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Kantavan rungon pystyrakenteet olivat molemmin puolin rapattua tiiltä. Rakennuksen ala-, väli- ja yläpohjat olivat betonia sekä väliseinät rapattuja tiiliseiniä. Ovet ja ikkunat olivat puuta.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

Rakennuksessa oli kellarikerroksen lisäksi kaksi kerrosta. Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsivat alun perin konttori ja johtajan työhuone. Toinen kerros oli varattu johtajan asunoksi.

Vuosisadan vaihteen yksityishuviloiden tapaan rakennus oli pohjamuodoltaan L-muotoinen ja varustettu pää- ja sivuporrashuoneella. Tärkeimmät tai edustavimmat huoneet sijaitsivat lounais-, luoteis- ja koillissivulla, kokoava hallitila tai eteiset ja aputilat olivat keskelle runkoa. Kapea siipi sisälsi huolto- ja keittiötiloja.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Sokkeli oli verhottu graniittiharkoilla.

Alkuperäisten piirustusten mukaan rakennuksessa oli rapattut ja sävyllään vaaleat julkisivut. Niitä jäsensivät tiiliset koristenauhut ja -kuviot. Julkisivuun kuului vaihtelevia koriste-

aiheita muun muassa pääsisäänkäyntiä reunustavat pilasterit ja porrastettu kehys.

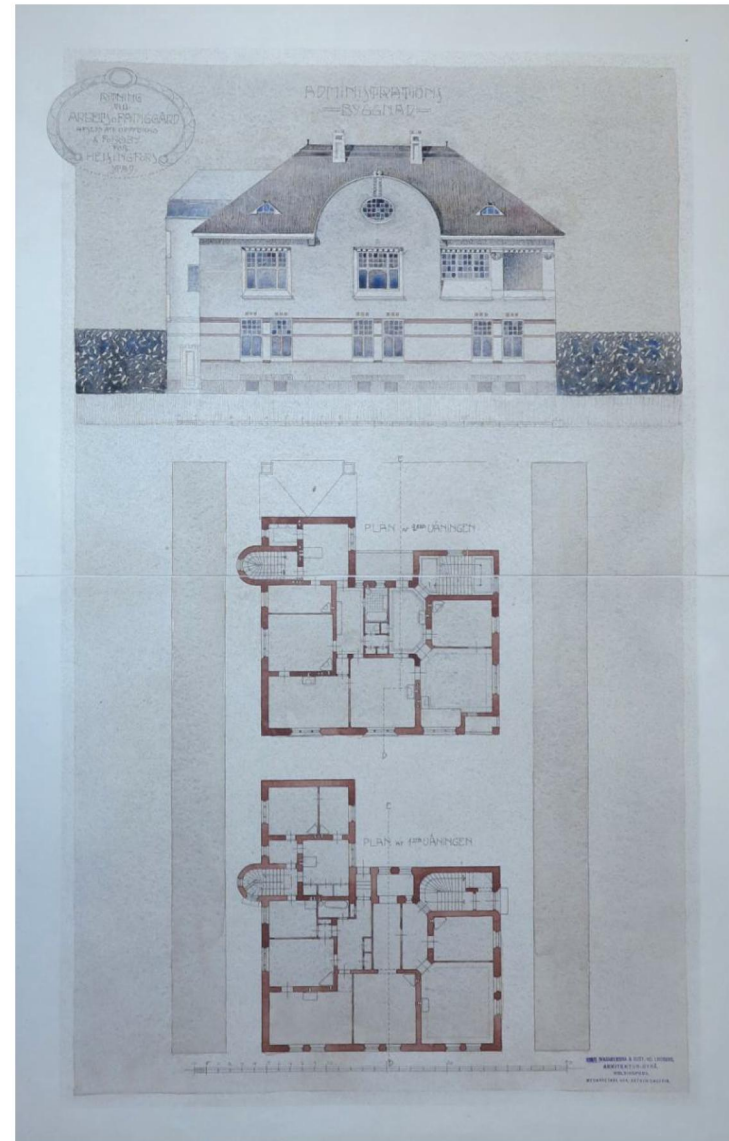
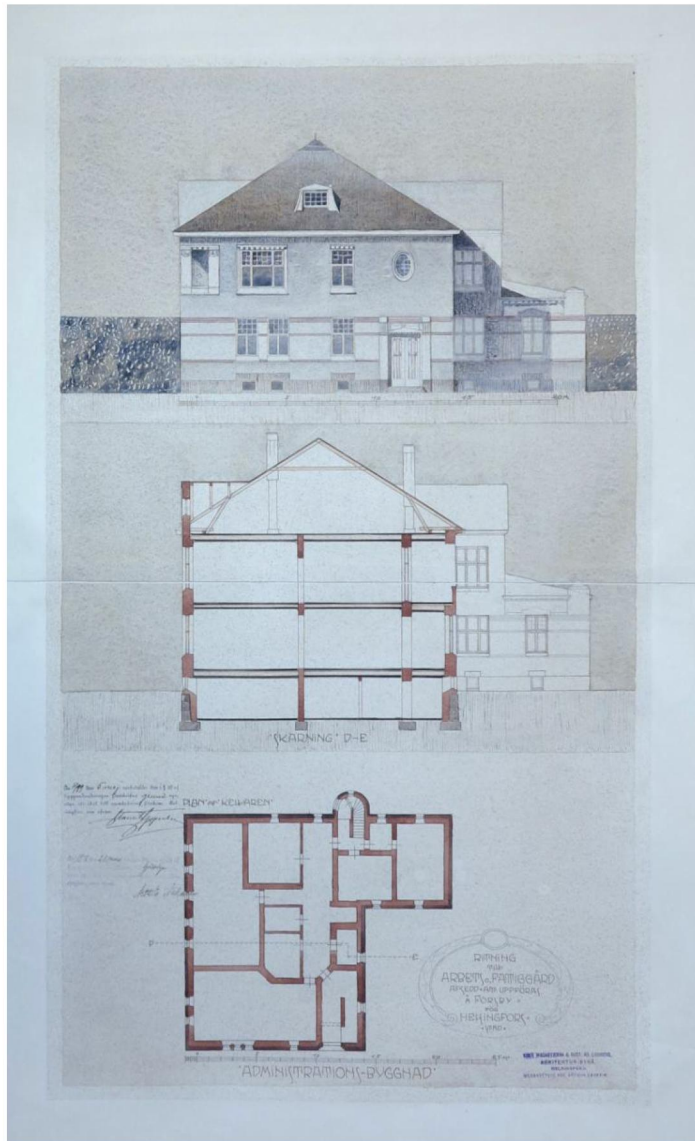
Rakennuksen toisessa kerroksessa oli molemmilla puolilla upotetut parvekkeet. Toista parvekettä koristeli koristeellinen metallikaide. Nurkkaparvekettä jäsentelivät leveät, uritetut pilasteriaiheet.

Sivuporrashuone muodosti julkisivulinjan eteen työntyvän torniaiheen.

Ikkunat olivat rakennuksen tyylille tunnusomaisia, yläosaltaan pieniruutuisia ikkunoita. Erikaisuutena oli leveä, kolmi-jakoinen ikkuna, joka loi erkkerimäisen vaikutelman.

Päärungon vesikatto oli muodoltaan aumattu.

Luoteissivulla oli räystäältä kohoava ympyräkaaren muotoinen päätyaihe, jonka rapattua julkisivua oli jäsenetty wieniläisjugendille tyypillisillä helmimäisillä reliefiaiheilla.

Pohjapiirustukset, leikkaukset, julkisivut. Piirustukset 1909. Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå. "Medarbetare arkitekt Arthur Gauffin. HKA

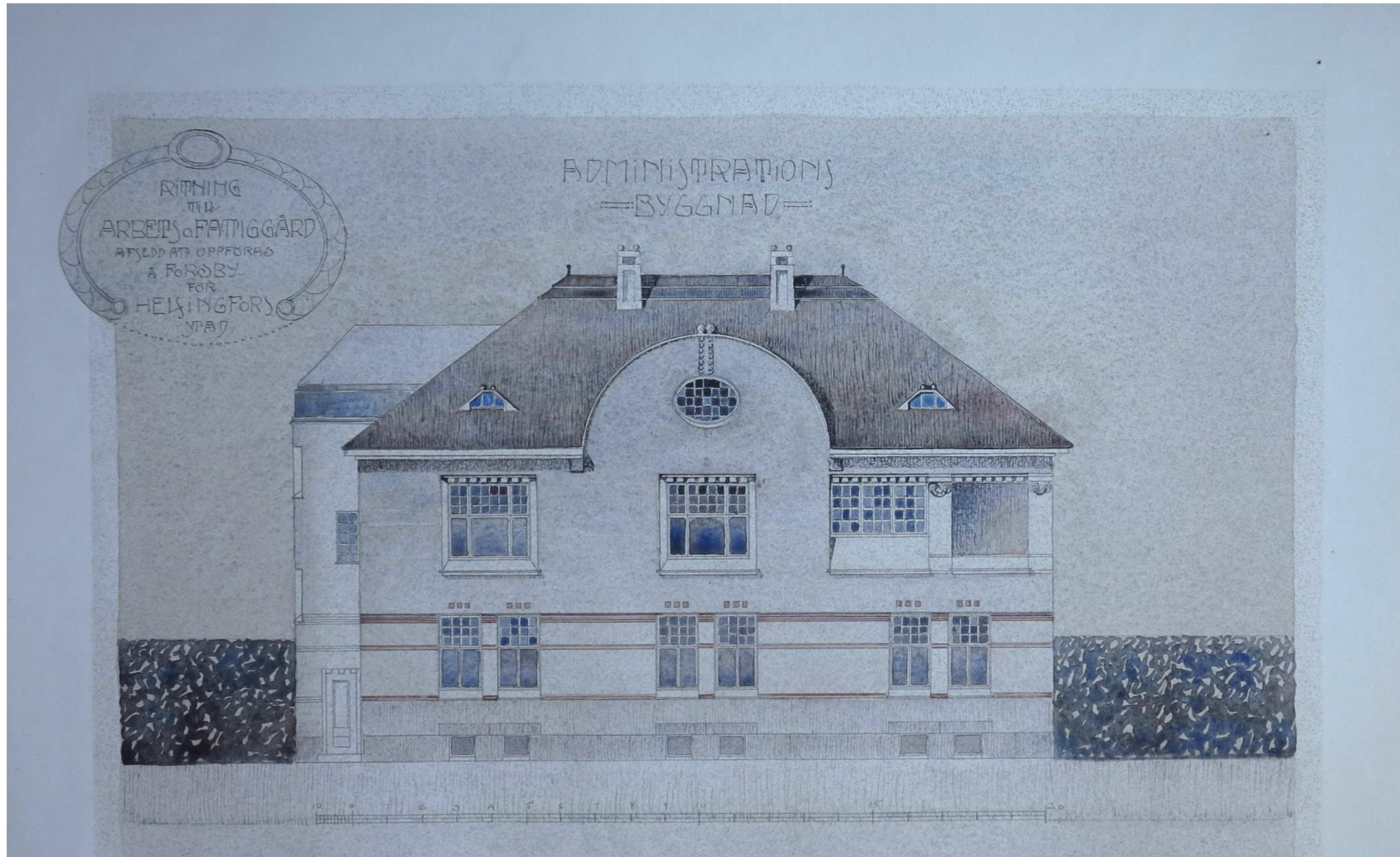
H-RAKENNUS

Julkisivu lounaaseen

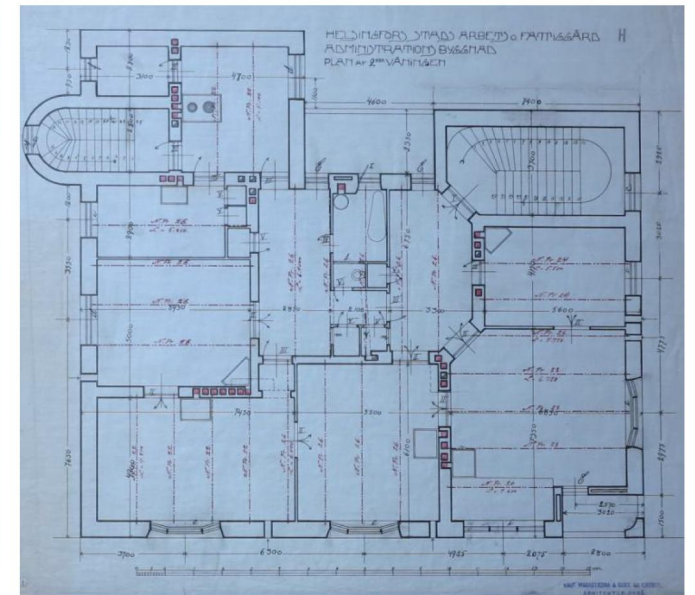
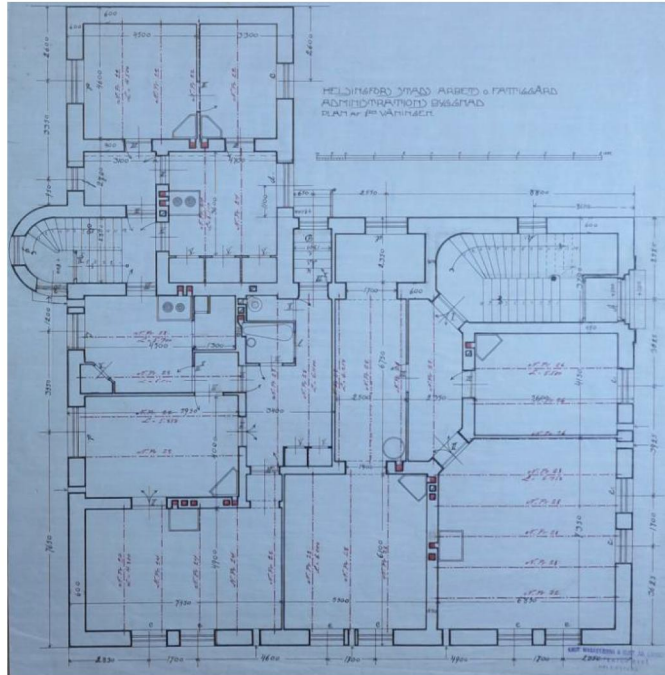
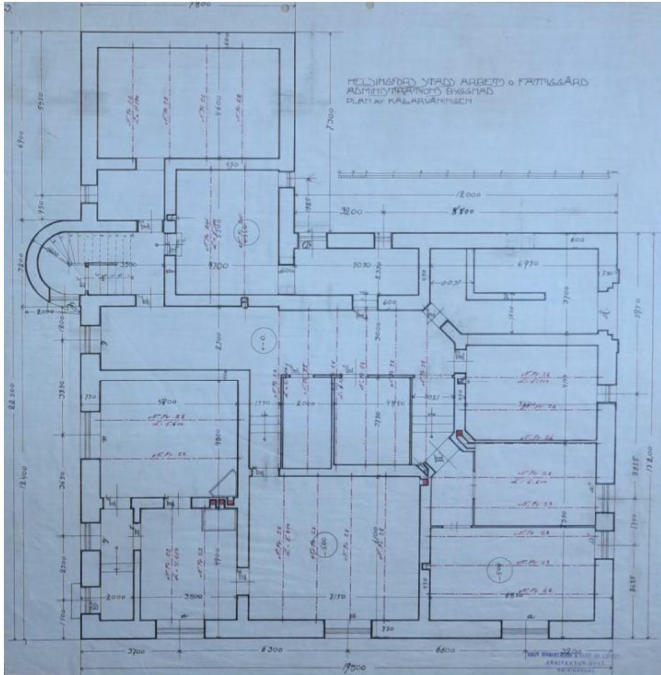

H-RAKENNUS

Julkisivu luoteeseen

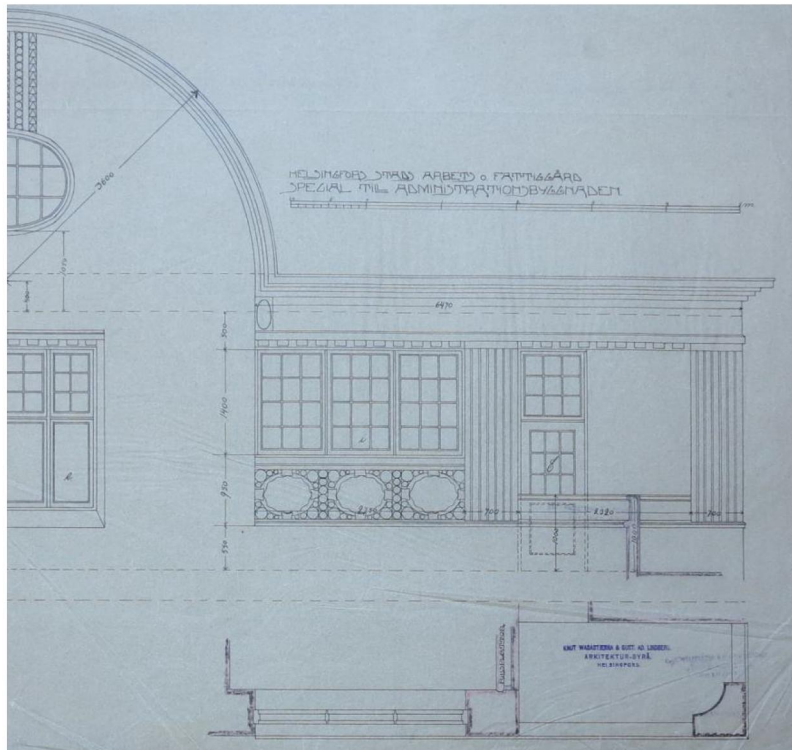

H-RAKENNUS

Mitoitetut työpiirustukset, kellari, 1. ja 2. kerros.
Rakennukseen on suunniteltu uunilämmitys ja kylpyhuoneet.
Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå. HKA

H-RAKENNUS

Mitoitetut detaljpiirustukset; parvekkeen ja julkisivun osapiirustus; ovi- ja ikkunakaaviot.
Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå. HKA

H-RAKENNUS MUUTOKSET

KÄYTÖN MUUTOKSET

1950-luvulla Käpylän (Koskelan) kunnalliskoti muutettiin Helsingin vanhainkodeissa hoidettavien kroonisten sairaiden hoitolaksi.

1960-luvun alussa H-rakennuksen kellari- ja 1.kerros muutettiin siten, että 1. kerrokseen sijoitettiin 16 potilasta ja kellariin henkilökunnan lepo- ja sosiaalityötiloja.

1975 pääpiirustusten mukaan 2. kerroksen laitoksen johtajan asunto muutettiin toimistokäyttöön.

Viimeksi toisessa kerroksessa on sijainnut talouspäällikön työhuone ja taloustoimisto sekä siivoustyön johto.

Nykyisin rakennus on tyhjiällä.

NYKYINEN KÄYTTÖ (PÄÄTTYNYT)

Ker-		
2	Taluspäällikkö ja taloustoimisto, siivoustyön johto	
1		
P		

KESKEISET MUUTOSTYÖT

1960-luvun alussa suoritettua peruskorjaustyössä 1. kerros muutettiin toimistosta 16 potilaan hoidokiosastoksi. Kellariin johtanut puuporras purettiin, porrashuoneen ovet muutettiin palo-oviksi ja muutamia väliovia suljettiin. Kellarin kattilahuoneeseen tehtiin erillinen sisäänkäynti ja porras ulos. Kellarissa oli henkilökunnan päivähuone ja keittiö. Muutama asuinhuone muutettiin nukkumahuoneiksi. Suunnittelusta vastasi Rakennusvirasto. Pääpiirustusten nimiösä on M. Hansten nimi ja Eero Koiso-Kanttilan allekirjoitus.

1975 pääpiirustusten mukaan 2. kerroksen laitoksen johtajan asunto muutettiin toimistokäyttöön. Muutokset tehtiin varsin sujuvasti olevan pohjaratkaisun ehtoilla. Eteisen yhteyteen rakennettiin uudet WC-tilat, samalla purettiin kylpyhuone sekä joitakin kiinteitä komeroita. Rakennus varustettiin koneellisella poistoilmatuuletuksella.

1982 päivättyjen pääpiirustusten mukaan kellarikerroksen henkilökuntatilat muutettiin seinä- ja ovimuutoksin puhelinkeskustiloiksi. Kellariin jäi lisäksi toimistohuone keittiöineen. Tilat varustettiin koneellisella ilmanvaihdoilla, jota varten kerrosten läpi rakennettiin uusi hormi. Luoteisjulkisivun ovi muutettiin ikkunaksi. 1. kerros oli entisellään 16 potilaan osastona ja 2. kerros oli edelleen toimistokäytössä.

Pääpiirustukset allekirjoitti Kalevi Hietanen.

MUUTOSTYÖT, RAKENNUSLUVAT

Hallintorakennukseksi tarkoitettu H valmistui jo vuonna 1910 ja sen suunnitteli vuonna 1909 Arkitektur-Byrå Knut Wasastjerna & Gust. Ad. Lindberg.

Ke-1412-C, hakemus 9.8.1961, piirust. 13.12.1960, HKR, arkk. Erkki Koiso-Kanttila

Peruskorjaus, 1. kerros muutettiin toimistotiloista hoidokiosastoksi. Purettiin kellariin johtanut puuporras ja muutettiin porrashuoneen ovet B2-palo-oviksi. Suljettiin muutamia väliovia. Kellarin kattilahuoneeseen tehtiin erillinen sisäänkäynti ja porras ulos.

26-864-C-75, hakemus 29.4.1975, HKR arkk. Hely Ijä

laitoksen johtajan asunto 2. kerroksessa muutettiin toimistokäyttöön. Kellari- ja 1.kerros oli jo aikaisemmin muutettu hoitotoimintaa palveleviksi.

26-497-C-83, hakemus 21.2.1983, piirust.30.11.1982, HKR arkk. Kalevi Hietanen

Kellarikerroksen henkilökuntatilat muutettiin puhelinkeskustiloiksi seinä- ja ovimuutoksin. Tilat varustettiin koneellisella ilmanvaihdoilla. Luoteisjulkisivulla ovi muutettiin ikkunaksi.

H-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

H-rakennus on ulkoasultaan poikkeuksellisen hyvin säilynyt. Rakennus on sairaala-alueen rakennuksista parhaiten säilyneitä. Ulkoasu on säilynyt lähes alkuperäisenä. Julkisivut ovat rapattuja ja rappauspinnat runsaine reliefaiheineen vaikuttavat alkuperäisiltä. Vesikatteena on tiilikate.

Rakennuksen sisätilat ovat säilyneet varsin hyvin, huonejako ja huonemuodot ovat enimmäkseen säilyneet alkuperäisinä. Pintamateriaalit ovat osittain alkuperäisiä, rakennuksessa on vanhat patterit ja osa sisätilojen peiliovista on säilynyt. Rakennuksen kaksi porrashuonetta ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan, väritystä lukuun ottamatta.

Rungon pystyrakenteet ovat molemmin puolin rapattua tiiltä. Välipohjat ovat betonirakenteiset. Toisen kerroksen lattiapinnat ovat maalattua lautaa.

Säilyneitä, arvokkaita yksityiskohtia ovat alkuperäiset puuikkunat ja ovet, sementtimosaiikkiportaatta kaiteineen ja profiloituneet kattolistat.

Käyttö mm. taloustoimistona on hyvin soveltunut rakennuksen huonejakoon.

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIAALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Hallintorakennus H on alueen vanhimpia rakennuksia. Rakennus edustaa työ- ja vaivaistalon ensimmäisen rakennusvaiheen arkkitehtonista kokonaisuutta ja myöhäisjuggendin muotokieltä yksityiskohtia myöten.

Rakennustyypinä ja ulkoasultaan rakennuksella on yhtymäkohtia Wienin 1900-luvun vaiheen jugendarkkitehtuuriin ja esimerkiksi Josef Hoffmannin suunnittelemiin huviloihin tai Darmstadtin Mathildenhöhen huvila-arkkitehtuuriin ja sitä on pidettävä lajinsa varsin onnistuneena esimerkkinä ja sellaisena varsin harvinaisena Suomessa.

KAUPUNKIKUVALLISET

Rakennus sijaitsee näkyvällä paikalla kukkulalla sairaskodin ydinalueen länsipuolella puutarhamaisten istutusten ympäröimänä, erillään varsinaisista laitosrakennuksista.

KOSKELAN SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

Alun perin hallintotoimiston käyttöön ja laitoksen johtajan asunnoksi suunniteltu H-rakennus edustaa A-, B-, C-, E- ja F-rakennusten kanssa työ- ja vaivaistalon, vuodesta 1914 kunnalliskodin, alkuperäiseen suunnitelmaan kuulunutta rakennuskokonaisuutta.

SÄILYNEISYYS

H-rakennus on niin sisätiloiltaan ja ulkoasultaan poikkeuksellisen hyvin säilynyt. Rakennus sairaala-alueen rakennuksista parhaiten säilyneitä.

Ulkoasu on säilynyt lähes alkuperäisenä. Sisätilat ovat säilyneet varsin hyvin ja huonemuodot ovat enimmäkseen säilyneet alkuperäisinä. Pintamateriaalit ovat osittain alkuperäisiä, rakennuksessa on vanhat patterit ja osa sisätilojen peiliovista on säilynyt. Rakennuksen kaksi porrashuonetta ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan, väritystä lukuun ottamatta. Säilyneitä, arvokkaita yksityiskohtia ovat alkuperäiset puuikkunat ja ovet, sementtimosaiikkiportaatta kaiteineen ja profiloituneet kattolistat.

Käyttö mm. taloustoimistona on hyvin soveltunut rakennuksen alkuperäiseen huonejakoon.

SUOSITUKSET

Rakennukseen on syytä sijoitettava toimintoja, jotka hyödyntävät alkuperäiseen pohjaratkaisuun kuuluvaa tilajakoa ja säilyneitä yksityiskohtia.

Rakennus soveltuu luontevasti asuinkäyttöön. Sisätilojen säilyneisyys ja erityislaatuisuus tulee huomioida jatkokäyttöä suunniteltaessa ja rakennuksesta suositellaan laadittavaksi yksityiskohtainen rakennushistorian selvitys ja inventointi.

H-RAKENNUS

Valokuva luoteesta 1900-luvun alkupuoliskolta. Julkisivun taidokkaat yksityiskohdat, erityisesti 2. kerroksen rappausta jäsentävät aiheet, näkyvät selvästi. Ikkunoiden sävy on huomattavasti tummempi kuin nykyinen.

Valokuva luoteesta 2015. Julkisivun yksityiskohdat ovat säilyneet varsin hyvin. Ikkunoiden sävy on nykyään lähes valkoinen. Kellarin keskimäinen ikkuna on muutettu oveksi.

H-RAKENNUS

Valokuva etelästä 1900-luvun alkupuoliskolta. Pääovi on kulmassa.HKM

Näkymä etelästä 2015.

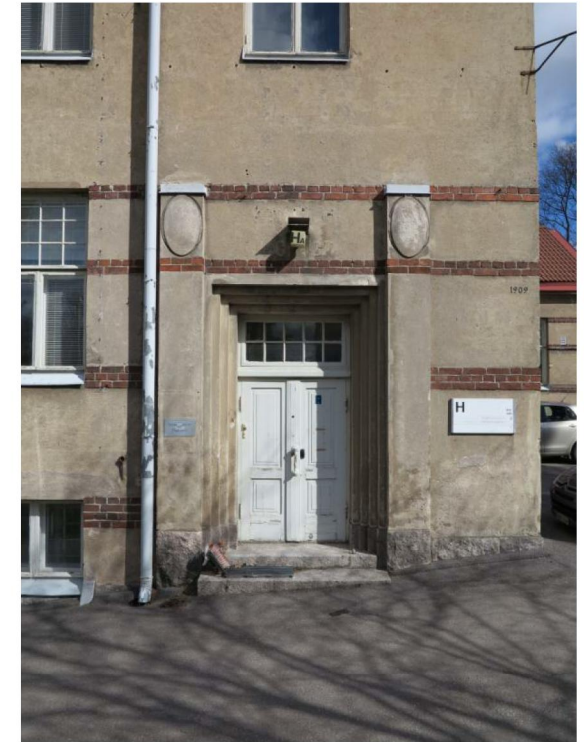
Koillissivu pohjoisesta 2015.

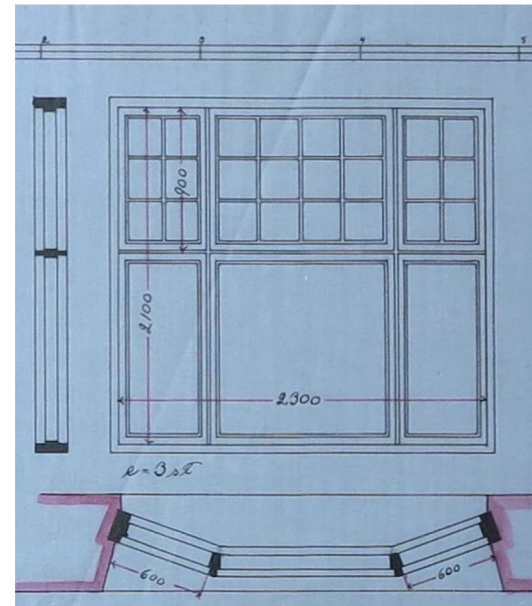
Koillissivu idästä 2015.

Länsikulman parvekettä kehystävät uritetut pilasterialheet.

Pääovi eteläkulmassa.

Ulkoseinään "upotettu" erkkeri-ikkuna on Jugend-kauden arkkitehtien suosima aihe.

*Hyvin säilynyttä rappausta, tiilikoristelua makkarasau-
malla.*

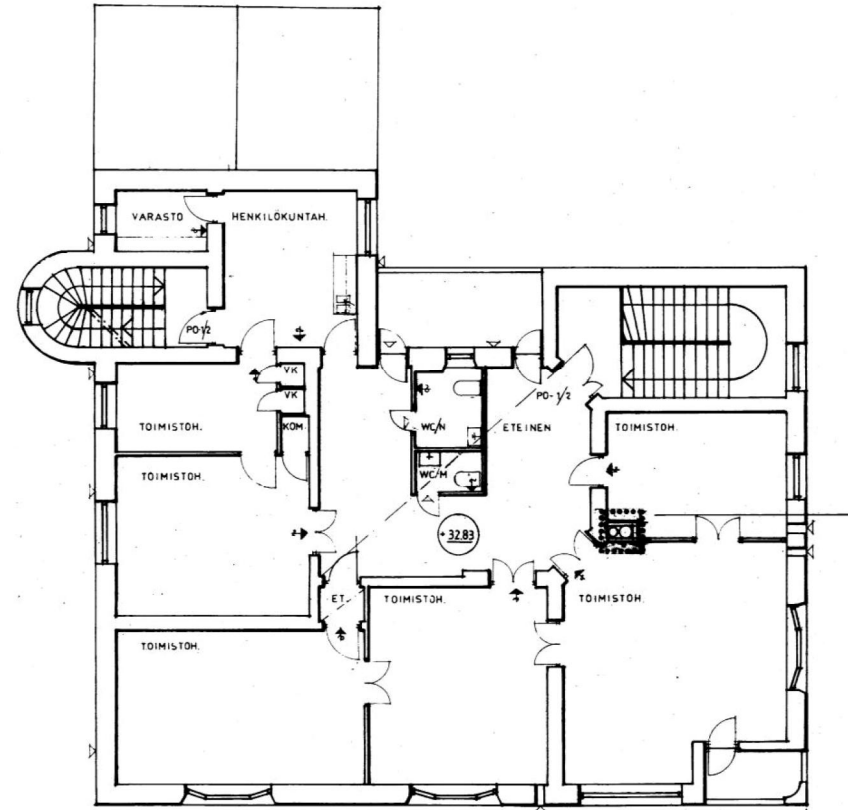
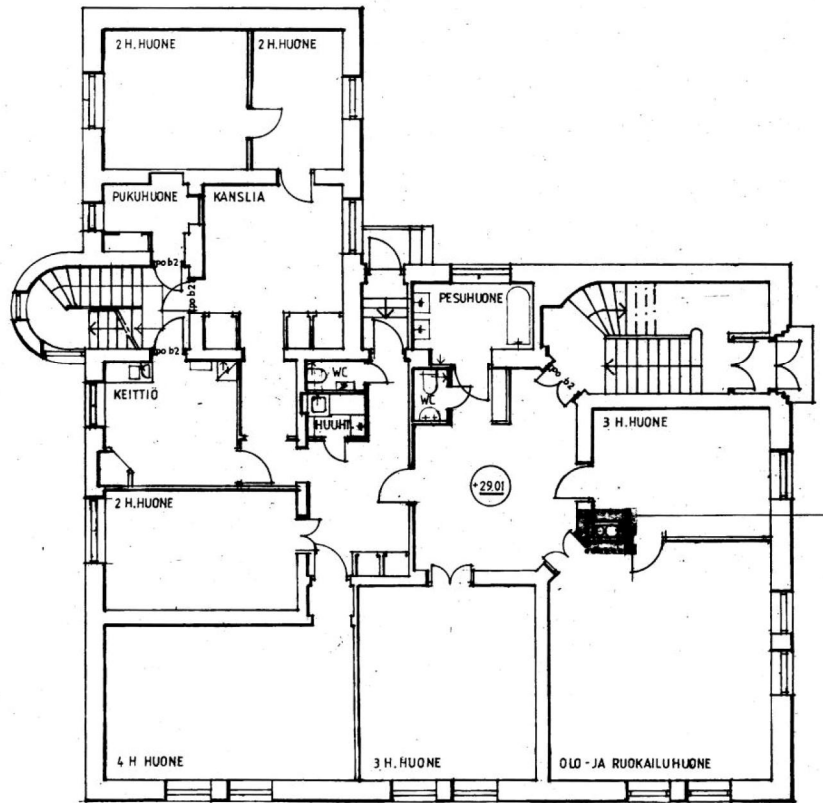
Säilynyt parvekekaide pihan puolella, alla 1. kerroksen ovi.

*Todennäköisesti alkuperäistä, säilynyttä
rappausta*

H-RAKENNUS

Uusimmat pääpiirustukset ovat vuodelta 1982.
1. ja 2. kerros. HKRvv

2. kerroksen nurkkahuone parvekeovineen on ollut toimistokäytössä. Alhaalla vasemmalla alkuperäinen, säilynyt komeroseinä peiliövineen. Alhaalla oikealla patteri ja säilyneet, profiililtaan pyöristetyt ikkunapuitteet.

2. kerroksen halli nykyasussaan. Alla 1. kerroksen nurkkahuone, jonka talotekniikan nuhjaantuneet pinta-asennukset kertovat päätyneestä käytöstä. Lattia on hiottua ja lakattua laattaa.

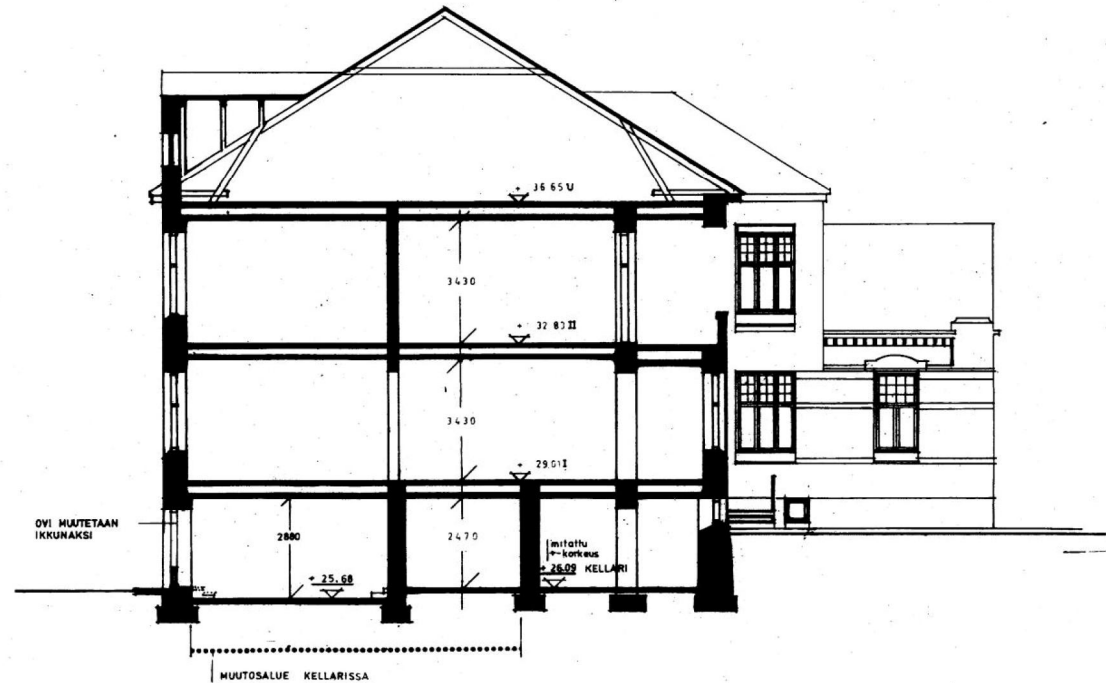
*Alkuperäinen, säilynyt ikuna.
Höyläprofiili on pyöristetty.*

*Parvekkeen ovi, jossa on
säilynyt alkuperäinen mes-
sinkopainike*

Lämpöpatteri seinällä. Alkuaan talo oli uunilämmitetty

*Uusimmat pääpiirustukset ovat vuodelta 1982.
Leikkaus. HKRvv*

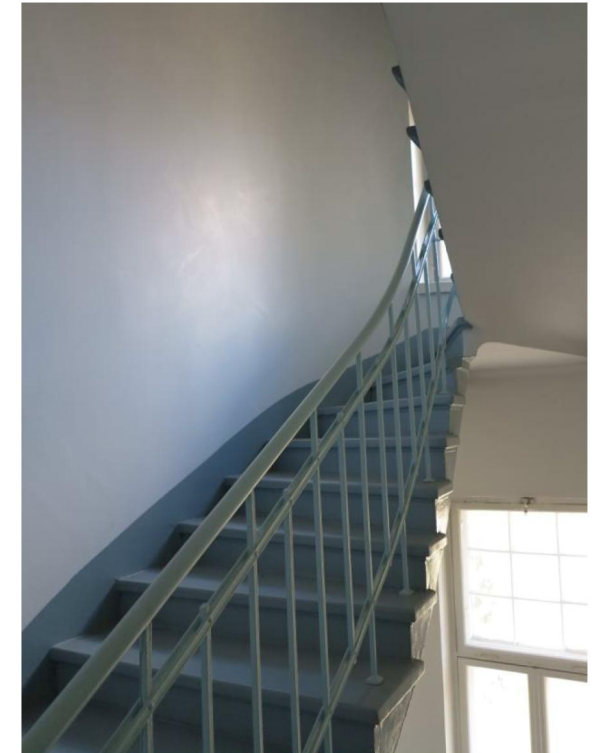
Pääportaan sirot, graafiset takorautakaiteet ja sementtimosaikkiaskelmat ovat alkuperäisiä säilyneitä rakennusosia. Nykyinen väritys tai eri väripintojen sommittelu ei perustu alkuperäisten pintakäsittelyjen tai värien tutkimukseen.

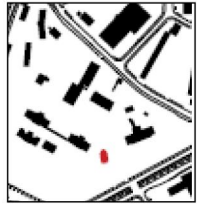

Pääportaan katossa on kauniisti säilynyt rakentamisajalle tunnusomaisia yksityiskohtia, profiloitua rappausta ja pyöristetyt kulmat seinän liitoksissa ja aukoissa.

Sivuportaassa on muotoilultaan pelkistetty takorautakaide. Betoniaskelmat on maalattu.

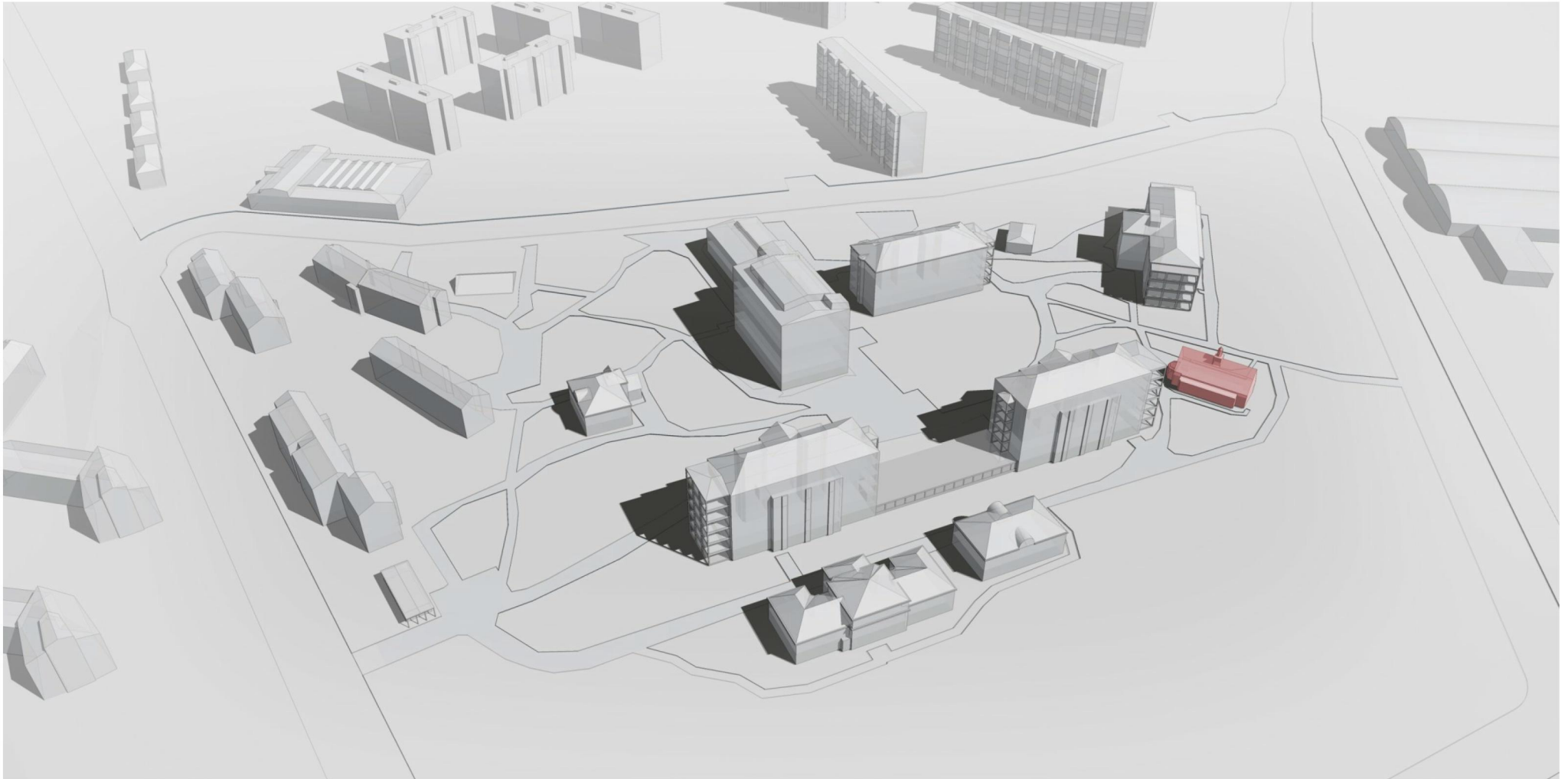

KAPPELI

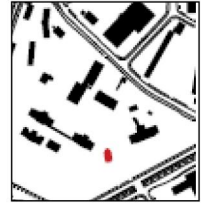

Kappeli osana nykyistä sairaala-aluetta.

KAPPELI

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	Koskelan sairaala K-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerrosluvu	1
Kohdetyyppi	341 Kirkot, kappelit, luostarit, rukoushuoneet
Suunnittelija	Knut Wasastjerna ja Gust.Ad. Lindberg 1912, allek. Knut Wasastjerna. Karl Hård af Segerstad
Muutosten suunnittelijat	
Valmistumisvuosi	1914
Muutokset	-
Kerrosala	406 m2

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Asemapiirustus, elokuu 1909.

Pohjapiirustukset leikkaukset julkisivu, 1912

Knut Wasastjerna & Gust Ad Lindberg Arkitekturbyrå

HKA

Kappeli kuuluu vaivaistalon ensimmäisten rakennusten ryhmään.

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Suunnitelmat laati arkkitehtitoimisto Knut Wasastjerna & Gust. Ad. Lindberg ja piirustukset allekirjoitti Knut Wasastjerna. Rakennesuunnittelusta vastasi aikansa johtavana rakenneasiantuntijana tunnettu Jalmari Castrén. Kirkon suunnitelmapiirustukset on päivätty toukokuussa 1912.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Pääpiirustusten mukaan rakennuksen perusmuurit ovat luonnonkiveä, kellarissa on sisäpuolelle muurattu tiilikuori. Ulkoseinät ovat molemmin puolin rapattua tiiltä. Jyrkkää kattoa kannattavat puuristikot. Lappeilla on katosta ulkonevat harjakattoiset kattoikkunat. Kellarin ja salin välinen välipohja on betoninen kaksoislaattaholvi.

Runkohuoneen kummallakin reunalla, samoin kellarissa, on kolmen pilarin rivi. Pilarit ja näitä yhdistävät palkit ovat teräsbetonia, samoin parvekkeen etureunan kaide ja eräät muut rakenteelliset osat.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

Kappelissa oli koko rakennusalan käsittävä, osittain käytössä oleva kellari. Pohjois-eteläsuuntainen runkokuone oli suorakaiteen mallinen ja siihen liittyi pohjoispäädyssä puolipyörä apsis, eteläpäässä oli parvi. Parvelle johtivat portaat kummallakin sivulla ja kuoripäässä oli yksi porraskäytävä. Runkohuoneen sivuilla oli kapeat, matalat sivulaivat.

Keskilaivan yli kaarsi kulmikas lautaholvi, jonka lävistivät pitkien sivujen ikkunoiden lautaverhotut "pistoholvit".

Salin lattia oli lautoja, jyrkkä sisäkatto oli paneloitu. Sisäseinät olivat rapattuja, hillitysti ja tyylinmukaisesti profiloituja ja maalattuja.

Sisustukseen kuuluivat puiset penkkirivit, kuorin taidokkaat kiintokalustukset kuten alttariseinä ja alttarikaide sekä saarnatuoli. On mahdollista että ainakin osa kalusteista valmistettiin vaivaistaloon kuuluvassa työlaitoksessa.

Sali varustettiin sähkövalolla. Kattokruunun muotoilu pisa-ramaisine riippuvine hehkulamppuineen edusti aikansa korkeatasoista, Arts and Crafts-liikkeen innoittamaa taideteollista suuntausta. Materiaalina oli takorauta ja pakotettu kupari. Pilareihin oli kiinnitetty kiillotettua messinkiä olevat seinälampeet.

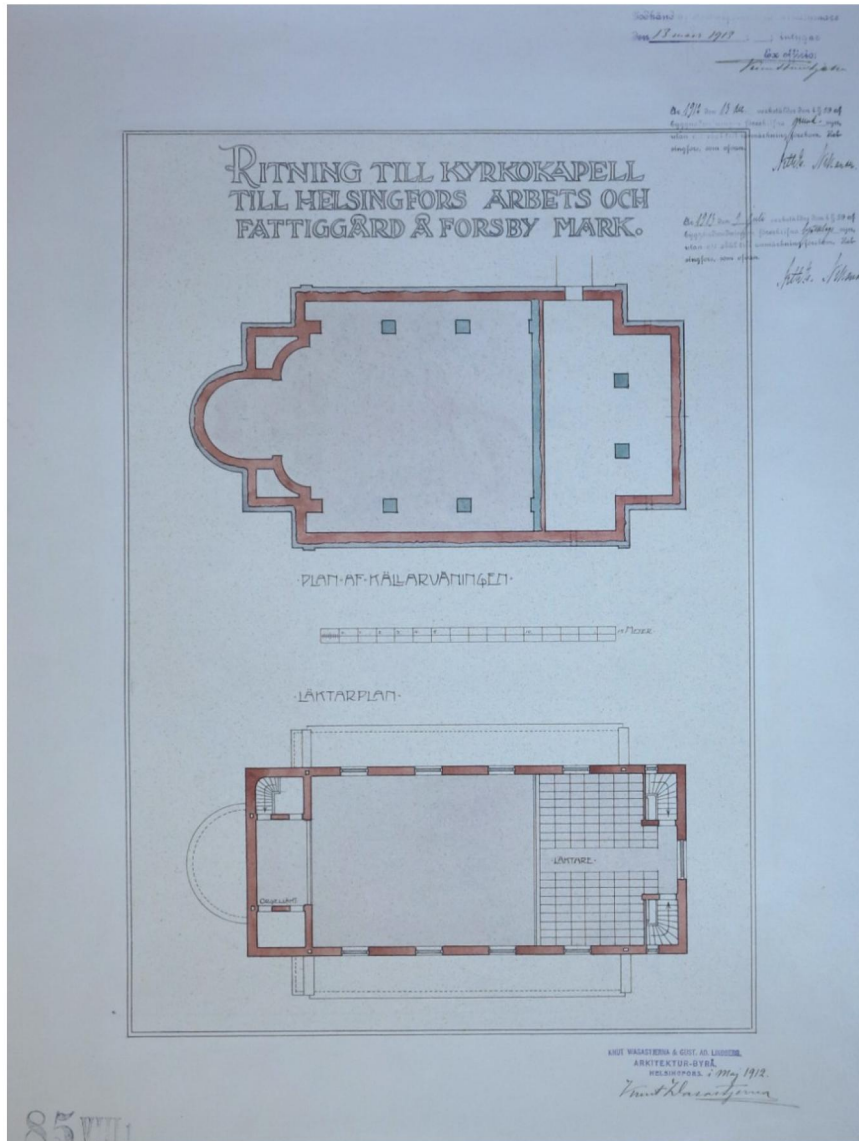
ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Maanpäällinen sokkeli oli karkeapintaista vaaleaa punaharmaata graniittia. Julkisivut oli rapattu karkealla, ilmeikkäällä roiskerappauksella, joka sisälsi huomattavan isoja kiviä. Tällaista ns. *harling*-rappausta suosittiin jugend-kauden ja samanaikaisen brittiläisen arkkitehtuurisuuntauksen julkisivuissa. Julkisivukoristelu oli niukkaa. Puuikkunoissa oli tiheä puitejako.

Katon harjalla oli avoimella pilarirakenteella varustettu kattoratsastaja. Vesikaton jyrkkien lappeiden katteena oli tiilikate. Laitaosien laakeammat katto-osat, kattoikkunoiden, kattoratsastajan ja kuorin kupolimaisen katon katteena oli saumattu ja maalattu pelti.

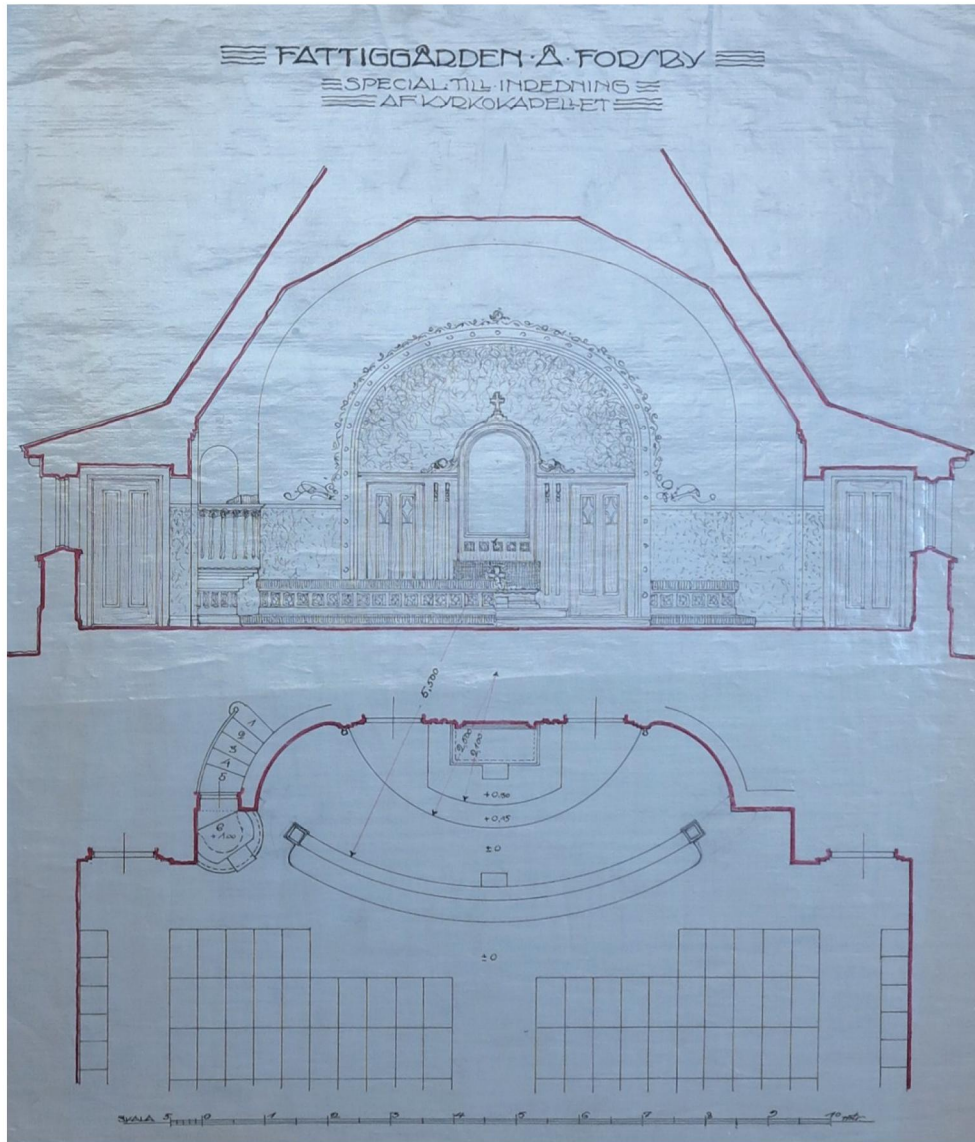
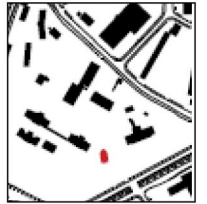
Pääovi oli sijoitettu pyörökaariholvin alle. Ovelle johtivat jyrkkään rinteeseen sovitettut leveät, graniittiset pääportaot.

KAPPELI

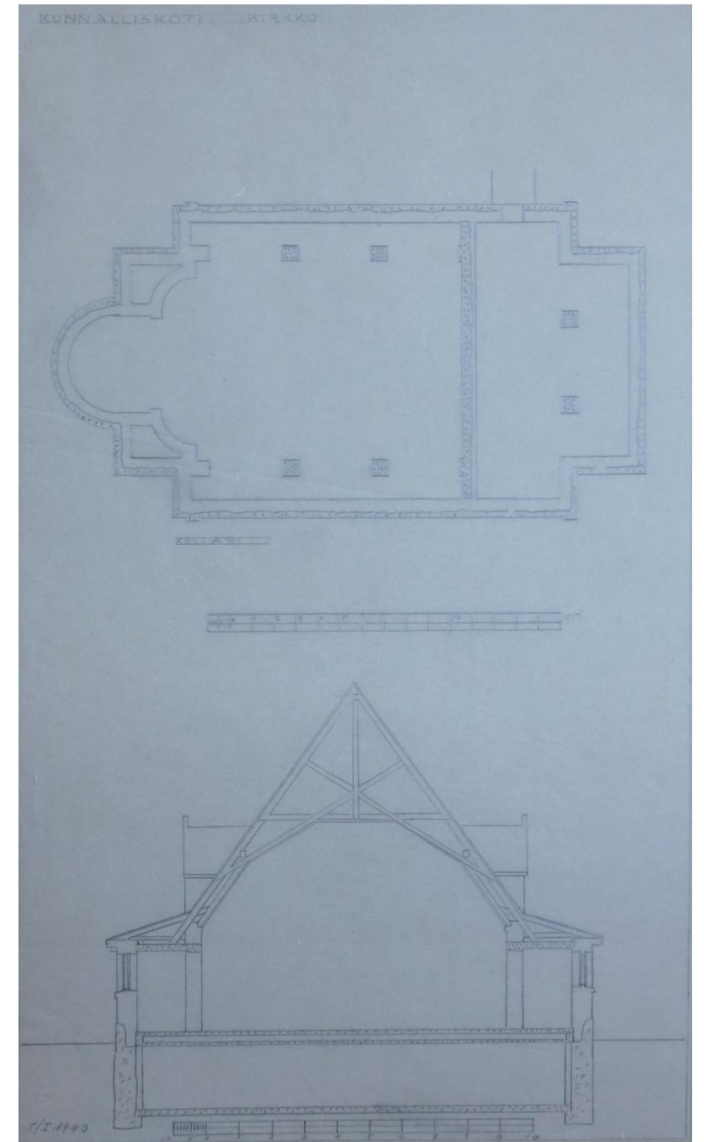

Piirustukset
 Knut Wasastjerna ja
 Gust. Ad. Lindberg 1912.
 HKA

KAPPELI

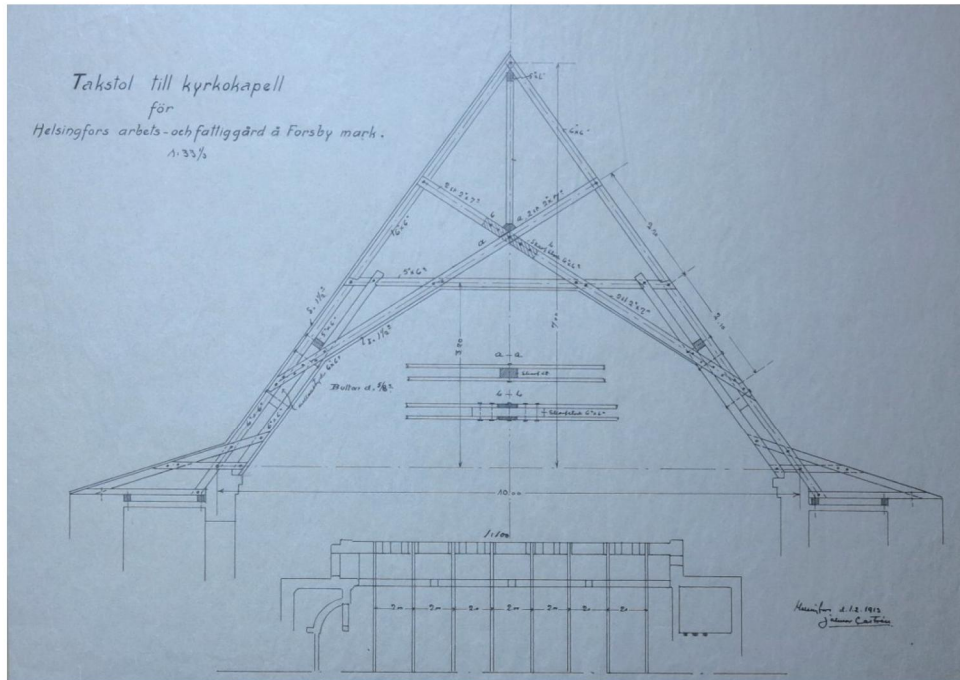
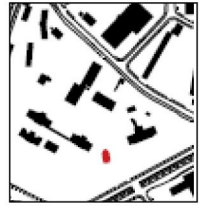

Kuoriosan erikoispiirustus. HKA

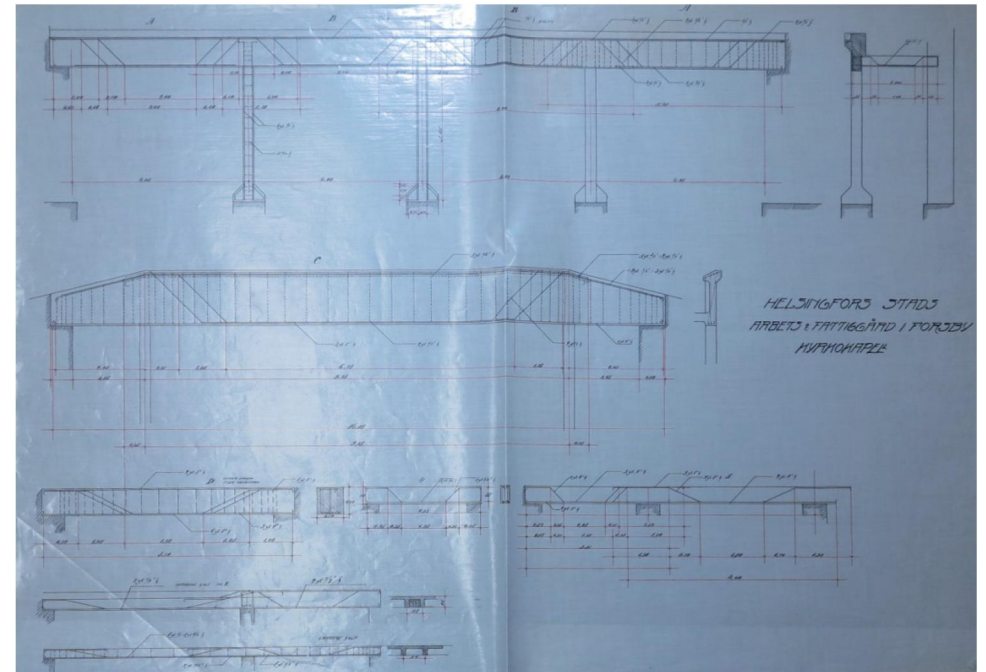

Kellari ja leikkauspiirustus v. 1940. HKA

KAPPELI

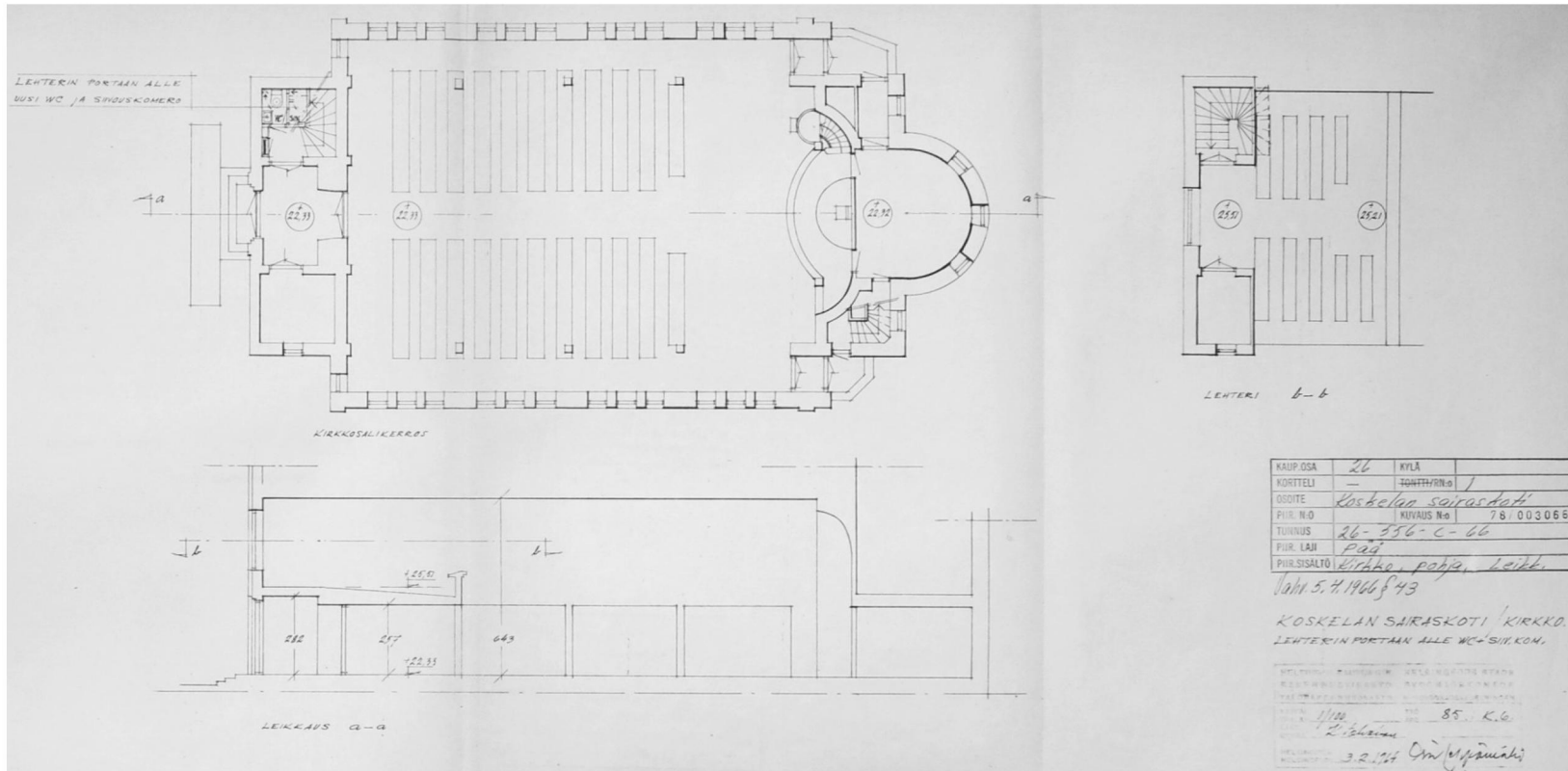
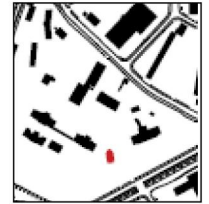

Kattotuolin rakennepiirustus v. 1913 Jalmari Castrén. HKA

Betonirakenteet. Rakennepiirustus (Jalmari Castrén?). HKA

KAPPELI MUUTOKSET

Muutospiirustus 1966. HKR

KÄYTÖN MUUTOKSET

Kappelissa järjestetyt hartautilaisuudet olivat alun perin osa työ- ja vaivaistalon jokapäiväistä päiväjärjestystä. Aamulla pidettävät jumalanpalvelukset jatkuivat vuoteen 1951 (Tötterman 1987,6).

Kappeli ei liity enää sairaalan toimintaan. Vaikka se kuulu sairaalakiinteistöihin, se on otettu jo vuonna 1961 Käpylän seu-

rakunnan toiseksi kirkoksi. Käpylän seurakunnalla ei ole kuitenkaan ollut käyttöä toiselle kirkkorakennukselle.

Kappelin tilat ovat viime vuosina olleet Käpylän musiikkiopiston käytössä.

MUUTOSTEN SUUNNITELMAT

Vuonna 1966 (26-556-C-66) rakennettiin lehterille johtavan portaan alle wc ja siivousskomero, sekä tehtiin pienempiä ovi ja seinämuutoksia. HKR, ark. Ossi Leppämäki.

Vuonna 1991 (26-2348-i-91) uusittiin kappelin ulko- ja julkisivuvalaistus. Arkkitehti toimisto Sollamo Ky.

KAPPELI

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

Kaupunginmuseolla 2000 laaditun muistion mukaan kappeli on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan.

Tunnusomainen ulkoasu on varsin hyvin säilynyt alkuperäisine roiskerappauksineen, ikkunoineen, portteineen ja kattoratsastajineen.

Ikkunoiden valkoinen maalipinta ja ulko-oven vaalea sävy eivät ole alkuperäisiä. Ikkunoiden puuosat ovat todennäköisesti olleet tummahkoja, samoin ulko-ovet. Roiskerappauspinta on nykyisin lähes yhtenäisen harmaita, eivätkä päätyosien reliefaiheet enää ole selvästi havaittavissa.

Sisätilaa hallitsevat tummunutta mäntyä olevat kulmikkaat puuholvit. Kiinteät penkit, saarnastuoli ja alttarikaide ovat myös tummunutta mäntyä. Pinnat, kalusteet ja valaisimet ovat pääosin säilyneet. Kattokruunu ja seinälampetit edustavat jugend-henkistä, korkeatasoista taideteollisuustuotantoa.

Alttariseinän alkuperäisen tummahkon, kuultokäsittelyn paneeloinnin pinta on myöhemmin peittomaalattu vaalealla sävyllä, samoin säilyneet sisäovet. Arkistovalokuvien perusteella nykyinen krusifiksi ei vielä ollut paikallaan kappelin valmistuessa. Urut on hankittu myöhemmin.

Lehtereiden alla oleva sisäovi ja muutamat muut yksityiskohdat lienevät muotoilusta päätellen sotien jälkeiseltä ajalta.

Parven alla olevaa kellaria on käytetty vainajien säilytystilana ja melko uudet, nykyisin käytöstä jääneet kylmiöt sekä varusteet ovat säilyneet. Kellariin johtava ovi uusittu, samoin sitä reunustavat betoniset tukimuurit ja suojakatos.

ARVOT JA SUOSITUKSET

RAKENNUSHISTORIAALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Arkkitehtuuriltaan hallittu, brittiläisiä ja keskieurooppalaisia jugend-vaikutteita edustava kappelirakennus on todennäköisesti melko ainutlaatuinen lajinsa edustaja Suomessa. Rakennuksen hahmo tuo mieleen myös Suomen Pariisin näyttelypaviljongin v. 1900 ja amerikkalaisen arkkitehdin, Henry Hobson Richardsonin rakennukset.

Arkkitehti Knut Wasastjerna tunnetaan 1900-luvun vaihteen menestyneen arkkitehtitoimiston Grahn-Hedman-Wasastjerman osapuolena. Työ- ja vaivaistalon rakennusten suunnittelusta hän vastasi yhdessä Gustav Adolf Lindbergin kanssa.

Parven betonirakenteet ovat teräsbetonialan pioneerin Jalmar Castrénin suunnittelemat.

KAUPUNKIKUVALLISET ARVOT

Alkuperäisessä yleissuunnitelman mukaisesti kappeli sijaitsee näkyvällä paikalla sairaskodin ydinalueella, mutta laitusrakennusryhmistä erillään puistomaisessa ympäristössä. Se muodostaa hyvin säilyneiden B- ja E- rakennusten kanssa laitosalueen tunnusomaisen julkisivun alkuperäisen puutarhavyöhykkeen suunnalta katsottuna.

KOSKELAN SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

Kappeli kuuluu olennaisena osana työ- ja vaivaistalon, vuodesta 1914 kunnalliskodin, alkuperäiseen suunnitelmaan. Kappelissa järjestetyt aamuhartaudet kuuluivat lai-

toksen jokapäiväiseen päiväjärjestykseen 1950-luvun alkuun saakka.

SÄILYNEISYYS

Kappeli on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan sekä ulkoasun että sisätilojen ja kiinteän sisustuksen osalta.

SUOSITUKSET

Kappelin ominaispiirteiden ja alkuperäisten, säilyneiden osien vaaliminen edellyttää, että ennen korjaus- tai muutostöiden toteuttamista laaditaan kattava väritutkimus sisätilojen ja julkisivujen osalta. Samalla on syytä tutkia mahdollisesti kadonneiden ornamenttien palauttamista ja rappauksen alkuperäistä koostumusta.

Kokonaisratkaisusta riippuen kappeli voi toimia alueen tulevien uusien toimijoiden käytössä. Tila soveltuu kokoontumistilaksi ja esimerkiksi konserttien järjestämiseen.

KAPPELI

Kappeli kuorin päästä pohjoisesta. Kuva 1910-luvulta. HKM

Kappelin kuoripääty

Kappelin länsisivu 1965. Kuva P.O. Welin, HKM

Länsisivu 1910-luvun alussa. HKM

KAPPELI

Pääsisäänkäynti ja suuret graniittiporaat

Kappeli idästä, oikealla kuoriossa

Kuva C-rakennuksen 5.kerroksen aurinkoparvekkeelta

Lähikuva länsiseinästä, alkuperäinen rappaus ja ikkunat

Ovi kellariin. Ovi uusittu, samoin betoniset tukimuurit ja katos uusia

Sisäkuva alttarin suuntaan, HKM, n.1911

Sisäkuva 2015. Pinnat kalusteet ja valaisimet alkuperäiset. Alttariseinän paneelointi peittomaalattu alkuperäisen tummahkon kuultokäsittelyn päälle. Alttaritaulua ei 1911 ollut.

Näkymä parven ja pääoven suuntaan. Urut myöhempiä hankintaa

Altтари. Harmaa paneelointi oli alkuun kuultokäsittely itse alttarin ja alttari-kaiteen tapaan.

Alkuperäinen, säilynyt alttari

Alkuperäinen, säilynyt saamastuoli

Kattokruunu alkuvaiheessa 1910-luvun alussa

Kattokruunu 2015

Ikkunapenkki, johon on uurrettu kondenssivesiurat ajan tavalliseen tapaan.

Eteläpäädyn alkuperäinen ovi, jossa on 180 asteen avautumista mahdollistava alkuperäinen sarana.

Säilynyt, messinkinen seinälampetti

Parven teräsbetonikaide on alkuperäinen. Muoto oli jo määritelty Castrénin palkkisuunnitelmassa.

Parvi penkkeineen ja urkuineen. Urut ovat myöhempää perua.

Näkymä parvelta, vasemmalla urkujen sivuseinä

Parven penkkien pääty rakenteineen on koristeellisempi kuin permannon penkki

Porras parvelle

Parven alainen tila. Parven betonirakenteet ovat teräsbetonialan pioneerin Jalmar Castrénin suunnittelemat

Näkymä parven alta alttarille päin. Parven reunapalkin alapinta on tehty hieman ylöspäin kaarevaksi klassisten sääntöjen mukaisesti.

Penkkirivien päädyt, alkuperäiset, samoin lattia, joka on vain etuosasta hiottu ja uudelleen lakattu

Parven kohdalla on kellari, jota on käytetty ruumiskellarina. Kuvassa näkyvät uuden näköiset ruumiskylmiöt eivät ole enää käytössä. Toiminto on nykyään C-rakennuksessa.

Kellarissa on säilynyt entiseen käyttöön liittyvää kalustoa

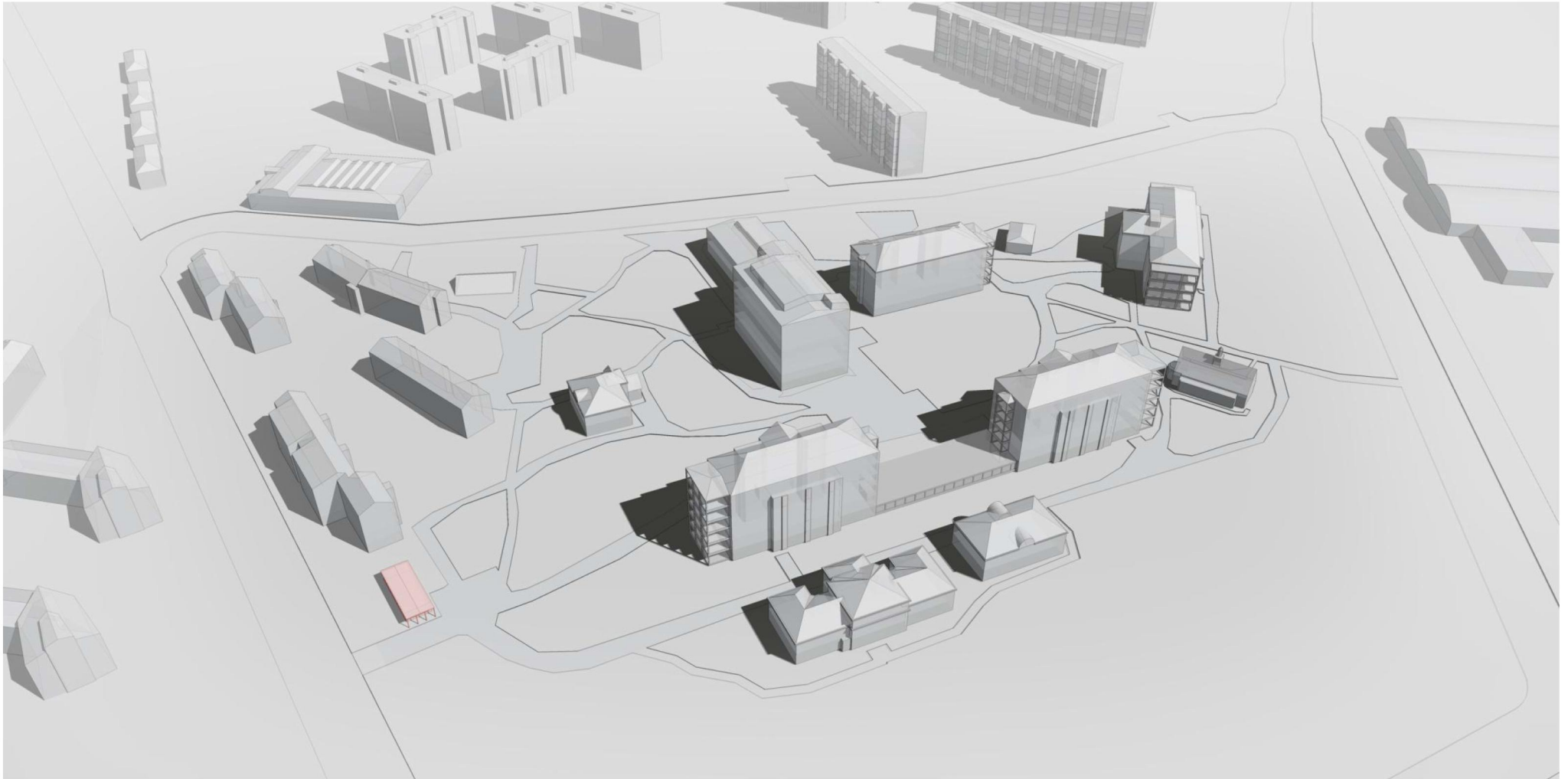

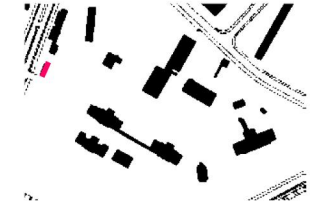
L-PORTTIRAKENNUS

L-porttirakennus osana nykyistä sairaala-aluetta.

L-PORTTIRAKENNUS

Asemapiirros v. 1981. HKR

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Nykyisen rakennuksen eteläpuolella on jo varhain sijainnut työ- ja vaivaistalon, sittemmin Koskelan kunnalliskodin ja sairaalan pääportti. Laitosalueen aitaaminen ja varustaminen portilla on sisältynyt työ- ja vaivaistalon ensimmäiseen suunnitelmaan. Alkuperäinen aita oli maalattu lauta-aita.

Vaikka 1910-luvun vaihteen suunnitelmiin kuului portinvartijan rakennus, varsinaista porttirakennusta ei liene rakennettu ennen sairaalavaihetta. Porttirakennuksen pääpiirus-

tukset on päivätty vuonna 1957. Suunnittelijana oli arkkitehti Lauri Pajamies.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

Yksikerroksisen rakennuksen eteläpäädyssä oli portinvartijan huone ja posti, pohjoispäässä releehuone, studiohuone ja kioski Käpyläntien puolella. Rakennuksen keskiosassa oli läpikuljettava odotushalli.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

Pääpiirustuksen mukaan sokkeli oli betonipintainen. Rankarakenteisten ulkoseinien verhouksena oli pystysuuntaan poimutettua, eloksoitua alumiinia, jota jäsensivät säännöllisin välein asennetut leveät tammipeitelistat. Vesikate oli galvanoitua peltiä. Räystäät olivat kapeat, lukuun ottamatta eteläpäädyn eteen työntyvää, kolmen puupilarin kannattamaa katosta. Julkisivujäsentely noudatti säännöllistä moduliimitusta ja ikkunat oli suunniteltu eri huoneiden käyttöä ajatellen erimittaisina.

Pääpiirustuksen mukaan rakennus oli tarkoitus sijoittaa laatoitetulle alueelle isojen, ilmeisesti paikalla valettavien betonilaattojen muodostamaan suorakulmaiseen järjestelmään. Portinvartijan huone oli sijoitettu lounaiskulmaan valvomaan sairaala-alueen kahta rinnakkaista porttia.

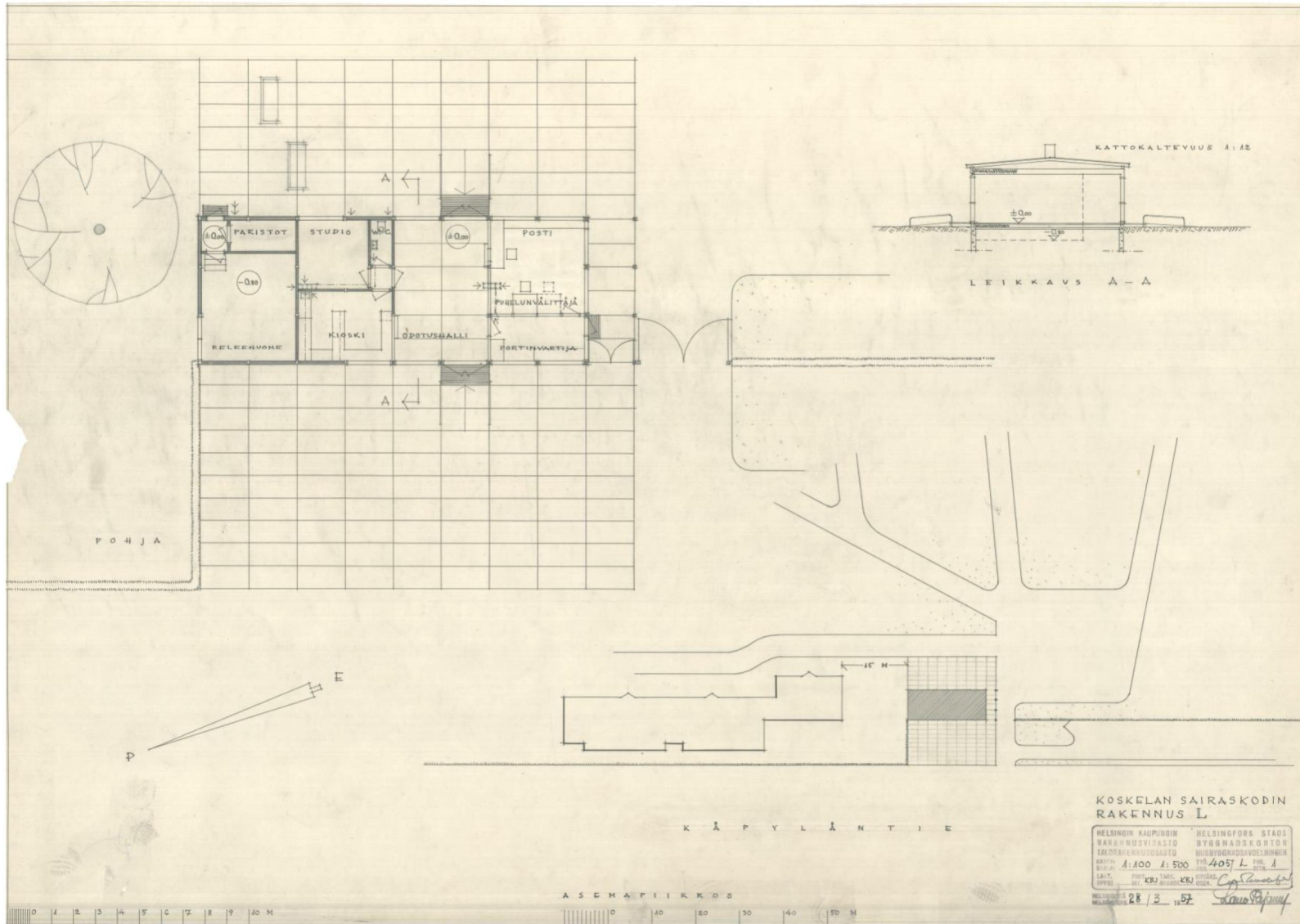
RAKENNUS VALMISTUESSAAN

L-rakennus valmistui vuonna 1959 sairaalan Käpyläntien puoleiseksi porttirakennukseksi. Julkisivujäsentely näyttää toteutuneen suunnitelmien mukaan, mutta materiaaleista ei ole varmuutta.

MUUTOKSET

Vuonna 1993 otettiin portinvartijan tila Käpyläntien julkisivuun kiinnitettävän pankkiautomaatin huoltotilaksi. Rakennuksessa ei tuolloin enää ollut portinvartijaa, vaan eteläpäädyssä oli postin toimipiste, pohjoispäässä releehuone, näiden välissä studio ja kioski. Vuonna 1994 räystäään kohdalle asennettiin valkoisin alumiinikirjaimin Koskelan sairaalan nimi suomeksi ja ruotsiksi. Katoksen alle ripustettiin kyltti. Suunnittelijana oli sisustusarkkitehti Merja Sederholm.

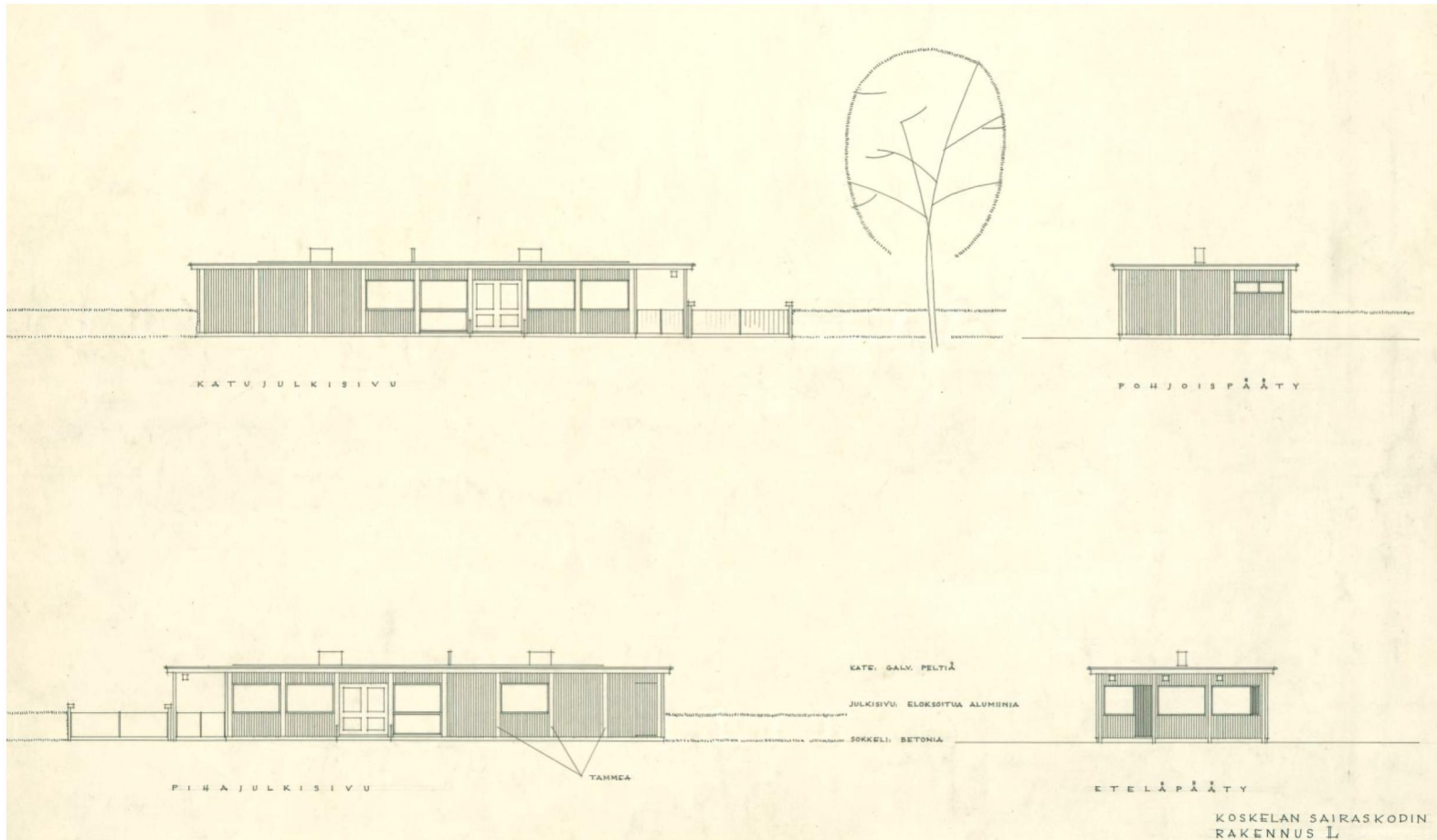
Rakennuksessa on myöhemmin toiminut mm. kukkakauppa ja opastuspiste.

Pohjapiirros ja leikkaus 28.3.1957, Lauri Pajamies. HKR

Pääpiirustuksen mukaan rakennus oli tarkoitus sijoittaa laatoitetulle alueelle isojen, ilmeisesti paikalla valettavien betonilaattojen muodostamaan suorakulmaiseen järjestelmään. Portinvartijan huone oli sijoitettu lounaiskulmaan valvomaan sairaala-alueen kahta rinnakkaista porttia.

L-PORTTIRAKENNUS

Julkisivupiirustukset 28.3.1957, Lauri Pajamies. HKR

Pääpiirustuksen mukaan sokkeli oli betonipintainen. Rankarakenteisten ulkoseinien verhouksena oli pystysuuntaan poimutettua, eloksoitua alumiinia, jota jäsensivät säännöllisin välein asennetut leveät tammipeitelistat. Vesikate oli galvanoitua peltiä. Räystäät olivat kapeat, lukuun ottamatta eteläpäädyn eteen työntyvää, kolmen puupilarin kannattamaa katosta. Julkisivujäsentely noudatti säännöllistä modulimitoitusta ja ikkunat oli suunniteltu eri huoneiden käyttöä ajatellen erimittaisina.

L-PORTTIRAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

Rakennuksen on varsin hyvin säilynyt ja ulkoasu vastaa hyvin alkuperäisiä piirustuksia. Rakennuksen vieressä on urapintaisia, suorakaiteen muotoisia betonilaattoja, jotka todennäköisesti ovat alkuperäisiä, säilyneitä laattoja.

Julkisivun ikkunajako on pääosin säilynyt, 1990-luvulla on rakennettu umpeen entinen ikkuna pankkiautomaatin asentamisen yhteydessä. Alkuperäistä väritystä ei ole tutkittu tämän selvityksen yhteydessä.

SUOSITUKSET

Porttirakennukset ovat kuuluneet sairaaloiden ja vastaavien laitosalueiden tyyppilliseen rakennuskantaan ja Koskelan sairaalan vilkkaan rakennuskauden aikana rakennettu porttirakennus on lajinsa edustajana hyvin säilyttämisen arvoinen. Sopusuhtainen, pienimittakaavainen Käpylätien suuntainen rakennus sopisi varsin hyvin monenlaiseen toimintaan, kahvilakioskiksi, kerhotilaksi yms. Alkuperäiset rakennusosat ja väritys olisi syytä selvittää tarkemmin.

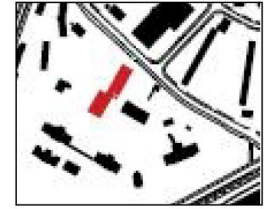

Sokkeli on harmaaksi maalattua betonia, julkisivut vaalean vihreän sävyistä poimulevyä, pystypeitelit ovat lakattua puuta. Vesikatteena punainen peltikatto.

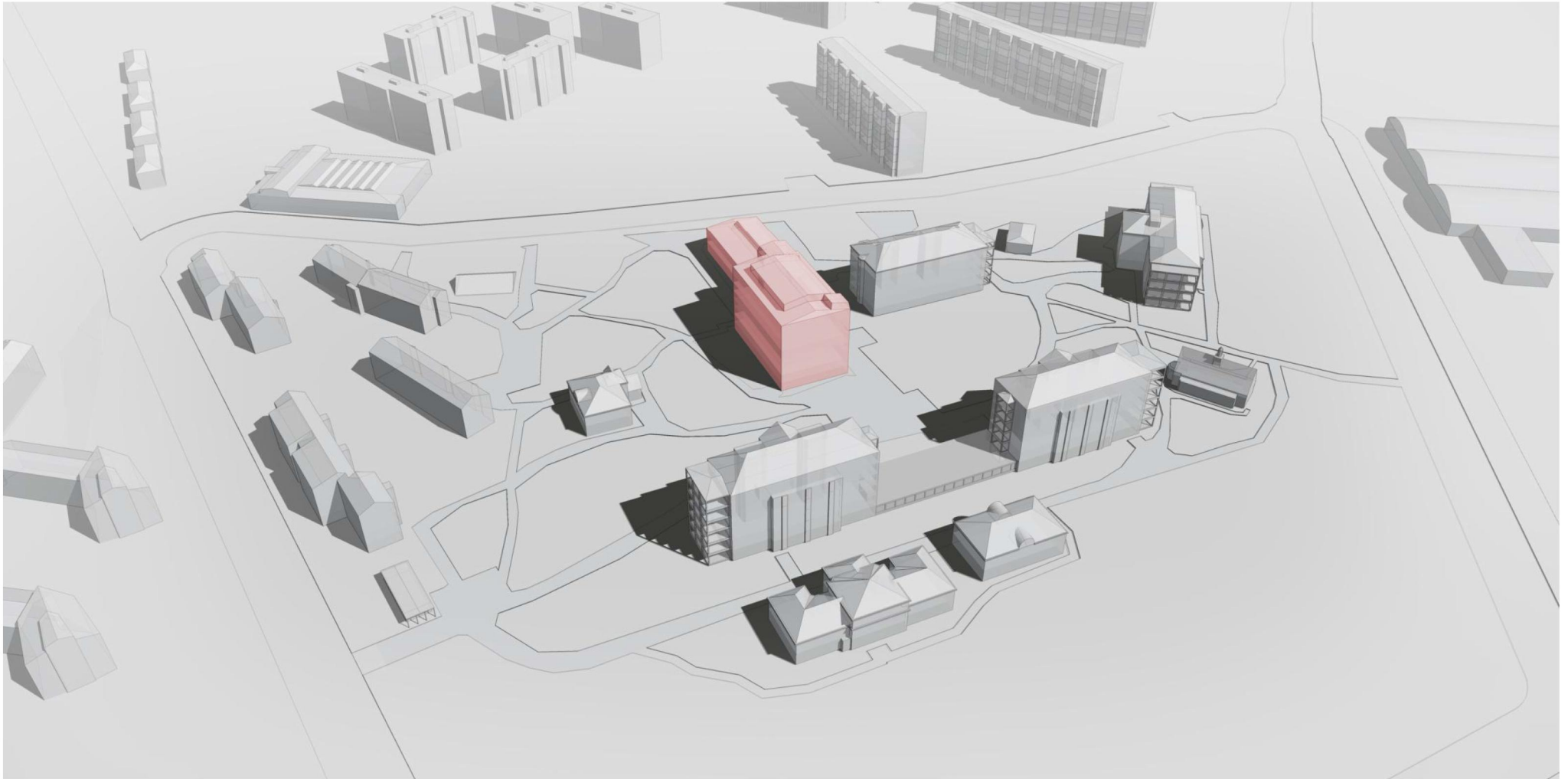

N-RAKENNUS

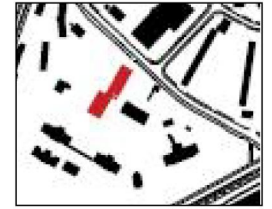

N-rakennus osana nykyistä sairaala-aluetta.

N-RAKENNUS

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Kohde	Koskelan sairaala N-rakennus
Rakennustunnus	26-408-01
Osoite	Käpyläntie 11, 00600
Omistaja	Helsingin kaupunki / Sosiaalivirasto
Kerrosluvu	korkea osa 8, matala osa 3
Kohdetyyppi	213 Muut sairaalat
Suunnittelija	J. Cedercreutz & H. Railo
Muutosten suunnittelijat	
Valmistumisvuosi	1961
Muutokset	-
Kerrosala	11937 m ²

ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

Pääpiirustukset 1959.

Jonas Cedercreutz & Helge Railo. HKRv

TAUSTASELVITYKSET, SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Yliääkäri Lars Emil Tötterman kirjoittaa Koskelan kunnalliskodin ja sairaalan historiikissa, että kunnalliskodin tulevaisuus oli sotien jälkeen vaakalaudalla. Rakennusten käyttömahdollisuuksia ja hoidokkien tilannetta koskevien selvitysten perusteella kaupunginvaltuusto linjasi 1953, että kunnalliskodista tulisi kehittää sairaala pitkäaikaisia tauteja sairastavia potilaita varten. Kaupunginhallituksen asettaman ns. kroonikkokomitean mietintö v. 1956 oli Koskelan laitoksen tulevaisuuden kannalta ratkaiseva. Komitea käsitteli mm. hoitolaitosten tarvetta ja potilaiden ryhmittelyperiaatteita sekä viranomaisten vastuunjakoja. Sairaalalautakunnan tehtäväksi katsottiin kuuluvan vastuu potilaita, jotka tarvitsivat pitkäaikaista sairaalahoitoa.

Kunnalliskodin muuttaminen geriatria-palvelevaksi tutkimus- ja hoitolaitokseksi oli osa komitean esittämien tavoitteiden toteuttamista. C- ja A-paviljonkien uudistaminen olivat osa toteutettavaa kokonaisuudistusta. Kroonikkokomitean ehdotuksesta valtuusto päätti 1958, että nimensä muutaneeseen Koskelan sairaskotiin liitettäisiin geriatris-kirurginen ja geriatris-psykiatrinen osasto sekä poliklinikakayhdistelmä 65 vuotta täyttäneitä varten. (Tötterman 1987, 24-26).

Sairaskodin uusi keskusrakennus N valmistui vuonna 1961. Vanha talousrakennus D oli purettu ja suuren uudisrakennuksen purettiin lisäksi joukko talousrakennuksia, muun muassa sauna ja jääkellari. Suunnittelijoina toimivat arkkitehdit Jonas Cedercreutz ja Helge Railo.

ALKUPERÄINEN RAKENNE

Ylä-, väli- sekä alapohjat olivat betonia. Kantavat väliseinät olivat betonia tai muurattua tiiltä. Kevyet väliseinät olivat rakennuslevyseiniä. Vesikatteenä oli pelti.

TILARATKAISUT RAKENNUKSEN VALMISTUESSA

N-rakennus on kaksiosainen, osittain kahdeksan- osittain kaksikerroksinen, kahdella kellarikerroksella varustettu rakennus. Matalan ja korkean osan välissä oli kapearunkoisempi porras- ja hissiryhmä.

Uusi rakennus sisälsi poliklinikakayhdistelmän, kirurgisen osastoryhmän, toimenpideoastoja kuten röntgenosaston, laboratorion ja apteekin sekä toimistotiloja ja keittiön ruokasaleineen.

Matalan siipiosan 1. kerroksessa oli henkilökunnan iso ruokala suurkeittiöineen, 2. kerroksessa oli toimistotiloja, kellarikerroksissa oli varastoja, lastaustiloja jne.

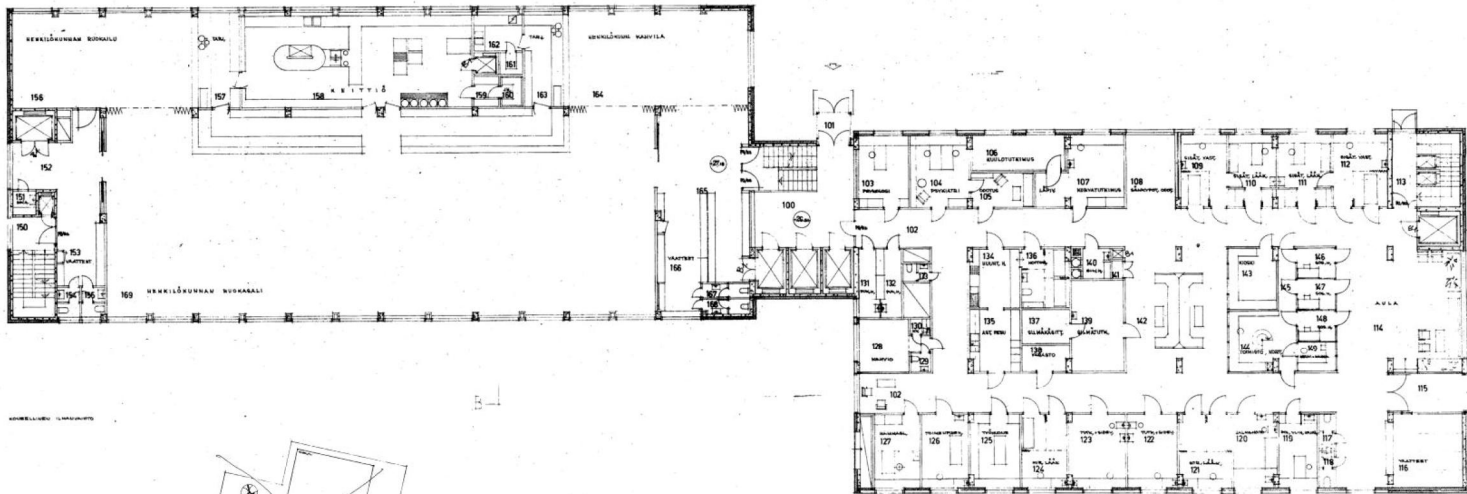
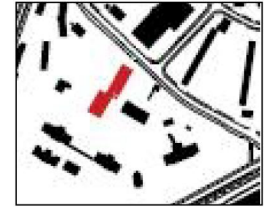
Potilas- ja työhuoneet oli jäsennetty korkeaan, syvärunkoiseen rakennuksen kaksoiskäytäväjärjestelmän mukaisesti siten, että rungon keskellä oli toimenpidehuoneita, aputiloja, leikkaussaleja, kokous- ja luentotiloja.

ALKUPERÄISET JULKISIVUT JA VESIKATTO

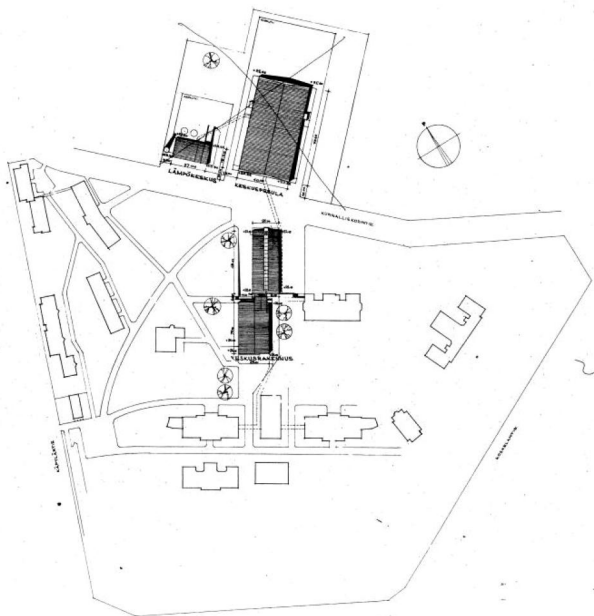
Julkisivut oli jäsennetty nauhaikkunarivein, jotka vuorottelivat poltetuista savitiilistä muurattujen tiilipintaisten nauhojen kanssa. Päädyssä oli avoparvekkeet päädyssä ja pitkällä sivulla tuuletus-parvekkeet. Yhdistävä hissi-porrastorni oli julkisivuiltaan melko umpinainen, Vesikatto oli loiva, päädyistä aumattu harjakatto.

N-RAKENNUS

Pääpiirustukset 1959

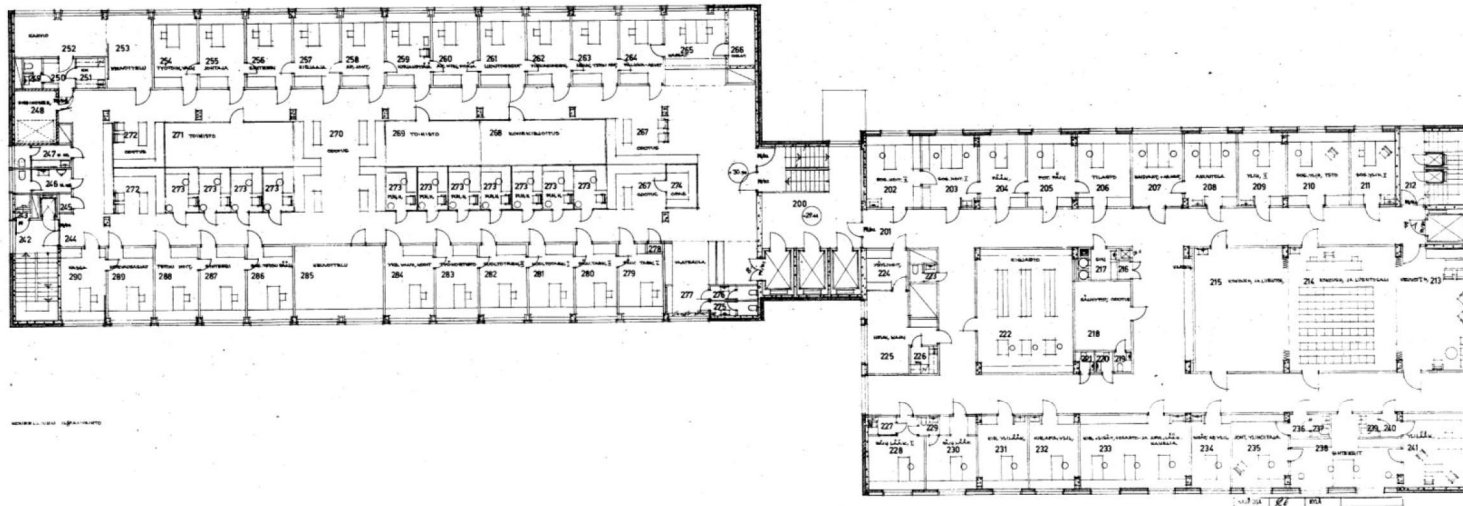
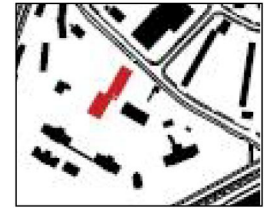

Pohjapiirros 1. kerros, jossa ruokala ja poliklinikka. Pääpiirustus 1959.J. Cedercreutz & H. Railo. HKRvv

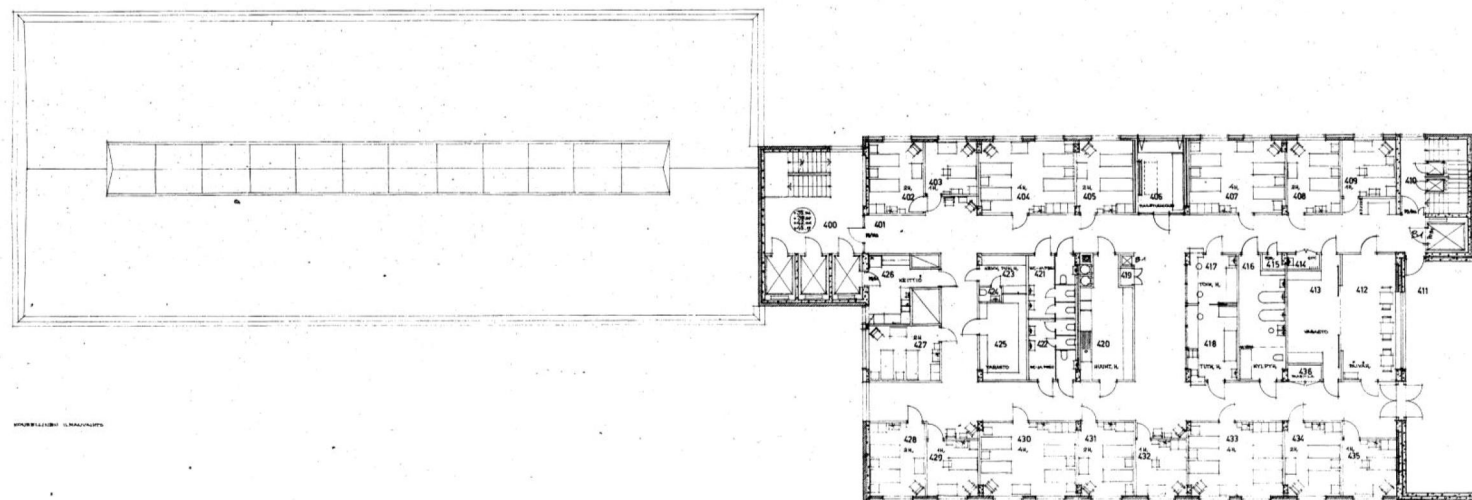

N-RAKENNUS

Pääpiirustukset 1959

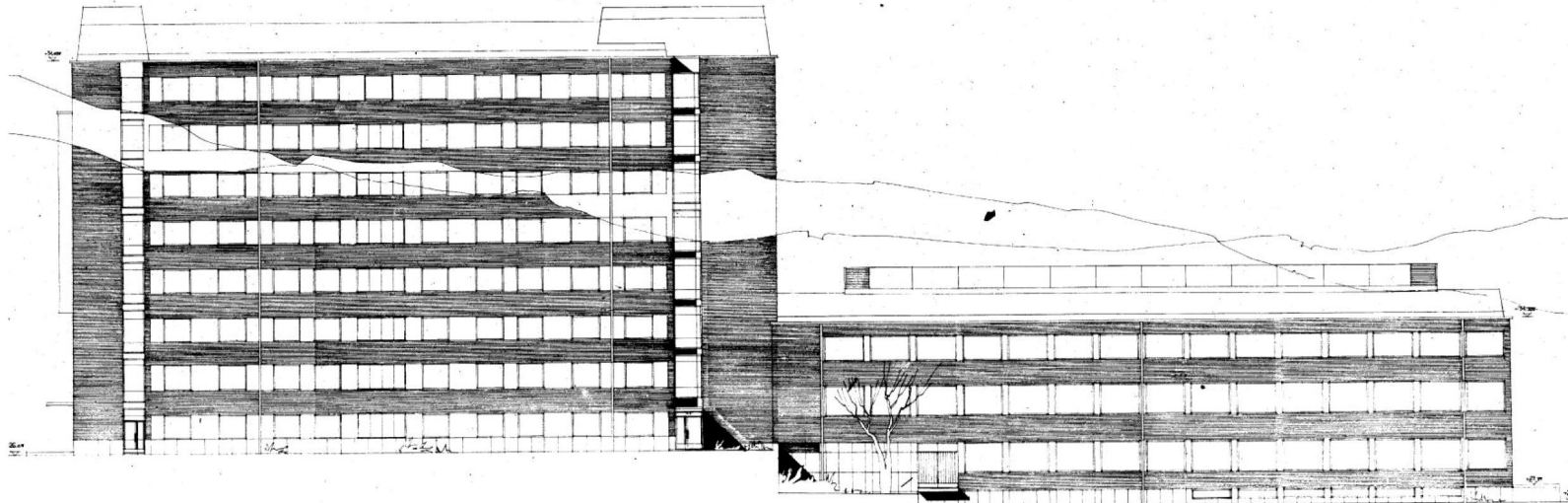
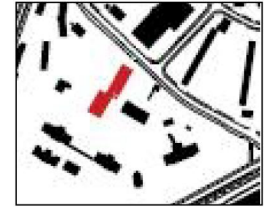
Pohjapiirros 2. kerros, jossa taloustoimisto ja kanslia. Pääpiirustus 1959.J. Cedercreutz & H. Railo. HKRv

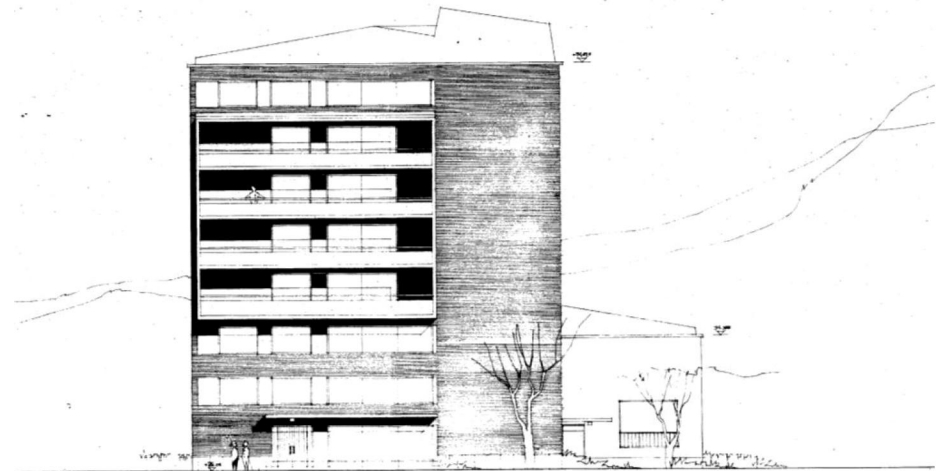
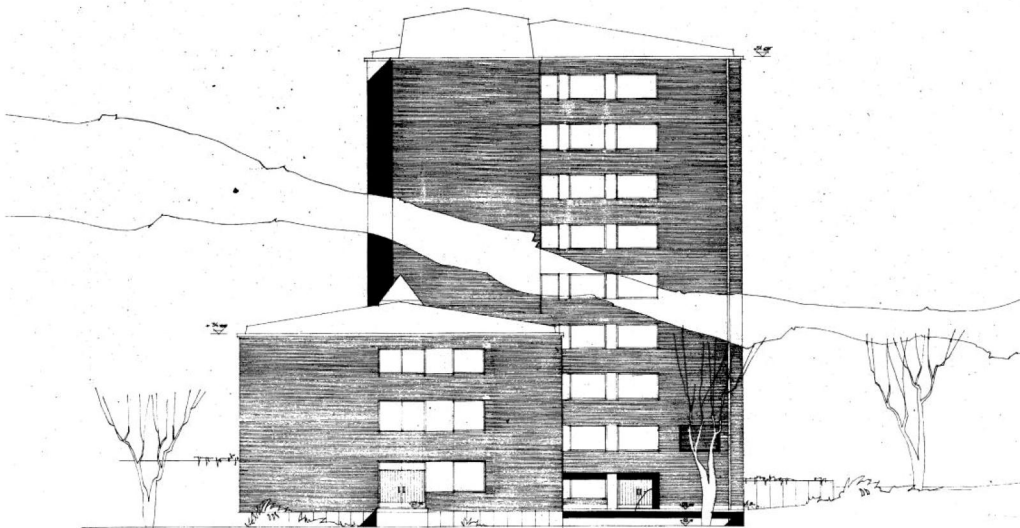
Pohjapiirros 4.-7.- kerros, jossa potilashuoneosastot. Pääpiirustus 1959. J. Cedercreutz & H. Railo. HKRv

N-RAKENNUS

Pääpiirustukset 1959

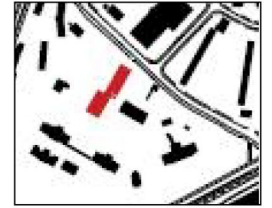

Julkisivu itään, alla pääty pohjoiseen ja etelään. Pääpiirustukset 1959.J. Cedercreutz & H. Railo. HKRvv

N-RAKENNUS

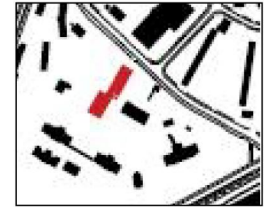
RAKENNUS VALMISTUESSAAN

*Sairaalarakennus N uutena v.
1965.
Avoparvekkeet päädyssä ja tuule-
tus-parvekkeet pitkällä sivulla.
Edessä väestönsuojarakennus.
Valokuva Raija Järvelä , HKM.*

N-RAKENNUS

MUUTOKSET

RAKENNUS- JA MUUTOSLUVAT

Ke-70-59-B, lupahakemus 19.1.1959, Jonas Cedercreutz ja Helge Railo.

Uuden sairaala- ja toimistorakennuksen N rakentaminen. Keskuskeittiö-, sairaala-, laboratorio-, toimisto- ja muuta laitostilaa yht 12386 m2.

Ke-1562-C-62, lupahakemus 15.9.1962, HKR, Jaakko Kontio.

8. kerrokseen järjestetään uusi leikkaussali yhdistämällä eräitä tiloja ja tekemällä muita muutoksia.

Ke-624-C-63 lupahakemus 29.4.1963, HKR, Sakari Siitonen

8. kerroksen käytävään ovi. Muutamia seinän poistoja 8. kerroksessa

26-560-C-72, lupahakemus 22.3.1972, HKR, arkk. Pirkko Wesamaa

4.-7. kerroksissa sijaitsevat 4 tuuletushuonetta muutetaan lääkärin työhuoneiksi.

26-621-C-77, pääpiir. 15.3.1977, HKR

Ruokasalin viereen muutoksia, lääkärin ja terveydenhoit. huoneet

26-14-C-82, pääpiirustukset 4.9.1981, lupahakemus 5.1.1982, Arkkitehtuuritoimisto Gunnar Kolinen

Siirryttäessä keskitettyyn ruoanjakeluun rakennetaan kellarikerrokseen henkilökunnalle uudet sos.tilat. Henk.kunnan työtiloja uusitaan. Muutetaan aputiloja. Ilmanvaihtoa parannetaan.

26-1413-C-82, pääpiirustukset 22.4.1982, hakemus 11.6.1982 Arkkitehtuuritoimisto Gunnar Kolinen

Ravintokeskuksen kellarikerroksen kylmähuoneet uusitaan elementtirakenteisiksi. Ulkolastaustasoa suurennetaan ja varustetaan katoksilla.

26-3268-C-84, lupahakemus 25.10.1984, Kalevi Hietanen

N-rakennuksen invalidivaunuhallista tehdään varasto.

26-34-C-86, lupahakemus 8.1.1986, Arkkiteht. Railo & Leinus

N-rakennuksen ikkunarakenteen ja -jaon muutos.

26_1155-B-95, Arkkitehtitoimisto Kari Virta, arkk. Kari Virta

Poliklinikan sisäänkäynnin yhteyteen rakennetaan uusi tuuli-kaappi ja katos. Julkisivuun sijoitetaan valaistu teksti "Koskelan sairaala Forsby sjukhus".

26-382-B-97, lupapäätös 4.3.1997, arkk. Antti Rauhalampi

Sairaalarakennuksen laajennuksena tehdään iv-konehuone katolle. Eteläpäädyn parvekkeet lasitetaan ja varavoimakonetilaan tehdään uusi ulko-ovi ja -porras.

26-3800-C-99, lupahakemus xx.8.1999, arkk. Antti Rauhalampi

N-rakennuksen ylemmän kellarikerroksen iv-kanavien muutoksen vanhan tukimuurin varaan. Muuntamo muutetaan varavoimakonehuoneeksi.

26_557-07-D, lupahakemus 23.2.2007, arkk. Antti Rauhalampi

N-rakennuksen alemman ja ylemmän kellarin keskusvarastotilojen välille asennetaan uusi tavarahissi.

26-2551-10-C, lupahakemus 5.8.2010, arkk. Antti Rauhalampi

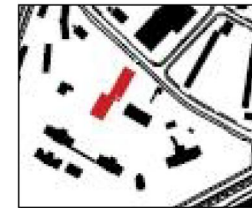
Tilapäisen iv-kontin sijoitus ravintokeskuksen ilmanvaihtoa varten.

26-3657-14-D, lupahakemus 2.12.2014, arkk. Antti Rauhalampi

Koskelan palvelukeskus, N-rakennus, 1. kerrokseen uusi märkätila.

N-RAKENNUS

Muutospiirustus 1982

MUUTOKSET

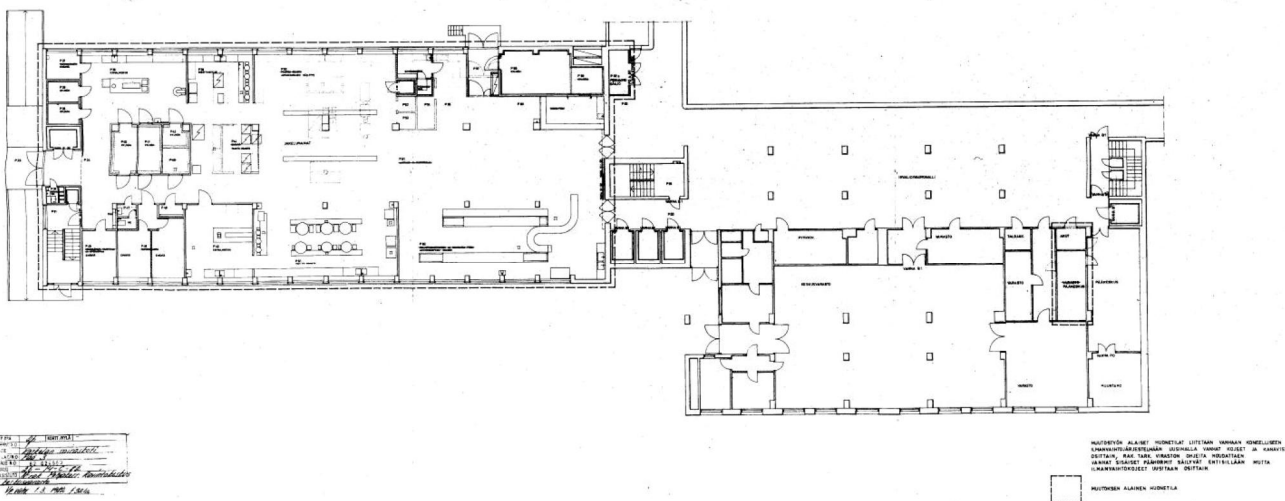
Vuonna 1986 korvattiin vanhat, yhtenäiset 2-kertaiset ikkunat tuuletusikkunoin varustetuin sivusaranoituin kolminker-
taisin ikkunoin. Ikkunat ovat valkoiseksi maalattua puuta.

Poliklinikan sisäänkäynnin yhteyteen on 1990-luvulla raken-
nettu uusi tuulikaappi ja katos.

Helsingin kaupungin rakennusviraston rakennuttamisosasto
suoritti N-rakennuksen kuntokartoituksen 1996 ja rakennuk-
sen korkea osan 4.-7. kerrosten osastojen peruskorjaus
toteutettiin 1990-luvun lopulla.

1990-luvun lopulla on rakennettu katolle uusi iv-konehuone
ja eteläpään parvekkeet on lasitettu.

Rakennuksessa sijaitsee nykyisinkin sekä hallinnollisia tilo-
ja että potilas- ja tutkimushuoneita.

MUUTETTU ALANIN HUONEET LIITÄMÄN VANHAAN HUONEISTON
KUNTOKARTOITUKSEEN, JOSSA OLEVA YHDEKSI JA KAKSIKERTAINEN
IKKUNAT, KATTA KÄYTTÖKÄSITÄMÄN OULUIN VUOKRATAAN
KUNTO KÄYTTÖKÄSITÄMÄN OULUIN VUOKRATAAN
KUNTO KÄYTTÖKÄSITÄMÄN OULUIN VUOKRATAAN
KUNTO KÄYTTÖKÄSITÄMÄN OULUIN VUOKRATAAN
KUNTO KÄYTTÖKÄSITÄMÄN OULUIN VUOKRATAAN

Kellarin muutos 1982. HKRvv

N-rakennuksen matala osa, oikealla rakennus G. Taustalla ka-
dun toiselle puolelle rakennettu pesula, nyt jo purettu. Kuva Rai-
ja Järvelä, HKM.

N-RAKENNUS

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS JA ARVOT

SÄILYNEISYYS

Alkuperäisen, loivan harjakaton päältä kohoavat myöhemmin rakennetut IV-konehuoneet.

Rakennuksen korkean osan 4.-7. kerrosten osastojen peruskorjaus on valmistunut. 2000-luvun vaihteessa Helsingin kaupungin rakennusviraston rakennuttamisosaston suorittaman kuntokartoituksen jälkeen.

Matalan osan peruskorjaussuunnitelman toteutumista ei ole selvitetty tämän rakennushistoriaselvityksen yhteydessä. Tilanne vuonna 2001 on ollut se, että toteutusta viivytetään mahdollisten lisärakentamishankkeiden vuoksi. (Salonen 2001)

ARVOT

RAKENNUSHISTORIALLISET JA ARKKITEHTONISET ARVOT

Rakennus N edustaa aikansa melko yleispätevää, rutinoituneiden suunnittelijoiden luomaa sairaala-arkkitehtuuria, jonka suunnitteluun lienee vaikuttanut ajatus alueen vanhemman rakennuskannan vaiheittaisesta purkamisesta. Kerros- ja mittakaava eivät huomattavasti poikkea korotettujen A- ja C-rakennusten tai 1920-luvulla rakennetun G-rakennuksen mittakaavasta. Sen sijaan rakennuksen sijoitus, massoittelu ja nauhaikkunarivein jäsenneyt, puhtaaksi-muuratut tiilijulkisivut eroavat selvästi varhaisempien rakennusten yksinkertaisten suorakaideaukkojen rytmittämistä julkisivuista.

KAUPUNKIKUVAALLISET ARVOT

N-rakennus ei sijainniltaan kunnioita alkuperäistä hallitsevaa pääakselia vaan asettuu aavistuksen syrjään siitä tukkien useita keskeisiä näkymiä. Myös julkisivujäsentely ja materiaali maailma poikkeavat ratkaisevasti alueen muista sairaalarakennuksista.

SAIRAALAN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

Yliääkäri Lars Emil Töttermanin sanoin Koskelan sairaaloiden merkitys iäkkäiden helsinkiläisten terveydenhuollon kehittämiseksi on ollut huomattavan suuri siirtymävaiheessa vaivaistalosta sodanjälkeisen ajan ajanmukaisiin hoitomuotoihin. Keskusrakennuksen N rakentaminen edustaa juuri tätä muutosvaihetta. (Tötterman 1987, 34)

SUOSITUKSET

N-rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot tai arkkitehtuurin ominaispiirteet eivät luo perustaa rakennuksen suojelulle osana Koskelan sairaalan säilynyttä, arvokasta ympäristökokonaisuutta.

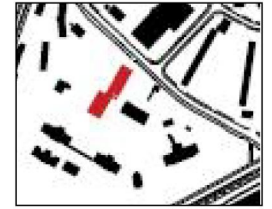
Mahdollisten korjausten yhteydessä on perusteltua kunnioittaa julkisivun ominaispiirteitä, toisaalta mahdollinen uusirakentaminen nykyisen rakennuksen paikalle olisi suunniteltava puistomaista, historiallista ympäristökokonaisuutta ja alkuperäisen laitoksen jäsentelyperiaatteita ja mittakaavaa huomioon ottaen.

Pääty etelään 2015. Ikkunat muutettu 1984, eteläpään parvekkeet lasitettu 1997, tuuletushuoneet muutettu normaaleiksi huoneiksi ikkunamuutoksella 1972.

N-RAKENNUS

Nykytilanne

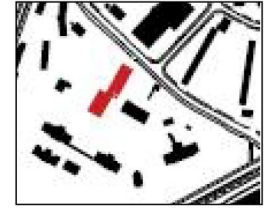

Vuonna 2010 asennettu uusi ilmanvaihto-kontti.

Ruokalasiiven itäjulkisivu

N-RAKENNUS

N-rakennus ei sijainniltaan kunnioita alkuperäistä hallitsevaa pääakselia vaan asettuu aavistuksen syrjään siitä tukkien useita keskeisiä näkymiä. Myös talon korkeus ja materiaalimaailma poikkeavat ratkaisevasti alueen muista sairaalarakennuksista. Nauhaikkunarinein jäsennetyt julkisivut eroavat selvästi varhaisempien rakennusten yksinkertaisten suorakaideaukkojen rytmittämistä julkisivuista.

Ortokuva vuodelta 1943 © Helsingin kaupunki. Kaupunkimittausosasto

Ortokuva vuodelta 1964 © Helsingin kaupunki. Kaupunkimittausosasto

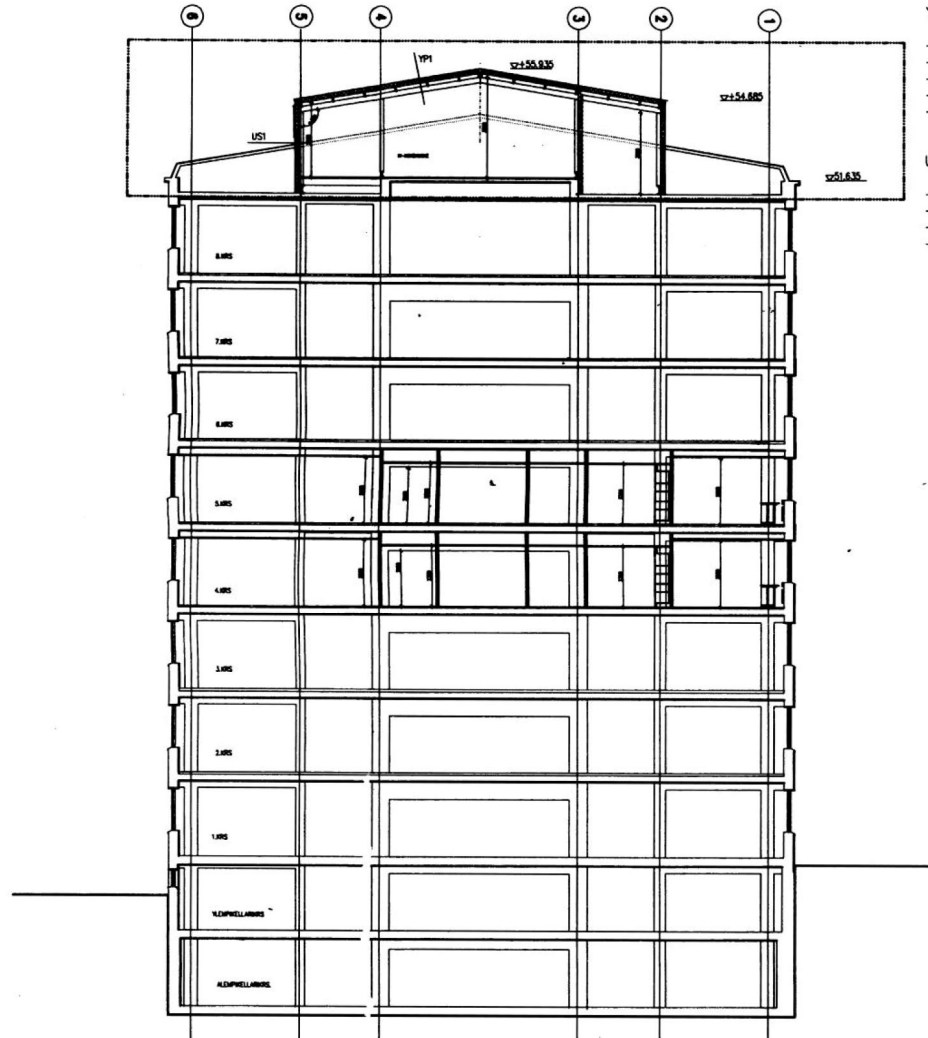

Näkymä korkeasta sairaalaosasta matalan ruokalasiiven katon yli koilliseen.

Tilanne 2015. Näkymä kaakosta, oikealla G-rakennus, etualalla väestönsuoja. Katolle on 1990-luvulla rakennettu uusi IV-konehuone.

N-RAKENNUS

- YP1
- konesaumattu pellikate, väri vanhaa katetta vastaavasti
 - alusrakenne ja tuuletusväli
 - Paroc-elementti 150 mm
 - kantava teräsrakenne
 - vaimennusverho
- US 1
- konesaumattu pelti
 - alusrakenne ja tuuletusväli
 - Paroc- elementti 150 mm
 - vaimennusverho

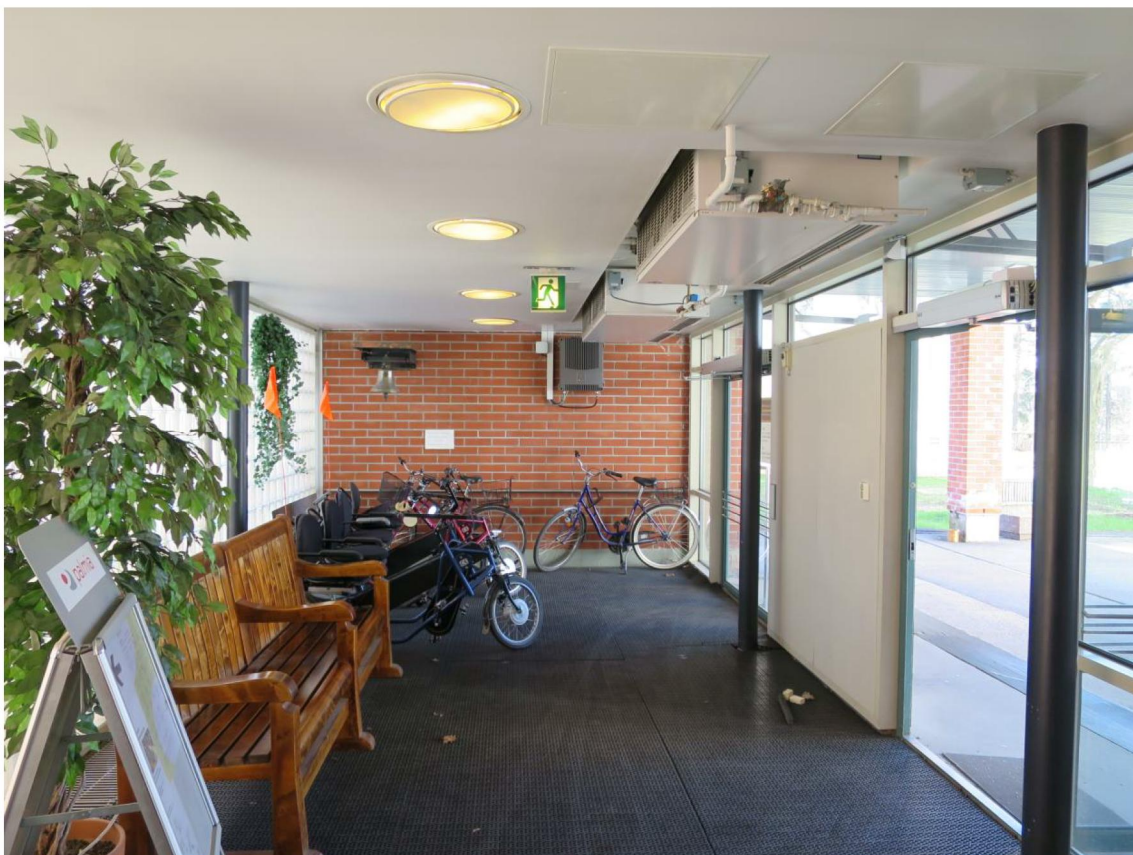

N-rakennuksen toimisto-ruokala-osanhuoltopihalta nähtynä

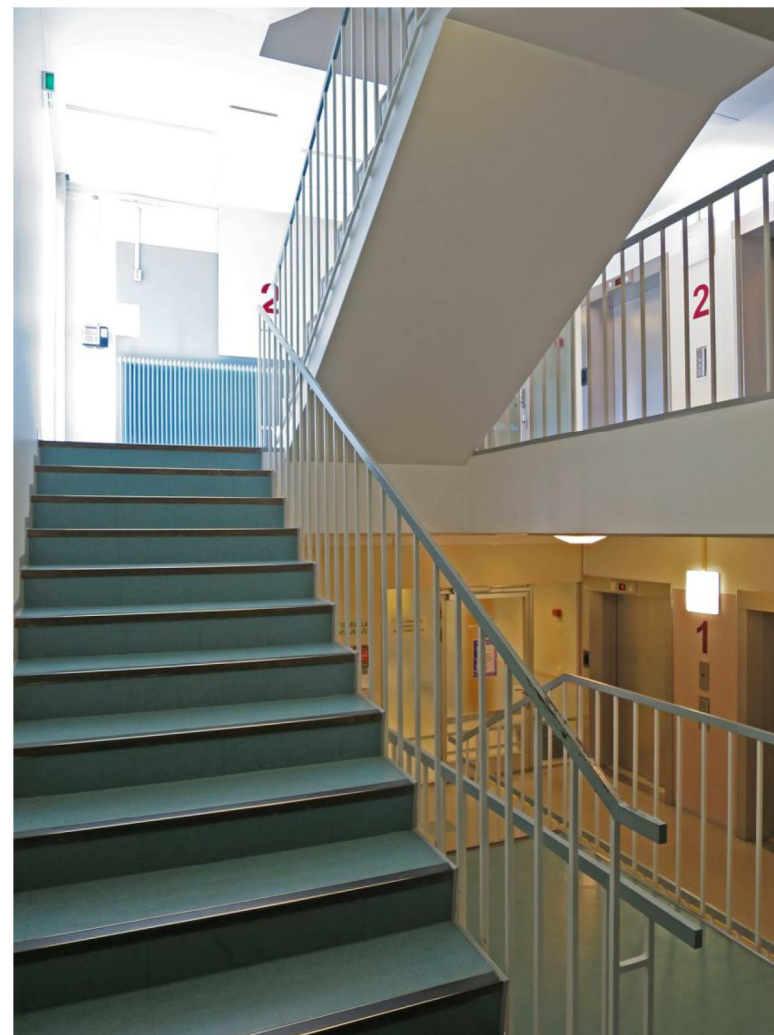

Vuonna 1995 toteutettu uusi tuulikaappilaajennus ja sen katos.

*Leikkaus vuodelta 1997, korkean siiven katolle rakennettava ilmanvaihtokuonehuone.
Arkkitehtuuritoimisto Rauhalampi Ay. HKRvv*

Matalan ja korkean siiven liitoskohtaan rakennetulle tuulikaapille vuodelta 1995 on löytynyt käyttöä.

Pääporrashuone ja kolmen hissien ryhmä matalaa ja korkeaa siipeä yhdistävässä tornissa.

Porras-hissitasanne tuulikaapin yhteydessä.

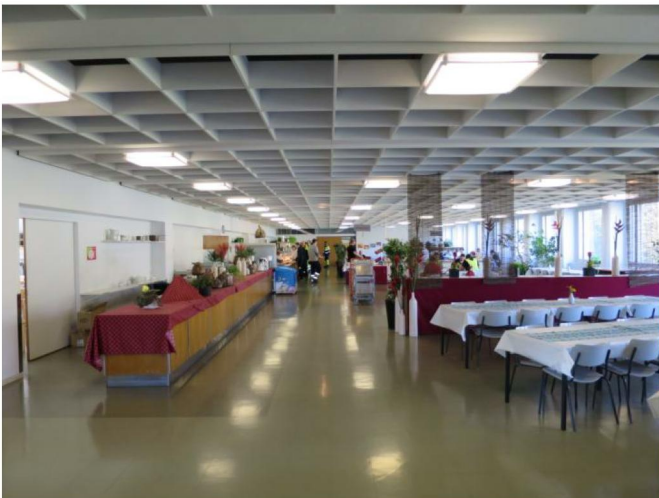

Ruokala matalan siiven 1.kerroksessa

Säilynyt sisäovi

Työhuone

Tyypillinen sairaalakäytävä . Pinnat on uusittu.

Potilashuone.

1986 toteutetut ikkunat. Vanhat yhtenäiset 2-kert. ruudut korvattu tuuletusikkunoin varustetuin sivusaranoiduin kolminkertaisin ikkunoin.

Sairaalan pikkuhissi

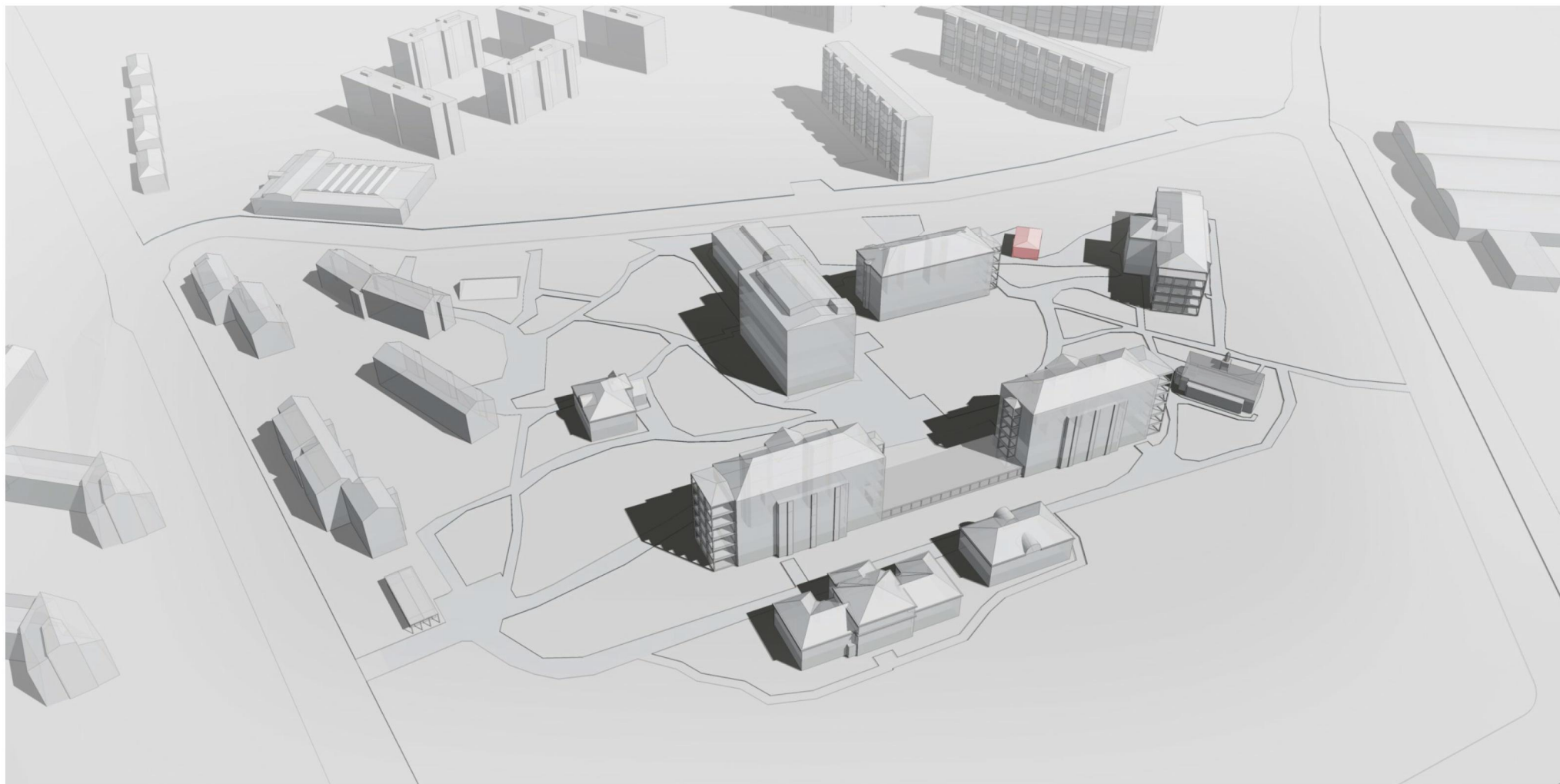
Lasitettujen parvekkeiden yläpuolella 8.kerroksessa on pieni halli

1933 valmistunut Gunnar Taucherin piirtämä sauna. Kuva Iounaan suunnasta, luultavasti v. 1965. C. Grünberg

SAUNA

SAUNA

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Vaivaistaloalueen ensimmäinen sauna sijaitsi jääkellarin vieressä alueen pääakselin linjalla nykyisen N-rakennuksen korkeamman osan paikkeilla. Alun perin oli suunniteltu saunan sijoittamista pesulan viereen E-rakennukseen, mutta suunnitelmasta luovuttiin ja sauna rakennettiin erilliseen rakennukseen.

Uusi saunarakennus valmistui vuonna 1922 työlaitosrakennuksen F lähelle alueen itäosaan. Piirustukset allekirjoitti kaupungin arkkitehti Gunnar Taucher, joka kaikesta päätel- len oli myös itse suunnitellut sopusuhtaisen, klassistisen rakennuksen.

ALKUPERÄISET RAKENTEET

Rakennus oli rinteeseen sovitettu, kellarikerros sijaitsi vain osittain maanpinnan alapuolella. Perustukset olivat betonia, luonnonkivisokkeli lohkottua harmaata graniittia. Ulkoseinät olivat 2-kiven tiilimuurausta molemmin puolin rapattuja. Sydänmuuri, portaan ja poikittainen seinä olivat 1 1/2-kiven tiilimuurausta. Välipohja ja yläpohja olivat teräsbetonisia kaksoislaattaholveja koksikuonatäytteisinä. Vesikatto oli hyvin laakea puurakenteinen aumakatto, jonka katteena oli maalattu, saumattu peltikatto.

TILAJÄRJESTELYT RAKENUKSEN VALMISTU- ESSA

Kellarikerroksessa oli varasto-osasto, neljän istuimen wc-osasto ja pannuhuoneosasto polttoainevarastoineen, kukin osasto omalla ulko-ovella varustettuna. Itse kattilahuonees- sa oli kaksi kattilaa ja sen lattia oli 140 cm muuta kellarin lattiatasoa alempana.

Kellarin yläpuolella olevaan saunaosastoon johti sisäporras jonka ulko-ovi oli puoliksi kellarin korkeudelle ulottuva. Portaasta johti ovet kahteen saunaosastoon. Suuremmassa osastossa oli pukuhuone ja pieni kylpyhuone, pesuhuone sekä noin 20 m² kokoinen sauna L-muotoisine lauteineen. Pienemmän saunaosasto löylyhuone oli 10 m² ja muut huoneet vastaavasti suuremman osaston vastaavia tiloja pienemmät. Kiukaiden lämmitys hoidettiin löylyhuoneiden ulkopuolelta, niiden välissä olevasta lämmityshuoneesta, jonne oli pääsy omasta ulko-ovesta ulkoportailta.

RAKENNUS- JA MUUTOSLUVAT SEKÄ MUUTOSEHDOTUKSET

Saunarakennus S valmistui vuonna 1933. Rakennuksen suunnitteli kaupunginarkkitehtina toiminut Gunnar Taucher. Pääpiirustukset on päivätty 14.2.1933.

1960-luvulla harkittiin Koskelan sairaskodin saunarakennuksen muuttamista obduktio- tai patologiseen käyttöön.

Alustavassa ehdotuksessa no. 3, 27.3.1963 / HKR, arkk. Sakari Siitonen, vanhasta saunarakennuksen käytöstä oli säilytetty vain pienempi saunaosasto ja kellarin yleiset wc-tilat. Muu ylempi kerros oli muutettu histologian laboratorionksi. Kellarissa oli obduktiotilat ja arkkuhuone.

Seuraavassa ehdotuksessa 2.4.1963 / HKR, arkk. Sakari Siitonen, kellari oli lähes alkuperäisessä asussa ja obduktiotilat oli keskitetty ylempään saunakerrokseen jossa pienempi sauna oli jäljellä tyypistettynä.

Varsinainen muutossuunnitelma on päivätty 8.6.1964 / HKR, arkk. Ossi Leppämäki. Suunnitelma on jälkimmäisen luonnosehdotuksen mukainen

SÄILYNEISYYS, ARVOT, SUOSITUKSET

Vuonna 2015 rakennus on ollut jo pitkään käyttämättömänä ja lämmittämättömänä. Ikkunat on levytetty umpeen, ulkoseinistä rappaus monin paikoin poissa mutta tiilimuuraus vielä korjattavassa kunnossa. Jäljellä oleva rappaus lienee säilynyt alkuperäisenä ja vaikuttaa pääosin olevan jopa hyvässä kunnossa.

Arkkitehtonisesti sauna on valmistuessaan ollut taitavasti suunniteltu pienehkö hyötyrakennus. Tasapainoisine, symmetrisine julkisivuineen ja ehjine muuripintoineen rakennus muistuttaa eräitä ruotsalaisten arkkitehtien Sigurd Lewerentzin ja Erik Gunnar Asplundin suunnittelema kohteita, joissa kohtaavat pohjoismaisen klassismin ja funktionalismin piirteet.

SUOSITUKSET

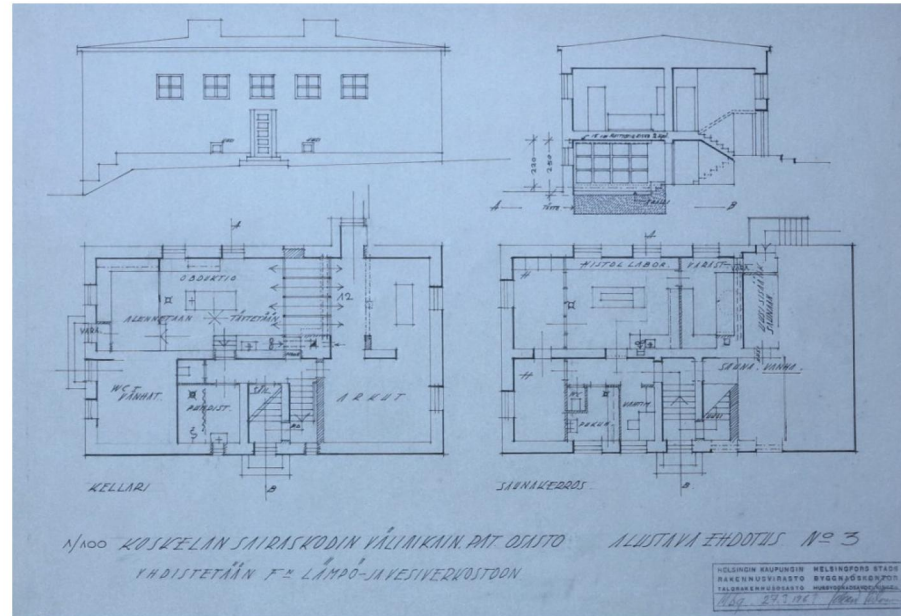
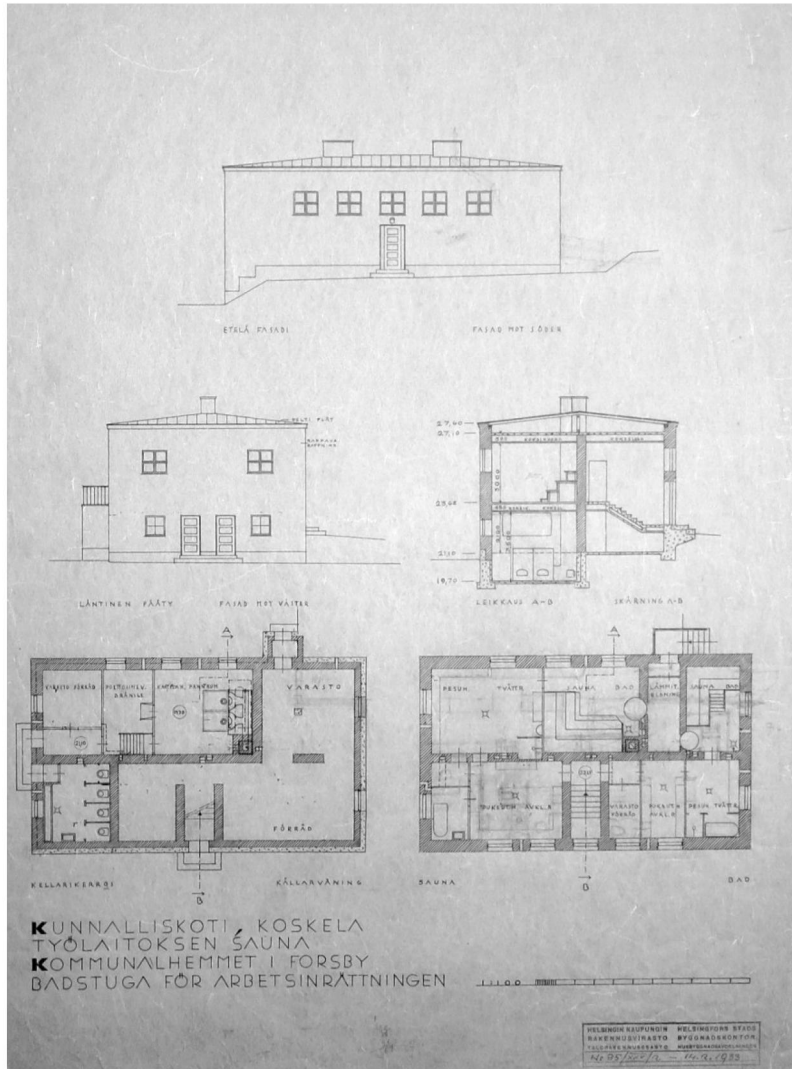
Kaupunginmuseo on vuonna 1998 antamassaan lausunnossa todennut saunarakennuksen oleva osa Koskelan sairaala-alueen monikerroksellista historiaa. Yksinkertaisuuteen ja asiallisuuteen pyrkivä rapattu tiilinen saunarakennus edustaa Taucherille tyypillistä pelkistettyä klassismia. (Salonen 2001)

Ottamatta tarkemmin kantaa rakennuksen kuntoon voidaan todeta, että Gunnar Taucherin suunnittelema saunarakennus on pidettävä arkkitehtonisesti arvokkaana, kunnalliskodin 1920-1930-luvun muutosvaiheesta säilyneenä, säilyttämisen ja kunnostamisen arvoisena rakennuksena.

SAUNA

Rakennuksen suunnitteli kaupunginarkkitehtina toiminut Gunnar Taucher.
Pääpiirustukset on päivätty 14.2.1933. HKA

Sauna etelästä,
F-rakennuksen suunnasta.

Vanha, 1910-luvun sauna, purettu 1950-luvulla. Nykyisin N-rakennuksen korkea osa sijaitsee samalla paikalla. HKM

Saunan koillispääty, taustalla G- rakennus

Kaakkoisjulkisivu, taustalla G-rakennuksen parvekkeet.

Saunan luoteinen julkisivu. Ovet ja ikkunat on levytetty vanerilla.

*Vuotaneiden syöksytorvien vahingoittamaa alkuperäistä rappaus-
usta ja muurausta.*

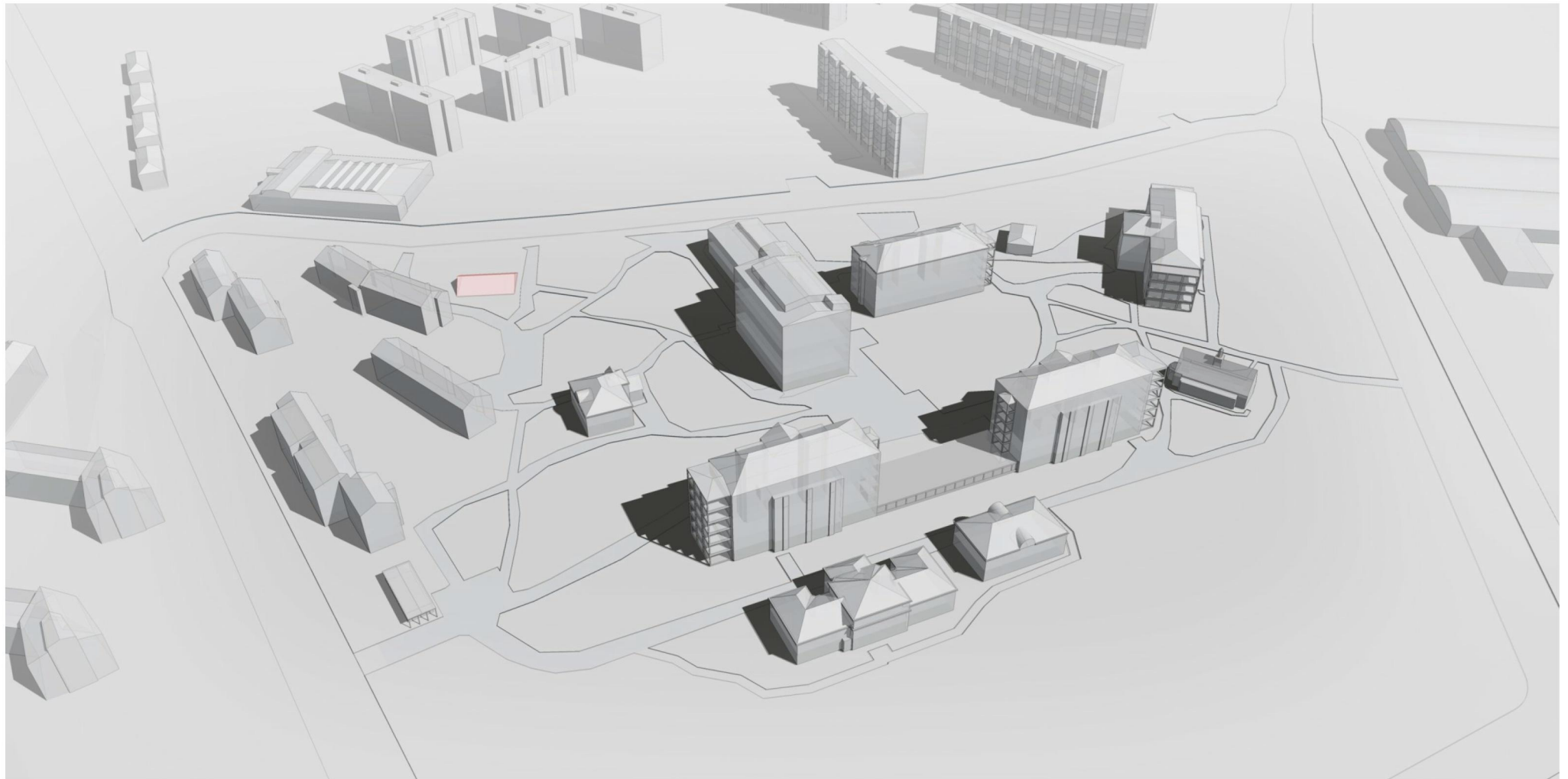
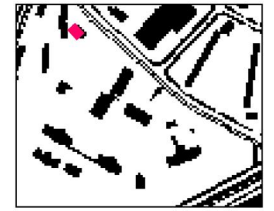
*Jäätäneet vuotovedet vahingoittaneet jopa tiilimurausta. Missä
vuotovesiä ei ole ollut, on jopa alkuperäinen rappaus hyvässä
kunnossa.*

Luoteissivulla ovi pohjakerrokseen ja portaan kautta 2. kerrokseen.

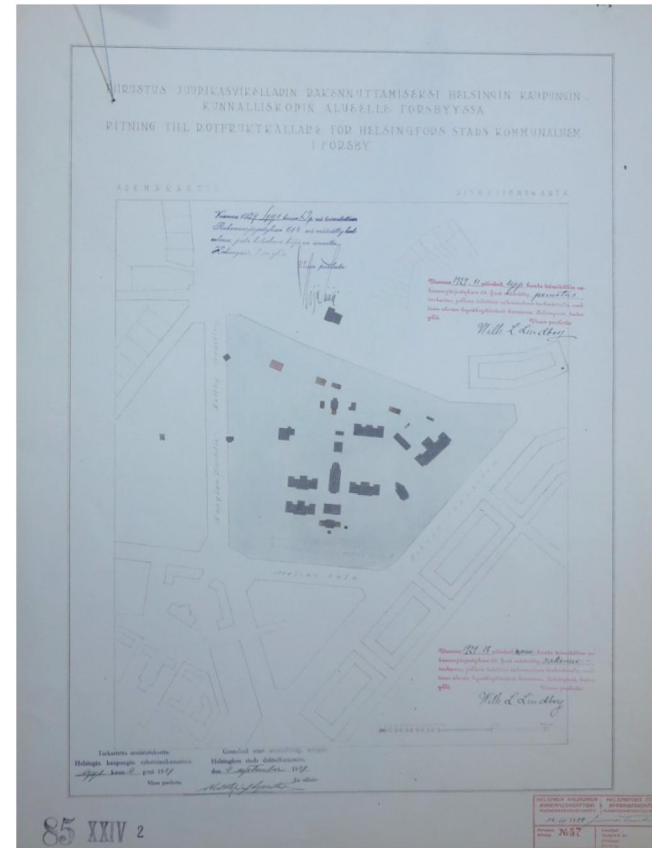
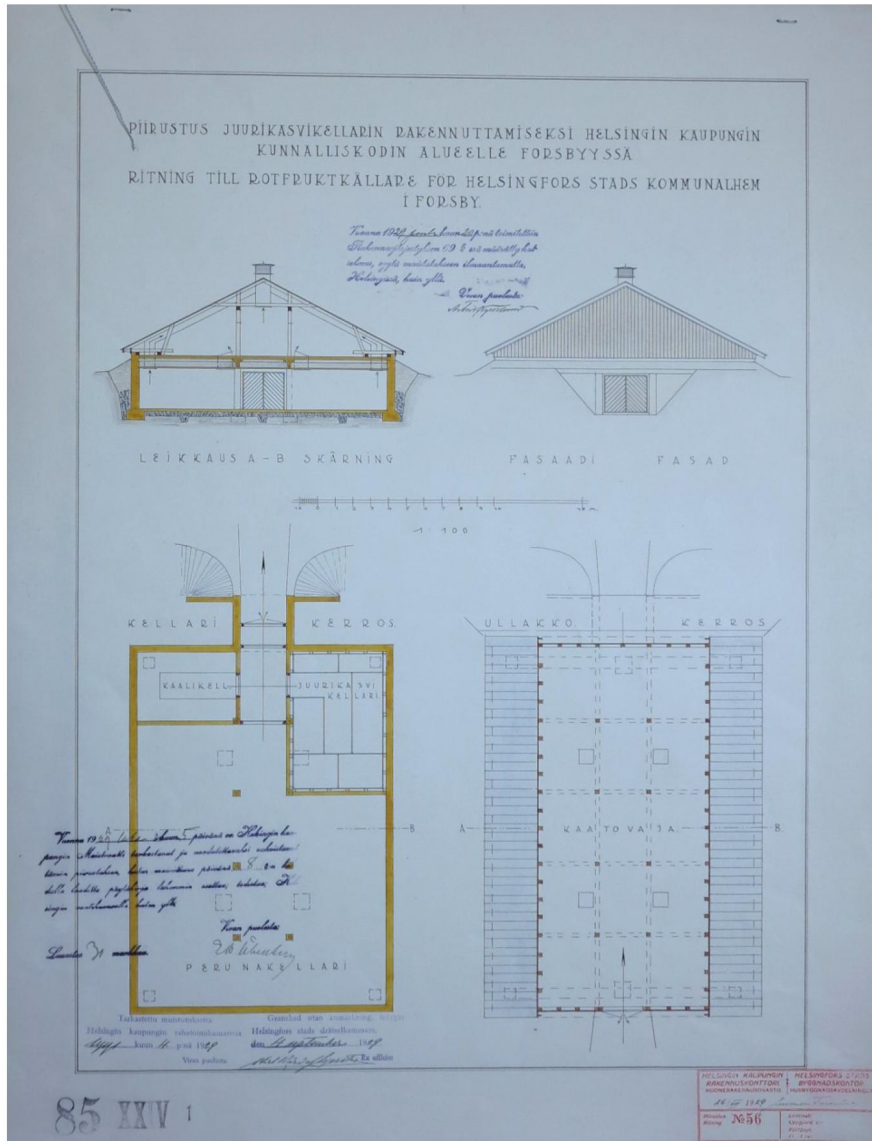
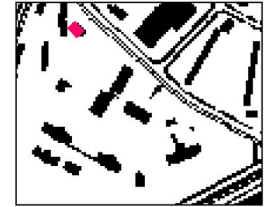

JUURIKASKELLARI

JUURIKASKELLARI

Kunnalliskodin juurikasviekellarin asemapiirros, pohja, leikkaus ja julkisivupiirustus. Helsingin kaupungin rakennuskonttori. Kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin allekirjoittama pääpiirustus. HKA

Juurikaskellarin ullakkoa käytetään työajoneuvo- ja kalustovajana

Juurikaskellarin yläosa nykyasussaan

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Työ- ja vaivaistalon, myöhemmin kunnalliskodin toimintaan kuului olennaisena osana hyötyviljelmien hoito ja ylläpito. Puutarhurille rakennettiin asuinrakennus alueen länsireunalle portin pohjoispuolelle. Maataloustoimintaa varten suunniteltiin ja rakennettiin varsinkin alueen pohjoisosaan mm. maakellareita ja varastorakennuksia. Nykyisen juurikaskellarin pääpiirustukset on allekirjoitettu 1929. Piirustuksissa on kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin allekirjoitus.

Alkuperäinen rakenne on esitetty piirustuksessa varsin tarkkaan: maakumpareeseen sijoitettu iso, betonirakenteinen kellari, joka oli jaettu osastoihin perunoiden, kaalin ja juu-

resten säilyttämistä varten. Kellarin sisäänkäynti oli luoteispäädystä. Kellarissa oli kaksi pilaririviä. Ullakkokerroksen harjakatto oli kannatettu puutolppien varaan. Siihen johti vastakkaisesta päädystä leveä portti suoraan maantasosta.

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS, ARVOT

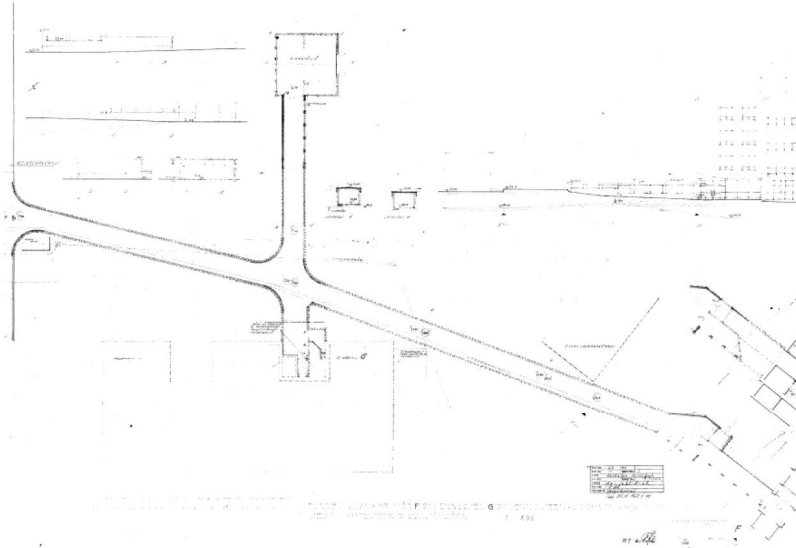
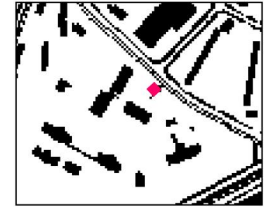
Juurikaskellari sijaitsee 1950-luvun alussa rakennettujen henkilökunnan asuinrakennusten tuntumassa sairaala-alueen pohjoisreunalla. Rakennuksen näkyvä ullakko-osa vastaa ulkohahmoltaan vuoden 1929 piirustusta. Ullakkoa käytetään nykyään työajoneuvo- ja kalustovajana. Kellarivaraston edessä on myöhemmin laajennettu, harjakattoinen sisäänkäyntiosa.

Rakennus on kulttuurihistoriallisesti merkityksellinen ainoana säilyneenä muistumana kunnalliskodin aikana harjoitettua maataloudesta, joka näytteli tärkeää osaa koko laitoksen ruokahuollossa.

SUOSITUKSET

Juurikaskellarin säilyttäminen olisi toivottavaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan laitosalueen toiminnan ja ympäristön historiasta kertovana rakennelmana. Ullakon nykyisen tällainen käyttö varastona tarjoaisi jatkossakin edellytykset rakennuksen säilymiselle.

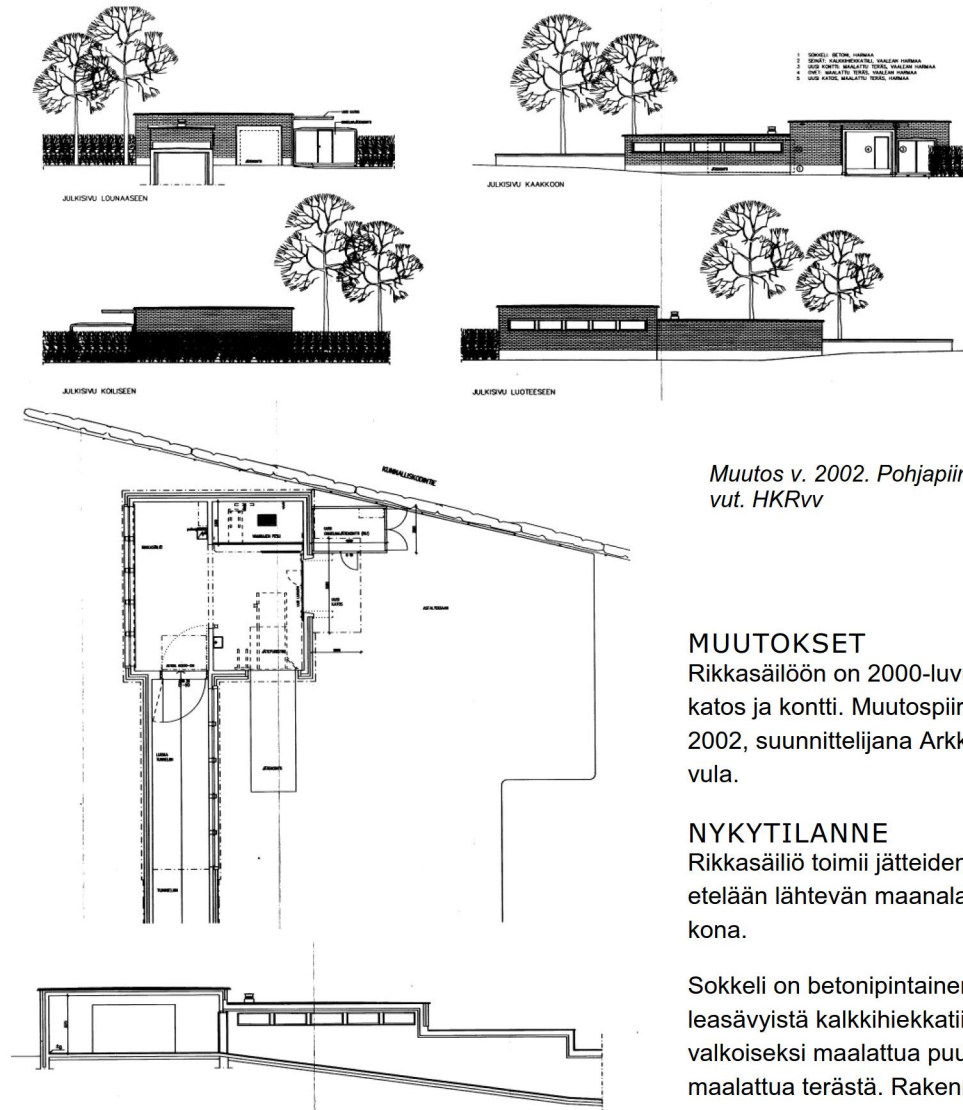
RIKKASÄILIÖ (JÄTERAKENNUS)

Yhdystunnelin ja rikkasäiliön suunnitelma. Pääpiirustus 1962. HKR. HKRvv

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Rikkasäiliörakennus valmistui vuonna 1964 G-rakennuksen koillispuolelle Kunnalliskodintien laitaan palvelemaan Koskelan sairaalan uudenaikaista, maanalaista jätehuoltoa. Sairaalarakennuksia yhdistävän, laajennettavan yhdystunnelijärjestelmän osana rakennus on esitetty 15.5.1962 päivätysssä asemapiirroksessa, jonka allekirjoitti arkkitehti Sakari Siitonen, HKR. Piirustuksessa on esitetty myös rakennuksen leikkaus ja julkisivut.

Muutos v. 2002. Pohjapiirros, leikkaus ja julkisivut. HKRvv

MUUTOKSET

Rikkasäiliöön on 2000-luvun alussa lisätty mm. katos ja kontti. Muutospiirustukset ovat vuodelta 2002, suunnittelijana Arkkitehtiryhmä Reino Koi-vula.

NYKYTILANNE

Rikkasäiliö toimii jätteiden lastauspaikkana ja etelään lähtevän maanalaisen tunnelin suuauk-kona.

Sokkeli on betonipintainen, julkisivut ovat vaa-leasävyistä kalkkiahiekkatiiltä, nauhaikkunat ovat valkoiseksi maalattua puuta, ovet harmaaksi maalattua terästä. Rakennus on tasakattoinen.

Rikkasäiliö lähempää, vuoden 2002 muutosten jälkeen.

Rikkasäiliö (jäterakennus) ympäristös-ään, vasemmalla N-rakennuksen matalaa osaa.

Asemapiirros v. 1981. HKR

ARVOT JA SUOSITUKSET

Laajalle puistoalueelle levittäytyneen Koskelan sairaalan toiminnan edellytyksenä on ollut liikenneyhteyksien, teknisen huollon ja mm. jätehuollon tehokas järjestäminen rakentamalla maanalainen tunneliverkosto. Yhdystunnelijärjestelmän eteläinen suuaukko on rakennus D:n kodalla rakennusten A ja C välissä. Pohjoinen tunnelihaara johtaa rikkasäiliöön.

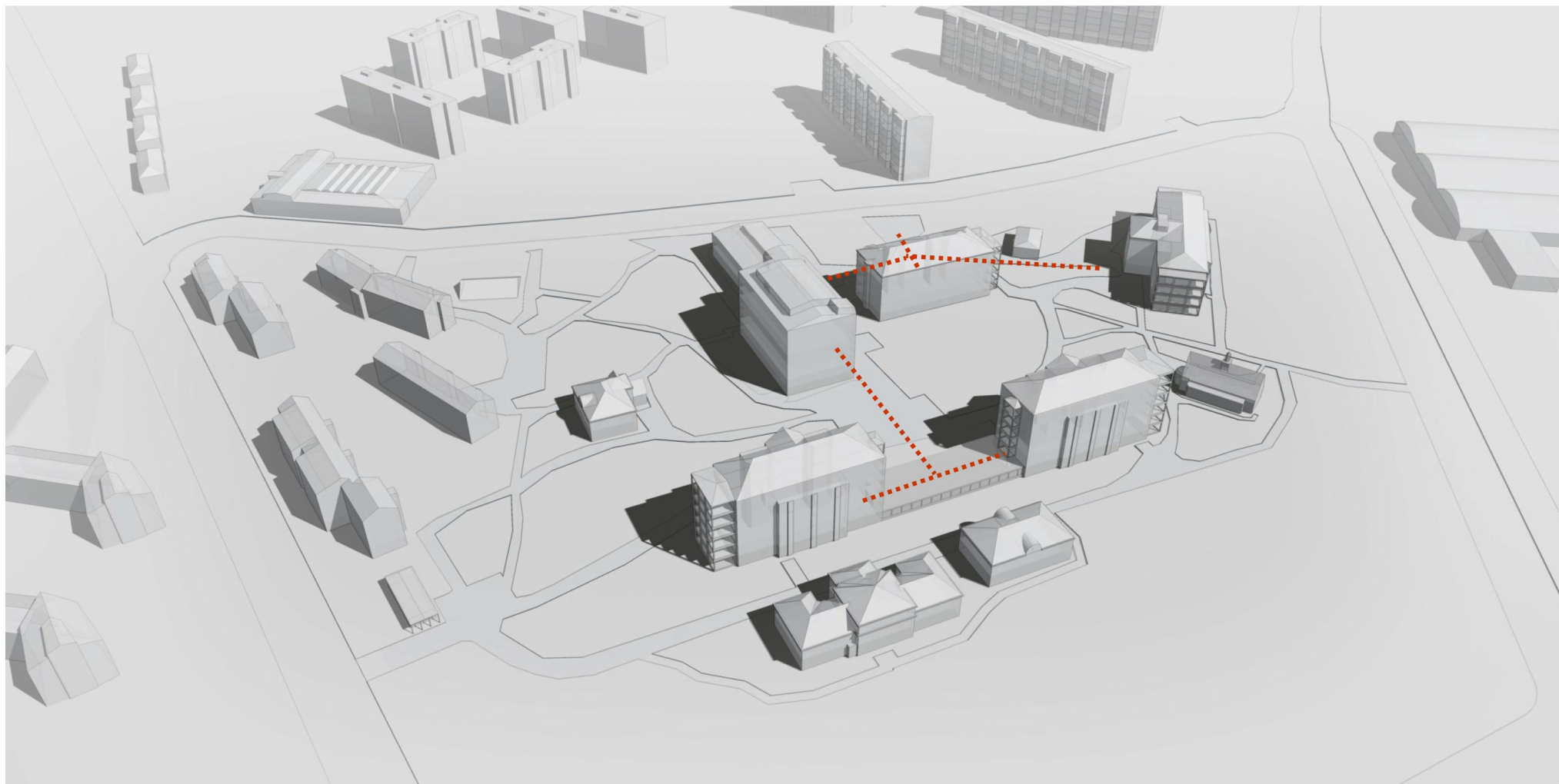
Rakennus- ja kunnallistekniikan historian näkökulmasta Koskelan sairaalan yhdystunnelin kaltaiset tekniset järjestelmät ovat olennainen osa alueen historiaa ja toiminnan modernisaation historiaa. Rikkasäiliön arvot liittyvät lähinnä tähän näkökulmaan.

Rakennuksen säilyttämistä ja käyttöä edelleen jätehuollon tai esimerkiksi kierrätyksen keskustoimipisteenä muuttuvala alueella suositellaan harkittavaksi edellä esitetyn perusteella.

Tunneleiden risteys G:n pohjoissivulla, josta tunnelit johtavat toisaalta N-rakennukseen, toisaalta G-rakennukseen, rikkasäiliöön ja F-rakennukseen.

YHDYSTUNNELI

YHDYSTUNNELI SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Jo alkuperäiseen, 1900-luvun laitosalueeseen kuului maan-alainen huoltoverkosto, jonka muodostivat lämpökeskuksen kanaalit.

Pihan alainen nykyinen tunneliverkosto rakennettiin 1960-luvun alussa yhdistämään A-, C-, N-, F- ja G-rakennuksia. Maanalaiset yhteydet olivat välttämättömiä sairaalakokonaisuuden toiminnan kannalta.

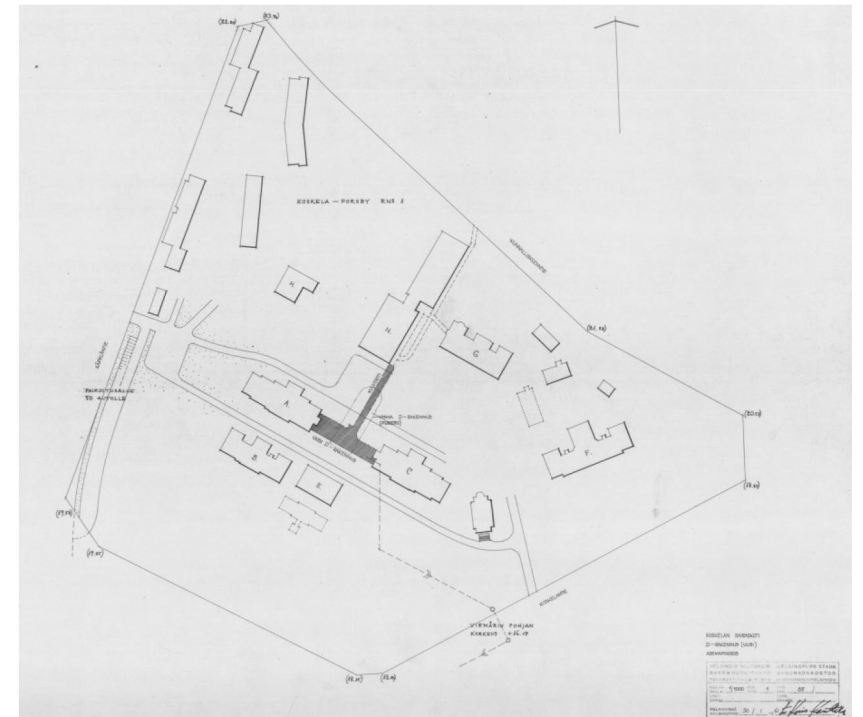
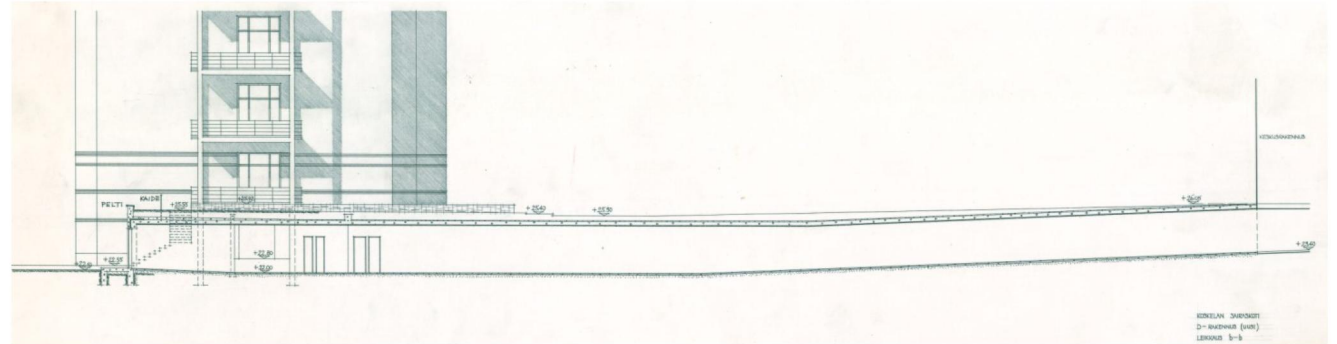
Vuonna 1961 alussa rakennettiin A- ja C-paviljongit yhdistävä rakennus D, jonka keskellä olevasta kulkuaukosta jatkui maanalainen käytävä, ”kulvertti”, kohti uutta N-rakennusta. Tunnelista nousi puistoterassin kohdalla savunpoistokulu maanpinnalle.

Yhdystunnelin laajentamista jatkettiin G- rakennuksen pohjoispuolelle. N-, G- ja F-rakennuksia yhdistävän tunneliverkoston pohjoisosan pääpiirustukset ovat vuodelta 1962. Siihen liittyi myös Kunnalliskodintien suuntaan rakennettu tunneliyhteys rikkasäiliörakennukseen, joka toimi siitä lähtien koko sairaala-alueen jätehuollon keskuksena.

Tunneli nousi maantasolle F-rakennuksen pihasiiven päädyn edessä. F-rakennuksen muutospiirustussarjassa on vuonna 1961 esitetty myöhemmin rakennettavan kulvertin leikkaus. Pihasiiven jatkeeksi rakennettiin yksikerroksinen rakennus, jonka kautta yhdystunnelista noustaan maanpinnalle.

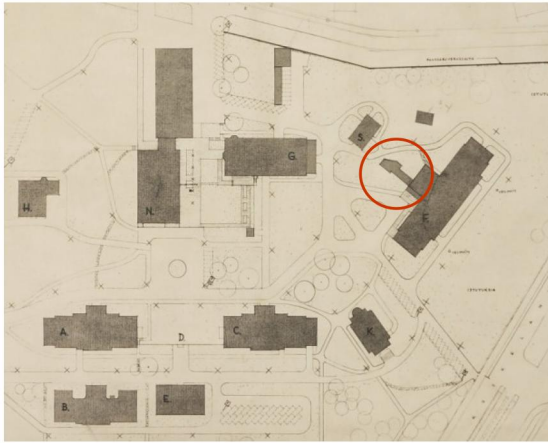
RAKENNUS- JA MUUTOSLUVAT

Ks. Väestönsuojarakennus

Vuonna 1961 valmistunut matala D-rakennus yhdistää paviljongit A ja C.

D-rakennuksen ja yhdystunnelin eteläosan leikkaus vuodelta 1961. Rakennuksesta lähtee maanalainen yhdystunneli kohti keskusrakennusta N. Yhdystunnelin porttiaukko on lounaissivulla A-, B-, C- ja E- rakennusten välisen pihakadun puolella. Asemapiirros 30.1.1961, HKR, allek. E. Koiso-Kanttila.

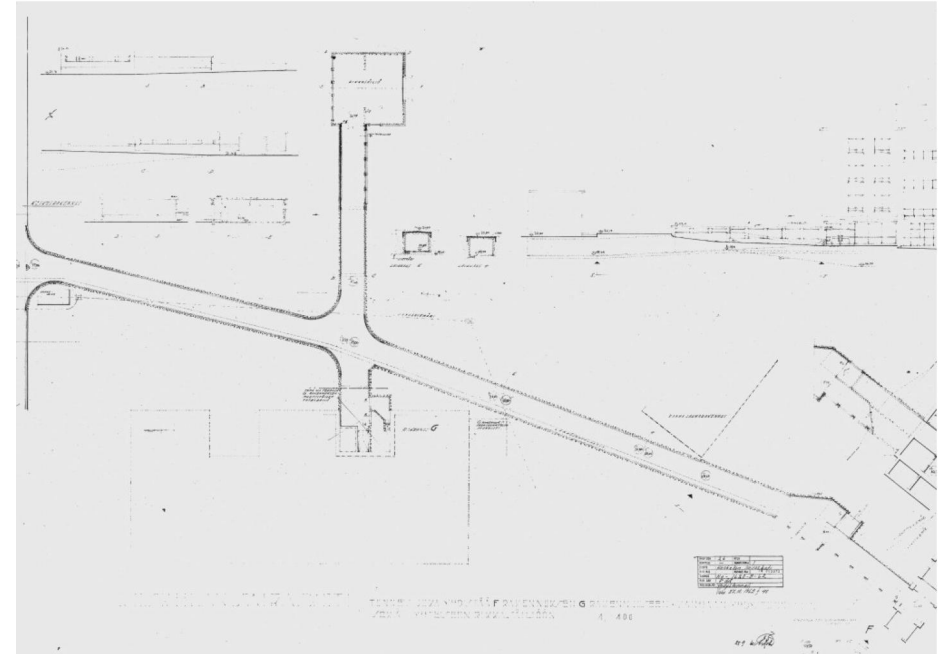
Asemapiirroksen osa vuodelta 1964 (HKR), jossa yhdystunneliin liittyvä maanpäällinen rakennusosa on esitetty tummennettuna (tässä osoitettuna punaisella ympyrällä).

Kuva kohti F-rakennuksen luoteispuolen piha-alueita, luultavasti v. 1965. Taustalla tunneliin liittyvä rakennus. (Alkuperäisen kuvan osa) C. Grünberg HKM.

Yhdystunnelin ja rikkasäiliön suunnitelma. Pääpiirustus 1962. HKR. HKRvv

Yhdystunnelin laajennusosan ja rikkasäiliön pohjapiirros ja leikkaukset. Oikealla alhaalla liittymä F-rakennuksen koillissivun pihasiipeen. Pääpiirustus 1962. HKR. HKRvv

YHDYSTUNNELI

NYKYTILANNE, SÄILYNEISYYS, ARVOT

ARVOT

SAIRASKODIN HISTORIAAN LIITTYVÄT ARVOT

Alkuperäiseen, 1900-luvun laitosalueeseen kuului maan-alainen huoltoverkosto, jonka muodostivat lämpökeskuksen kanaalit. Tämän verkoston on tavallaan korvannut 1960-luvulla rakennettu tunnelijärjestelmä, joka rakennettiin yhdistämään A-, C-, N-, F- ja G-rakennuksia. Maanalaiset yhteydet olivat välttämättömiä sairaalakokonaisuuden toiminnan kannalta.

SÄILYNEISYYS

Tunneli on säilynyt ja alkuperäisessä käytössään. Tunneliin liittyvät maanpäälliset rakennukset, rikkasäiliö ja F-rakennuksen pihan puoleinen rakennus ovat säilyneet.

SUOSITUKSET

Tunneliverkoston säilyttäminen alueen käytön muuttuessa ei ole kulttuurihistoriallisten arvojen näkökulmasta mikään keskeinen kysymys. Sen sijaan kiinteistökokonaisuuden teknisten järjestelmien toimivuuden ja huoltoyhteyksien kannalta näin laajan valmiin kokonaisuuden potentiaalia olisi syytä tarkastella taloudellisteknisestä näkökulmasta. Siihen liittyvät maanpäälliset rakenteet kuuluvat saman tarkastelun piiriin.

F-rakennuksen luoteissivulla näkyy pihasiiven jatkeeksi 1962 rakennettu yksikerroksinen rakennus, jonka kautta yhdystunnelista nouseaan maantasolle.

F-rakennuksen sisäänkäyntiin nousevan käytävän katto. Vrt. kuva vasemmalla.

Tunnelin pää F-rakennuksen kohdalla. Vasemmalla alaspäin johtava tunneli F:n kellarin, ja oikealla ylöspäin F:n 1.kerrokseen johtava haara.

F-rakennuksen sisäänkäyntiin ja maanpinnan tasolle johtava käytävä. Vrt. kuva vasemmalla.

A-rakennuksen kellarikäytävä, josta maanalainen käytävä C-rakennukseen alkaa.

Matalan D-rakennuksen ovelta N-rakennukseen johtava maanalainen käytävä.

Matalan D-rakennuksen takainen maanalainen käytävä, jonka päässä näkyy ovi C:n kellarin. Vasemmalla tunnelin lähtö N-rakennukseen.

Matalan D-rakennuksen julkisivukatkelma ja ovi, josta lähtee tunneli N-rakennuksen ja väestönsuojan suuntaan.

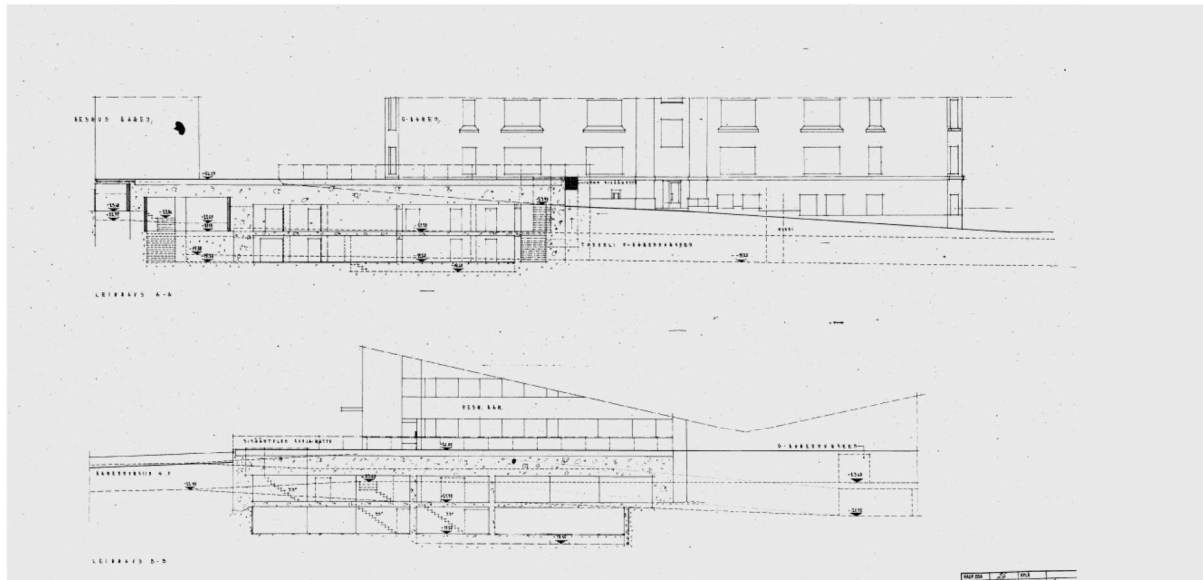

Tunneli N-rakennuksen (vas.) ja väestönsuojan välissä. Vasen tunneli johtaa kadun toisella puolella olleen pesularakennuksen suuntaan.

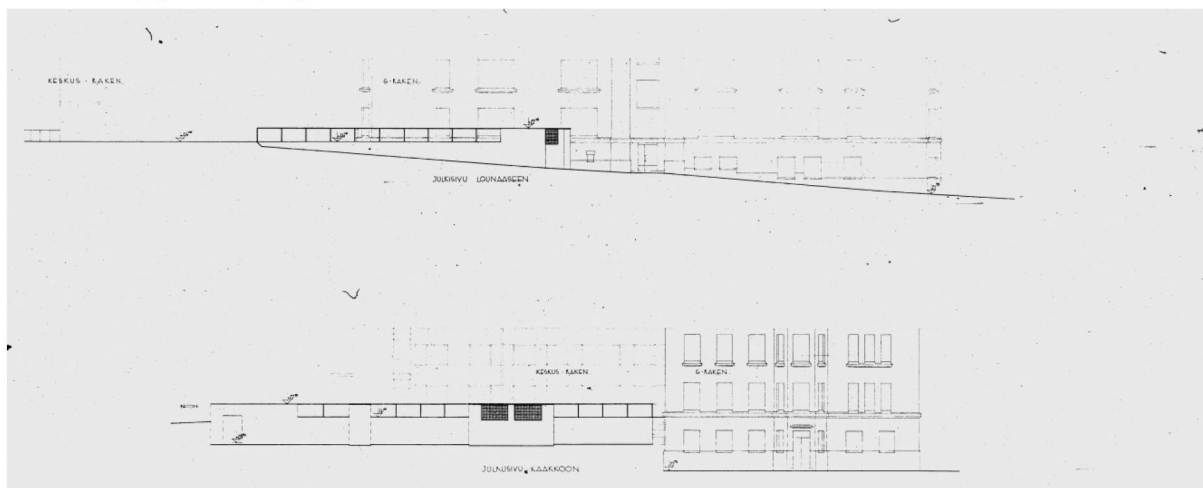

C-rakennuksen kellarin, johon yllä olevan kuvan käytävä johtaa.

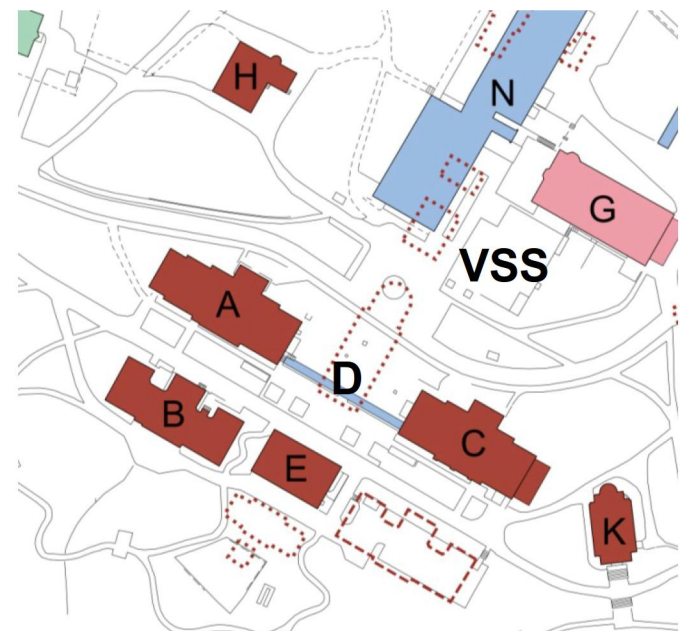
VÄESTÖNSUOJARAKENNUS

Leikkaukset ja julkisivut, pääpiirustukset 1962. HKRvv

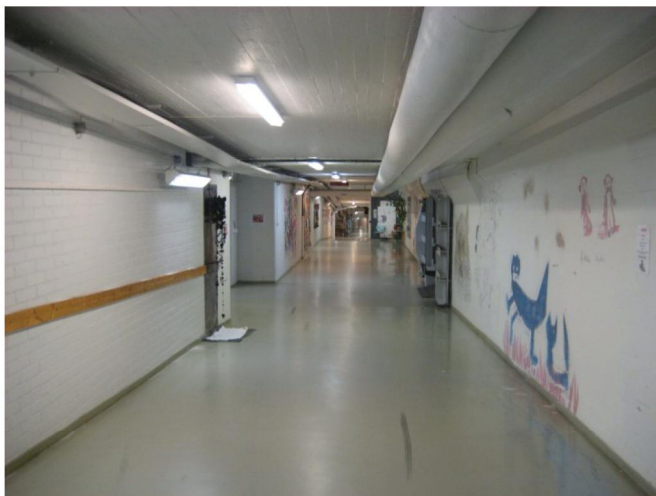
Väestösuoja N-rakennuksen edessä v.1965. Raija Järvelä,

VÄESTÖNSUOJARAKENNUS

Näkymä etelästä, vasemmalla N-rakennus, oikealla G-rakennus..

Tunneli väestönsuojan kohdalla, oikealla suojan ovi

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Arkkitehti Ferdinand Salokankaan suunnittelema kaksi-kerroksinen, 1000 hengelle mitoitettu väestönsuoja valmistui G- ja N-rakennusten väliseen pengerrykseen vuonna 1965. Väestönsuoja on pihakannen kattama tila, josta on yhteys sairaala-alueella kulkeviin maanalaisiin tunneleihin.

Lounaaseen ja kaakkoon näkyvät julkisivut ovat paikalla valettua betonia.

RAKENNUS- JA MUUTOSLUVAT

VÄESTÖNSUOJA

Ke-1150-B-61, HKR, arkk. Ferdinand Salokangas

Ke-1173-A-62, hakemus 12.7.1962, pääpiir. 4.4.61, 20.8.61, 10.12.61, HKR, arkk. Ferdinand Salokangas,

Sairaskodin väestönsuojan rakentamisen lupahakemus. A-luokan vss 1000 hengelle, 2-kerroksinen, osin kallioon louhittu, liittyä alueella jo olevaan maanalaiseen tunnelijärjestelmään.

Ke-215-C-63, hakemus 27.2.1963, pääpiirust. 29.9.1962, HKR, arkk. Sakari Siitonen

Jo hyväksytyihin pääpiirustuksiin (Ke-1173-A-62) tehtiin muutoksia. Muuttuneiden suojautumisaikojen koskeneiden muutosten

takia jouduttiin lisäämään suodatintorni varatorneineen sekä tekemään pienehköjä muutoksia suoja- ja suodatinhuoneissa.

Ke-1690-C-64, hakemus 21.9.1964, HKR, arkk. Ossi Leppämäki

Väestönsuojan jo hyväksytyihin pääpiirustuksiin (Ke-1802-B-63) tehtiin pieniä muutoksia. Ovijärjestelyjä, porrasmuutoksia, lauhduttimen rakennetta, käymäläjärjestelyjä, iv-kanavistoa muutettu. varavoiman polttoainevarasto lisätty.

YHDYSTUNNELI

185-59, hakemus 9.6.1959

Osalle G-rakennusta louhittiin trukkitunneli, joka johti myöhemmin purettuun keskusrakennukseen D.

Ke-1620-B-62, pääpiir. 14.5.1962, HKR, arkk. Sakari Siitonen

Uusi yhdystunneli, joka yhdisti F-rakennuksen, G-rakennuksen ja N-rakennuksen toisiinsa ja vanhaan yhdystunneliin sekä yhteiseen jätehuoneeseen. G-rakennukseen yhdistävä osa tehdään G-rakennuksen muutostöiden yhteydessä.

Ke-484-61, pääpiir. 30.1.1961, HKR, arkk. Erkki Koiso-Kanttila

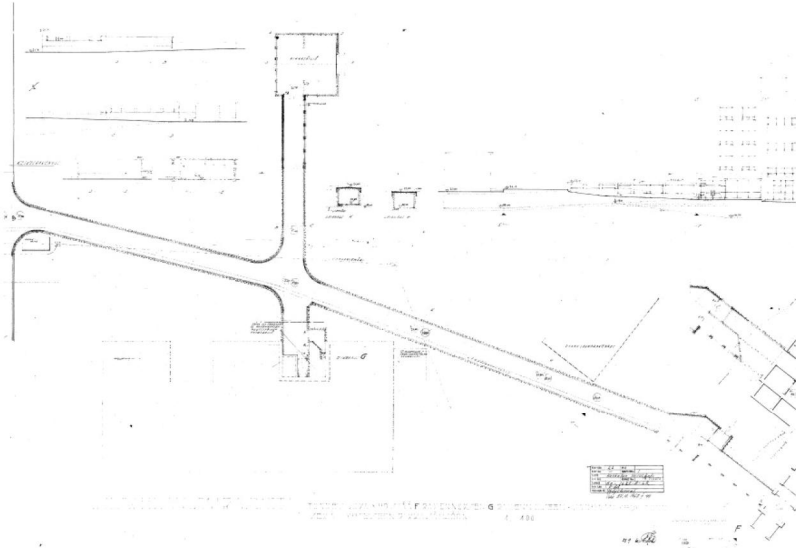
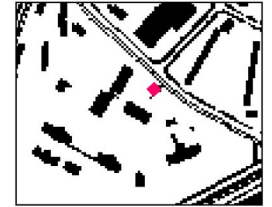
Lupahakemus joka koskee uuden D-rakennuksen ja siihen liittyvän koilliseen rakennettavaa uutta yhdystunnelin osaa uuteen N-sairaalarakennukseen (Ke-70-59-B) ja uuteen väestönsuojaan.

26-2196-02-C, pääpiirustukset 20.5.2002, Arkkitehtiryhmä Reino Koivula Oy

Varsinaisesti uuden roskasäiliön pääpiirustukset, joissa näkyy myös tunnelin olevan liittyminen siihen.

Väestönsuojan pääpiirustuksissa näkyy myös sen liittyminen tunneliin, samoin N-rakennuksen pääpiirustuksissa.

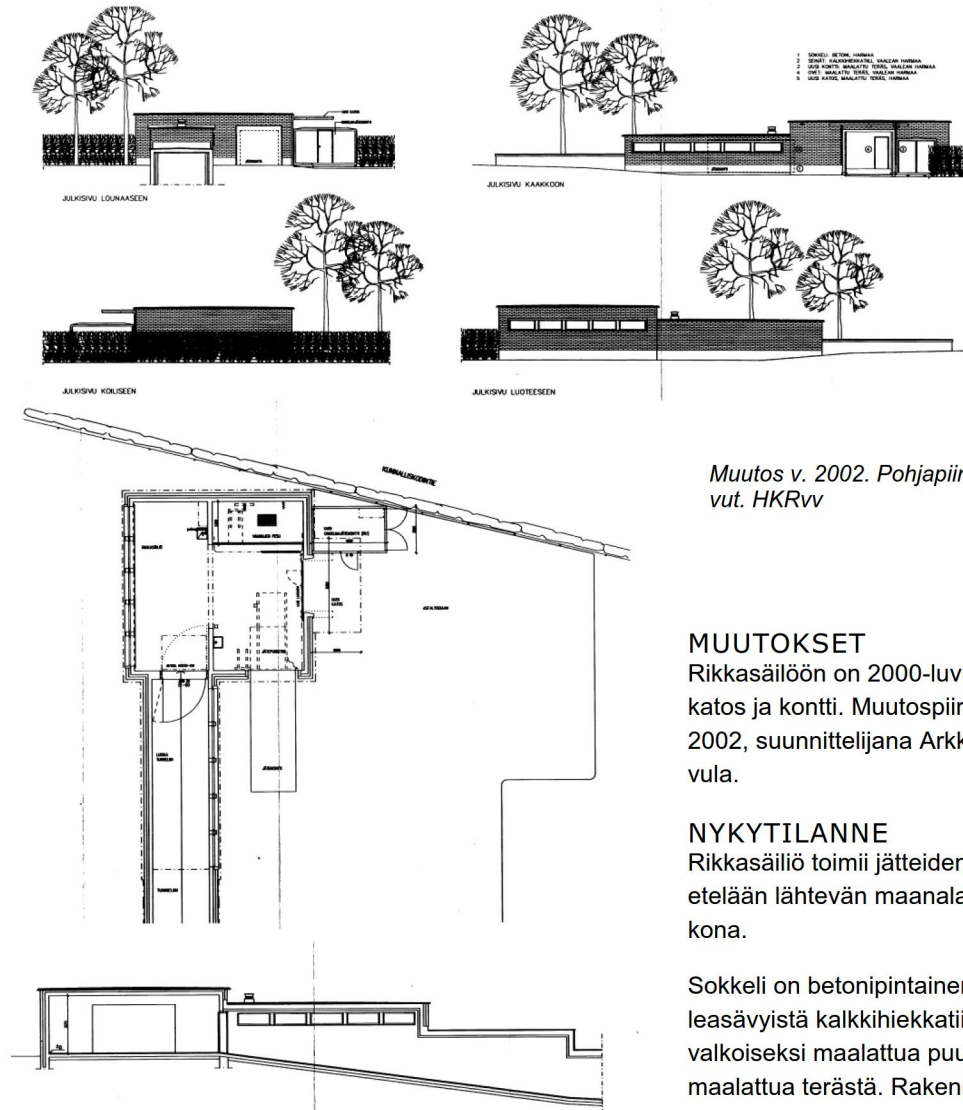
RIKKASÄILIÖ (JÄTERAKENNUS)

Yhdystunnelin ja rikkasäiliön suunnitelma. Pääpiirustus 1962. HKR. HKRvv

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Rikkasäiliörakennus valmistui vuonna 1964 G-rakennuksen koillispuolelle Kunnalliskodintien laitaan palvelemaan Koskelan sairaalan uudenaikaista, maanalaista jätehuoltoa. Sairaalarakennuksia yhdistävän, laajennettavan yhdystunnelijärjestelmän osana rakennus on esitetty 15.5.1962 päivätysssä asemapiirroksessa, jonka allekirjoitti arkkitehti Sakari Siitonen, HKR. Piirustuksessa on esitetty myös rakennuksen leikkaus ja julkisivut.

Muutos v. 2002. Pohjapiirros, leikkaus ja julkisivut. HKRvv

MUUTOKSET

Rikkasäiliöön on 2000-luvun alussa lisätty mm. katos ja kontti. Muutospiirustukset ovat vuodelta 2002, suunnittelijana Arkkitehtiryhmä Reino Koi-vula.

NYKYTILANNE

Rikkasäiliö toimii jätteiden lastauspaikkana ja etelään lähtevän maanalaisen tunnelin suuauk-kona.

Sokkeli on betonipintainen, julkisivut ovat vaa-leasävyistä kalkkiahiekkatiiltä, nauhaikkunat ovat valkoiseksi maalattua puuta, ovet harmaaksi maalattua terästä. Rakennus on tasakattoinen.

Rikkasäiliö lähempää, vuoden 2002 muutosten jälkeen.

Rikkasäiliö (jäterakennus) ympäristös-ään, vasemmalla N-rakennuksen matalaa osaa.

Asemapiirros v. 1981. HKR

ARVOT JA SUOSITUKSET

Laajalle puistoalueelle levittäytyneen Koskelan sairaalan toiminnan edellytyksenä on ollut liikenneyhteyksien, teknisen huollon ja mm. jätehuollon tehokas järjestäminen rakentamalla maanalainen tunneliverkosto. Yhdystunnelijärjestelmän eteläinen suuaukko on rakennus D:n kodalla rakennusten A ja C välissä. Pohjoinen tunnelihaara johtaa rikkasäiliöön.

Rakennus- ja kunnallistekniikan historian näkökulmasta Koskelan sairaalan yhdystunnelin kaltaiset tekniset järjestelmät ovat olennainen osa alueen historiaa ja toiminnan modernisaation historiaa. Rikkasäiliön arvot liittyvät lähinnä tähän näkökulmaan.

Rakennuksen säilyttämistä ja käyttöä edelleen jätehuollon tai esimerkiksi kierrätyksen keskustoimipisteenä muuttuvala alueella suositellaan harkittavaksi edellä esitetyn perusteella.